

HOMEROS IL

MAGYARÁZTA ÉS BEVEZETÉSSEL

ELLÁTTA

VERESS IGNÁC,

A NAGYSZEBENI KIRÁLYI FŐGYMNASIUM IGAZGATÓJA.

8 - OCT. 2019

MÁSODIK FÜZET.

IV-VI. ÉNEK.

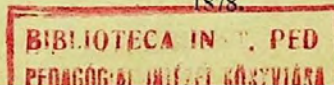

15 IUL 1973

BUDAPEST.

LAMPEL R. KÖNYVKIADÁSA.

1878.

246
128
130

11/26/90

Ι Ι Α Ι Λ Ο Σ Α .

Ὅρκίων σύγχυσις. Ἄγαμέμνωνος ἐπιπώλησις.

Οἱ δὲ θεοὶ παρ Ζηνὶ καθήμενοι ἡγορόωντο
 χρυσεῶ ἐν δαπέδῳ, μετὰ δὲ σφισι πότνια Ἥβη
 νέκταρ ἐνοχοῖ· τοὶ δὲ χρυσεῖς δεπάεσσιν
 δειδέχατ' ἀλλήλους, Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.
 αὐτίκ' ἐπειράτο Κρονίδης ἐρεδιζέμεν Ἥρην
 κερτομίοις ἐπέεσσιν, παραβλήδην ἀγορεύων
 „δοίαι μὲν Μενελάῳ ἀργήγones εἰσὶ θεάων,
 Ἥρην Ἄργεῖν καὶ Ἄλαλκομενήϊς Ἀθήνην.

5

1-84. Az istenek tanácskoznak és a sürgőszegést elhatározzák.

1. παρ Ζ. Βν. 95. — ἡγορόωντο (ἀγοράομαι), voltak egybe-gyűlve. A hangbővítést Βν. 49.
2. δαπέδῳ, a terem helyett a része. Ἥβη, a „hajadon,” másutt (E 722, 905) is szolgálatjára áll az isteneknek; az Odysseában (λ 603) Herkules neje.
3. νέκτ. ἐνοχοῖ, A 598-hoz. Két-féle előragát Βν. 35.
4. δειδέχατο, felköszöntet-ték. Ehez a mult δείδεγμα (δείκνυ-μαι) jelen értelmű, α 360-hoz.

6. παραβλήδην, mint a ki nem átal szót oda vetni, koczkáztatni, ki hi-vólag; v. δ. I. 322 ψυχὴν παραβαλλόμενος. Képzését Βν. 33; vö. α 97-hez.

7. δοίαι (Βν. 26), két védője van Menelaosnak, de mind a kettő csak ül és nézi Alexandrosnak egy van (10), de az fáradhatatlanul őrködik felette.

8=E 908, Ἄργεῖν, az argos-i, a hol kitünően tisztelték, l. 52. — Ἄλαλκομενήϊς, Alalkomenaeről, egy bűt városról, tiszteltetése helyéről. Különben a szó „védelmező” értelme a szemrehányásnak gúnyt is kölcsönöz.

9

ἀλλ' ἢ τοι ταὶ νόσφι κατῆμεναι εἰσορόωσαι
τέρπεσσον· τὰ δ' αὐτε φιλομμειδῆς Ἀφροδίτη
αἰεὶ παρμέμβλωκε καὶ αὐτοῦ κῆρας ἀμύνει,
καὶ νῦν ἐξεσάωσεν οἰόμενον Πανέεσσαι.

10

ἀλλ' ἢ τοι νίκη μὲν ἀρηιφίλου Μενελάου·
ἡμεῖς δὲ φραζώμεσθ', ὅπως ἔσται τάδε ἔργα,
ἢ ῥ' αὐτίς πόλεμόν τε κακὸν καὶ φύλοπιν αἰνήν
ἔρσομεν, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι βάλωμεν.
εἰ δ' αὖ πως τόδε πάσι φίλον καὶ ἡδὺ γένοιτο,
ἢ τοι μὲν οἰκέοιτο πόλις Πριάμοιο ἄνακτος,
αὐτίς δ' Ἀργεῖην Ἑλένην Μενέλαος ἄγοιτο.

15

ὣς ἔφαθ', αἰ δ' ἐπέμυξαν Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
πλησίαι αἰ γ' ἦσθη, κακὰ δὲ Τρώεσσι μεδέσθη.
ἢ τοι Ἀθηναίη ἀκέων ἦν οὐδέ τι εἶπεν,
σχυρομένη Διὶ πατρὶ, χόλος δὲ μιν ἄγριος ἦρειν
Ἥρη δ' οὐκ ἔχαδε στηῆος χόλον, ἀλλὰ προσηύδα·

9. νόσφι t. i. Μενελάου. — εἰσορ.
τέρπ. kedvük telik a nézésben.

10. τῶ, t. i. Párisnak; neve emli-
tését az ellentét felessé teszi.

11. παρμέμβλωκε (παραβλώστω), mellé
megy, segít. — αὐτοῦ, a személyes
tárgy, még melyik esetben állhat?
vö. A 67-hez.

12. καὶ νῦν, a különös esetet vezet
be az általánosító αἰεὶ (11) után. —
οἰόμενος, a ki tartott attól, hogy
a halált közel látta; mint a remél-
lés igéi a jövőnél.

13. Μενελάου, Menelaosé.

14. = Ε 61. ἔσται, hogyan fog
végződni, mi lesz a vége.

15. ἢ—ἢ a páros kérdés élén, α
175-hez.

16. βάλωμεν, alább (83) τῆσσι,
csináljunk, k ü s s i n k; tehát ἔρσομεν
minő mód?

17. φίλον κ. ἢ. γένοιτο fordítását,
vö. A 541-hez.

18. ἢ τοι μὲν, megengedőleg, I 168.
μὲν megnyújtását Bv. 86. — οἰκέοιτο,
ám legyen (maradjon) lakva, marad-
jon fenn továbbra is, azaz, szünjék
meg a háboru. Olvasását Bv. 94.

19. Ἀργεῖην, B 161-hez.

20—25 = Θ 457—462. ἐπέμυξαν,
morogtak hozzá, Zeus beszédéhez.

21. πλησίαι, t. i. ἀλλήλων, mint
E 71. vö. Z 245. — ἦσθη, kettőse
melyik igének?

22. ἀκέων, igehatározólag, mint
A 34, máskép A 565. Mellette a pár-
huzamos tagadást A 415-hez.

23. δέ, mint A 259.

24. Ἥρη, a sjtó értelmű tldtó
στηῆος mellé való, A 150-hez. — οὐκ
ἔχαδε (χαδάνω) nem győzte harag-
ját, a. a. baragja eltöltötte (mellét).

„αἰνότατε Κρονίδη, ποῖον τὸν μῦθον εἶπες.
πῶς ἐθέλεις ἄλιον δεῖναι πόνον ἢ δ' ἀτέλεστον,
ἰδρῶ δ' ὄν ἴδρωσα μόγη, καμέτην δέ μοι ἵπποι
λαὸν ἀγειρούση, Πριάμῳ κακὰ τοῖο τε πιασί.
ἔρδ'· ἀτὰρ οὐ τοι πάντες ἐπαινέομεν θεοὶ ἄλλοι.“

25

τὴν δὲ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

30

„δαιμονίη, τί νύ σε Πριάμος Πριάμοιο τε παῖδες
τόσσα κακὰ βέζουσιν, ὃ τ' ἀσπερχές μενεαίνεις
Ἰλίου ἐξαλαπάξαι εὐκτίμενον πτολίεθρον;
εἰ δὲ σύ γ' εἰσελθοῦσα πύλας καὶ τείχεα μακρὰ
ὤμῶν βεβρώδεις Πριάμον Πριάμοιο τε παῖδας
ἄλλους τε Τρώας, τότε κεν χόλον ἐξακέσαιο.

35

ἔρξον ὅπως ἐθέλεις· μὴ τοῦτό γε νεῖκος ὀπίσσω
σοὶ καὶ ἐμοὶ μέγ' ἔρισμα μετ' ἀμφοτέροισι γένηται.
ἄλλο δὲ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.
ὅπποτε κεν καὶ ἐγὼ μεμαῶς πόλιν ἐξαλαπάξαι.

40

25 = A 552.

26. πόνον, saját munkájáról. Héré
kérdését (πῶς) nem a mikéntiség
ismerete, hanem a civakodási visz-
keteg (E 891) szülte.

27. ἴδρωσα, hasonygöki tárgyat
(ἰδρῶ) α 291-hez. — δέ a mondatot
az előbbi mellé rendeli (pl. e helyett:
καὶ κάματον, ὄν καμέτην), a mi a kez-
dett kérdés erejét elsimitja. — ἵπποι
alatt saját fogatját érti, melylyel
Görögországot beutazta, midőn a
népet (λαόν) haragra készítette Pria-
mosnak és családjának szerencsét-
lenségére. κακὰ értelmében nyúl szol-
gál a mondat tartalmához (haragra
készítés).

29 = II 443, X 181. οὐ τ. π. ἐπαιν.
Héré pártütéssel fenyeget, ha azt
teszi; ἔρδε tehát feltételes.

30 = A 517.

31. δαιμονίη, A 561-hez. — τί pusztá
kérdő szócska, mint pl. n u m q u i d,
mi: h á t.

32. βέζουσιν kettős trtű. — ὃ τε
am. ὅτι τε, A 244.

35. ὤμῶν ighzólag, n y e r s e n. Ἐρ-
telméhez vö. Ω 212. Az állati vad-
ság és boszuvágy kifejezésére ké-
sőbbre is fennmaradt e szó.

37. μή és a megelőző közt gon-
dold: de ha akaratom ellen cselek-
szel, félek, hogy. — τοῦτο νεῖκος, ez
a szónáltás, a mit most a halandók
érdekében folytattunk.

38. μετ' ἀμφοτέροισι ismétli σοὶ
καὶ ἐμοί-t.

39 = A 297.

40. μεμαῶς, forrón, ἐσθλω mellé
való.

τὴν εἶδω, ὅτι τοὶ φίλοι ἀνέρες ἐγγεγάσιν,
μὴ τι διατρίβειν τὸν ἐμὸν χόλον, ἀλλὰ μ' εἶσαι
καὶ γὰρ ἐγὼ σοὶ δῶκα ἐκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ.
αἶ γὰρ ὑπὲρ ἡελίω τε καὶ οὐρανῷ ἀστερόεντι
ναϊετάουσι πόλῃς ἐπιχθονίων ἀνδρώπων,
τάων μοι περὶ κῆρι τίσκετο Ἴλιος ἱρή
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίω Πριάμοιο·
οὐ γὰρ μοι ποτε βωμὸς ἐδεύετο δαιτὸς εἴσης,
λοιβῆς τε κνίσης τε· τὸ γὰρ λάχομεν γέρας ἡμεῖς.
τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα βοῶπις πότνια Ἥρη·
„ἦ τοὶ ἐμοὶ τρεῖς μὲν πολὺ φίλταται εἰσι πόλῃς,
Ἄργος τε Σπάρτη τε καὶ εὐρυάγυια Μυκῆνη·
τὰς διαπέρσαι, ὅτ' ἂν τοὶ ἀπέχθωνται περὶ κῆρι·
τάων οὐ τοὶ ἐγὼ πρόσθ' ἵσταμαι οὐδὲ μεγαίρω.

45

50

41. τὴν ἐπέω az 50 felsoroltak valamelyikére. — ὅτι, a melyben.

42. εἶσαι, hadd töltenöm haragomat. A htrlnok pló értelműek, a 292-hez.

43. δῶκα ismétli εἶσαι értelmét. — ἐκὼν ἄ. γε θυμῷ, akarva nem akarva; akarva engedett, hogy Hérét egyelőre csendesítse, nem akarva, mert Iliost szerette.

44. αἶ γὰρ. A visszahozó mondat megelőzi a matatót, mi megfordítjuk.

45. ναϊετάουσι, am. vannak, a 404-hez. — πόλῃς alakját Bv. 11.

46. μοι a szvdőnél: a me. — περὶ κῆρι, nagyon, vö. B 171. — ἱρή, erős, hatalmas, a 2-hez.

47 = 165, Z 449. εὐμμελίω, a dardahajtás ügyességéről, γ 400. A μ kettőzését Bv. 88; sjtójában ω=εω, vö. Bv. 3.

48 = Ω 69. δαιτος εἴσης, egyenlő, illeendő ebéd, melyben az istenek étkezéskor részesültek s melyért viszonozásra voltak kötelesek.

49. = Ω 70. λοιβῆς τε κνίσης τε, bor és zsiráldozat, részletezése daitós-nak. — γέρας állitmányi trt. tóhoz, tisztelőtké p.

50 = A 551.

51. ἐμοι, tldtó hová való? A 150-hez.

52. Μυκῆνη, B 559-hez. A gazdag várost később az argosbeliek pusztították el. A dórok bevándorlása a másik kettőt is elfoglalta.

53. διαπέρσαι, a htrln mint 42. — ὅτ' ἂν, a mikor, ha; jövő értelmét a 41-hez.

54. πρόσθ' ἵσταμαι, elébe állók ezeknek (τάων) védelmül. — μεγαίρω ti. διαπέρσαι.

εἰ περ γὰρ φθονέω τε καὶ οὐκ εἰῶ διαπέρσαι,
οὐκ ἀνύω φθονέουσ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερος ἐσσί.
ἀλλὰ χρῆ καὶ ἐμὸν δέμεναι πόνον οὐκ ἀτέλεστον
καὶ γὰρ ἐγὼ θεὸς εἰμι, γένος δέ μοι ἔνδον ὄδον σοί,
καὶ με προσβυτάτην τέκετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,
ἀμφοτέρον, γενεῆ τε καὶ οὐνεκα σὴ παράκοιτις
κέκλημαι, σὺ δὲ πᾶσι μετ' ἀδανάτοισιν ἀνάσσεις.
ἀλλ' ἦ τοὶ μὲν ταῦτ' ὑποεἴξομεν ἀλλήλοισιν,
σοὶ μὲν ἐγὼ, σὺ δ' ἐμοί: ἐπὶ δ' ἔφονται θεοὶ ἄλλοι
ἀδανάτοι· σὺ δὲ θάσσον Ἀθηναίῃ ἐπιτεῖλαι
ἐλθεῖν ἐς Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φυλοπιν αἰνήν,
πειρᾶν δ' ὡς κε Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς
ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσασθαι.

55

60

65

ὡς ἔφατ', οὐδ' ἀπέδρασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
αὐτίκ' Ἀθηναίῃ ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
„αἶψα μάλ' ἐς στρατὸν ἐλθε μετὰ Τρῶας καὶ Ἀχαιοὺς,
πειρᾶν δ' ὡς κε Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς

70

55. περ, megengedőleg bár. — φθονέω, akadályozom, a mit tagadólag ismétli ουκ εἰῶ, mint 22.
56. ἀνύω, váltig nem fogom akadályozni; jövő értelmét Bv. 52. A rló mint A 168.

57. οὐκ ἀτέλεστον, kicsinyítve jelenti: sikeressé.

59. προσβυτάτην melléknév lényeges sajátágót fejez ki: „azért, hogy kiváló tisztelőtben tartsatok“, míg a másik melléknév ugyan e versben miú? ”

60. ἀμφοτέρον, Γ 179. — γενεῆ, hogy a tldtó okadó, miből látható?

61. κέκλημαι, névleg vagyok, Γ 138-hoz. — σὺ δὲ főmondatot párhuzamosít visszahozó helyett, mint 27.

62. ὑποεἴξομεν, módja? Bv. 104

64. σὺ δὲ ellentétet képez ἦ τοὶ μὲν-nel (62), míg ἐπὶ δὲ (63) az előbbihez csatol, mint A 390. — θάσσον, mielőbb. — ἐπιτεῖλαι, htrln mint 55.

66. ὑπερκύδαντας, rló módjára képzett melléknév κυδ gyökből, kevely. Az achivoknak büszkeséget tulajdonít Menelaos győzelme miatt.

67. πρότεροι, feles ἄρξωσι értelmével. — ὑπὲρ ὄρκια, Γ 299.

68. οὐδ' ἀπέδρασε, és engedelmeskedett, A 536-hoz. — πατὴρ ἂν. τε θε. τε, Verg. A. II. 648: divum patet atque hominum rex.

69 = E 713, Θ 351, T 341, Φ 419.

ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσασθαι.“

ὡς εἰπὼν ὤτρυνε πάρος μεμαυῖαν Ἀθήνην,
βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων αἰέτασα.
οἶον δ' ἀστέρα ἦκε Κρόνου πάσι ἀγκυλομήτεω,
ἢ ναύτησι τέρας ἤε στρατῶ εὐρέι λαῶν,
λαμπρόν· τοῦ δέ τε πολλοὶ ἀπὸ σπινθήρης ἴενται·
τῷ ἐκυῖ ἤϊξεν ἐπὶ χθόνα Παλλὰς Ἀθήνη,
καδ' δ' ἔϊσορ' ἐς μέσσον. Σάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας
Τρώας δ' ἱπποδάμους καὶ ἐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
ὦδε δέ τις εἶπεσχεν ἰδὼν ἐς πλησίον ἄλλον·
„ἦ ῥ' αὖτις πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνῆ
ἔσσεται, ἢ φιλότητα μετ' ἀμφοτέροισι τίττησιν
Ζεὺς, ὅς τ' ἀνδρῶπων ταμίης πολέμοιο τέτυκται.“
ὡς ἄρα τις εἶπεσχεν Ἀχαιῶν τε Τρώων τε.
ἢ δ' ἀνδρὶ ἰκέλη Τρώων κατεδύσεδ' ὄμιλον,
Δασοδόκῳ Ἀντηνορόδῳ, κρατερῷ αἰχμητῆϊ,
Πάνδαρον ἀντίπτεον διζήμενῃ, εἴ που ἐφεύροι.

75

80

85

80 = Γ 343.

81 = Β 271.

82. ἦ—ἦ. A csodajel véletlen megjelenése azt mutatja, hogy Zeus dönteni fog: vagy — vagy.

83. μετ' ἀμφοτέροισι, a beszélőről értve, kettőnk közt.

84 = Τ 224. ταμίης πολέμοιο, ha d-ű r, melyet ἀνδρῶπων minősít.

85—147. Athéné biztatására Pandaros megsebesíti Menelaoszt.

86. ἀνδρὶ, végtagját Βν. 86.

88 = Ε 168; vö. Ν 760, ε 439. — Πάνδαρον, vö. Β 827. — ἐφεύροι, óhajtás Athéné értelmében; a feltétel különben διζήμενῃ jelentését ismétli.

εὔρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε
ἑσταότ'· ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστῶν
λαῶν, οἳ οἳ ἔποντο ἀπ' Αἰσθήποιο βόων.
ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
„ἦ βῶ νύ μοι τι πῖδοιο, Λυκάονος υἱέ δαΐφρον;
τλαίης κεν Μενελάῳ ἔπι προέμεν ταχύν ἰόν,
πᾶσι δέ κε Τρώεσσι χάριν καὶ κῦδος ἄροιο,
ἐκ πάντων δὲ μάλιστα Ἀλεξάνδρῳ βασιλῆϊ.
τοῦ κεν δὴ πάμπρωτα παρ' ἀγλαὰ δῶρα φέροιο,
αἴ κεν ἴδῃ Μενελαον ἀρήιον, Ἀτρέος υἱόν,
σὺ βέλει δμηθέντα πυρῆς ἐπιβάντ' ἀλεγεινῆς.
ἀλλ' ἄγ' οἴστευσον Μενελάου κυδαλίμοιο,
εὔχεο δ' Ἀπόλλωνι λυκηγενεῖ κλυτοτόξῳ
ἀρνῶν πρωτογόνων βέξειν κλειτῆν ἑκατόμβην
οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστν Ζελεῆης.“
ὡς φάτ' Ἀθηναίη, τῷ δὲ φρένας ἄφρονι πεῖθευ.

90

95

100

89 = E169, vö. Σ 55, Φ 546. γ 111.

90. ἄστν. A paizsos katonaság alatt értsd a nehéz fegyverzetűket; a mondatot egészítsd ki ezzel: álltak.

93. πῖδοιο, ovatos kérdés, melyben egy feltétel előrészre rejlik τλαίηςhez; vö. Γ 53-hoz.

94. ἔπι, Βν. 100; mások az igéhez vonják.

95. Τρώεσσι, a tldt teljesebb ἐν-nél P 16; a trójaiak előtt, v. ö. Β 285-hez.

96. δέ, harmad helyen Β 808. — βασιλῆϊ, Αl. mint Priamos király fia.

97. τοῦ, παρά-tól függőleg; ékezetét mért vesztí az utántétben? Βν. 100. — κεν φέροιο, szerezhetsz „számodra,“ kaphatsz; a kplk. értelmét Β 306-hoz.

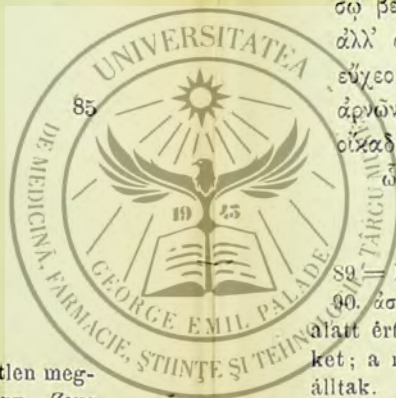
99. ἐπιβάντα állitmányá Menelaosnak, és függ ἴδῃ-től; cselekvényét megelőzi δμηθέντα-é. πυρῆς ἐπιβ. szérpített kifejezés ἑανόντα helyett, I 546-hoz.

101. εὔχεο, imádban igérj. — λυκηγενής, „fényszülött,“ később a nap pal azonos, emlékeztet a trójai tartományra, Lykiára is. — κλυτοτόξος, ijjazásban ügyes, ijjász, vö. ἐκηβόλος (A 14).

102 = 120, ψ 864, 873. πρωτογόνων, első szülött, z s e n g e, i 221 πρόγονοι.

103. ἄστν, végtagja mint Β 824.

104. τῷ és φρένας, mint Α 150. — ἄφρονι. Tulajdonképp csak azután lett esztelen, hogy rábeszélte őt Athéné; tehát a melléknév előlegezett.

73 = X 186, ω 487, πάρος. Már elébb (21) adta jelét buzgóságának.

74 = Β 167.

75. οἶον, mint mikor. — ἀστέρα. A tűzgolyó tűneményének jó jelentése (τέρας) hasonlításokban jelen értelmű, mint Γ 10.

77. τοῦ, származási sjtó. — ἀπό és ἔνται, hullanak.

78. τῷ εἰκυῖα, ehez hasonlítva gyorsaságra és fényre.

79. Σάμβος, Γ 342. A félelmet Athéné váratlan megjelenése okozta, ámbár mint istennő nem volt látható, mert az emberek közt emberi alakot öltött (87).

αὐτίκ' ἐσύλα τόξον εὐξοον ἰξάλου αἰγὸς
ἀγρίου, ὃν βρά ποτ' αὐτὸς ὑπὸ στέρνοιο τυχήσας
πέτρης ἐκβαίνοντα, δεδεγμένος ἐν προδοκῆσιν,
βεβλήκει πρὸς στήθος· ὁ δ' ὕπιος ἔμπεισε πέτρῃ.
τοῦ κέρα ἐκ κεφαλῆς ἐκκαϊδεκάδωρα πεφύκειν
καὶ τὰ μὲν ἀσκήσας κερασοξόος ἤραρε τέκτων,
πᾶν δ' εὖ λειήνας χρυσέην ἐπέδηκε κορώνην.
καὶ τὸ μὲν εὖ κατέδηκε τανυσσάμενος, ποτὶ γαίῃ
ἀγκλίνας· πρόσθεν δὲ σάκεα σχεδὸν ἐσθλοὶ ἑταῖροι,

105

110

105. ἐσύλα, kirántotta az ijjat tokjából (γάρυτος φ 54), mely hasonlító volt a nyilakéhoz. — ἰξάλου, az ügyesen ugró. — αἰγός, a kecske. am. Kecskeszarv; a sjtó az anyagról. Az állat a zergénél is hozzáférhetőlenebb egy vad kecske, c a p r a i b e x.

106. ὑπὸ στ., mellén alól, mint-hogy a vadász a mélységben állott lesben (ἐν προδοκῆσιν). — τυχήσας célozva.

107. πέτρ. ἐκβαίνοντα, mikor eléállott a sziklára. — δεδεγμένος (δέχομαι) várva, állva.

108. βεβλ. πρὸς στήθος, mellén, azaz szivében találta. — ὕπιος, hanyatt, bukfenecet hányva.

109. τοῦ, ἐκ κεφ. mellé való. — ἐκκαϊδεκάδωρα. δῶρον, tenyészertű rovárok, karimák a szarvon; egyegy tizenhat karimájú.

110. ἀσκήσας, művészileg, γ 438. — κερασοξόος τέκτων, a csontfaragó mester, kinek munkáját most az esztergályos végzi, összeillesztette (ἤραρε) értelemezzel a két szarv vastagabb

végét; a lemezbe nyeret csinált, melybe beleillett a nyíl hegye. Ezzel együtt fogta balkezeiben a lövő, míg jobbjaival a hűrt húzta meg.

111. λειήνας, megsimitotta, a karimákat lekoptatta, s ez által hajlékonyabbá tette. — κορώνη, gomb vagy horog az ijj egyik végén, a melybe akasztották az ijj másik végére kötött hűrt, a mikor lövni kellett vele, mint φ 138.

112. τό, t. i. az ijjat. — εὖ κατέδηκε, ügyesen letette (Pandaros), hogy nyilat vehessen ki tegzéből. — τανυσσάμενος. A hűr feszítése nagyobb erőbe került mint a lövés, s úgy történt, hogy az ijj egyik végét, melyhez a hűr meg volt kötve, a lövő a földre támasztotta (ποτὶ γαίῃ ἀνακλίνας), az ijj másik végét mellével nyomva összegörbitette, s úgy akasztotta bele a horogba (κορώνη) vagy csavarta a gombra a hűr másik végét. Vö. τ 577.

113. πρόσθεν, előtte, hogy az achivok meg ne lássák. — σάκεα, hány tagu? Bv. 94.

μὴ πρὶν ἀναίξειαν ἀρήιοι ὕες Ἀχαιῶν,
πρὶν βλήσθαι Μενέλαον ἀρήιον, Ἀτρεὺς υἱόν.
αὐτὰρ ὁ σύλα πῶμα φαρέτρης, ἐκ δ' ἔλετ' Ἴον
ἀβλήττα πτερόεντα, μελαινέων ἔρμι' ὀδυνάων·
αἴψα δ' ἐπὶ νευρῇ κατεκόσμηι πικρὸν ὀιστόν,
εὐχέτο δ' Ἀπόλλωνι λυκηγενεὶ κλυτοτόξῳ
ἀρνῶν πρωτογόνων ζέξειν κλειτὴν ἑκατόμβην
οἴκαδε νοστήσας ἱερῆς εἰς ἄστυ Ζελεΐης.
ἔλκε δ' ὁμοῦ γλυφίδας τε λαβῶν καὶ νεῦρα βόεια·
νευρῆν μὲν μαζῶ πέλασεν, τόξῳ δὲ σίδηρον.
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ κυκλοτερὲς μέγα τόξον ἔτεινεν,
λίγξε βίος, νευρῇ δὲ μέγ' ἔαχεν, ἄλτο δ' ὀιστός
ἔξυβελῆς, καδ' ὄμιλον ἐπιπέσσαι μενεαίνων.
οὐδὲ σέθεν, Μενέλαε, θεοὶ μάκαρες λελάδοντο
ἄθανατοι, πρώτη δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη,

115

120

125

114. πρὶν — πρὶν, előbb — mintsem, B 355.

115. βλήσθαι, értelme szdó; alakját Bv. 59; a htrlt A 98-hoz.

116. φαρέτρης, a sjtó σύλα-tól függ: lerántotta a tegezről, mint a megfosztás tárgya.

117. πτερόεντα, melynek hátulsó vége tollas. — μελαινέων, Bv. 94. — ἔρμα (ἐρείθω, ἔρειαμα), a mi tapaszt, a mi a testhez sebet ragaszt, okoz. Értelmezése nem biztos, ezért gyanusnak írta Aristarchos.

118. ἐπὶ ν. Bv. 89. — κατεκόσμηι, lerakja, oda illeszti. — πικρὸν, keserves, fájdalmas.

119—121 = 101—103.

122. γλυφίδας, a nyilnak nyele, hosszába vésett két vagy négy rovat, a melybe a tollakat illesztették. γλυφίδας és νεῦρα ἑρ úgy tartozik λαβῶν-hoz, mint ἔλκε-hez. — νεῦρα mellett νεύρη, Bv. 12.

123. σίδηρον. A lövéskor a nyilas jobbában tartva a nyilvessző nyelét és a hűrt mellének (μαζῶ) közeli-tette, míg baljában az ijj nyergébe illesztett nyíl hegye a feszítéskor az ijj nyergéhez (τόξῳ) közeledett.

124. κυκλοτερές, köralakot az ijj csak feszítés folytán nyert, Δ 104-hez.

125. λίγξε, c s e n g e t t, a természeti hang utánzása. — ἔαχεν, pengett.

126. ἔξυβελῆς, szűrő, hegyes. — μενεαίνων, a nyilnak az élő lényektől vágyat kölcsönöz, vö. Δ 574, O 317, Φ 70, 168.

127. σέθεν, M. A cselekvő személyeket a költő egyenesen megszólítja (apostrophe).

128. πρώτη, különösen; máskülönbben is a görögök részén állott, s a frigysszegés végét a trójaiakhoz csak olympi utasítás folytán ment. — ἀγελείη, mint hadi istennő, harácsol, vö. ληϊτις K 460.

ἢ τοι πρόσθε σταῖσα βέλος ἔχεπενυκὲς ἄμυνεν.
ἢ δὲ τόσον μὲν ἔεργεν ἀπὸ χροός, ὡς ὅτε μήτηρ
παιδὸς ἐέργη μυῖαν, ὅσ' ἠδέει λέξεσται ὑπνω·
αὐτὴ δ' αὐτ' ἴδυνεν ὅσιν ζωστήρος ὀχῆς
χρῦσειοι σύνεχον καὶ διπλὸς ἦντετο τῶρηξ.
ἐν δ' ἔπεσε ζωστήρι ἀρηρότι πικρὸς οἰστός·
διὰ μὲν ἄρ ζωστήρος ἐλήλατο δαιδαλέοιο,
καὶ διὰ τῶρηκος πολυδαίδαλου ἠήρηιστο
μίτρης τ', ἣν ἐφόρειν ἔρυμα χροός, ἔρκος ἀκόντων,
ἣ οἱ πλεῖστον ἔρυτο· διὰ πρὸ δὲ εἴσατο καὶ τῆς.
ἀκρότατον δ' ἄρ' οἰστός ἐπέγραψε χροά φωτός,
αὐτίκα δ' ἔβρεεν αἶμα κελαινεφές ἐξ ὠτειλῆς.

130

135

140

129. τοι, tldtó mitől függ? A 67.
— βέλος ἔχεπ. mint A 51.

130. τόσον μὲν, csak annyira,
azaz, csak keveset; a következő
ἄρα, mint például mikor, nem mutat
egyenesen erre vissza. A hasonli-
tás a könnyűséget és gyöngédséget.
(μήτηρ) akarja velünk szemléltetni.

131. παιδός, előbb ἀπὸ χροός. —
λέξεσται, köztöm, Bv. 104.

132. αὐτή, az alany újra felírissítve,
hogy előbbi tagadó tevékenységével
(130 ἔεργεν) a tevőlegest kiemelje.
— ὅσιν, oda a hol. — ζωστήρ, bőri-
szij, ún, mely a páncél (τῶρηξ I 332)
alsó szélét és a kötény (ζῶμα 187)
felső szélét kapcsolja (ὀχῆς) űsz-
szekötötte a test köré.

133. σύνεχον, tárgy nélkül, talál-
koztak. — ἦντετο, szembe szállt,
ellenállt a nyilnak. — διπλός.
A páncél épen ott mintegy bé-
lelve volt a kötény hozzájárulása
által.

134. ἀρηρότι (ἀραρήσιω), rátapadó,
illő.

135. διὰ μὲν, I 357-hez. — ἐλήλατο
átfurakodott volt.

136 = Δ 358, H 252, A 436.

137. μίτηρ, gyparjuval bőlőlt / vé-
kony ére, szij, melyet a ζῶμα
(132-hez) alatt a csupasz bőrön a
csipő körül viseltek. ἔρυμα és ἔρκος
állítmányiak „oltalmául és eltávolí-
tásául.”

138. ἔρυτο (Bv. 59) mellett más-
utt (E 538, P 518, ω 524) a védelme-
zett áll trtben. A mondat szaporítja
ἔρυμα értelmét. — πλεῖστον, legin-
kább. — διὰ πρὸ ἰγθζολόγ, keresz-
tül, Bv. 34. — εἴσατο, áthatott,
ismétli ἠήρηιστο értelmét; alakját
Bv. 72.

139. ἀκρότατον, bőre felszínét; vö.
summus mons. — ἐπέγραψε, meg-
karcolta; γράφω értelmét Z 169-hez.
— φωτός, χροά mellett, az ember
(Menelaos) bőrét.

140. ὠτειλή, οὐτάω, a döfés vagy
vágás okozta seb; de itt és 149 a
nyilazástól, a minőről ἔρκος szokott
állani, mint Δ 217.

ὡς δ' ὅτε τίς τ' ἐλέφαντα γυνή φοίνικι μίνη
Μηρονίς ἠὲ Κάειρα, παρήιον ἔμμεναι ἵππων·
κεῖται δ' ἐν Σαλάμῳ, πολέες τέ μιν ἠρήσαντο
ἵππηες φορέειν βασιλῆι δὲ κείται ἀγαλμα,
ἀμφοτέρων, κόσμος τ' ἵππῳ ἐλατῆρι τε κῦδος·
τοιοῖ τοι, Μενέλαε, μιάσθη αἵματι μηροῖ
εὐφυές κνήμαί τε ἰδὲ σφυρὰ καλ' ὑπέπερθεν.
ρίγησεν δ' ἄρ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
ὡς εἶδεν μέλαν αἶμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς.
ρίγησεν δὲ καὶ αὐτὸς ἀρηίφιλος Μενέλαος.
ὡς δὲ ἶδεν νεῦρόν τε καὶ ὄγκους ἐκτός ἐόντας,
ἄφορρόν οἱ θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἀγέρθη.

145

150

τοῖς δὲ βαρῦ στενάχων μετέφη κρείων Ἀγαμέμνων,
χειρὸς ἔχων Μενέλαον ἐπεστενάχοντο δ' ἐταῖροι·
φιλε κασίγνητε, τῶνάτον νύ τοι ὄρκι' ἔταμον,

155

141. ἐλέφαντα, elefántesont lap. —
μῆνη, bemecskolja, befesti; vö.
maculare, maculare. A fehér lapon
csíkosan lefolyó festékekhez van ha-
sonlítva a seb vérzése (146).

142. Μηρονίς, vö. B 864-hez. —
Κάειρα, női képzése Κάρ-
nak, vö. B 867-hez. — παρήιον,
szemvéd a kantáron, mint mai
nap nálunk.

143. ἐν Σαλάμῳ, a női szobában,
ahol dolgozni szoktak. — ἠρήσαντο,
óhajtják, a fglm mint A 228.

144. ἵππηες, lovasok, azaz, sze-
kérharcosok; vö. I 265. — βασι-
λῆι. Az ilyen ékszer nem található
minden ember birtokában.

145. ἀμφοτέρων, mint 60. — ἐλατῆρι,
a kocsi számára büszkeségére (κῦδος).

146. τοιοῖ = ὡς. — τοι és μηροῖ,
mint A 150. μιάσθη, alakját. Bv. 45.

147. τὴ ἰδέ, állandó hangür. —
ὑπέπερθε, bőbeszédű csatolmány, mint
B 218.

148 — 219. Menelaos sebét gyógyítja
Machaon.

148 = A 254.

151. νεῦρον, a madzagot, mely-
lyel a vashegy rá volt kötve a
nyilvessző végére. — ὄγκους, a kaj-
macsok a vashegy hátulján, me-
lyek az övön keresztül hatottak
(214). — ἐκτός, a seben kívül.

152. οἱ és θυμὸς, bátorsága,
a tldtó mint 146. — ἀγέρθη és ἄφορ-
ρόν, felébredt; alakját Bv. 60.

153. τοῖς, köztök, a kik Mene-
laos körül álltak.

154. χειρὸς és ἔχων, kezénél fogva.

155. φιλε, nyújtott -val, Bv. 78;
ékezte csak hajtott lehet. — κασί-
γνητε, végtagját Bv. 87. — τῶνάτον

οἷον προστήσας πρὸ Ἀχαιῶν Τρωσὶ μάχεσθαι,
ὥς σ' ἔβαλον Τρῶες, κατὰ δ' ὄρκια πιστὰ πάτησαν.
οὐ μὲν πως ἄλιον πέλει ὄρκιον αἵμά τε ἀρνῶν
σπονδαὶ τ' ἄκρητοι καὶ δεξιάι, ἧς ἐπέπιπμεν.
εἴ περ γὰρ τε καὶ αὐτίκ' Ὀλύμπιος οὐκ ἐτέλεσσεν,
ἐκ δὲ καὶ ὄψε τελεῖ, σὺν τε μεγάλῳ ἀπέτισαν,
σὺν σφῆσιν κεφαλῆσι γυναιξί τε καὶ τεκέεσσιν.
εὐ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Πιλος ἱρή
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἑμμελίῳ Πριάμοιο,
Ζεὺς δέ σφι Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰετῆρι ναίων,
αὐτὸς ἐπισσεύησιν ἐρεμνῆν αἰγίδα πᾶσιν
τῆσδ' ἀπάτης κοτέων. τὰ μὲν ἔσσεται, οὐκ ἀτέλεστα
ἀλλὰ μοι αἰνὸν ἄχος σέθεν ἔσσεται, ὦ Μενέλαε,

és sei, halálodra, állitmányilag,
Γ 50-hez. — ὄρκια ἔταμον, Β 124-hez.
Agamemnon önnönmagának csinál
szemrehányást.

156. οἷον, ti. sc. -- προστήσας, az
által, hogy . . . — πρὸ, el. — μά-
χεσθαι, azért, hogy . . . α 138-hoz.

157. ὥς, okadatol, mivel. — κατὰ
és πάτησαν, le (lábbal) tiporták.
— δέ, és.

158. ὄρκιον, eskümondás, esküszó,
eskültétel; πέλει és ἄλιον (est
irritum) az ő tárgyával: nem hjába
tettem esküt. Hasonlóan módosul
πέλει értelme a többi trtekkel.

159 = Β 341.

160. Ὀλύμπιος, az eskü öre, Γ 107.
— οὐκ (nem μή) és ἐτέλεσεν, teljesi-
tetlen hagyta, Γ 289-hez.

161. δέ, még is, az utómondát-
ban Α 137. — καὶ ὄψε, bár későn. —

τελεῖ jelen. — σὺν μεγάλῳ, nagy
(drága) áron, keservösen. —
ἀπέτισαν, a fgmult azonnali bekövet-
kezésről: csakhamar megfizetik
bűnhődnek.

163 — 165 = Ζ 447—449. Itt a ho-
szuvágy, ott az aggalmas sejtelen
kifakadása.

166. ὑψίζυγος, a ki magasan ül
mint a hajó kormányzója. — αἰετῆρι,
mint Β 412.

167. ἐπισσεύησιν, majd rájok zör-
diti, a kötmód mint Α 262. Α σ
kettőzését Βν. 88. — ἐρεμνῆν, s ű-
tét, mert vést hozó, vö. μέλας
θανάτος Β 834.

168. ἀπάτης, okadólag, Α 65-hez. —
οὐκ ἀτέλεστα, kiesinyítve: ez bizo-
nyosan teljesülni fog; de mi haszna,
ha Menelaos is elhal?

169. σέθεν, tárgyi sjtó, miattad.

αἶ κε θάνης καὶ πότμον ἀναπλήσης βίοτοιο·
καὶ κεν ἐλέγχιστος πολυδίψιον Ἄργος ἰκοίμην,
αὐτίκα γὰρ μνήσονται Ἀχαιοὶ πατρίδος αἴης,
κὰδ δέ κεν εὐχολῆν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιμεν
Ἄργεῖην Ἐλένην σέο δ' ὄστέα πύσει ἄρουρα
κειμένου ἐν Τροίῃ ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ.
καὶ κέ τις ὧδ' ἐρέει Τρῶων ὑπερηνορσόντων,
τύμβῳ ἐπιδρώσκων Μενελάου κυδαλίμοιο·
αἶδ' οὕτως ἐπὶ πᾶσι χόλον τελέσει Ἀφαιμένω,
ὥς καὶ νῦν ἄλιον στρατὸν ἤγαγεν ἐνθάδ', Ἀχαιῶν,
καὶ δὴ ἔβη οἰκόνδε φίλῃν ἐς πατρίδα γαίαν
σὺν κεινήσιν νηυσί, λιπῶν ἀγαθὸν Μενέλαον.
ὥς ποτέ τις ἐρέει τότε μοι χανοὶ εὐρεία χθῶν.
τὸν δ' ἐπιδαρσύνων προσέφη ξανθὸς Μενέλαος.
ἄρσσει, μηδέ τί πω δειδίσσοο λαὸν Ἀχαιῶν.
οὐκ ἐν καιρίῳ οὐδ' ἐν πάγῃ βέλος, ἀλλὰ πάροισεν

170. πότμον ἀναπλ. β., élete sorsát
betöltse, befejezze, mint πότμον
ἐπέπεσσαι Β 359.

171. ἐλέγχιστος, állitmányos, nagy
zaklatásomra. — πολυδίψιος,
szomjas, vizetlen tájairól. —
ἰκοίμην, a jövő (169) mellé rendelve.

172. μνήσονται. Α τρώϊαι háboru
Helena visszaserzéréseért foly; ha
meghal Menelaos, nincs mért har-
colni tovább.

173 = Β 160.

175. κειμένου cselekvénye megelőzi
πύσει-ét: fekiünni fogszés. — ἀτελ.
ἐπὶ ἔργῳ, befejezetlen munkával, a
nélkül, hogy a munkát befejezted,
azaz hasztalan; ἔργον értelme mint
Γ 321.

177. ἐπιδρώσκων, meggyalázás-
képen.

178. ἐπὶ πᾶσι, vajha minden-
ben (mindenütt) ily sikeres volna
Agamemnon haragja mint itt. Az
ohajtás fonák.

179. ἄλιον, ighzólag, hasztalan.
180. καὶ δὴ, és már.

181. κεινήσιν, üres, mint Β 299.
— λιπῶν, ott hagyva, t. i. hol-
tan. — ἀγαθόν, teljesebb? Β 408.

182. χάνοι, hadd nyiljék meg a
föld; mi: a föld alá sülyednék, v. ö.
Ζ 282, Θ 150, Ρ 417. — εὐρεία, ál-
landó, itt nem követelt melléknév.
Utánzása Vergil. Α. IV 24.

184. ἄρσσει, bátorság! párbu-
zamos tagadással, mint δ 825.

185. ἐν καιρίῳ, halálos helyen. —
πάροισεν elől, felül.

εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος ἦδ' ὑπένερθεν
ζῶμα τε καὶ μήτηρ, τὴν χαλκήϊες κάμον ἄνδρες.¹⁸⁶
τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων
„αἶ γὰρ δὴ οὕτως εἶη, φίλος ὦ Μενέλαε.
ἔλκος δ' ἰητὴρ ἐπιμάσσεται, ἦδ' ἐπιδήσει
φάρμαχ', ἃ κεν παύσῃσι μελαινώων ὀδυνάων.“¹⁸⁷
ἦ καὶ Ταλθύβιον, θεῖον κήρυκα, προσηΐδα·
„Ταλθύβι', ὅττι τάχιστα Μαχάονα δεῦρο κάλεσσον,
φῶτ' Ἀσκληπιοῦ υἱόν, ἀμύμονος ἰητῆρος,
ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήιον, Ἀτρέος υἱόν,
ὅν τις οἰστεύσας ἔβαλεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Τρώων ἢ Λυκίων, τῶ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.“¹⁸⁸
ὧς ἔφατ', οὐδ' ἄρα οἱ κήρυξ ἀπέδῃσεν ἀκούσας,
βῆ δ' ἰέναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
παπταίνων ἦρωα Μαχάονα. τὸν δὲ νόησεν
ἑσταότ'. ἀμφὶ δέ μιν κρατεραὶ στίχες ἀσπιστῶν
λαῶν, οἳ οἱ ἔποντο Τρῆϊκῆς ἐξ ἵπποβότοιο.¹⁸⁹

186. ζωστήρ, 132-hez. — παναίολος, az ére cifrázattól csillám-ló. — ὑπένερθε, alatta, az ὅν mögött.

187 = 216. ζῶμα, bőr vagy ne-mez kötény, mely a páncél alsó szélével (belül) hol térdig hol a láb-szárig ért. Itt értsd a páncélt is hozzá.

189. φίλος, hívó helyett, a 301-hez. A melléknév helyéhez vö. a magyarban pl. „derék egy ember,” Δ 26-hoz.

190. ἐπιμάσσεται, nálunk „matat,” tapogat, (majd) megvizsgálja.

191. παύσῃσι, t. i. σε, megment, mint Δ 35; vö. B 595.

192. ἦ, A 219. — Ταλθύβιον, A 320-hoz. — θεῖον A 334.

193. ὅττι τάχιστα, mi is: mi ha-m a r á b b (elébb).

194. φῶτα Ἀσκλ. υἱόν, a fötfit a ki A. fia; φῶτα-ra következnek az értel-mezvény, mint ἀνήρ-re E 361, 396, 649.

195. ἴδῃ, tekintse meg. — Ἀτρέος υἱόν, 98, 115; mások ἀρχὸν Ἀχαιῶν, mint 205.

196. τόξων, nyilazás, B 718-hoz.

197. Λυκίων, a trójaiak legjelesebb szövetségesei. — τῶ visszamatat τις-re (196) — κλέος és πένθος, állit-mányiak, mint Δ 155.

198 = M 351. οὐδ' ἀπέδῃσεν, Δ 68-hoz. — ἀκούσας, szavára.

199. βῆ ἰέναι, B 183-hoz. Vö. B 163.

201—203 = 90—92. Τρῆϊκῆς vagy Τρῳάκη, B 729-hoz.

ἀγγοῦ δ' ἰστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηΐδα·
„ὄρσ', Ἀσκληπιάδη. καλέει κρείων Ἀγαμέμνων,
ὄφρα ἴδῃ Μενέλαον ἀρήιον, ἀρχὸν Ἀχαιῶν,
ὅν τις οἰστεύσας ἔβαλεν, τόξων εὖ εἰδώς,
Τρώων ἢ Λυκίων, τῶ μὲν κλέος, ἄμμι δὲ πένθος.“²⁰⁰
ὧς φάτο, τῶ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι δρῖνεν,
βάν δ' ἰέναι κατὰ ὄμιλον ἀνά στρατὸν εὐρύν Ἀχαιῶν.
ἀλλ' ὅτε δὴ β' ἴκανον ὄπι ξανθὸς Μενέλαος
βλήμενος ἦν, περὶ δ' αὐτὸν ἀγγεράσ' ὅσσοι ἄριστοι,
κύκλος, ὁ δ' ἐν μέσσοισι παρίστατο ἰσόθεος φῶς,
αὐτίκα δ' ἐκ ζωστήρος ἀρηρότος ἔλκεν οἰστόν·
τοῦ δ' ἐξελκομένοιο πάλιν ἄγεν ὀξέες ὄγκοι.
λύσε δὲ οἱ ζωστήρα παναίολον ἦδ' ὑπένερθεν
ζῶμα τε καὶ μήτηρ, τὴν χαλκήϊες κάμον ἄνδρες.
αὐτὰρ ὅπει ἴδεν ἔλκος, ὅσ' ἔμπεσε πικρὸς οἰστός,
αἶμ' ἐκμυζήσας ἐπ' ἄρ' ἦπια φάρμακα εἰδώς
πάσσε, τὰ οἳ ποτε πατρὶ φίλα φρονέων πόρε Χείρων.
ὄφρα τοὶ ἀμφεπέοντο βοῆν ἀγαθὸν Μενέλαον,
τόφρα δ' ἐπὶ Τρώων στίχες ἤλυθον ἀσπιστῶν·
οἳ δ' αὖτις κατὰ τεύχε' ἔδυν, μνήσαντο δὲ χάριμης.²⁰¹

205—207 = 195—197.

208 = Γ 395.

209. βάν = ἐβάν (Bv. 70), ti. Ma-chaon és a hirnök.

210. ὄπι, mint Δ 132.

211. βλήμενος, sebesülve (-ten). — περὶ δέ és a κτκζό δέ (212) a visz-szahozó (ῥῥ) mellé rendel, mint Δ 61.

212. κύκλος, utólagos értelmезvény ἀγγεράσ' alanyához; mások κύκλοσε-t ἴρνακ. — ὁ δέ, ti. Machaon; itt kezdődik az utómondat. — παρίστατο, oda lépett (mellé).

213. ἀρηρότος, Δ 134-hez.

214. ἄγεν = ἐάγησαν. A hajmacsok a nyíl kihuztában visszafelé (πάλιν)

törttek, a páncél és ὅν lemezeitől. πάλιν végtagját Bv. 86.

215. 216. Vö. 186. 187.

218. ἐκμυζήσας, szájjával kiszopva, míg másutt (E 401, 416, 798, 900), a vért lemosásák. εἰδώς, szakértően.

219. οἳ és πατρὶ, atyjának, A 150-hez. — Χείρων, a Pelion hegyén tartózkodó böles óriás, nevelője Achillesnek, Iasonnak és más hő-söknek.

220—421. Agamemnon szemléli és haragra buzdítja hadseregét.

221 = A 412. ἐπὶ, oda, megér-kezték), ἤλυθον elé való.

222. οἳ δέ, nem a trójaiak. — τεύχεα

ἔνδ' οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις Ἀγαμέμνονα διον,
οὐδὲ καταπτώσσοντ', οὐδ' οὐκ ἐθέλοντα μάχεσθαι,
ἀλλὰ μάλα σπεύδοντα μάχην ἐς κυδιάνειραν.

225

Ἴππους μὲν γὰρ ἔασε καὶ ἄρματα ποικίλα χαλκῷ
καὶ τοὺς μὲν περάπων ἀπάνευδ' ἔχε φυσιώνας
Εὐρυμέδων, υἱὸς Πτολεμαίου Πειραΐδου,

τῷ μάλα πόλλ' ἐπέτελλε παρισχέμεν, ὅπποτε κέν μιν
γυῖα λάβῃ κάματος πολέας διὰ κοιρανέοντα·
αὐτὰρ ὁ περὶ ἐὼν ἐπεπωλείτο στίχας ἀνδρῶν.

230

καὶ ῥ' οὐς μὲν σπεύδοντας ἴδοι Δαναῶν ταχυπάλων,
τοὺς μάλα παρσύνεσκε παριστάμενος ἐπέεσσιν·

„Ἀργεῖοι, μὴ πῶ τι μεδίετε Δούριδος ἀλκή·
οὐ γὰρ ἐπὶ ψευδέσει πατήρ Ζεὺς ἔσσειτ' ἀρωγός,
ἀλλ' ὅς περ πρότεροι ὑπὲρ ὄρνια δηλήσαντο,
τῶν ἧ τοι αὐτῶν τέρενα χροά γυῖες ἔδονται,

sisak és paizs, a melyeket Γ 114
levetettek. — μνήσαντο δέ χ., eszükbe
jutott a harcvágy, azaz, kedvet
kaptak a harcra.

223. ἂν ἴδοις, mult idejű lehetőség,
Γ 220-hoz.

224. οὐκ ἔσ, vonakodva.

226. ἔασε, ott hagyta fogatát,
hogy könnyebben bejárhassa a so-
rokat.

227. τοὺς μὲν, t. i. Ἴππους. — φυσιώ-
ωντας és ἔχε ellentétesek: a lovak
prüsszögtek, de az inasok tartották.
228. Εὐρυμέδων. Hason nevű volt
Nestor kocsisa Θ 114, Α 620.

229. πολλὰ, hathatósan, szigoruan,
— παρισχέμεν, t. i. Ἴππους, hogy áll-
jon mindig ott meg a csatasor
mögött, a hol Ag. az előtt jár.

230. γυῖα és μιν, kettős trt, Α 362-
hez. — λάβῃ, a közmód történeti idő

után is, B 4-hez. — δῖός, az autántét-
ben, Bv. 100. — κοιρανέοντα, vezénye-
lésben, közben (közt).

231. περὶ ἐὼν, gyalog. — ἐπέτω-
λείτο, Γ 196-hoz.

232. ἴδοι, az óhtó a visszahozóban
„valahányszor“ értelmű.

234. ἀλκή, az ige tárgyá sjtóiban.

235. ἔσσειτ' ἀρωγός, am. ἐπαρήξει,
mi: pártját fogja; ἐπὶ ψευδέσει,
(φουδής) a hazugoknak, hitsze-
gésnek. De az ige követeli a szemé-
lyes fogalmat.

236. ὑπὲρ ὄρνια, Δ 67-hez. — δηλή-
σαντο, tárgy nélkül, vétettek.

237. αὐτῶν, ellentétül ἀλόχους és
τέκνα tárgyakkal. — τέρενα, izmos,
kereked, teres. — γυῖες ἔδονται, mint
Π 836, Σ 271, X 42. Vö. Α 5-hez.

ἡμεῖς αὐτ' ἀλόχους τε φίλας καὶ νήπια τέκνα
ἄξομεν ἐν νήεσσιν, ἐπὶν πτολιέθρον ἐλωμεν.“

οὐς τινὰς αὖ μεδίεντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο,
τοὺς μάλα νεικείεσκε χολωτοῖσιν ἐπέεσσιν·

240

„Ἀργεῖοι ἰόμωροι, ἐλεγχείες, οὐ νυ σέβεσθε;
τίψ' οὕτως ἔστητε τεθνηπότες ἤντε νεβροί,
αἱ τ' ἐπεὶ οὖν ἔκαμον πολέος πεδίοιο θέουσαι,
ἔστασ', οὐδ' ἄρα τίς σφι μετὰ φρεσὶ γίγνεται ἀλκή·
ὡς ὑμεῖς ἔστητε τεθνηπότες, οὐδὲ μάχεσθε.

245

ἦ μένετε Τρῶας σχεδὸν ἐλθέμεν, ἔνθα τε νῆες
εἰρύατ' εὐπρυμοὶ, πολιῆς ἐπὶ Δινὶ θαλάσσης,
ἄφρα ἴδητ', αἱ κ' ὑμῖν ὑπέρσχη χεῖρα Κρονίων;“
ὡς ὁ γε κοιρανέων ἐπεπωλείτο στίχας ἀνδρῶν.

250

ἤλθε δ' ἐπὶ Κρήτεσσι κίων ἀνὰ οὐλαμὸν ἀνδρῶν·
οἱ δ' ἄμφ' Ἰδομενῆα δαΐφρονα παρήσαντο·

238. φίλας, a természetes hozzátar-
tozásról.

239. ἄξομεν, mint foglyokat.

240. V. ö. Z 330. μεδίεντας, ellen-
léte? 232.

242. ἰόμωροι, némelyek szerint „hit-
vány nyilazók,“ mint huszáraink
szájában a „baka,“ mások szerint
„szájhősök.“ Tekintve, hogy a gyá-
vák at akarja korholni, lehetne
ἰος (Bv. 26.) és μορος-ból (γ 188-hoz).
összetéve és ez rejlenék benne: „egy-
szer úgy is meg kell halnotok.“ —
ἐλεγχείες, a hívo mellett, νυ ομο-
ούλτακ, itt melléknév, másutt?
B 235, E 787, Θ 228.

243. ἔστητε, a fgmult ἔστατε értel-
mével; mások a multat írják η
nyujtással: ἔστητε.

244. νεβροί, a gyávaságról. Α 225-
hez. — πεδίοιο, B 785-hez. — ἔκαμον
θέουσαι, Α 168-hoz.

245. μετὰ φρεσὶ, am. ἐν φρεσὶ, m a-
g u k b a n, s még hogy? Α 555-hez.

247. ἦ μένετε, a kérdésben gúnyos
felelet rejlik az előbbi (243) kér-
désre. Az ige tárgya a htrlnban
van: azt várjátok, hogy — ἔνθα τε,
oda a hol.

248. εὐπρυμοὶ, csak itt, de a ten-
ger felé orral, a partra pedig farral
vout hajókra épen jól illik.

249. ὑπέρσχη χεῖρα, védelmül, mint
E 433, I 420, ξ 184.

250. Vö. B 207, Δ 231.

251. ἐπὶ Κρ. a krétabeliekhez (ért);
az eljő nem ellenséges hanem helyi
jelentésű. A krétabeliek helyét Γ 230
kvt.

Ἴδομενεὺς μὲν ἐνὶ προμάχοις, σὺτ' εἵκελος ἀλκήν,
Μηριόνης δ' ἄρα οἱ πυμάτας ὄτρυνε φάλαγγας.
τοὺς δὲ ἰδὼν γῆΐσεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
αὐτίκα δ' Ἴδομενεῖα προσήδα μελιχίοισιν·

255

„Ἴδομενεῦ, περὶ μὲν σε τίω Δαναῶν ταχυπῶλων
ἡμὲν ἐνὶ πτολέμῳ ἡδ' ἄλλοίω ἐπὶ ἔργῳ
ἡδ' ἐν δαίῳ, ὅτε πέρ τε γερούσιον αἰΰοπα οἶνον
Αργείων οἱ ἄριστοι ἐνὶ κρητῆρι κέρωνται.

260

εἴ περ γάρ τ' ἄλλοι γε κάρη κομόωντες Ἀχαιοὶ
δαιτρὸν πίνωσιν, σὸν δὲ πλεῖον δέπας αἰεὶ

ἔστηχ', ὡς περ ἐμοὶ, πῖεσιν, ὅτε θυμὸς ἀνώγη.
ἀλλ' ὄρσεν πολεμόνδ', ὅλος πάρος εὐχεται εἶναι.“

τὸν δ' αὐτ' Ἴδομενεύς, Κρητῶν ἀγός, ἀντίον ἠΰδα·
„Ἀτρεΐδη, μάλα μὲν τοι ἐγὼν ἐρήϊρος ἑταῖρος

253. ἐνὶ προμάχοις, ti. ἄτρυνε φάλαγγας (πρώτας). σὺτ' a vaddisznóéhoz, mint P 281.

254. οἱ, fordítatlan marad; minő tldtó? B 26-hoz.

255. Vö. 283, Θ 278.

256. μελιχίοισιν, A 539-hez.

257. περὶ εἰς Δαναῶν elé való, a danaok felett, vö. E 325, I 38, Σ 87, γ 304.

258. ἄλλοίω, másféle, ti. békés (ügyben).

259. γερούσιον σῖνον, a minőt a nemesek (γέροντες β 14-hez) ittak, midőn a fedelelemhez voltak híva.

260. ἐνὶ κρητῆρι, a (vegyitő) kanacsóban, γ 390. — κέρωνται, vizezetnek maguknak, ti. az inasok által.

261. Ἀχαιοί, ti. mint γέροντες Agamemnon ebédjénél.

262. δαιτρὸν (δαίω) a kimért a da-

got. — δέ, utómondattban, εἴ περ után, 161-hez. — πλεῖον. Az előkelőbbek poharait egészen töltötték meg, a többiekét félig; így lett kitüntetve Diomedes (Θ 162), Sarpedon és Glaukos (M 311).

263. ἐμοί, a tldtó sön-nal (262) egyen értelmű. — πῖεσιν függ πλεῖον ἔσθηκε-től, telve áll (van) az ivásra (kiürítésre). — ἀνώγη a kötmód (s nem az óhtó) áll ἔσθηκε jelen értelmű fő idő után, mint O 207, II 52 Ξ 521, O 170; eltérők N 320, ξ 374, π 141.

264. ἀλλά, felszólításnál, teljesebben ἀλλ' ἄγε mint Δ 100. — ὄρσεν, mi is er ed j. — ὅλος, állitmányi, a minőnek, ugy a hog y. — εὐχεται εἶναι egyszerű értelme? e 211-hez. A jelenidő πάρος után, δ 811-hez.

265 = N 221. αγός, Γ 231-hez.

ἔσσομαι, ὡς το πρῶτον ὑπέστην καὶ κατένευσα·
ἀλλ' ἄλλους ὄτρυνε κάρη κομόωντας Ἀχαιοὺς,
ὄφρα τάχιστα μαχώμεθ', ἐπεὶ σὺν γ' ὄρκι ἔχευαν
Τρῶες· τοῖσιν δ' αὖ θάνατος καὶ κήδε' ὀπίσσω
ἔσσετ', ἐπεὶ πρότεροι ὑπὲρ ὄρκια δηλήσαντο.“

270

ὡς ἔφατ', Ἀτρεΐδης δὲ παρώχeto γηΐόσυνος κῆρ.
ἔλπε δ' ἐπ' Αἰάντεσσι κίων ἀνά οὐλαμόν ἀνδρῶν·
τῷ δὲ κορυσσέσθη, ἅμα δὲ νέφος εἶπετο πεζῶν.
ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ σκοπιῆς εἶδεν νέφος αἰπόλος ἀνήρ
ἐρχόμενον κατὰ πόντον ὑπὸ Ζεφύροιο ἰωῆς·
τῷ δὲ τ' ἀνευθεν ἐόντι μελάντερον ἤυτε πίσσα
φαίνεται ἰὸν κατὰ πόντον, ἄγει δέ τε λαλαπα πολλήν·
ὄρησέν τε ἰδὼν, ὑπὸ τε σπέος ἤλασε μῆλα.
τοῖαι ἅμ' Αἰάντεσσι διοτρεφέων αἰζηῶν
δῆλον ἐς πόλεμον κυκιναι κίνυντο φάλαγγες

275

280

267. ὑπέστην καὶ x. másutt ὑπέσχετο καὶ x. M 236, N 368, O 374, v 133, w 335.

268. ἄλλους, a többieket, ti. rajtam kívül.

260. σὺν ἔς ἔχευαν, összeöntötték, megzavarták. A megszegést még miféle ige jelöli? Γ 299. Δ 157, 271.

270. τοῖσιν ἔς ἔσσεται ἔket ἔrni fogja. — κήδεα, b u önéik halála fölött.

272 = 326. παρώχeto ti. mellette. — κῆρ vonatk. trt, szivében, magában, vö. A 474-hez.

273. Vö. 251. ἐπ' Αἰάντεσσι. A két Ajas (B 406-hoz) Idomeneus mellett állott csatasorban.

274. κορυσσέσθη, fel voltak fegyverkezve, A 270 hez. — νέφος raj, sűrű csoport; δέ nyújtását Bv. 89.

275. αἰπόλος ἀνήρ, B 474. A pásztor és az ő nyája szemlélteti velünk a felhő sötéttségét és az ez által okozott félelmet, s a hasonlításba csak úgy illik mint pl. egy tájrajzba egy emberi alak, mely a tárgyak arányát előtüntesse.

276. κατὰ πόντον, a tengerre le a néző felé. — ὑπό, hajtvá a Z. fuallatától.

277. τῷ ti. αἰπόλω. — μελάντερον, a n a l s ö t é t e b b, minél távolabb állt; az egyedüli másod fok, mint δ 292. — ἤυτε π. mint a szurok, a szurokhoz hasonlóan.

278. ἄγει, hoz magával.

280. τοῖαι, állitmányilag, mint olyanok, úgy.

281. δῆλον pusztító, á d á z. — ποκιναι, τοῖαι-τ fejtí.

κυάνει, σάκεσίν τε καὶ ἔγχεσι πεφρικυῖαι.
καὶ τοὺς μὲν γῆθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
„Αἴαντ', Ἀργείων ἡγήτορε χαλκοχιτώνων,
σφῶι μὲν, οὐ γὰρ ἔοικ' ὄτρυνόμεν, οὐ τι κελεύω·
αὐτῷ γὰρ μάλα λαὸν ἀνώγετον ἴφι μάχεσθαι.
αἶ γάρ, Ζεῦ τε πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων,
τοίος πᾶσιν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι γένοιτο·
τῷ κε τάχ' ἡμύσειε πόλις Πριάμοιο ἀνακτος
χερσὶν ὑφ' ἡμετέρησιν ἀλοῦσά τε περδομένη τε.“

285

290

ὡς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους.
ἐνδ' ὅ γε Νέστορ' ἔτετμε, λυγὸν Πυλίων ἀγορητήν,
οὓς ἐτάρους στέλλοντα καὶ ὄτρυνόντα μάχεσθαι,
ἀμφὶ μέγαν Πελάγοντα Ἀλάστορά τε Χρομίον τε
Δῖμονά τε κρείοντα Βίαντά τε, ποιμένα λαῶν.
ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχρεσφιν,
πεζοὺς δ' ἐξέπιπε στήσεν πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς,
ἔφρα καὶ οὐκ ἐθέλων τις ἀναγκαίῃ πολεμίζοι.
ἱππεῦσιν μὲν πρῶτ' ἐπετέλλετο· τοὺς γὰρ ἀνώγειν

282. κυάνει, a mennyiben sűrűn (πυκνὰ) álltak. — πεφρικυῖαι, sorok, a melyekből a lándzsák hegyei sertekepen kiállanak, berzenkedve, ijesztve; Horat. Sat. II, 1, 13: *horrentia pilis agmina*.

283. Vö. 255.

286. σφῶι, trt (minő személyü? Bv. 30), κελεύω-tól függ, de ὄτρυνόμεν-hez is érthető. — ἔοικε, illik.

287. αὐτῷ, magatok, ugy is.

288 = B 371.

290, 291 = B 373, 374.

292 = Δ 364. Πυλίων, A 248-hoz.

295. ἀμφὶ μ. II. am. τοὺς ἀμφὶ μ. II., azokat a társakat, a kiket Pelagon

(és a többi) alparancsnok vezérelt. A nevek a hajóaljstromban nem találhatnák. — Ἀλάστορα előtt a hangür, Bv. 92.

297. ἱππῆας, a lovasokat, kocsiharcosokat. — πρῶτα legelői, ti. ἔστησεν. — πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς, mi: sok nemes (gyalogost).

299. ἔφρακ. π. mint A 284.

300. οὐκ ἐθέλων, egy fogalom, *invitus*, akaratja ellenére. — ἀναγκαίῃ, kényszerítve, a 97-hez.

301. ἐπετέλλετο parancsot adott. — γάρ, magyaráz, tudni illik, ellenben 287?

σφοὺς ἵππους ἐχέμεν μηδὲ κλονέεσθαι ὀμίλω·
„μηδὲ τις ἵπποσύνη τε καὶ ἡγορέηφι πεποιθὼς
οἶος πρόσθ' ἄλλων μεμάτω Τρώεσσι μάχεσθαι,
μηδ' ἀναχωρεῖτω· ἀλαπαδνότεροι γὰρ ἔσεσθε.
ὅς δέ κ' ἀνὴρ ἀπὸ ὧν ὀχέων ἕτερ' ἄρμαδ' ἴκηται,
ἔγχει ὀρεξάσθω, ἐπεὶ ἡ πολὺ φέρτερον οὕτως.
ὧδε καὶ οἱ πρότεροι πόλιας καὶ τείχε' ἐπόρθεον,
τόνδε νόον καὶ θυμὸν ἐνὶ στήθεσσι ἔχοντες.“

305

310

ὡς ὁ γέρων ὠτρυνε, παλαὶ πολέμων εὖ εἰδῶς.
καὶ τον μὲν γῆθησεν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,
καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
„ὦ γέρον, εἶδ' ὡς θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φιλοισιν,
ὡς τοὶ γούναδ' ἔποιτο, βίη δέ τοι ἐμπεδος εἴη.
ἀλλὰ σε γῆρας τείρει ὁμοίον· ὡς ὄφελέν τις
ἀνδρῶν ἄλλος ἔχειν, σὺ δὲ κουρτέροισι μετεῖναι.“

315

302. ἔχέμεν, fèken tartani, nehogy zavar (κλονέεσθαι) támadjon. — ὀμίλω, a földő B 412-hez.

303. μηδὲ τις, „és senki se“ vagy „és nehogy valaki“. A mit a költő elébb (301 és 302) általában jelölt, ahoz Nestor folytatólág μηδέ-vel egyenes beszédben csatolja a következőt. — πεποιθὼς, jó értelemben „bizva“, rossz értelemben?

304. πρόσθ' ἄλλων, mások elé nyomulva, mint előharcos. — μεμάτω, „iparkodjék“ tagadóval: merjen.

305. ἀλαπαδνότεροι, a sorokat gyengiten mind a két eset.

306. ἀνὴρ fordítása feles, vö. B 474-hoz. — ἀπὸ ὧν ὀχέων, ti. a sorban álló kocsijából, ellentétül πρόσθ' ἄλλων (304). — ἕτερα, ti. ellenséges. — ἴκηται, (lándzsájával) utól ér.

307. οὕτως, így, a sorban álló kocsiból harcolva.

308. οἱ πρότεροι a hajdankor hősei, elődeink, őseink. — ἐπόρθεον, hány tagu? Bv. 94.

309. νόον, nézet. — θυμόν, akarat. — ἔχοντες, „lévén“ (vagy „volt“) igével hogy alakul a fordítás?

310. παλαί, rég óta. — εὖ εἰδῶς, sjtóval, mint B 718.

313. στήθεσσι, személy körülírása. — φιλοισιν, B 261-hez; előttünk egyszerű névmás értelmű „meus, tuus“.

314. γούνατα. Az ellenség megtámadásakor a test erőlködése a t ér d b e n a legnagyobb. — βίη. Test része és erő együtt, mint P 569, X 204, v 237, φ 282, 315.

315. ὁμοίον, közös, általános, a mi mindenkit elérhet, mint a halál (γ 236). Alakját Bv. 103.

316. ἄλλος τις, más valaki, ἀνδρῶν nélkül is T 262, ρ 568. — ἔχειν, ti.

τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Γερῆνος ἱππότηα Νέστωρ
 „Ἄτρείδη, μάλα μὲν κεν ἐγὼν ἐθέλωμι καὶ αὐτός
 ὡς ἔμεν, ὡς ὅτε διὸν Ἑρευθαλίωνα κατέκταν.
 ἀλλ' οὐ πῶς ἅμα πάντα θεοὶ δόσαν ἀνδράποισιν'
 εἰ τότε κούρος ἔα, νῦν αὐτὲ με γῆρας ὀπάξει.
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἱππεῦσι μετέσσομαι ἠδὲ κελύσω
 βουλήν καὶ μύθοισι· τὸ γὰρ γέρας ἐστὶ γερόντων.
 αἰχμᾶς δ' αἰχμάσσουσι νεώτεροι, οἳ περ ἐμείο
 ὀπλότεροι γεγάασι πεποῖδ' αὖσιν τε βίηφι.“

320

ὡς ἔφατ', Ἄτρείδης δὲ παρώχεται γηῶσυνος κῆρ.
 εὐρ' υἱὸν Πετρωῶ, Μενεσδῆα πλήξιππον
 ἔσταότ'· ἀμφὶ δ' Ἀθηναῖοι, μῆστωρες αὐτῆς.
 αὐτὰρ ὁ πλησίον ἐστήκει πολύμητις Ὀδυσσεύς,
 πὰρ δὲ Κεφαλλήνων ἀμφὶ στίχες οὐκ ἀλαπαδναὶ
 ἔστασαν· οὐ γὰρ πῶ σφιν ἀκούετο λαὸς αὐτῆς,

325

γῆρας fordítását 309-hez. — σὺ δέ, 61-hez. — κουροτέροισι Bv. 23. — μετεῖναι, tartozni vkihez.

317. Γερῆμος, γ 68-hoz.

319. ὡς am. τοιοῦτος. — ὡς ὅτε, mint a milyen voltam, a mikor. Nestor hasonló óhajításait H 132, A 670 Φ 629. — Ἑρευθαλίωνα az arkádok vezére. Történetét H 133-156.

320. ἅμα πάντα. Az ember nem lehet mindenben egyszerre jeles, vö. N 729 kv. S 167 kv.

321. εἰ, a fordításban hiányozhatik. — νῦν alakját Bv. 71. A rövid α (mint x 156, λ 620 μ 368) megnyujtása νῦν előtt Bv. 89. — ὀπάξει, kisér, az aggkor személyesítve.

322. μετέσσομαι a legközelebbi harcban; alakját Bv. 71 és 88.

323. τὸ az alany, mint 49. — γέρας tiszt, dolog.

324. αἰχμᾶς αἰχμάσσουσι, a lándzsát forgatják. A hason gyökű tárgyat B 768-hoz.

325. γεγάασι, am eisi.

327. Πετρωῶ, B 552-hez. — πλήξιππον, B 194-hez,

328. ἀμφὶ δὲ ighzó, jobbra balra — μῆστωρες, αὐτῆς mellett még N 93, 479, II 759: a hadi zaj mestere, okozója; φόβοιο mellett is, mint E 272.

330. πὰρ δὲ, teljesebb πὰρ δὲ οἱ 367, mellette; alakját Bv. 95. — Κεφαλλήνων, kinek alattvalói? B 631. — ἀμφὶ, mint 328.

331. ἔστασαν álltak tétlen, 333 μένοντες. — γὰρ, magyarázza a tétlenséget. — σφιν, Menestheusnak és Odysseusnak. A τίδω λαός mellett sjtológ, A 150-hez. — ἀκούετο a kplk csak itt, egyszerű értelemben, A 262-hez; tárgya αὐτῆς.

330

ἀλλὰ νέον συνορινόμεναι κίνυντο φάλαγγες
 Τρώων ἱπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν· οἳ δὲ μένοντες
 ἔστασαν, ὅππότε πύργος Ἀχαιῶν ἄλλος ἐπελάων
 Τρώων ὀρμήσειε καὶ ἄρξειαν πολέμοιο.

335

τοὺς δὲ ἰδὼν νεύεσσαν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων,
 καὶ σφεας φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 „ὦ υἱὲ Πετρωῶ, διοτρεφέος βασιλῆος,
 καὶ σύ, κακοῖσι δόλοισι κεκασμένε, κερδαλεόφρον,
 τίπτε καταπτώσσοντες ἀφέστατε, μίμνετε δ' ἄλλους;
 σφῶν μὲν τ' ἐπέοικε μετὰ πρώτοισιν ἔοντας
 ἑστάμεν ἠδὲ μάχης καυστειρῆς ἀντιβολῆσαι·
 πρώτῳ γὰρ καὶ δαιτός ἀκουάζεσθον ἐμείο,
 ὅππότε δαῖτα γέρουσιν ἐφοπλιζόμεν Ἀχαιοί.
 ἔνθα φίλ' ὀπταλέα κρέα ἔδμεναι ἠδὲ κύπελλα

340

345

332. συνορινόμεναι, egymás ellen támadva. Mig a többi görög csapatok még harcoltak egymással, Odysseusnak és Menestheusnak egy kissé félre álló csapatjai csak az imént (néon) hallván a frigtörést és a hadi zajt később indultak a trójaiak ellen.

333. δὲ okodatul, A 239-hez.

334. ὅππότε, arra várakoztak (μένοντες) hogy. — πύργος, csatasor.

335. Τρώων az elérendő célpontról, B 704-hez. — ἄρξειαν, többes πύργος gyűnévi értelménél fogva.

336. Vö. 368.

337 = 284.

338. υἱέ, végtagja Bv. 87.

339. σφ, ti. Ὀδυσσεύς — κερδαλεόφρον, haszonleső.

340. καταπτώσσοντες, guggolva, γυάνα. — ἀφέστατε. A főszűly από-ban rejlik: ολυτάβολ. — δέ, és, A 390.

341. ἔοντας a rló fordítatlan, γ 118-hoz. A trt σφῶν mellett, mint A 541.

342 = M 316. ἑστάμεν, o tt állnotok. — καυστειρῆς (καίω), égető heves; mások szerint καυστειρῆς. — ἀντιβολῆσαι sz állnotok harcra (μάχης).

343. πρώτῳ, mint legelső, kivált ti ketten. — ἀκουάζεσθον, az ebédre (δαιτός) hívást tőlem (ἐμείο) figyelembe vesztik. A kettős sjtó κέλυτέμεν μύθων (x 189, μ 272, 340) mintájára.

344. γέρουσιν. Menestheus, bár nem tartozik hozzájuk, mint kitünő hős, köztök részt vehetett. — Ἀχαιοί, a kinek nevében és költségére rendezte a fővezér az ebédet.

345. φίλα állitmány, teljesebb A 541; alanya κρέα és κύπελλα; a htlnok mint A 107. — ὀπταλέα, A régiék csak sültve ették a húst, A 466-hoz.

345

οἴνου πινέμεναι μελιτῆδος, ὄφρ' ἐθέλητον
νῦν δὲ φίλως χ' ὀρώετε, καὶ εἰ δέκα πύργοι Ἀχαιῶν
ὑμῶν προπάρουσι μαχοίατο νηλεὶ χαλκῷ.“

τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·

„Ἄτρείδῃ, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

πῶς δὴ φῆς πολέμοιο μεδιέμεν, ὀππότε' Ἀχαιοὶ

Τρῶσιν ἐφ' ἵπποδάμοισιν ἐγείρομεν ὄξυν Ἄρηα;

ἔψαι, ἦν ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμῆλη,

Τηλεμάχοιο φίλον πατέρα προμάχοισι μιγέντα

Τρώων ἵπποδάμων· σὺ δὲ ταυτ' ἀνεμῶλια βάζεις.“

τὸν δ' ἐπιμειδήσας προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων,

ὡς γινώχωμένοιο· πάλιν δ' ὅ γε λάζετο μῦθον·

„Διογενὲς Λαερτιάδῃ, πολυμήχαν' Ὀδυσσεύ,

οὔτε σε νεικίῳ περιώσιον οὔτε κελύω·

οἶδα γὰρ ὡς τοι θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι φίλοισιν

ἤπια δήνεα οἶδε· τὰ γὰρ φρονέεις ἅ τ' ἐγὼ περ.

ἀλλ' ἴδι· ταῦτα δ' ὀπίσθεν ἀρεσσόμεσθ', εἴ τι κακὸν νῦν

εἴρηται· τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμῶνια θεῖεν.“

346. οἴνου ἐς κύπελλα, ε 265-hez.
— ὄφρ' ἐθέλητον, a mig csak tetszik;
a kötmód mint 263.

347. φίλως, szívesen, célozva
φίλα-ρα (345). — ὀρώετε elnéznétek.
— καί, is, δέκα mellé való.

349. ὑπόδρα, A 148-hoz.

350. Vö. α 64-lez.

351. πῶς δὴ ἡ ο γ γ α ν, minő jog-
gal. — μεδιέμεν, ti. ἡμέας. — Ἀχαιοί,
az alany (mi) értelmzője.

353 = T 237. Vö. Θ 110, 516, 531,
T 318. — ἐπί, ellen. — ὄξυν, mint
B 440.

353 = I 359.

354. Τηλ. φ. π. az első személy
körülírása, mint B 259.

355. σὺ δέ, mint 61; a gondolat

ἔψαι-tól függhet, mi: és hogy te,
— ἀνεμῶλια „szeles“, állítmányilag
ταῦτα mellett; mi mind a kettőre:
hiábavalóság, s e m m i s é g.

357. γινώχωμεν a sjtóban, mint
A 257. — πάλιν λάζετο, visszavonta
szavát, azaz, másképen beszélt mint
341 kv. t.

358 = B 173.

359. νεικίῳ, Bv. 105. — περιώσιον,
tülságosan.

360. φίλοισιν, Δ 313-hoz.

361. ἤπια barátságos, ti. ἐμοί.

362. ἀλλ' ἴδι. A meddő vita félbe-
szakítása és önálló felszólítás a harc-
ra: azért előre — ὀπίσθεν, ez-
után, m a j d, mert most nincs arra idő.

363. μεταμ. θεῖεν, hiusítsák meg.

ὡς εἰπὼν τοὺς μὲν λίπεν αὐτοῦ, βῆ δὲ μετ' ἄλλους.

εὖρε δὲ Τυδέος υἷόν, ὑπερθυμον Διομήδεα,

ἑσταότ' ἐν δ' ἵπποισι καὶ ἄρμασι κολλητοῖσιν·

πάρ δέ οἱ ἐστήκει Σθένελος, Καπανθίος υἱός.

καὶ τὸν μὲν νείκεσσαν ἰδὼν κρείων Ἀγαμέμνων,

καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

„ὦ μοι, Τυδέος υἱὲ δαΐφρονος, ἵπποδάμοιο,

τί πτώσσεις, τί δ' ὀπιπεύεις πολέμοιο γεφύρας;

οὐ μὲν Τυδεί γ' ᾧδε φίλων πτωσκαζέμεν ἦεν,

ἀλλὰ πολὺ πρὸ φίλων ἐτάρων δήλοισι μάχεσθαί.

ὡς φάσαν οἱ μιν ἴδοντο πονεύμενον· οὐ γὰρ ἐγὼ γε

ἦντησ' οὐδὲ ἴδον· περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι.

ἦ τοι μὲν γὰρ ἄτερ πολέμου εἰσήλθε Μυκῆνας

ξείνος ἄμ' ἀντιπέφ Πολυνεΐκει, λαὸν ἀγείρων.

οἱ δὲ τὸτ' ἐστρατώνοντ' ἐσρὰ πρὸς τείχεα Θήβης,

364 = 262.

366 = A 198. ἵπποισι καὶ ἄρμασι,
azaz, ἵπvas kocsí. — κολλητός (κολλάω,
κόλλα enyv), jól összeillesztett, erős;
Vö. εὐ ἀραρός.

367. πάρ δέ οἱ. A kocsira két férfi
fért, az egyik a fegyvert forgatta
(παραβάτης,) a másik a lovakat
hajtotta (ἦνίχος). A harcok rendszeren
előkelőbb volt a másiknál. — Καπα-
νήιος, B 20-hoz.

368. Vö. 336.

370. Vö. B 23. ὦ μοι, A 149, E 299.
371. ὀπιπεύεις, nézegeted. —
πολέμοιο γεφύρας, a két hadfél közt
levő üres tér, a harc tere, mely
mintegy „hidját“ képezte a leendő
harcnak, Θ 378, 553, A 160, Y 427.

372. φίλον ἦεν, szerette, szokott,
A 107, 541.

373. πολὺ πρὸ, jóval előbb mint.

374. ἴδοντο, a kplkot A 262-hez.
— πονεύμενον, küzdve, valamint
πόνος „hadí küzdelem“ is. — γάρ,
mert a „Thébé elleni hét“ hada, a
melyben Diomedes atyja Tydeus
részt vett, egy nemzedékkel előbb
volt. Vö. E 113 kv. t.

375. περὶ ἔσ γενέσθαι, A 287. Tárnya
sjtóban.

376. ἦ τοι μὲν, csak ugyan,
biztosít az előbbi állítás valódisá-
gáról, míg γάρ tudniillik, az
elbeszélés folyamatát közvetíti. —
ἄτερ πολέμου, a háborun kívül,
nem mint ellenség, hanem mint
száműzőtt, toborzani akarván a
Thébé elleni had számára.

377. ξείνος, vendégként.

378. οἱ δέ, Tydeus és Polyneikes.—
ἐστρατώνοντο, hadat indítottak. — ἐσρὰ,
hatalmas, α 2-hez.

καί βα μάλα λίσσοντο δόμεν κλειτούς ἐπικούρους·
οἱ δ' ἔβηλον δόμεναι καὶ ἐπήνεον, ὡς ἐκέλευον·
ἀλλὰ Ζεὺς ἔτρεψε παραίσια σήματα φαίνων.
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ὄχοντο ἰδέ προὸ δδοῦ ἐγένοντο,
'Ασωπὸν δ' ἴκοντο βασιύχοινον λεχεποίην,
ἔνδ' αὐτ' ἀγγελίην ἐπὶ Τυδῆ στείλαν 'Αχαιοί.
αὐτὰρ ὁ βῆ, πολέας δὲ λιχῆσατο Καδμείωνας
δαινυμένους κατὰ δῶμα βίης 'Ετεοκλήϊης.
ἔνδ' οὐδὲ ξεινός περ εὖν ἱππηλάτα Τυδεὺς
τάρβει, μῶνος εὖν πολέσιν μετὰ Καδμείοισιν,
ἀλλ' ἔ γ' ἀεὶ δλεύειν προκαλλῆζετο, πάντα δ' ἐνίκα
ῤηιδίως τοίη οἱ ἐπιβρόδος ἦεν 'Αδῆνη.
οἱ δὲ χολωσάμενοι Καδμείοι, κέντορες ἴππων,
ἄψ ἀναερχομένῳ πυκνὸν λόχον εἶσαν ἄγοντες,

379. μάλα λίσσοντο, Bv. 89.

380. οἱ δὲ, Mykenae lakói. — ὡς ἐκέλευον, megigérték a mykenaeiek a segítséget, a mint k ö v e t e l t é k Tydeus és Polyneikes.

381. ἔτρεψε, ettől elfordította, ebben megakadályozta. — παραίσια. Az ellenző jelek mik lehettek? B 353-hoz.

382. ὄχοντο ἰδέ a hangür mint 147. — πρό és ἐγένοντο, jó előre haladtak. — ὄδοῦ, helyi sjtó, a z u t o n.

383. 'Ασωπὸν, folyó Bóotiában, délre Thébétől; a trt az irányról. — βασιύχοινον, magas náddal benőtt, ná d a s. — λεχεποίην, B 697-hez.

384. ἀγγελίην, a him nemű ἀγγελίης trte: hírnök gyanánt. — ἐπὶ és στείλαν, oda küldték. — Τυδῆ, trt, Bv. 11.

385. Καδμείωνας (és 388 Καδμείοι), Thébé ős lakói.]

386. κατὰ δῶμα. Épen akkor, a mikor Tydeus érkezett oda, voltak Eteokles királyhoz ebédre és tanácskozmányra meghíva a thébéi nemesek. — βίη 'Ετεοκλήϊη, a hatalmas Eteokles, B 558-hoz.

387. οὐδέ és τάρβει meg sem ijedt. — ξεινός, idegen.

389. ἔ γ ε, alany ismétlése, a 4-hez. — προκαλλῆζετο. Hósi szokás szerint az ebédet párbaj követte, vö. 5 98 kv. — πάντα, semleges nemű, „minden bajban”. — ἐνίκα, győztes lett.

390. Vö. E 808. ἐπιβρόδος, fordítsd „segítség” szóval!

391. χολωσάμενοι, b o s z a n k o d v a, hogy minden bajban mindenkit legyőzött Tydeus. — κέντορες ἴππων, a lósarkantyuzók.

392. ἀναερχομένῳ, hangür az öszszetételben, másutt? a 317, ξ 163, Z 187; vö. ἀποιρεσῶναι A 130, 275.

κῦρους πεντάκοντα· δὴ δ' ἠγήτορες ἦσαν,
Μαιῶν Αἰμονίδης, ἐπιείκελος ἄδανατοισιν,
υἱός τ' Αὐτοφόνιοι, μενεπτόλεμος Πολυφόντης.
Τυδεὺς μὲν καὶ τοῖσιν ἀεικέα πότμον ἐφῆκεν·
πάντας ἔπεφν', ἕνα δ' οἶον ἱεὶ οἰκόνδε νέεσθαι·
Μαιόν' ἄρα προέηκε, θεῶν τεράεσσι πιθῆσας.
τοῖος ἔην Τυδεὺς Αἰτώλιος, ἀλλὰ τὸν υἱὸν
γείνατο εἰο χέρεια μάχη, ἀγορῆ δὲ τ' ἀμείνω.“

ὧς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κρατερός Διομίδης,
αἰδεσθεὶς βασιλῆος ἐνιπὴν αἰδοίοιο.

τὸν δ' υἱὸς Καπανῆος ἀμείψατο κυδαλίμοιο·

Ἀτρείδην, μὴ ψεύδε' ἐπιστάμενος σάφα εἰπεῖν.
ἡμεῖς τοι πατέρων μὲγ' ἀμείνονες εὐχόμεσ' εἶναι·
ἡμεῖς καὶ Θήβης ἔδος εἰλομεν ἑπταπύλοιο,
παυρότερον λαὸν ἀγαγόνδ' ὅπο τείχος ἄρειον,
πεισομένοιο τεράεσσι θεῶν καὶ Ζητὸς ἀρωγῆ·

ἐπιβροδοῖ B 294, καταίσχεται i 122. — πυκνόν, sűrű, tehát számra erő s, mint Z 187. — ἄγοντες, γ 118-hoz.

393. κῦρους, értelmézi λόχον-t. A tulajdonnevek értelme megfelel a vérengző feladatnak.

396 καὶ τοῖσιν, valamint Thébében minden bajvivót legyőzött.

397. πάντας ἔπεφνε, mint Bellerophon Z 190. — ἱεὶ, szalasztott el hírmondóul.

398. ἔρα tudniilik. — θεῶν, a többes általánosítólag: isteni, Γ 49-hez, pedig csak Zeus érthető. A csodajelek Maeon megkímélését követelték.

400. εἰο χέρεια, magánál rozszabbnak; a trt χέρης-től, mely am. χερείων; χέρεια (vö. ἀληθία) és a hangnyújtás

Bv. 105 szerint. — μάχη, a tldtók helyiek. Máskép nyilatkozik Nestor róla I 53, 54.

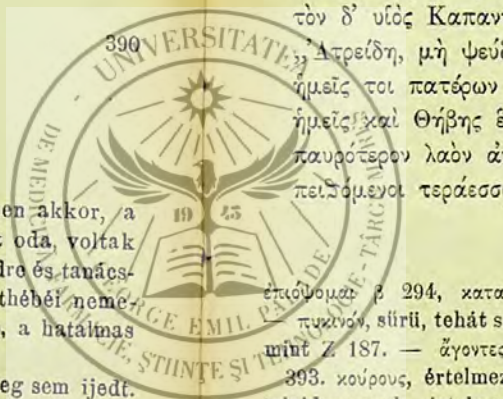
402. αἰδεσθεὶς, veritus, alakját Bv. 58.

404. σάφα, világosan, igazán. σάφα εἰπεῖν ellenkezője a tiltakozásnak: μὴ ψεύδεο.

405. ἡμεῖς ἐν (Sthenelos) és Diomedes, a „Thébé elleni hét”-nek utódjai. — εὐχόμεσ' εἶναι, vagyunk, e 211-hez.

406. ἡμεῖς, az előbbiből nyomatékkal ismételt alany. — καὶ és εἰλομεν, mi nem csak ostromoltuk, mint atyáink, hanem meg is hódítottuk. — Θήβης ἔδος, körülírás, am. Θήβην; az egyes alakját Bv. 12.

407. παυρότερον, kevesebbet mint atyáink. Az előbbi „hétnek” ugyan-

κεῖνοι δὲ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο.

τῷ μὴ μοι πατέρας ποδ' ὁμοίῃ ἔνδοσσι τιμῆ·"

τον δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερός Διομήδης.

„τέττα, σιωπῆ ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιπέδω μύθῳ.

οὐ γὰρ ἐγὼ νεμεσῶ Ἀγαμέμνονι, ποιμένι λαῶν,

ὄτρύνοντι μάχεσθαι ἐυκνήμιδας Ἀχαιοὺς·

τούτῳ μὲν γὰρ κῦδος ἄμ' ἔψεται, εἴ κεν Ἀχαιοὶ

Τρῶας δηώσωσιν ἔλωσί τε Ἴλιον ἱρήν,

τούτῳ δ' αὖ μέγα πένθος Ἀχαιῶν δηωθέντων.

ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα Δούριδος ἀλκῆς·"

ἦ ῥα καὶ ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμαῖζε,

δεινὸν δ' ἔβραχε χαλκὸς ἐπὶ στήθεσσι ἀνακτος

ὄρνυμένου· ὑπὸ κεν ταλασίφρονά περ δέος εἶλεν.

ὥς δ' ὅτ' ἐν αἰγιαλῷ πολυηχεῖ κύμα θαλάσσης

ὄρνυτ' ἐπασσύτερον Ζεφύρου ὑπο κινήσαντος·

annyi fiait Adrastos vezette tíz évvel az előbbi hadjárat után, s az „utódok hadjárata“ alatt ismeretes. — λαόν, Bv. 84. — ἀγαγόντε. Sthenelos csak magára és Diomedesre gondol. — ὑπό, sub, B 216-hoz — ἄρειον, ársi, mely a hadi ostromlásnak ellent áll, erős.

409. Vö. α 7.

410. τῷ B 206. — μὴ és ποτε, soha se. — μοί, a tldtót B 26-hoz. — ὁμοίῃ, hasonló tisztelettel illess, a mindvel minket „utódokat.“

412. τέττα bizalmas barátság megszólítása: p a j t á s. — σιωπῆ ἦσο, légy csendes, hallgass. A harcias Diomedes mérsékelt beszéde igazolja a dicséretet 400.

414. ὄτρύνοντι, a rlf ideiglenes sajtásgót tulajdonit Agamemnonnak: „addig a míg“ mely a boszankodás

(νεμεσῶ) okának is tekinthető: a z é r t h o g y.

415. τούτῳ μὲν és τούτῳ δ' αὖ, értelmére: „vagy — vagy“, idejére: m a j d — m a j d. — ἄμ' ἔψεται, (ὅτ) é r i.

418. = E 718.

419. Vö. Γ 29.

420. δεινόν, mi is: nagyot, szörnyet zörgött.

421. ὄρνυμένου, a rlf fordítása főnévi, mint 230. — ὑπό, a l a n t, mert a félelem okozta reszketés leginkább a térd hajlásában mutatkozik. — ταλασίφρονά περ, magát a bátort is. 422—456. A két had egymásra lör.

422. ἐν αἰγιαλῷ, am. αἰγιαλῷ, B 210.

423. ἐπασσύτερον, értelmé nemközép foku, A 383. — ὑπο, folytán, Δ 276-hoz. — κινήσαντος, főnévileg?

πόντῳ μὲν τε πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα

χέρσῳ ῥηγνύμενον μέγала βρέμει, ἀμφὶ δέ τ' ἄκρας

κυρτὸν ἰὸν κορυφοῦται, ἀποπτύει δ' ἄλὸς ἄχην·

ὥς τότε ἐπασσύτεραι Δαναῶν κίνυντο φάλαγγες

νωλεμέως πολεμόνδε. κέλευε δὲ ὅσιν ἕκαστος

ἡγεμόνων οἱ δ' ἄλλοι ἀκὴν ἴσαν, (οὐδέ κε φαίης

τόσσον λαὸν ἐπεσθαι ἔχοντ' ἐν στήθεσιν αὐδῆν),

σιγῆ, δειδιότες σημάντορας· ἀμφὶ δὲ πᾶσιν

τεύχεα ποικίλ' ἔλαμπε, τὰ εἰμένοι ἐστιχόντων.

Τρῶες δ', ὥς τ' ὅτις πολυπάμονος ἀνδρὸς ἐν αὐλῇ

μυρίαὶ ἐστήκασιν ἀμελγόμεναι γάλα λευκὸν

ἄζηχες μεμακῦται, ἀκούουσαι ὅπα ἀρνῶν,

ὥς Τρῶων ἀλαλητὸς ἀνά στρατὸν εὐρὺν ὀρώρειν·

οὐ γὰρ πάντων ἦεν ὁμὸς ἄροος οὐδ' ἴα γῆρυς,

ἀλλὰ γλῶσσ' ἐμέμικτο, πολὺκλήτοι δ' ἔσαν ἄνδρες.

ὄρσε δὲ τοὺς μὲν Ἄρης, τοὺς δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη

424. πόντῳ, helyileg. — μὲν τε, el-lentéte azért. — κορύσσεται mintegy fegyverkezék harcra a parttal, magasodik.

425. χέρσῳ, mint πόντῳ (424). — ἄκρας, a tengerbe nyuló szikla fokok körül (αμφί).

426. κυρτὸν ἰὸν, görbén járva, elől görbedve. — κορυφοῦται, esücsodik, púposodik. A hasonlat harmada a hullámok sűrű egymásutánja, a többi a kép kiegészítése és sallangja.

428. κέλευε, bátorítá.

429. κὲ φαίης, Δ 223-hoz.

430. ἔχοντα, a rlf rejti a függondolatot.

431. δειδιότες, magyarázza σιγῆ-t.

432. τὰ εἰμένοι, a melyekkel; a rlf fordítása hol rejlik? A 431-hez.

433. Τρῶες. Hasonlóan zajjal vonulnak ki Γ: a trójaiak és csendességben az achivok. — ἀνδρός, ember, α 338-hoz.

434. μορίαί, számos, számtalan, A 2-hez. — ἀμελγόμεναι, kplk: „melyek fejetik magukat,“ mi: melyektől fejnek. A falusi gazda vagyonságáról tesz tanuságot a nagy baromnyáj.

435. μεμακῦται, rejti a hasonlat harmadát. — ἀκούουσαι, hallatára.

437. ἄροος, szó, beszéd, vö. ἄλλο-τροος α 183, γ 302. — γῆρυς, nyelv, am. γλῶσσα. Vö. B 804-hez.

438. πολὺκλήτος, sok tájrolhi-vottak, valók.

439. τοὺς μὲν, a trójaiakat. Az ő pártjukon volt Ares, Apollon, Aphrodité és Artemis.

Δειμός τ' ἤδὲ Φόβος καὶ Ἔρις ἄμοτον μεμαυία,
Ἄρεος ἀνδροφόνιοι κασιγνήτη ἑτάρη τε,

ἢ τ' ὀλίγη μὲν πρῶτα κορύσσεται, αὐτὰρ ἔπειτα
οὐρανῷ ἐστήριξε κάρη καὶ ἐπὶ χθονὶ βαίνει.

ἢ σφιν καὶ τότε νεῖκος ὁμοίον ἔμβαλε μέσσω
ἐρχομένη κατ' ὄμιλον, ὀφείλουσα στόνον ἀνδρῶν.

οἱ δ' ὅτε δὴ β' ἐς χῶρον ἓνα ξυνιόντες ἴκοντο,
σὺν β' ἔβαλον βινούς, σὺν δ' ἔγχεα καὶ μένε' ἀνδρῶν

χαλκεοδωρήκων ἀτὰρ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαί
ἐπληντ' ἀλλήλησι, πολὺς δ' ὀρυμαχδὸς ὀρώρειν.

ἔνθα δ' ἄμ' οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολή πελεν ἀνδρῶν
ὀλλύντων τε καὶ ὀλλυμένων, βῆε δ' αἴματι γαῖα.

ὡς δ' ὅτε χεῖμαρβροί ποταμοὶ κατ' ὄρεσφι βέοντες
ἐς μισγάγκειαν συμβάλλετον ὄβριμον ὕδωρ

κρουῶν ἐκ μεγάλων κολῆς ἔντοσδε χαράδρης

440

445

450

τῶν δέ τε τηλόσε δοῦπον ἐν οὔρεσιν ἔκλυε ποιπήν
ὡς τῶν μισγομένων γένετο ἰαχὴ τε πόνος τε.

πρῶτος δ' Ἀντίλοχος Τρώων ἔλεν ἄνδρα κορυστήν
ἐσθλὸν ἐνὶ προμάχοισι. Θαλυσιάδην Ἐχέπυλον

τόν β' ἔβαλε πρῶτος κόρυθος φάλον ἵπποδασείης,
ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὅστέον εἴσω

αἰχμὴ χαλκείῃ τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν,
ἤριπε δ' ὡς ὅτε πύργος, ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ.

τὸν δὲ πεσόντα ποδῶν ἔλαβε κρείων Ἐλεφήνωρ
Χαλκωδοντιάδης, μεγαθύμων ἀρχὸς Ἀβάντων,

ἔλακε δ' ὑπέκ βελέων, λελητημένος ὄφρα τάχιστα
τεύχεα συλήσειε. μίνυνθα δὲ οἱ γένετ' ὄρμη.

γεκρὸν γάρ β' ἐρύοντα ἰδὼν μεγαθύμος Ἀγήνωρ
πλευρά, τά οἱ κύψαντι παρ' ἀσπίδος ἐξεφαάνθη,

153

455

460

465

440. Δειμος ἐς Φόβος, Ares fiai ἐς szolgálái, A 37, N 299, O 119. Ἔρις, a személyesített civakodás egy párt-hoz sem tartozik egyedül; ő ott van mindenütt, a hol hadakozás van. E 518, 740, A 3, 73. Σ 535, Υ 48, — ἄμ. μεμαυία, a szünetlenül tevékeny, az ernyedetlen.

441. κασιγνήτη, minthogy egy célra szövetségzett Aressel, mint ἑτάρη.

442. ὀλίγη. Értelme: csekély-ségből nagy pör támad. Vö. a famáról Vergil A. IV 176 kv. — κορύσσεται, mint 424.

443. οὐρανῷ, helyi tldtő, mi: égig (ér). — ἐστήριξε, a fgtln tapasztalati (A 218), ezért áll egyútt a jelenell (βαίνει).

444. σφιν, a két hadakozó félnek. 449—451 = Θ 60—65.

447. συνέβαλον, összeszápták, hogy megmérkőzzenek. — σὺν δέ, ti. ἔβαλον. — μένε' ἀνδρῶν, a férfi-erőt.

448. ὀμφαλόεσσα, püpokkal ellátva, püpos, A 34.

449. ἐπληντο ἀλλήλησι, összekoccsantak, következménye συνέβαλον-nak; ἐπληντο alakját Bv. 59.

450. οἰμωγὴ ἐς εὐχολή a következő rlökhöz keresztállásban. A győztes dicsekszik győzelmével, mint N 373, 413, Ξ 478. — πέλεν, vala, δ 45-hez.

452. χεῖμαρβροί, zápor okozta. — κατ' ὄρεσφι, a hegyről le.

453. μισγάγκεια, hegykatlan, a melybe a vizek összefolynak. — συμβάλλετον, alanya két patak, a melyek két oldalon (χαράδρη) lefolynak. — ὄβριμον, sebes.

454. ἐκ, vonatkozva βέοντες-re.

455. τηλόσε. A távolról hallszó morajban rejlik a hasonlítás harmada. — οὔρεσιν, Bv. 105. — ἔκλυε, A 218. — ποιπήν, mint 275.

456. τῶν, a sjtó, mint A 49. — μισγομένων, főnévileg? — γένετο, Bv. 86. — ἰαχὴ τε πόνος τε, egyútt hadi zaj.

457—544. Foly a harc.

457. πρῶτος, mint nyomatékos szó elől áll. — Ἀντίλοχος, Nestor fia; halála γ 112, δ 202.

559—461 = Z 9—11. ἔβαλε, két trttel, A 362-hez. — φάλον, Γ 362. — ἵπποδασείης, Γ 337.

460. πῆξε, belefurta, ti. lándzsáját. — εἴσω, A 71-hez.

461. αἰχμὴ, a (lándzsa) hegye. — σκότος, a halál sötétségről, vö. B 834-hez. — κάλυψεν, két trttel, mint 459. A szólam gyakori, am. meghalt.

462. ἤριπε (érelπω) értsd pýργος-hoz is.

463. ποδῶν, A 197. Ἄt akarja hurcolni a görög táborba, hogy fegyverzetétől megfoszsza.

464 = B 541.

465. ἔλακε. Miután az ige cselekménye nem sikerült, a félmult csak a k a r á s t jelöl. — ὑπέκ, Bv. 34, mások ὑπ' ἐκ, e l a nyilak a l ó l.

466. μίνυνθα, rövid ideig. — γένετο történt, t a r t o t t. — ὄρμη, a roham, a fegyverfosztási v á g y. o l - t A 150-hez.

467. ἐρύοντα, mint a félmult (465). — Ἀγήνωρ, Autenor hős fia, A 59, Φ 546.

468. πλευρά (Bv. 12), a tbs mint a latin *latéra*. — κύψαντι, guggoláskor. — παρά mellől.

οὔτῃσε ξυστῶ χαλκήρεϊ, λῦσε δὲ γυῖα.

ὡς τὸν μὲν λίπε θυμός, ἐπ' αὐτῷ δ' ἔργον ἐτύχθη
ἀργαλέον Τρώων καὶ Ἀχαιῶν οἱ δὲ λύκοι ὡς
ἀλλήλοισ ἐπόρουσαν, ἀνὴρ δ' ἄνδρ' ἔδνοπάλλεζεν.

ἔνδ' ἔβαλ' Ἀνθεμίωνος υἱὸν Τελαμώνιος Αἴας,
ἠΐδεον θαλερόν, Σιμοείσιον, ὃν ποτε μήτηρ
Ἰδῆθεν κατιοῦσα παρ' ὄχθησιν Σιμόεντος
γεῖνατ', ἐπεὶ βρα τοκεῦσιν ἄμ' ἔσπετο μῆλα ἰδέσθαι
τούνεκά μιν κάλεον Σιμοείσιον οὐδὲ τοκεῦσιν
δρέπτρα φίλοισ ἀπέδωκε, μινυδάδιος δὲ οἱ αἰὼν
ἔπλεδ' ὑπ' Αἴαντος μεγαθύμου δουρὶ δαμέντι.
πρῶτον γάρ μιν ἰόντα βάλε στήθος παρὰ μαζόν
δεξιὸν ἀντικρὺς δὲ δι' ὤμου χάλκεον ἔγχος
ἤλθεν. ὁ δ' ἐν κοίτῃσι χαμαὶ πέσεν, αἰγείρος ὡς,
ἣ βρά τ' ἐν εἰαμενῇ ἔλεος μέγαλοιο πεφύκη

469. οὔτῃσε mellett a második trt (πλευρά) a sebesített részt jelenti, A 362-hez. A részt eljók is jelölök Δ 525, Z 64, Ξ 493, Π 820. — λῦσε γυῖα A test tagjainak feloszlatásával megszűnik az élet.

470. τὸν μὲν, ti. Elephenort. — ἐπ' αὐτῷ, hullájára felett és miatt. αὐτός ellentéte θυμός-nak, A 3-hoz. — δέ, mint B 808. — ἔργον, hadi baj, harc, Γ 321. — ἐτύχθη (τεύχω), támadt.

471. λύκοι ὡς, a harcűh jelölésére.

472. ἀνὴρ, ἄνδρα egyik a másikat.

473. υἱὸν, olvasását Bv. 91.

474. Σιμοείσιος, Simoeis vizéről elnevezve, mint Satnios Ξ 443 Satiois vizéről.

475. Ἰδῆθεν ida hegye (B 821-hez) számos legelői miatt alkalmas volt a baromtenyésztésre. — Σιμοείς Ida hegyén ered s a Skamanderbe ömlik.

476. ἄμ' ἔσπετο, kísértá. ἰδέσθαι, célzatos (hogy).

478, 479 = P 302, 303. δρέπτρα, vö. λύτρα, jótétemények, a melyeket a növendék szüléitől kapott. — ἀπέδωκε, reddidit, leróttá.

479. ἔπλετο, mint a cselekvő πέλεν 450, A 262-hez. — ὑπό, δουρὶ-hoz való, Γ 436.

480. πρῶτον ἰόντα, elől járva, azaz, az első sorban. — μίν és στήθος, 469-hez. — παρὰ μαζόν, mint Θ 121, 313, O 577, P 606.

482. αἰγείρος ὡς, a hasonlítás szemlélteti a holt tetem hosszában elayulását.

483. εἰαμενῇ (vö. εἶσα, εἶατο), leülepedett föld, ρόνα (táj). — ἔλεος, vizenyős hely, μεζόσεγ. — πεφύκη és visszahozó: h a n ő t t, a 101-hez.

470

475

480

λείη, ἀτάρ τέ οἱ ὄζοι ἐπ' ἀκροτάτῃ πεφύασιν
τήν μὲν δ' ἀρματοπηγὸς ἀνὴρ αἰῶνι σιδήρῳ
ἐξέταμ', ὄφρα ἔτυν κάμψη περικαλλεί διφρω
ἣ μὲν τ' ἀζομένη κείται ποταμοῖο παρ' ὄχθας.

τοῖον ἄρ' Ἀνθεμίδην Σιμοείσιον ἐξενάρηζεν
Αἴας διογενῆς. τοῦ δ' Ἀντιφὸς αἰολοδώρηξ
Πριαμίδης καδ' ὄμιλον ἀκόντισεν ὀξεί δουρὶ
τοῦ μὲν ἄμαρδ', ὁ δὲ Λεῦκον, Ὀδυσσεὸς ἐσθλὸν ἑταῖρον,
βεβλήκει βουβῶνα, νέκυν ἐτέρωσ' ἐρύοντα
ἤριπε δ' ἀμφ' αὐτῷ, νεκρὸς δὲ οἱ ἔκπεσε χειρός.
τοῦ δ' Ὀδυσσεὺς μάλα θυμὸν ἀποκταμένοιο χολώσῃ,
βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰῶσι χαλκῷ,
στῆ δὲ μάλ' ἐγγὺς ἰών, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φαιινῷ

485

490

495

484. λείη, s i m a, ágatlan a tetőig.
ἀτάρ τε, összetétel mint ἀλλά τε,
οἱ τε — ὄζοι ἀκροτάτῃ mint A 150;
νόμιμ' végzete αἰγείρος miatt,
vö. I 382, X 411, Ω 728.

485. ἀρματοπηγὸς ἀνὴρ, a kerek es
B 474. — αἰῶνι, ragyogó, azaz,
élesített. — σιδήρῳ vas, am. fejsze;
vö. χαλκός (495.)

486. ἐξέταμε, tapasztalati ígtlen,
egyen értelmű a jelennel; ezért a
kötmód a függő mondatban. — ἔτυς,
a k e r e k t a l p, melyre a puha fejér
nyárfa igen alkalmas volt; ezt
fedte egy réz karika (E 725). —
κάμψη, hajlitva készítsen.

487. ἀζομένη száradva, azaz, hogy
száradjon, mert csak úgy vehette
hasznát a kerek es.

488. τοῖον, í g y (Γ 153), elnyujtva
mint a nyárfa. — Ἀνθεμίδης, nem
„Anthemosfi“, hanem? 473, vö. B
566.

489. τοῦ στή, mint B 794. — αἰολο-
δώρηξ csillámló, f é n y e s páncélu;
vö. αἰολομήτης E 707, παναίολος Δ
186, 215; ellenben κορυθαίολος B 816-
hoz.

491. τοῦ mint 489. — ὁ δέ, ismétli
ἄμαρτε alanyát. — Λεῦκον, miben
külömbözik a hason hangzatu mel-
léknévtől? E 902; vö. Ξάνθος (B 877
és A 197), Γλαῦκος (B 876 és Π 34),
Ἄργος (A 30 és A 50), Ἄρητος (γ 414
és P 37).

492. ἐρύοντα, mint 467.

494. τοῦ δέ és a ρίῶ az okát rejti,
a haragnak. — θυμὸν, m a g á b a n
vonatk. trt. mint φρένα A 474. —
ἀποκταμένοιο, főnévi fordítása? —
χολώσῃ, mint a kplk, Bv. 58.

495 = E 566, P 324. χαλκῷ álta-
lában a fegyverzetről, kl. a kardról
és lándzsáról.

496 = E 611, A 577, P 347. —
ἰών, γ 118-hoz. — φαιινῷ, előbb αἰῶσι.

ἀμφὶ ἔπαπτήνας. ὑπὸ δὲ Τρῶες κεκάδοντο
 ἀνδρὸς ἀκοντίσαντος. ὁ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἦκεν,
 ἀλλ' ὑβὸν Πριάμοιο νότον βάλε Δημοκόωντα,
 ὅς οἱ Ἄβυδῶθεν ἦλθε παρ' ἵππων ὤκειάν.
 τὸν δ' Ὀδυσσεὺς ἐτάροιο χολωσάμενος βάλε δουρὶ
 κόρσιν· ἡ δ' ἐτέροιο διὰ κροτόφοιο πέρησεν
 αἰχμὴ χαλκείῃ· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.
 χώρησαν δ' ὑπὸ τε πρόμαχοι καὶ φαίδιμος Ἔκτωρ.
 Ἄργεῖοι δὲ μέγα ἴαχον, ἐρύσαντο δὲ νεκρούς,
 ἔδυσαν δὲ πολὺ προτέρω. νεμέσθη δ' Ἀπόλλων
 Περγάμου ἐκκατιδών, Τρῶεσσι δὲ κέκλετ' αὔσας·
 „ὄρνυσθ' ἱππόδαμοι Τρῶες, μῆδ' εἴκετε χάρμησ
 Ἄργεῖοις, ἐπεὶ οὐ σφι λίθος χρώς οὐδὲ σίδηρος
 χαλκὸν ἀνασχέσθαι ταμεισίχροα βαλλομένοισιν.

497, 498 = O 574, 575. ἀμφὶ ἔ
 körülötte jobbra balra, mert elől
 paizsa védte. — κεκάδοντο (χάζομαι),
 hátráltak, alakja Bv. 38. Mellette
 ὑπό, A 242-hez.

498. ἄλιον, állítmányilag, ighzói
 értelmű.

500. παρ' ἵππων. Priamosnak Aby-
 dosban (A 836) alkalmasint ménese
 volt, melynek felvigyázata Demo-
 koonra volt bízva.

502. ἡ δέ, ezt magyarázólag követi
 αἰχμῆ.— ἐτέροιο, a másik, ti. a hátsó.

503. Vö. 461-hez.

504 = E 42, 540, N 187, P 50.
 311, ω 525. πεσών, miután elesett,
 elestekor.

505 = Π 588, P 316. ὑπό, χώρησαν
 mellől való; ékezte az utántétben
 mért maradt helytt? Bv. 100.

506 = μέγα és ἴαχον, a vevtagok
 megnuyjtása Bv. 86.

507. νεμέσθη. Apollon mért hara-
 gudott? 439-hez.

508. ἐκκατιδών, az összetétel mint
 A 125. Apollonnak Ilios fellegvárá-
 ban, Pergamosban, temploma volt,
 vö. E 446, 512, — αὔσας az erő ki-
 fejtéséről, mi: teli torokkal.

509. εἴκετε, a személy tldtójával
 vagy a tárgy sjtójával; itt mind a
 kettővel.

510. λίθος, állítmány, mi: kőből;
 hozzá χρώς az alany.

511. ἀνασχέσθαι, (sem) hogy ellent-
 állhatnának; a htrln mint B 729. —
 βαλλομένοισιν, ha meglövik (sebe-
 sítik).

οὐ μὲν οὐδ' Ἀχιλεὺς, Θέτιδος παῖς ἠνκόμοιο,
 μάρνεται, ἀλλ' ἐπὶ νηυσὶ χόλον θυμαλγέα πέσσει.“
 ὧς φάτ' ἀπὸ πτόλιος δεινὸς Δεός· αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 ὤρσε Διὸς θυγάτηρ, κудиστή τριτογένεια,
 ἐρχομένη κατ' ὄμιλον, ὅτι μεδίεντας ἴδοιτο.
 ἔνθ' Ἀμαρυγκείδην Διώρεα μοῖρα πέδησεν·
 χερμαδίῳ γὰρ βλήτο παρὰ σφυρὸν ὀκρίσεντι
 κνήμην δεξιτερὴν· βάλε δὲ Θρηκῶν ἀγὸς ἀνδρῶν,
 Πείροος Ἰμβρασιδης, ὅς ἄρ' Αἰνόςθεν εἰληλούθειν·
 ἀμφοτέρω δὲ τένοντε καὶ ὀστέα λάας ἀναιδῆς
 ἄχρῃς ἀπηλοίησεν· ὁ δ' ὑπτιος ἐν κονίησιν
 κάππεσεν ἀμφω χεῖρε φίλοις ἐτάροισι πετάσας,
 θυρὸν ἀποπνεῖων. ὁ δ' ἐπέδραμεν, ὅς δ' ἔβαλέν περ,
 Πείροος, οὐτα δὲ δουρὶ παρ' ὀμφαλόν· ἐκ δ' ἄρα πᾶσαι
 χύντο χαμαὶ χολάδες, τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.
 τὸν δὲ Θόας Αἰτωλὸς ἀπεσσύμενον βάλε δουρὶ
 στέρνον ὑπὲρ μαζοῖο, πάγη δ' ἐν πνεύμονι χαλκός.

512. οὐ μὲν οὐδέ. Az első tagadást
 nyomatékosan ismétli a második,
 27-hez.

513. πέσσει, kiontja; vö. A 81,
 B 237.

514. ἀπό, mint κατά, 508-hoz.

515. τριτογένεια, a vizszüllött, γ 378-
 hoz.

516. ὅτι, oda, a hol. Vö. 240.

517. Διώρεα, B 622. — μοῖρα πέδησε,
 a végzet megakasztotta, úgy
 hogy a harcban nem menekülhetett
 a haláltól.

518. χερμαδίῳ, kézzel fogható és
 hajtható kő. — ὀκρίσεντι, másutt (II
 265) τρηχός.

519. κνήμην, a résztjelentő trt (Δ
 469-hez), mely a szenvedő (βλήτο)
 mellett is helytt maradt.

520. Πείροος B 844. Ainos városa
 Hebros torkolatánál.

521. τένοντε, i n a k, melyek a feszít-
 és eresztésre párosan vannak,
 ezért a kettős.—ἀναιδῆς, o r c á t l a n,
 a mennyiben nem állja az ember
 megölését.

522 ἄχρῃς, tökéletesen. — ὁ δέ, 61-
 hez.

523. = N 549. ἐτάροισι, az irány
 tldtója, mint A 351; vö. Δ 429.

524. ὅς περ, a ki épen.

526 = Φ 181. χύντο és ἐκ, kibugy-
 gyantak. — χολάδες és πᾶσαι, a belek
 mind. — σκότος 461-hez.

527. Θόας B 638. — ἀπεσσύμενον,
 Diorea megölésétől vis sz a t é r-
 t é b e n.

ἀγγίμολον δέ οἱ ἦλθε Θόας, ἐκ δ' ὄβριμον ἔγχος
 ἐσπάσατο στέρνοιο, ἐρύσσατο δέ ξίφος ὄξύ,
 τῷ ὅ γε γαστέρα τύψε μέσῃν, ἐκ δ' αἶνυτο θυμόν.
 τεύχεα δ' οὐκ ἀπέδυσε· περίσθησαν γὰρ ἑταῖροι
 Θρηῖκες ἀκρόκομοι, δολίχ' ἔγχεα χερσίν ἔχοντες,
 οἳ ἔ μέγαν περ ἔοντα καὶ ἴφθιμον καὶ ἀγαυὸν
 ὦσαν ἀπὸ σφείων ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίχθη.
 ὡς τῷ γ' ἐν κονίησι παρ' ἀλλήλοισι τετάσθη,
 ἧ τοι ὁ μὲν Θρηῖκῶν ὁ δ' Ἐπειῶν χαλκοχιτώνων
 ἡγεμόνες· πολλοὶ δὲ περικτείνοντο καὶ ἄλλοι.

ἔνθα κεν οὐκέτι ἔργον ἀνὴρ ὀνόσαιτο μετελῶν,
 ὅς τις ἔτ' ἀβλητος καὶ ἀνούτατος ὄξει χαλκῷ
 δινεύει κατὰ μέσσον, ἄγοι δέ εἰ Παλλὰς Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσα, ἀτὰρ βελέων ἀπερύκοι ἐρωήν·
 πολλοὶ γὰρ Τρώων καὶ Ἀχαιῶν ἦματι κείνῳ
 πρηγές ἐν κονίησι παρ' ἀλλήλοισι τέταντο.

530

535

540

536. τετάσθη (τείνω), hevertek.
 537. ὁ μὲν, Peiroos (520). — οὐκέτι, Diorez (517).

539. οὐκέτι A harc oly vérengző lett, hogy most nem talált volna senki (ἀνὴρ) többé gáncsolni valót mint előbb Agamemnon. — ὀνόσαιτο és κέ, nem gáncsolhatta volna. — μετελῶν, a rítő feles, γ 118.

540. ἀβλητος, távolból lövéstől, ἀνούτατος, közelről csapástól megkímélve (sebesítetlen).

541 ἄγοι δέ εἰ, am. καὶ ὃν ἄγοι, A 79-hez. Csak Athéné oltalmazhatta volna meg az embert a csatázók közt.

542. ἐλοῦσα ἀτὰρ, a hangűrt mi enyhíti? Bv. 92.

529. οἳ μινὸ tldtó? 523-hoz.

530. ξίφος és ἐρύσσατο kplkját A 480-hoz.

531. μέσῃν fönévi fordítása? vö. E 293.

533. ἀκρόκομοι, hajcsúcsos, a kinek feje tetején csúcsba van kötve haja, mint a mai chinaiaknál; más-kép κάρη κομώοντες B 11 és ὀπίσθεν κομώοντες B 542.

534 = E 625. ἔοντα, létére.

535 = E 626. N 148. χασσάμενος πελεμίχθη, hátrálva vissza-tántorgott a lándzsák sokaságától, melyek mind egynek a paizsára voltak irányozva. πελεμίζειν, ide oda mozgatni; πελεμίζεσθαι, ide oda mozogni, *trepidare*.

Ι Α Ι Α Δ Ο Σ Ε.

Διομήδους ἀριστεία.

Ἐνδ' αὖ Τυδείδῃ Διομήδῃ Παλλὰς Ἀθήνη
 δῶκε μένος καὶ δάρσος, ἵν' ἐκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργεῖοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄριτο.
 δαίε' οἱ ἐκ κόρυδος τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὄπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὀκeanοῖο.
 τοῖον οἱ πῦρ δαίεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥστε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅσιν πλείστοι κλονέοντο.
 ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱεὺς Ἡφαίστιο· δῶα δέ οἱ υἱέες ἦστην,

5

10

1 — 94. Athéné segítségével a hős Diomedes előtt a trójaiak sokan elesnek vagy kitérnek.

2. μένος κ. 5. Erőt és bátorságot Diomedesnek Athéné istennő kölcsönöz, mint a ki már atyját is kegyelte (Δ 390) és általában a görögöket pártolta (Δ 439). Diomedes hős tet-teiről szól majd nem az egész ötödik és hatodik ének. Így teszi jóvá Diomedes a szemére lobbantott gyáva-ságot.

2. ἐκδηλος, hasonló ἐκπρεπής, ἔξοχος.

3. γένοιτο ἰδέ, a hangűr mint Δ 147.

4. πῦρ. Az istennő tüzet gyújtott (δαίε), úgy hogy az égett sisakjáról és paizsáról. A tűz a bátorság jelképe; a hasonlat harmada itt össze-

olvad és ez által szemléletesebbé teszi Athéné hatalmát. — οἳ és κόρυδος, mint A 150.

5. ἀστέρ' ὄπ., az ősz csillagképéhez (hasonlóan), a Seirios-hoz, vö. X 26.

6. παμφαίνῃσι, a ktd ὅς τε után ismétlésről (valahányszor). — λελουμένος. A csillag ragyogását a költő a fürdésnek tulajdonítja. Utánzását Vergil. A. X 270. — Ὀκeanοῖο, részletű sjtó, β 261-hez.

7. κρατός és ὤμων, vonatkozva mire? 4-hez.

9. ἦν δέ τις gyakori bekezdés K 314, N 663, v 287; vö. B 811.

10. Ἡφαίστιο. Hephaestost a trójaiak is tisztelték, habár ellenök működött O 214, Y36. — ἦστην csak itt a kettősben, másutt ἦσαν.

Φηγεύς Ἰδαίος τε, μάχης ἐν εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκρινόμεντε ἐναντίω ὠρμηθεῖτην,
 τῷ μὲν ἀφ' ἵππων, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὄρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεύς βρα πρότερος προΐει δολιχόσκιον ἔγχος·
 15 Τυδείδω δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν. ὁ δ' ὕστερος ὄρνυτο χαλκῆ
 Τυδείδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάξιον, ὥσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαίος δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα δίφρον,
 20 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἦφαιστος ἔρυτο, σώωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἴη.
 ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δάκνεν ἐταίροισιν κατὰγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.

11. πάσης B 823-hoz.

12. οἱ τι. Diomedessel (szembe),
 a tildó ἐναντίω-nál mint Z 251. —
 ἀποκρινόμεντε k i v á l v a a csatasorból.

13. τῷ ὄκ, ketten; mért ketten?
 Δ 367. — ἀφ' ἵππων, kocsiból, mint
 Δ 306. végtagját Bv. 78. — ἀπὸ χθονός,
 magyarázata πεζός-nak.

14. = Γ 15.

15. δολιχόσκιον, Γ 346-hoz,

16. Vö. II 478. ἤλυθε, halad (el).

17 = II 479. ἔβαλε, érte. — ὁ δέ,
 előlegezi Τυδείδης-t.

18 ἄλιον, mint Δ 498.

19. μεταμάξιον, azaz közepén. — ὥσε,
 a hatalmas nyíllövés következtében.

21. περιβῆναι, járni testvére körüli,
 hogy megvédje. A rokonok és jó barátok köteleessége volt ti. az elesett holt tetemét megvédeni a

fegyverfosztástól és biztonságba hozni. A peris összetételű ige névelő a tárgy a sjtóban, K 93, ε 136.

22. οὐδὲ γὰρ οὐδέ, mint B 703. — ὑπέκφυγε és κέν, k i k e r ű l t e volna, egy válótlan feltételnek utórészét képezi, melynek előrészé a követk. versben rejlik: „ha meg nem mentette volna H.“

23. Ἦφαιστος, mért pártolja Idaiost? 10. — νυκτὶ, a homályt mivel eszközölte? 186, 776.

24. οἱ ἔρσδ Hephaestost, a tildó kedélyes, B 26.

25. ἐξελάσας, ti. a trójaiak elől, mint 324.

26. κατὰγειν, azért hogy —, Γ 117-hez. Az összetételben κατά (le), mert a hajók az alantabb levő partrészeken voltak.

Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον ὕπερ Δάρητος
 τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφιν,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσήδα θυρῶν Ἄρηα·
 30 „Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχισπλήττα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ;
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεσθα μῆνιν.“
 ὧς εἰπούσα μάχης ἐξήγαγε θυρῶν Ἄρηα.
 35 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠϊόνετι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιαν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἠγεμόνων. πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 40 πρῶτω γὰρ στρεφόμεντι μεταφρένω ἐν δόρῳ πῆξεν

27. ὄχεσφιν megnyujtását Bv. 89.

28. τὸν μὲν és τὸν δέ értelmezői vének.

29. πᾶσιν és θυμός, am. πάντες. — ὀρίνθη megdőbbsent.

31. = 455. Ἄρες, Ἄρες, Bv. 78. Mások ἀρέσ-t („erős“), ἄριστος gyökét írják, mivel sehol sem található ugyanazon szó ismételve közvetlen egymásmellett ugyanazon alakban, vö. Γ 39. — μαιφόνε (μαίνομαι és φόνος), gyilkossággal fertőztetett, gyilkos. — τειχισπλήττα (τείχος, πηλ), a város falaihoz közeledő, ostromló, fal törő.

32. οὐκ ἂν ἐάσαιμεν, a kérdés (óhító és ἂν) egyen értékű a felszólító ktddal; ezért χαζώμεσθα (34). A többes szám által Aphrodite csak nyomatékositja a felszólítást, habár ez tulajdonképpen csak Arest illeti, miután Aphrodite ugy is kegyeli a trójaiakat (Y 40).

33. ὅπποτέροισι, hogy lássuk, vajjon a kettő közt kinek.

34. Διὸς μῆνιν. Habár Zeus határozottan el nem tiltotta a harcban való részvételt, Athéné felszólítása még is a Thetisnek tett ígéréthez (A 528) képest van alakítva. Arest különben csakhamar (461) a harc terén látjuk megint, és ő maga is 123. visszatér Diomedes mellé.

36. ἠϊόνετι (ἠϊών), partos, ki akarja tüntetni Skamandrost mint folyót, és megkülönböztetni a patakoktól, melyek partot nem vetnek. Végtagját Bv. 82.

37. ἔκλιαν, futásra indították, megtörték.

39. Ὀδίων, B 846.

40. = Θ 358, vö. Λ 447. πρῶτω, állitmányilag, (neki) legelsőnek — στρεφόμεντι, időileg (mikor). — ἐν, az utántétben.

ἔμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στηΰεσφιν ἔλασσαν.

δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο, Μήνονος υἱόν

Βῶρου, ὅς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθειν.

τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρὶ κλυτὸς ἔγχεϊ μακρῷ

νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ἔμων

ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλεν.

τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς ἐσύλευσον Ξεράποντες

υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα Ξήρης,

Ἀτρείδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχεϊ ὀξυόεντι,

ἔσθλὸν Ξηρητήρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ

βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὖρεσιν ὕλη.

ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χραΐσμι' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,

οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἥσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο

ἀλλά μιν Ἀτρείδης, δουρὶ κλειτὸς Μενέλαος,

πρόσθεν ἔδεν φεύγοντα μετὰφρενον οὐτάσε δουρὶ

41 = 57, Θ 259, Δ 448, γ 93.

42 = Δ 504.

43. Φαῖστος és atyja Βῶρος csak itt; egyebet jelent Φαιστός B 648, γ 396. — Μήνονος, B 864-hez.

44. Τάρνη, Lydiában, a későbbi Sardes; mások szerint az utóbbi Atarneus, szembe Lesbossal.

46 = Π 343. νύξ, νύσσα. — ἐπιβησόμενον, kocsira akarván szállani, hogy elfusson; tárgya a sjtóban, mint 227.

47. σκότος, a halál sötéttségéről még 82, 310, 659, N 275, Π 344, 350, 607; Δ 461-hez.

48. ἐσύλευον, spoliabant — Ξεράποντες alárendelt fegyvertársak, (Idomeneus) katonái.

49. Στροφίοιο végtagját Bv. 82. — ἀζμων, jártas, ügyes, vö. δαήμεων.

50. ἔγχεϊ, még mi a „lándzsá” neve?

40, 167, 538, B 543, Δ 324. ὀξυόεντι, ὀξύς-ból tovább képezve, mint φαίδιμος-εἰς (φαίδιμος), αἰπήεις (αἰπύς). Melyek e fegyver egyéb melléknévei? 15, 45, 336, 594, 611, 618, 655, 664, 666 745, 790, Δ 533, Z 126, 319, Λ 256.

51. δίδαξε. A jeles tehetséget ember istentől nyeri, A 72-hez.

52. ἄγρια mint mi: v a d. — πάντα, mindenféle, A 5-hez. — οὖρεσιν, helyileg. A vers, mint 304.

53. ἰοχέαιρα, nyilszóró, ζ 102-hez.

54. ἐκηβολίαι, nyillővései, nyilazásai, A 14-hez; a tbst A 205-hez.

56 = Υ 402. πρόσθεν ἔδεν, m a g a előtt, mint 80, πρὸ ἔδεν E 96. A névmás eljő után ékezetes. — μετὰφρενον, a második trtet Δ467-hez.

ἔμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στηΰεσφιν ἔλασσαν.

ἤριπε δὲ πρηγής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, Τέκτονος υἱόν

Ἀρμονίδεω ὅς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα

τεύχεϊν· ἔξοχα γὰρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη

ὅς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας

ὄρχεκάκους, ἀλλ' πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο

οἱ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι Ξεῶν ἐκ Ξέσφατα ἤδη.

τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων,

βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἢ δὲ διὰ πρὸ

ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ὀκνηή.

γνῦξ δ' ἔριπ' οἰμώξας, Ξόνατος δὲ μιν ἀμφοεκόλυψεν.

Πηδαιον δ' ὄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,

ὅς ἔα νόσος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε διὰ Θεανῶ,

57 = 41.

58. A vers második fele még 294, Θ 280; Δ 504-hez.

59. Τέκτονος, tulajdonnév, nem τέκτονος, vö. Τεκτονίδης S 114. A foglalkozásról még más nevek: Δαίδαλος S 502, Βουκολίων Z 22, Φήμιος γ 330.

60. Ἀρμονίδης „Harmonfi”; Ἀρμων (ἀρμότω), a szerző, dalos, a családban hagyományos ápolására mutat a dalolásnak, vö. Φήμιος Τερπιάδης γ 330. — ὅς vonatkozik a főszemélyre Phereklosra, vö. 44. — πάντα, mint 52.

61. ἐφίλατο (és 117 φίλαι), φίλεω kplku fgtnje, Bv. 55-hez. — Ἀθήνη, művészetre képesít, A 72-hez.

62. ὅς, ti. Phereklos. — καὶ. Phereklos mindenféle kézi munkához értett (60), a hajókészítéshez is, — εἴσας, kellő, γ 10-hez.

63. ὄρχεκάκους, magyarázatát a

következő visszahozóban leli. Vö. Vergil. A IV 169.

64. οἱ τ' αὐτῷ, és neki (Phereklosnak) is, nem visszahatólag; különben hogy kellene irni? Bv. 32. — Ξεῶν ἐκ, melléknévet helyettesít, N 585, Ω 617, ξ 12, 16 S 457. Létezni kellett oly joslathoz, mely Piosra vést jövendőt, ha Paris Görögországból hoznó magának.

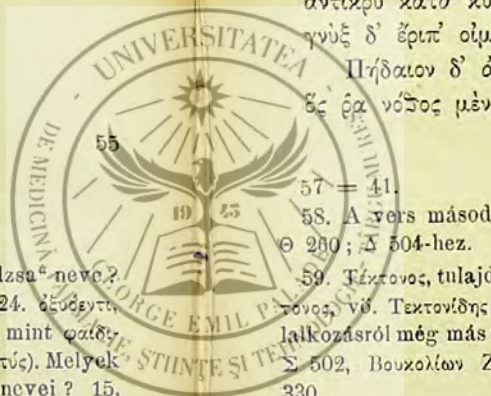
65. κατέμαρπτε, utólakarta érni, Δ 465-hez. — διώκων, főnévileg? Δ 230-hoz. Phereklos a többi trójaiakkal együtt futott.

66. κατὰ, ékezetét B 877-hez — η δέ, Δ 502-hez — διὰ πρὸς, egészen át, Bv. 34.

68. = Υ 417. γνῦξ, térdre, Bv. 33 — ἀμφοεκόλυψεν, 47-hez.

69. Μέγης, B 627-hez.

70. πύκα, gondosan. — Θεανῶ, Kisses thrák király leánya, Athéné papnéja volt, Z 298, Λ 224.

ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαρίζομένη πόσει ὦ.
τον μὲν Φυλείδης δουρὶ κλυτὸς ἐγγύθειν ἑλθῶν
βεδλήχει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
ἀντικρὺ δ' ἀν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός.
ἤριπε δ' ἐν κονίης, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν.

Εὐρύπυλος δ' Ἐυαίμωνίδης Ἰψήνορα δῖον,
υἷον ὑπερδύμου Δολοπίονος, ὅς ῥα Σικαμάνδρου
ἀρρητὴρ ἐτέτυκτο, πῶδες δ' ὡς τίετο δῆμῳ,
τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Ἐυαίμωνος ἀγλαὸς υἱός,
πρόσθεν ἔειπεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὤμον,
φασγάνῳ αἶζας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν.
αἵματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τον δὲ κατ' ὄσσε
ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

ὣς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
Τυδείδην δ' οὐκ ἂν γνοίης, ποτέροισι μετῆρ,
ἧ μετὰ Τρώεσσιν ὀμιλεῖ ἧ μετ' Ἀχαιοῖς.
ᾤνε γὰρ ἄμ. πεδίον ποταμῷ πληθύνοντι εὐκίως

71. πόσει ὦ Bv. 86.

73. ἰνίον, eredetileg kettős gammájú volt; ezért κατὰ hangelejtés nélkül.

74. ἀντικρὺ ἔς τάμε, keresztül vágta. — ἀν' ὀδόντας, a fogakon át. — ὑπὸ, alatt, α 131.

75. ψυχρὸν ellentétül a meleg testtel. — ἔλε, mellette ὀδοῦσιν az eszköz.

76. Εὐρύπυλος, B 736.

77. Σικαμάνδρος, isteni tiszteletben részesült, Φ 131. Előtte a rövidséget Bv. 82.

78. ἐτέτυκτο (τεύχω), am. ἴν. — δῆμῳ helyileg, h a z á j á b a n, nem tevékenységi tildó = ὑπὸ δῆμου, vö. Δ 58.

80. μεταδρομάδην, utána sz a l a d - v a ; az ighzó (Bv. 33) a r l ö pótlására szolgál. — ἔλασε, r á v á g o t t,

a közel harcrol; a távol harcrol E 17. A két trt mint A 362.

81. ἀπὸ ἔς ἔξεσε, a sima vágásról, l e m e t s z e t t e.

82. πεδίῳ, földre, Δ 523-hez.

83. = H334, Y 477. ἔλλαβε (Bv. 88), eléje való κατὰ (82). — πορφύρεος, sötét, 47-hez. — κραταιή, h a t a l m a s, miután hatalmának mindenki alá van vetve.

84 = 627. πονέοντο, mint Δ 374.

85. ἂν γνοίης meg nem ismerhette volna az ember, Δ 223-hoz. — μετῆρ alanya a főmondat tárgya; értelmét a következő részletezés fejti.

87. ᾤνε, tombolt. — ἄμ πεδίον, Bv. 95. — εὐκίως, fordítását B 800-hoz.

χειμάρβρω, ὅς τ' ὄκα βέων ἐκέδασσε γεφύρας·
τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμῆναι ἰσχανόωσιν,
οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλώων ἐρισηλέων,
ἐλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβροῖση Διὸς ὄμβρος·
πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε καλ' αἰζηῶν.
ὣς ὑπὸ Τυδείδῃ πυκινὰ κλονέοντο φάλαγγες
Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ εόντες.

τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός
θύνοντ' ἄμ. πεδίον, προ ἔειπεν κλονέοντα φάλαγγας,
αἰψ' ἐπὶ Τυδείδῃ ἐπιταίνετο καμπύλα τόξα,
καὶ βάλ' ἐπαίσσοντα, τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
Σώρηκος γύαλον διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς διστός,
ἀντικρὺς δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι Σώρηξ.

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
„ὄρνυσθε, Τρώες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔ φημι.

88. ὄκα ἔς βέων, sebes folyásu, vö. ὄκρος (598). — ἐκέδασσε, sz è t - r ö m b o l j a, a f g l n m i n ö ? Δ 486-hoz. — γεφύρας, a töltéseket, g á t o - k a t.

89. ἐερμῆναι (nem ἐερμηναί), gyöke a kettős gammájú σερ, lat. series, magy. sor, szakadatlan, futó.

90. ἔρκεα ἀλώων. A folyó áttörvén a gátokat, a k e r t o k s ö v é n y é t is elragadja. — ἴσχει tárgya is τόν (89).

91. ἐλθόντα, ti. ποταμόν. — Διὸς ὄμβρος, mert az eső Zeustól ered, K 6, Δ 494, M 25.

92. ὑπ' αὐτοῦ, alatta és miatta. — ἔργα αἰζηῶν, vaskos emberek munkája, értsd: a vetések.

95. — 165. Diomedes megsebesül,

de Athéné segítségével számos trójait öl meg.

95. Λυκάονος υἱός, Pandaros, B 826.
96. κλονέοντα fejtegeti Diomedes tombolását (θύνοντα); mind a két r l ö ἐνόησε-től függ: h o g y ὅ (τού 95) h o g y.

98. ἐπαίσσοντα, a mikor. — τυχῶν, találván, Δ 106-hoz.

99. Σώρηκος γύαλον, a páncél elő-része, Γ 332-hez. — πικρὸς, keserves, mint Δ 217.

100. διέσχε ἀθατόττ a vállon s a tulsó felén kibujt a hegye.

101 = 283. τῷ ἔς ἐπὶ r á, ti. Diomedesre, rákiáltott.

102. κέντορες ἵππων, mint Δ 391.

103. φημί, hiszem (hogy), οὐδέ nem φημί-hez hanem δηῖα-hoz való.

δήσ' ἀνοχήσεσθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἔτεόν με ὤρσεν ἀναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν.“

105

ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσαν, ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιον καὶ ὄχεσφι ἔσθη, καὶ Σθένειλον προσέφη, Καπανήιον υἱόν.
„ὄρσο, πέπον Καπανηιάδη, καταβήσεο δίφρου, ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν.“

110

ὣς ἄρ' ἔφη, Σθένειλος δὲ κατ' ἵππων ἄλτο χαμαῖς, πὰρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου. αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος. δὴ τότε ἔπειτ' ἤρατο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης· „κλυδί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἀτρυτώνη, εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρῆσθης δηρῶ ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμέ φίλαι, Ἀθήνη· δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ελεῖν, καὶ ἐς ὀμήν ἐγγχεὸς ἐλθεῖν,

104. ἀνοχήσεσθαι, Bv. 95.

105. ὤρσεν ἐς ἀπορνύμενον, mint-hogy a fűgondolat a ríðben rejlik, fordítsd: Zeus fiának bízta tá-s á r a i n d u l t a m. — ἀναξ, A 36 — Λυκίηθεν, a trójai Lykiát erti Zeleia városával (B 824), nem a Karia és Pamphilia köztit (B 877).

106. εὐχόμενος, ujjongva; másképp 121. — οὐ, 278-hoz.

108 ἔσθη mellé való πρόσθ' ἵπποιον. — Σθένειλος, gyepelőse a hadsör mögött várta, míg Diomedes gyalog harcolt. — Καπανήιον, a tulajdonnév sjtója helyett, B 20-hoz.

109. ἔρσο és καταβήσεο, Bv. 56.

111. κατ' ἵππων, nem „lovakról“, Γ 265-hez.

112. διαμπερές, keresztül, egészen át. Ha azon a helyen huzta volna ki, melyen befurakodott, kampós hegye nagyobb fájdalmat okozott

volna. A sjtó a helyről (honnan?), 110 25 mint 318.

113. ἀνηκόντιζε, kibugyogott. — στρεπτός χιτῶν pikkelyes gallér bőrből, mely a két páncélrész (Γ 332) által netalán üresen hagyott testet vállon és nyakon fedte.

114. βοήν ἀγαθός, B 408-hoz.

115 = δ 762, ζ 324. — ἀτρυτώνη, B 157-hez.

116. μοι, a földtő πατρὶ mellett sjtó értelmű, A 150-hez.

117. ἐμέ ἔκεzetes, ellentétül πατρὶ-val. — φίλαι, nyújtott e-val, mint Δ 155. Alakját 61-hez.

118 δός με ελεῖν, hadd hogy (én) löjjem meg. ελεῖν és ἐλθεῖν minő sorban következnek egymásra? A 251-hez. — ὀμήν ἐγγχεὸς, l á n d z s a h a j í t á s, azaz, oly távolság, a melyben lándzsával hajítva megsebesít az ember valakit.

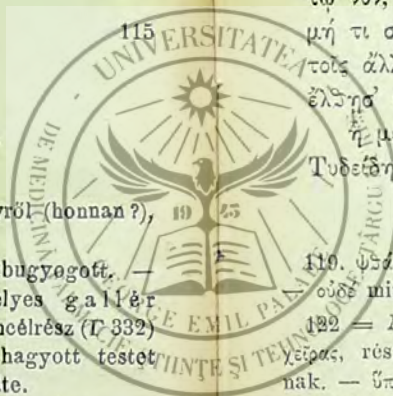
ὄς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδὲ μέ φησιν δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἡελίοιο.“

120

ὣς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη, γυῖα δ' ἔδῃκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθευ, ἀγγχοῦ δ' ἴσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· „Σαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι· ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἵππότα Τυδεύς. ἀγλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἢ πρὶν ἐπῆεν, ὄφρ' εὖ γινώσκης ἡμῶν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα. τῷ νῦν, αἴ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἵκηται, μὴ τι σύ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη ἔλθῃ εἰς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξεῖ χαλκῷ.“ ἤ μὲν ἄρ' ὣς εἶπous' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη, Τυδείδης δ' ἐξαυτίς ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη·

125

130

110. φθάμενος, e l é b b, A 401-hez. οὐδὲ mint 103-hoz.

122 = N 61, Ψ 772. πόδας καὶ χεῖρας, részletező értelmezője γυῖα-nak. — ὑπερθευ, szemléltető bővítés, δ 150-hez.

124. Σαρσῶν, ighzólag, bá t r a n, mint 119. — ἐπὶ, ellen, Δ 352; mi: a trójaiakkal. Eljő nélkül is, mint 362. — μάχεσθαι plólag.

125. τοι és στήθεσαι, mint 116.

126. οἷον. A mondat bőviti πατρώιον-t. — ἔχεσκε, mi: szokott lenni; alakját Bv. 47. — σακέσπαλος képzése mint ἐγγέσπαλος-é; ἔκεzetése eltérő ezekétől: ἐπισβόλος és τελεσφόρος.

127. ἀγλὺν. A homály eltávolítása nélkül könnyen megsérthetné az emberi alakba burkolt istenek vala-

melyikét, a kik trójaiak részén harcolnak.

128. γινώσκης, a ktd a fgl n után, mint A 158. — ἄνδρα, nem „férfit“, Δ 433.

129. τῷ, azért. — αἰ régibb alakja εἰ-nek. — πειρώμενος, kísértetbe akarván hozni téged, vajjon kész volnál-e vele szembe szállani.

130. ἀντικρὺ, s z e m b e, itt és 819 rövid végtagu, Bv. 78. — μάχεσθαι (és 132 οὐτάμεν), mint 124.

131, 132 = 820, 821.

133. ἀπέβη, e l t ü n t, ámbár hatása (290) közellétét még mindig feltételezi; csak 418 kv. találjuk az Olympuson.

134. ἐξαυτίς, i s m é t, ἐμίχθη-hez való; mert az elébb (107) visszavonul. — ἰὼν, feles, γ 118-hoz.

καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι, 135
 δὴ τότε μιν τρίς τόσσον ἔλεν μένος, ὡς τε λέοντα,
 ὃν βᾶ τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ' εἰροπόκοις ὀίεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον, οὐδὲ δαμάσση'
 τοῦ μὲν τε σπένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταδμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται 140
 αἰ μὲν τ' ἀγγιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἔμμεμαῶς βαδῆς ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὧς μεμαῶς Τρώεσσι μίγη κρατερὸς Διομήδης.
 ἔνδ' ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπεύρονα, ποιμένα λαῶν,
 τον μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλῶν χαλκῆρεϊ δουρί,
 τὸν δ' ἕτερον ξίφοϊ μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὄμων
 πληξῆ, ἀπὸ δ' αὐχένος ὄμων ἐέργασεν ἦδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἕασ', ὁ δ' Ἄβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον, 145

135. καὶ πρὶν, elébb is. A mondat kötetlen csatlakozik az előbbihez. — θυμῷ, forrón, n a g y o n, A 196-hoz. — μεμαῶς, megengedő: ha bár (περ).

136. μιν, a trtben tünteti fel azt, a mit μεμαῶς alanyesetben tételezett fel mondat szerkezeti következetlenség, mint Z 511. — τρίς τόσσον, a h. sokkal nagyobb.

137. ἀγρῷ, helyileg, f a l u n. — ἐπὶ, helyileg (-nál).

138. χραύσῃ, megszuhintotta. — αὐλῆς ὑπεράλμενον, az udvar kerítésén átugrott, azaz, az udvarba beugrott. — οὐδέ, a nélkül hogy.

139. ὤρσεν, s z í t j a, a fgltl minő? Δ 443-hoz. — προσαμύνει, ahoz, a mit az elébb tett, azaz, t ő b b é (nem) v é d e l m e z i.

140. κ. στ. δύεται, az aklokba b u v i k cserben hagyva (ἐρῆμα) nyá-

ját. — τα δέ, ti. μήλα — φοβεῖται, megszöknek (az oroszlántól).

141. αἰ, ti. ὀίεσ. — ἀγγιστῖναι, közel egymáshoz, egyik a másikhoz κέχυνται, hevernek, mintha egy edényből öntötték volna halomra. Festeni akarja a gyors és irgalmatlan gyilkolást.

142. ἔμμεμαῶς, állítmányilag, d ű h ű s e n. — βαδῆς, mély, nem a kerítés nagyságát illetőleg; alakját Bv. 104.

147. πληξῆ, önállósítja a mondatot, melyet βαλῶν (145) alárendelt ἔλεν- nek (144). — ἐέργασεν (ἐργα, arceo), szét vágta. A vágás a vállkapcsot (κληῖδα) úgy érte, hogy (az egyik) vállá nyakától és derekától egyszerre szétvált. A félmult képzés, mint ἐκίαστο, ἠγερῆστο.

148. ἕασε, ott hagyta. — μετώχετο n e k i m e n t, ellenséges szándékkal.

υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος,
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρον ἐκρίνατ' ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάρριζεν.
 βῆ δὲ μετὰ Ξάνδον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δ' ἐτείρετο γήραϊ λυγρῷ,
 υἱὸν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνδ' ὁ γε τοὺς ἐνάρριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμόν 155
 ἄμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λείπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο χηρωσταὶ δὲ διὰ κτήσιν δατέοντο.
 ἔνδ' υἱας Πριάμοιο δῶμα λάβε Δαρδανίδαιον
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ εόντας, Ἐγέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί πορῶν ἐξ αὐχένα ἄξει
 πόρτιος ἠὲ βοός, ξύλοχον κἀτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἄμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱός
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

149. ὄνειροπόλος, ál o m j ó s, mások álmaiból is jósol, vö. A 62-hez.

150. ἐρχομένοις, a mikor a harcba kivonultak, főnévileg? — ἐκρίνατο elé való o ű k, m e g f e j t e t t e ugyan álmut, és belőle vesztéket megjósolta, de a jóslat n e m v o l t d ű n t ő a helyt maradásra.

152. Θούων, neve még más két trójainak, A 422 és M 140, N 545. — Φαῖνοψ, ettől küllömb P 312, 583.

153. τηλυγέτω, serdülő, virágzó (koru), δ 11-hez. — τείρετο, mi cselekvőleg: (öt) g y ő t ő r t e.

154. ἐπὶ, mint 137. — λιπέσθαι, azzal a rendeltetéssel hogy ott maradjon.

155. φίλον, dr á g a, B 261-hez. — ἐξαίνυτο, itt és Y 458 a személy (ἄμφοτέρω) és a dolog (θυμόν) trtével.

157. μάχης ἐκ, utántét. — νοστήσαντε, rejti a főfogalmat; ezért maga elé követeli o ű - t, ζ ῶ ο n t e - t pedig mint állítmánynevet.

158. δατέοντο, osztozkodtak.
 160. εἰν ἐνὶ δ. εόντας, minő feladatlat? Δ 367.

161. ἐξάξει, a ktd ὡς után, B 475-hez.

162. κἀτα, Bv. 100. — βοσκομενάων, feltételes (ha). A tbs összefoglalja a két szétválasztott (ἠέ) nevet.

163. ὡς, így, azaz ily gyorsan, hevesen — ἐξ ἵππων, a kocsiból, Γ 265.

164. βῆσε, leléptette, l e d o b t a vö. Y 461 ὡς ἐξ ἵππων. — κακῶς, csunyán. — ἀέκοντας, erőszakkal.

165. δίδου után a htlm mint 26.

τὸν δ' ἴδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγγεαίων,
Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι.
εὔρε Λυκάονος υἱὸν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο, ἔπος τέ μιν ὄντιον ἠΐδα·
„Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες διστοί
καὶ κλέος; ᾧ οὐ τις τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνήρ,
οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὐχεται εἶναι ἀμείνων.
ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφεες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χεῖρας ἀνασχών,
ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργεν
Τρώας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν
εἰ μὴ τις θεός ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσι,
ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπιμηΐης.“

170

175

τὸν δ' αὐτε προσέειπε Λυκάονος ἀγαλὸς υἱός·
„Αἰνεΐα, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων,
Τυδεΐδη μιν ἐγὼ γε δαίφρωνι πάντα ἔσχω,
ἀσπίδι γιγνώσκων ἀλώπιδι τε τρυφαλείῃ,

166 — 317. *Diomedes ellen harcolva Pandaros meghal, Aeneas menekül.*

165 ἀλαπάζοντα, hogy ritkitja a sorokat (στίχας α.).

167 = Y 319. κλόνον, t o l o n g á s ; mellette ἐγγεαίων-nál a lándzsás emberekre gondolunk.

168, 169 = Δ 88, 89.

170. πρόσθ' αὐτοῖο, e l é b e (állt). — ὄντιον ἠΐδα, két trttel csak itt, vö. προσσυνδᾶν A 201.

172. κλέος, a nyilazással szerzett d i c s ű s é g. — ᾧ, a miben, ti. nyilazásban (τόξω).

174. τῷδε, arra, az ellen. — ἔφεες, ereszd, l ő d d. — χεῖρας, A 450-hez.

175 = Π 424. ὅς τις, akár ki. — ὅδε, itt, α 76-hoz. — κρατέει, dúlfül.

— δὴ, am. ἦδη. — ἔοργεν, kettős trttel, Γ 354-hez.

176 = Π 425. τε καὶ, πολλῶν ἠτᾶν nálunk feles, β 312-hez. — γούνατ' ἔλυσεν, t é r d e i t m e g o l d t a, állandó a h. „öt megölté“, mint Δ 579, N 360, O 291, X 335, Ω 498, ξ 69, ω 345; vö. Δ 469 és δ 703-hoz is.

178 ἱρῶν, (nem teljesített) á l d o z a t o k m i a t t, mint A 65; a s j t ó o k a d ó, Δ 168-hoz. — δέ, am. γάρ, A 259. — ἐπιμηΐης, (isten) h a r a g j a v a l a m i é r t ; m á s o k : ἔπι (ἔπεστι) μῆνης.

180 = P 485, vö. N 463, Y 83. βουληφόρε, f e j e d e l e m, mint H 126.

181. πάντα, m i n d e n b e n, a trtet A 115-hez.

182. ἀσπίδι. A hősök paizsain különféle jegyek, kivált állatképek

ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
εἰ δ' ὁ γ' ἀνὴρ, ὅν φημι, δαίφρων Τυδεός υἱός,
οὐχ ὁ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγγι·
ἔσθηκ' ἀθανάτων νεφέλη ἐλυμένος ὦμος,
ὅς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
ἦδη γάρ οἱ ἐφήκα βέλος, καὶ μιν βάλον ὦμον
δεξιὸν ἀντικρὺς διὰ τῶρηκος γυάλοιο,
καὶ μιν ἐγὼ γ' ἐφάμην Αἰδωνῆι προΐαψεν,
ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τις ἐστί κοτήεις,
ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην.
ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι,
καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες, ἀμφὶ δὲ πέπλοι
πέπτανται· παρὰ δὲ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι

185

190

195

voltak kilomborítva; vö. mai nap a nemesek cimereit. — ἀλώπις, ε s ű s z e r t i i volt a sisak (τρυφαλία Γ 372) teteje, hogy bele lehessen illeszténi a lófark diszitményt, Γ 362-hez.

183. ἵππους. Diomedes most kocsin épen nem járt, de láthatta lovait Pandaros a sorok mögött, 107. — οὐκ οἶδα. Hős tetteiről itélve, emberi alakot öltött isten is lehetett. — εἰ, vajjon nem-e.

184. υἱός állitmánya ὁ γ' ἀνὴρ alany-nak.

185. τάδε, belső tárgy, mi: ἰ γ y.

186. νεφέλη, 23-hoz. — ὦμος, a test kiválóbb része az egész helyett, mint O 308, Π 360, γ 488.

187. τούτου, am. ἀπὸ τούτου, ἔτραπεν mellé való. — κιχήμενον, a mely Diomedest csakugyan megsebesítette. Az isteni befolyás tehát a nyilnak csak halálos hatását hárította el. S

a következők γάρ Pandarosnak ebbeli csalódását magyarázza.

189. δεξιόν, 98.

190. ἐφάμην, reméltem (hogy). — προΐαψεν A 3-hoz.

191. νυ, alkalmasint. — κοτήεις (κότος), h a r a g o s, képzése mint μεσήεις; a hasonló képzésű σιόεις, τροφόεις, ἱμερόεις-ben a különbség alkalmasint a versmérettől függött.

192. ἵπποι καὶ ἄρματα, fogat. — κε ἔς ὀhtó a lehetséges szándékról.

193. Λυκάονος, diecekvölég, a név az atya helyett. — δίφροι, ti. εἰσόν.

194. πρωτοπαγεῖς, e l ő s z ű r ű s z s z e i l l e s z t e t t, azaz, új (νεοτευχέες) mert, ha nem használták, szétbontották és takarókkal (πέπλοι) befedték; használatkor mind annyiszor újra összeillesztették, B 876. Vö. πρώτοπλοον δ 35.

195. Vö. K 473. σφιν, ti. a kocsik (mellett), B 775. — ἐκάστω utólag

ἔστ᾿ αἰ κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ δλύρας.
ἧ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρον, αἰχμητὰ Λυκῶων,
ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν
ἵπποισιν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
ἀρχεύειν Τρώεσσι κατὰ κρατερὰς ὑσμῖνας·
ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην, ἧ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν,
ἵππων φειδόμενος, μῆ μοι δευοῖατο φορβῆς,
ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωσότες ἔδμεναι ἄδην.
ὣς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουσα,
τόξοισιν πίσυρος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν.
ἤδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
Τυδείδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέροισιν
ἀτρεκέες αἶμα' ἔσσευα βαλὼν, ἧγειρα δέ μάλλον.
τῷ βᾶ κακῆ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα

200

205

értelmezi σφιν-τ. — δέζυγες ἵπποι, a hány szekér annyi fogat; ha tehát egy hadi kocsi elé két lovat fogtak, hány lóva volt?

196. Vö. B 776, Θ 564. ἔλυρα, a l a k o r, lótakarmány, δ 603 kv. 197. ἧ μὲν, i g e n, erősítő állítását, melynek valódiságáról kezeskedik. — μάλα πολλὰ, nagyon is.

198. ἐρχομένῳ és μοι (197), elindulásomkor. — ποιητοῖσιν, teljesebben εὔ, πῶς ποιητός.

199. ἐκέλευε és ἀρχεύειν, azt mondta hogy vezéreljem, B 11-hez.

200. Vö. B 345. — Τρώεσσι-νὲλ a trójai hadsereg azon részére gondolunk, melyet P. hozott hazulról.

201 = X 103, ι 228. ἧ τε, pedig. ἂν és ἦεν, volt volna, értsd hozzá: εἰ πιθόμην.

202. φειδόμενος, mivel kimélni akartam — μοι, B 26. — δευοῖατο, melyik szám? Bv. 43.

203. ἀνδρῶν, értsd a trójaiakat. εἰλομένων, ha ostromlás esetében a városba szorultnak. ἄδην, vö. a lat. *salis*; nyújtott *α*-val, mint a hasongyökű *ἀδηκότες* (K 88, 312, 399, μ 281) és *ἀδήσειν* (α 134), röviddel ἔδμεν N 315, T 423, ε 290.

204. λίπον, ott (hon) hagytam lovat szekeret. A vers metszettelen. Bv. 77. — αὐτὰρ, folylat (és).

205. δὲ ἄρα, de hát. — ἔμελλον, f o g n á n a k, a végzettről, δ 107-hez; a tbs mint A 36.

208. ἀτρεκέες, v a l ó b a n, ighzólag. — ἔσσευα, vért (αἶμα) bugyogtattam, azaz, úgy meglőttem, hogy vér bugyogott, vö. οὐτο δ' αἶμα Φ 167, alakját Bv. 55. — ἧγειρα δε μάλλον, még inkább felbűszítettem, a helyett hogy halálos véget vettem volna nekiek.

209. τῷ, 129-hez. — κακῆ αἴσῃ, mint A 417.

ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν
ἠγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἐκτορι δῖῳ.
εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόφμαι ὀφθαλμοῖσιν
πατρὶδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα.
αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φῶς,
εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θεῖην
χερσὶ διακλάσσαι· ἀνεμῶλια γὰρ μοι ὀπηδεῖ.⁴

210

215

τὸν δ' αὐτ' Αἰνεΐας, Τρώων ἀγός, ἀντίον ἠΐδα.
„μη δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχχεσφιν
ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι περὶ ἤδηαι.
ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὄχέων ἐπιβήσο, ὄφρα ἴδῃαι,
οἵα Τρώοισι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίῳ
κραιπνὰ μάλ' ἐνθα διωκόμεν ἠδὲ φέβεσθαι·
τῷ καὶ νῶ πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτὸς
Ζεὺς ἐπὶ Τυδείδῃ Διομήδῃ κῦδος ὀρέξῃ·
ἀλλ' ἄγε νῦν μάλιστα καὶ ἡνία σιγαλόεντα

220

225

211. φέρων χάριν, mint ἦρα φέρειν A 572.

212. εἰ δέ κε, egy időbeli fogalmat képez a következő (214—216) feltételhez, pl. ezt: jövendő hazatérésemkor.

214 = π 102. ἀλλότριος φῶς, egy idegen ember, pl. az ellenség. Hasonló fogadás B 259.

215. θεῖην, mi a jelenben: bele d o b o m. Az eljő (εἶ) mint A 55.

216. ἀνεμῶλια, hasztalan, mint Δ 355. — ὀπηδεῖ, személyről „kiser”, tárgyról: „van nálam.”

218. δὴ οὕτως, A 131-hez. — ἄλλως, másképp, jobban.

219. πρὶν, m i n t s e m; alanyesetes

htlnnal (νῶ és περὶ ἤδηαι), mint B 353. — ἐπὶ, ellen, szembe szállva.

220. ἀντ. ἐλθόντε, szembe szállva. — περὶ ἤδηαι, megmérközni (vele).

221 — 223 = Θ 105 — 107. ὄχέων, egy kocsirol, Γ 29-hez. A sjtó minék tárgya? 46-hoz.

222. Τρώοισι ἵπποι, Tros lovai, vö. 265, és B 20-hoz. — πεδίῳ a sjtó melyik igéhez tartozik? B 785-hez.

223. ἐνθα καὶ ἔνθα, értelmét a következő igék szabják meg: elé, hátra. — φέβεσθαι (és φόβος) Homerosnál ellentétes értelmű διωκόμεν-nel.

224. τῷ, ti. a két ló.

225. ἐπὶ hová való? 335-hez.

226. Vö. P 478. σιγαλόεντα, f ὄ n y o s, állandó sajátság, ζ 26.

δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι.
ἢ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι.“

τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός.

„Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἠνία καὶ τῷ ἵπῳ
μᾶλλον ὕφ' ἠνιόχῳ εἰωῶσι καμπύλον ἄρμα
οἴσεται, εἴ περ ἂν αὖτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν.“

μὴ τῷ μὲν δείσαντε ματήσεται, οὐδ' ἐδέλητον
ἐκφερέμεν πολέμοιο, τὸν φθόγγον ποδέοντε,
νῶϊ δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱός

αὐτῷ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσῃ μώνυχας ἵππους.
ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τ' ἄρματα καὶ τῷ ἵπῳ,
τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξεί δουρί.“

ὣς ἄρα φωνήσαντες ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες
ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδείδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.

227. ἵππων ἐπιβ. Aeneas és Pan-
daros gyalog voltak, mikor talál-
koztak (167), és csak beszélgetésük
befejezésekor hágtak kocsiba (239).
— ὄφρα μ., Δ 367-hez.

228. τόνδε, ti. Diomedest. — δέδεξο,
vállald el. — ἐμοί, ti. ἠνιόχῳ. Igy
vállalkozott a kocsihajtás szerepére
Achilles X 399, Diomedes, Menelaos
Ψ 355. Hektor Θ 89.

230. ἔχῃ, tartsd meg azt a gyeplőt,
mely téged (Aeneas) mint a kocsi
gazdáját illet. A szó nem tétélezi
fel, hogy már most kocsin kellene
lenniük és Aeneasnak a gyeplőt
tartania.

231. εἰωῶσι. Aeneasnak volt ugyan
saját kocsihajtója (gyeplőse), azért
ő is megragadhatta a gyeplőt; de
külömben is hangjához hozzá szok-
hattak lovai. — καμπύλον, kerek-
d e d, székéről, Γ 262.

232. οἴσεται, hurokhi fogják. A
két kerekü kocsi fő-súlyá az igával
nyakukra nehezedett. — φεβώμεθα,
m e g s z ö k ü n k T. fia e h ő l.

233. μή, A 28-hoz. — ματήσεται,
v o n a k o d n a k, megbokrosodniak;
értelmét tagadólag párhuzamosítja
οὐδ' ἐδέλητον ἐκφ. A 415-hez.

235. δέ. Következtetés az előbbi
feltevésből: ha a lovak megállanak,
Diomedes minket is (νῶϊ αὐτῷ) meg-
támad. — ἐπαΐξας, tárgy nélkül, mint
Γ 369; vö. ἐπιόντα 238.

236. κτείνῃ, μή-tilt függ. — μώνυχας,
kiknek erős a patája, patás, vö.
κρατερώνυχας.

238. τόνδε ἐς ἐπιόντα, rohanását. —
δεδέξομαι, kettűzött jövő, az egyszé-
rűnek értelmével, vö. A 139, Γ 138,
E 421, 762.

240. ἔχον, irányozták, hajtót-
t á k, mint Γ 263.

τοὺς δὲ ἴδε Σθένελος, Καπανήιος ἀγλαὸς υἱός,
αἴψα δὲ Τυδείδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα:

„Τυδείδῃ Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
ἄνδρ' ὀρώ κρατερῷ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
ἔν' ἀπέλεδρον ἔχοντα: ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδὼς

Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι:
Αἰνεΐας δ' υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσοιο

εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δὲ οἷ' ἐστ' Ἀφροδίτη.
ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεσθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτως
ῥῖνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης.“

τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης:

„μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν οἶω

σοῦ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι

οὐδὲ καταπτώσσειν ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν.

ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὼς

241. Σθένελος, Diomedes szemes
gyeplősét jellemzi, hogy ő látja első
a jövőt elleneket.

243 = 826, K 234. ἐμῷ κεχ. θυμῷ,
felkem, barátom, δ 71-hez.

244. ἐπὶ, mint 124.

245. ἔνα, vim. — ἔχοντας, roppant
erejű. A többes a kettős mellett,
mint 275. — ὁ μὲν, alany; Πάνδαρος,
értelmezője.

246. εὐχεται εἶναι, esse dicitur. hi r
szerint.

247 = 468. Αἰνεΐας. A megelőző
ο μ εν. (245) után ő δέ következtetett
volna. — υἱός, állitmányilag, „mint
fia,“ feles „származik (ἐκγεγάμεν)“
mellett.

249. χαζώμεσθ' ἐφ' ἵππων. Diomedes
az első sorban harcolt (134 — 165),
Sthenelos pedig a sorok mögött
szemmel kísérte s felszólította, hogy

vonuljon vissza a kocsin
az előharcosoktól.

250. ἦτορ, személy körülírása, vö.
A 474-hez; φίλον (A 238, 313) ἦτορ,
tennen m a g a d.

252. φόβονδε, egy szóval se indits
futásra, rövidített szólam e h.
egy szó se szólj, mely futásra
indít; vö. II 697, ε 3, δ 5, x 351,
és E 223-hoz. — οὐδέ, οἶω-hoz való.
οἶω, tagmérete más mint 284.

253. γενναῖον (γένος), (születésemnél
fogva) nem természetem. — ἀλυσκάζοντι
μάχεσθαι, a fűgondolat a riűben rej-
lik: h á t r á l n i mikor harcolni kell.

254. καταπτώσσειν, mint Δ 340.

255. ἀλλὰ, mintha tagadás előznέ
meg: nem (ὀκνεῖω) hágok kocsira,
h a n e m — . — καὶ αὐτῶς, u g y i s,
kocsi nélkül.

ἀντίον εἴμ' αὐτῶν τρεῖν μ' οὐκ ἔξ Παλλας Ἀθήνη.
 τούτω δ' οὐ πάλιν αὐτίς ἀποίσειτον ὠκείας ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμεῶν, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ
 ἀμφοτέρω κτείνειν, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκείας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακείην, ἐξ ἄντυγος ἠγία τείνας,
 Αἰνείαιο δ' ἐπαῖξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς
 δῶχ' υἱὸς ποινήν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἡέλιόν τε.
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀχιλλεύς,

260

265

256. ἀντίον, mellette αντίος (A 535. Z 54, M 44) is; vö. E 497. — τρεῖν hátrálni. — ἔξ, hány tagu? Bv. 94.

257. τούτω ἐς ἄμφω, ōket mind a kettőt, Aeneast és Pandarost. — πάλιν αὐτίς, megint vissza.

258. εἴ γε, ha netalán. — ἕτερός γε, legfeljebb az egyik. A γέ kétszerezésére, mint 288, 827, II 30, X 266.

259 = Δ 39.

260. πολύβουλος, leleményes, mint π 282. — κῦδος. Hogy miben óhajt magának D. diosösöget, azt a következő htn mondja.

261. σὺ δὲ αὐτῶν feltétel utólja. — τούσδε, Diomedes saját lovaira mutat, Sthenelos gyeplőse kezében.

262. αὐτοῦ, legott. — ἄντυξ, a kocsiszék (Γ 262) széle v. karimája, mely azt kereken üvedzte, kivéve hátulsó nyílt részét. Tekintve jobb és bal karját, a tbsben is található 728. — τείνας, feszítvén, akasztván.

263. Αἰνείαιο ἐς ἵππων, Aeneas lovat.

— ἐπαῖξαι, tárgyá ἵππων, mint N 687 ἐπάσσουντα νεῶν; ellenben tárgy nélkül 322, B 146, Γ 369. — μεμνημένος tárgy nélkül, el nem feledekezésre, ti. a meghagyásról.

264. ἐκ Τρώων elé való: a trójaiaktól (hajtsd el Aeneas lovait).

265. τοι, a tldtó, mint B 26. — γενεῆς, ti. εἰσίν, a fajtából való. A szjtó az eredetről, mint ἧς. — εὐρύοπα, messzehangzó, β 146-hoz.

266. δῶκε, ti. ἵππους. — υἱὸς ποινήν, kárpótlásul (Ganimedes) fiáért, vö. K 234. A sjtónak hányféle alakja van? Bv. 13. — οὐνεκα, mivel, indokolja, hogy Zeusnak mért kellett épen ezeket adnia.

267. ὑπ' ἠῶ τ' ἡέλιόν τε, mi a költővel: az ég alatt, a föld színén.

268. γενεῆς, mint ἧς (265). — ἔκλεψεν, cse n el lovakat.

λάσρη Λαομέδοντος ὑποσχῶν Σήλεας ἵππους.
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γονεῖσθι
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάτῃ,
 τῷ δὲ δὴ Διείξω δῶκεν, μήστωρε φόβοιο.
 εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεσθ' αὖ κε κλέος ἐσθλόν.
 ὧς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
 τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον ἐλαύνοντ' ὠκείας ἵππους.
 τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 „καρτερόστυμε δαῖφρον, ἀγαθοῦ Τυδέος υἱέ,
 ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἰστός·
 νῦν αὖτ' ἐγγεῖη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι.“
 ἧ ἦα καὶ ἀμπεπαλῶν προΐει δολιχόσκιον ἔγχος,
 καὶ βάλε Τυδείδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διὰ πρό
 αἰχμῆ χαλκείῃ παμμένη Σώρηκι πελάσθη.
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄνυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 κενεῶνα κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' οἶω
 δηρὸν ἔσ' ἀνσχήσεσθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὐχὸς ἔδωκας.“

270

275

280

285

269. ὑποσχῶν, meghágtván. — Σήλεας ἵππους, egy szóval? alakilag Σήλεας him nemü, Bv. 18.

270. ἐξ, ti. hat csitkó; chez γονεῖσθι állitmányilag: szaporításul, magnak. Mások γενεῖσθις.

271. τοὺς τέσσαρας, belőlük négyet. — ἔχων, tartván meg.

272. τῷ δὲ δῶα. a másik kettőt. — μήστωρε φόβοιο, futásra indítók, B 767-hez.

273. εἴ κε ἐς ὀτή, a lehetőségéről vö. Θ 196.

274. ἐς 431, és még huszonkét, valahányszor a beszélgetés kimerítő volt.

275. τῷ Pandaros és Aeneas. — ἐλαύνοντε, a kettős a tbs mellett, 245-hez.

276. τόν, ti. Diomedest.

278. ἧ μάλα, bizony, Γ 204. — οὐ, elválasztva az igétől nyomatékosabb, lett: nem ám, mint 106. — πικρός, οἰστός, értelmезvénye βέλος-nak, οὐ δαμάσσατο értelméhez megengedőleg: bár éles hegye.

279. τύχωμι, Bv. 38.

280 = Γ 355.

281. βάλε, 305-hez. — τῆς δὲ δια πρὸ (Bv. 34), ezen (ti. a paizson) keresztül.

282. Σώρηκι, a cél tldtója, a páncél közelébe.

283 = 101.

284. κενεῶνα, a részbeli tárgy, mint Δ 519. — διαμπερές, egészen, nem csak érintve. — οἶω, 103 és 252-hez.

285. ἀνσχήσεσθαι, 104-hez.

τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 „ἤμβροτες, οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶί γ' ὄλω
 πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
 αἵματος ἄσαι” Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν.“

Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἴδυνεν Ἀθήνη
 ῥίνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.
 τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμει χαλκὸς ἀτειρής,
 αἰχμὴ δ' ἐξεσύθη παρὰ νεάτοιν ἀνδρεῶνα.

ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ,
 αἰόλα παμφανώοντα, παρέτρεσαν δέ οἱ ἵπποι
 ὠκίποδες· τοῦ δ' αὖτις λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνεῖας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρὶ τε μακρῷ,
 δεῖσας μὴ πῶς οἱ ἐρουσαίετο νεκρὸν Ἀχαιοί,
 ἄμφι δ' ἄρ' αὐτῷ βαίνει λέων ὡς ἀλκί· πεποιδῶς,

286 = A 384.

287. οὐδ' ἔτυχες, párhuzamos tagadás, mint A 415.

288. ἀποπαύσεσθαι, a jövő a remény (étw) fogalma után, mint 285; mások ἀποπαύσασθαι. — πρὶν ἢ, mint az egyszerű πριν, B 355.

289 = Y 78, X 267. ἄσαι mellett a sjtó a jóllaktatás anyagáról. A htn alanya ἕτερον (288). A költő Ares kegyetlen dühét festi. — ταλαύρινον (ταλα és ῥιός, paizs), a ki türelmesen, állhatatosan hordja a paizsot, állhatatós.

291. ῥίνα, az irány trte, A 317. — ἐπέρησεν, ti. βέλος. Athéné. a ki (Δ 93–103) Pandarost a nyilazásra és frigszegésre csábította, vezérl most Diomedes halálos lándzsáját és lesz büntetője a könnyelműségnek.

292. τοῦ, γλῶσσαν hoz való. — ἀπὸ és τάμει, mint Γ 292. — γλῶσσα

πρύμνη, a nyelv gyökere; a nyelv, melylyel fegyvertársait ösztönözte a frigszegésre. Külömben csak Athéné keze irányzásának lehet tulajdonítani, hogy a nyíl alulról a kocsin levő Pandarost épen ott találta.

293. ἐξεσύθη, kibujt. — νεάτοιν, főnévileg: hátulja, vö. Δ 533.

294. Vö. 47 és 58.

295. παρέτρεσαν, félreugrottak Pandaros elestétől megijedve. — οἱ, névelő? Bv. 31 és A 150.

296 = Θ 123, 315. ψυχὴ τε μένος τε, életerő a test tagjaiban, vö. E 176-hoz.

297. ἀπόρουσε, leugrott a kocsiról.

299. ἄμφι és αὐτῷ, ti. a holt tetem körül. — ἀλκί (Bv. 13) πεποιδῶς, mindig a verssor végén, N 471, P 61, 728, Σ 158, ζ 130.

πρόσθε δέ οἱ δόρυ τ' ἔσχε και ἀσπίδα πάντοσ' εἶσθη,
 τὸν κτάμεναι μεμαῶς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἐλθῶι,
 σμερδαλέα ἰάχων, ὃ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ

Τυδείδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,
 οἶοι νῦν βροτοὶ εἰσ'· ὃ δὲ μιν βέα πάλλει και οἶος·
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαο κατ' ἰσχύιον, ἔνθα τε μηρὸς
 ἰσχύϊ ἐνοστρέφεται, κοτύλην δὲ τέ μιν καλέουσιν.

Ἰλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥήξε τένοντε·
 ὡσε δ' ἀπὸ ρινὸν τρηχὺς λίπας. αὐτὰρ ὃ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνῦξ ἐριπών, και ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἄμφι δὲ ὅσσε κελαινὴ νῦξ ἐκάλυψεν.

και νύ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεῖας,
 εἰ μὴ ἄρ' οὐδὲ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἄμφι δ' ἔδον φίλον υἱὸν ἐχεύατο πήχες λευκῷ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμα' ἐκάλυψεν,

300, 301 = P 7, S. οἱ, a halott értekezésben, érette; πρόσθε mellett melyik eset áll? Δ 54; vö. E 315.

302 — 304 = Y 285 — 287. σμερδαλέα, végtagját Bv. 86. — χερμάδιον, Δ 518-hoz.

303. μέγα ἔργον, értelmezője a gondolatnak: a súlyos kö felemelése; mások szerint „darab.” — φέροιεν, a lehetségről; másutt mi járul hozzá? 192-hez.

304 = M 449. νῦν. A költő ellentétbe helyezi az elbeszélés hőseit saáját kora embereivel.

305. βάλεν, oda csapott, hajtott. — κατ' ἰσχύιον, ált. a csipőjére, közelebb meghatározva ἔνθα τε által.

306 ἐνοστρέφεται, forog, eljőjét ismételd ἰσχύϊ οἴθη. — κοτύλη, izvápa.

307. πρὸς δέ, és azonkívül. — ἄμφω τένοντε, Δ 521-hez.

308. ὡσε δ' ἀπὸ, lenyúzta. ἀπὸ végtagját Bv. 89. — ῥινόν, bőré.

309, 310 = A 355, 356. ἔστη γνῦξ, estében (ἐρίπων) tērden állt, azaz, nem esett le egészen.

310. γαίης, a sjtó mint Δ 382; a tldtó is B 100. — νῦξ ἐκάλυψεν, az ajúlásról, mint E 696, A 356, E 439; másutt a halálról, vö. Δ 461.

311. νυ, E 191. — κεν és ἀπόλοιτο, elveszhetett volna; vö. B 81-hez.

312 = Γ 374.

313. ἣ, a visszahozó mondat magyarázata μήτηρ-nek. — ὑπ' Ἀγχίση, Anchisestől, mint B 714; vö. B 820.

314. ἐχεύατο πήχες, két karját átvettette, átöltötte, vö. ἀμφιβάλω Ψ 97; a kplk mint B 806.

315. πρόσθε, ighzó, mint 300. — πτύγμα, redőzet, ráncok. — ἐκάλυψεν

ἔρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπύλων
χαλκῶν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

ἢ μὲν ἔδν φίλον υἱὸν ὑπεξέφερον πολέμοιο·
οὐδ' υἱὸς Καπανήος ἐλήθετο συνθεσίων
τάων, ἃς ἐπέτελλε βοήν ἀγαθὸς Διομήδης,
ἀλλ' ὃ γε τοὺς μὲν εὐὸς ἠρύκακε μώνυχας ἵππους
νόσφιν ἀπὸ φλοίσβου, ἐξ ἄντυγος ἠγία τείνας,
Αἰνείαιο δ' ἐπαίξας καλλίτριχας ἵππους
ἐξέλασε Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς,
δῶκε δὲ Δηϊπύλω, ἐτάρω φίλω, ὃν περὶ πάσης
τίεν ὀμηλικῆς, ὅτι οἱ φρεσὶν ἄρτια ἤδη,
νηυσὶν ἐπι γλαφυρήσιν ἐλαυνόμεν. αὐτὰρ ὃ γ' ἦρωσ
ἄν ἵππων ἐπιβάς ἔλαβ' ἠγία σιγαλόεντα,
αἶψα δὲ Τυδείδην μέθεπε κρατερώνυχας ἵππους
ἐμμεμαῶς. ὃ δὲ Κύπριν ἐπώγητο νηλεὶ χαλκῷ,
γινγνώσκων, ὃ τ' ἀναλκις ἔην θεός, οὐδὲ θεῶων
τάων, αἶ τ' ἀνδρῶν πόλεμον κἀτα κοιρανέουσιν,

borítva tartogatta; a szófűzés mint
a latin *murum urbi circumdedit*.

316. ἔρκος βελέων, Δ 137-hez.

318 — 430. *Diomedes megsebesíti Aphroditél; sebei gyógyítja az Olympuson Dióné.*

318. ὑπεξέφερον, mellette a sjtó ἐξ
eljö miatt.

320. τάων, nyomatékosan áll főneve
mögött, mint 332.

321. εὐὸς, ellentéte Aeneaséi (323).

322. ἄντυγος, 262-hez.

324. Τρώων, a sjtó mint 318.

325. περὶ, inkább mint, α 335-hez.

326. ὀμηλικῆς, am. ifjak, kortársak,
pajtások, β 158-hoz. — φρεσὶν, n a -
g y o n, felette, vö. θυμῷ E 135. —
ἄρτιος (ἀραρίσκω), benső összefüggést,
b a r á t s á g o s viszonyt, vagy külső
megegyezést jelent; ezért „illő, he-

lyes. okos“ is, vö. Ξ 92; δ 420
ἄρτια ἤδη, barátságos v o l t, barátsá-
gosan viseltetett iránta (ὁ) vö.
κεχαρισμένα εἰδώς δ 584.

327. ἐλαυνόμεν. δῶκε mellett célzatos
α 379-hez. — ἦρωσ ti. υἱὸς Καπανήος
(319). hogy hitták?

328. ὦν, ellentétül az Aeneastól
zsákmányolt kocsival. Δ sjtó mint
221, 227.

329. μέθεπε, kettős trttel csak itt:
Tydeuski után hajtotta lovait.

330. Κύπρις, Aphrodite. — ἐπώγητο
neki ment, megtámadta, Δ 50.

331. ὃ τε, am. ὅτι τε, A 244-hez. —
θεῶων, részlettel sjtó: azon istennők
k ö z ü l való.

332. κοιρανέουσιν, parancsolgatnak,
tárgy nélkül, mint Δ 230, E 824, α
247.

320

325

330

οὐτ' ἄρ' Ἀθηναίη οὔτε πολίπορδος Ἐνωῖ.
ἀλλ' ὅτε δὴ β' ἐκίχανε πολὺν καδ' ὄμιλον ὀπάζων,
ἔνδ' ἐπορεξάμενος μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
ἄκρην οὔτασε χεῖρα μετάλμενος ὄξει δουρὶ
ἀβληχρήν· εἴσαρ δὲ δόρυ χροὸς ἀντετόρησεν
ἀμβροσίου διὰ πέπλου, ὃν οἱ χάριτες κάμον αὐταί,
πρυμνὸν ὑπερ θενάρος. βέε δ' ἀμβροτον αἶμα θεοῖο,
ἐχώρ, οἷός περ τε βέεσι μακάρεσσι θεοῖσιν·
οὐ γὰρ σῖτον ἔδουσ', οὐ πίνουσ' αἴψοπα οἶνον·
τοῦνεκ' ἀναίμονές εἰσι καὶ ἀδάνατοι καλέονται.
ἢ δὲ μέγα ἐχούσα ἀπὸ ἔο κάββαλεν υἱόν.
καὶ τὸν μὲν μετὰ χερσὶν ἐρύσατο Φοῖβος Ἀπόλλων
κυανῆ νεφέλῃ, μή τις Δαναῶν ταχυπύλων

335

340

345

333. οὐτ' ἄρα, visszavezet οὐδε
θεῶων-ra. — πολίπορδος, mellette
πολιπόρδος (i 504), melléknéve még
kifejező? B 278, 728, O 77, Y 152,
384. — Ἐνωῖ, „Hadnő“, valamint
Ares „Hadúr;“ ezért Ἐνωῖος Ares
melléknéve P 211.

334. ἐκίχανε, ti. Kyprist. — ὀπάζων,
„kiszérve“, tárgy nélkül: előre n y o -
m u l v a.

335. ἐπορεξάμενος, neki nyujtoz-
kodva, másutt ὀρεξάμενος.

336. ἄκρη χεῖρ, a kéz a l j a, jobban
mondva 339. A melléknév főnévi
értelmezése, mint 293. — μετάλμενος,
megelőzi az előbbi r l ő cselekvényét,
mi mellé rendeljük (és).

337. ἀβληχρός, am. μαλακός, ἀπαλός,
g y ö n g é d. — εἴσαρ, Bv. 33. —
ἀντετόρησεν, behatolt a bőrön (χροός)
át, tehát a húsba; másképp trttel
K 267.

339. πρυμνόν, főnévi értelemmel, a

tenyér (τέναρ) t ű v e, vége, alja, ἐπὶ
καρτῷ 458.

340. ἐχώρ nevét veseli az istenek
testében levő vér, itt és 416. — βέε, a
rendes keringésről, másképp βέε (339).

341. γάρ indokolja az isteni hal-
hatatlan alkotót; a kik e helyet tö-
rőlni akarták, nem gondolták, hogy a
költő gyermekded (naiv) felfogás-
sal csak az emberekhez hasonlította
az isteneket s nem az állatokhoz is.
— αἴψοψ, piros, β 57.

342. ἀναίμονες, vértelenek, azaz,
emberi vér nélküliek. — καλέονται,
mi cselekvőleg: híj j á k (őket).

343. μέγα és ἔο, végtag megnyuj-
tását Bv. 86. — κάββαλε (Bv. 95),
elajította.

344. μετὰ χερσὶν, karjaiban
(tartva), másutt ἐν χερσὶν is. — ἐρύσατο,
v é d t e; mások ἐρύσσατο.

345. Vö. 316. νεφέλῃ, az eszköz
tldtőja.

χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο
τῆ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄνσε βοῆν ἀγαθὸς Διομήδης·
„εἶκε, Διὸς δῦγατερ, πολέμου καὶ δημοτῆτος.
ἦ οὐχ ἄλλε, ὅττι γυναικάς ἀνάγκιδας ἠπεροπύεις;
εἰ δὲ σύ γ' ἐς πόλεμον πωλήσῃαι, ἦ τέ σ' ὀίω
φίγησιν πόλεμόν γε, καὶ εἴ χ' ἐτέρωδι πύδῃαι.“

350

ὧς ἔφαδ' ἦ δ' ἀλύουσ' ἀπεβήσεται, τείρετο δ' αἰνώδ.
τὴν μὲν ἄρ' Ἴρις ἐλοῦσα ποδῆνεμος ἔξαγ' ὀμίλου
ἀχθομένην ὀδύνησι· μελαίνετο δὲ χροῖα καλόν.
εὔρεν ἔπειτα μάχης ἐπ' ἀριστερὰ θούρον Ἄρηα
ἤμενον· ἠέρι δ' ἔγχος ἐκέκλιτο καὶ ταχέ' ἵππου.
ἦ δὲ γνῦξ ἐριποῦσα κασιγνήτοιο φίλοιο
πολλὰ λισσομένη χρυσάμπυκας ἦτεεν ἵππους·
„φίλε κασιγνήτε, κόμισαί τέ με, δὸς δέ μοι ἵππους,
ἄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἵν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν.

355

346=317.

347. τῆ δ' ἐπί, 101-hez.

348. εἶκε, sjtónval, mint Δ 509; Γ 406-hoz.

349. ἦ οὐχ, Bv. 94. Utána ἄλλε még P 450, Ψ 670, β 312.

350. πωλήσῃαι, πέλομαι gyakoritója, járogatsz, eleljárász. A hasonhangzatos B 758-hez.— ἦ τε, bizony.— ὀίω, félek (hogy).

351. καὶ εἰ, akkor is ha. — ἐτέρωδι, a tulsó feléről, azaz távulról. Arcs attól fél, hogy ha még így szerencsétlenül jár Aphrodite háboruban, ennek hírére is elborzad.

352. δὲ indokolja a megelőző ἄλυουσα-t (kábulva, fájdalomtól).

353. ποδῆνεμος, mint B 786.

354. μελαίνετο, a folyó vértől (340) fekete foltokkal telt el, elbar-nult; χροῖα vonatk. trt.

355. ἐπ' ἀριστερά, balra, azaz, nyugatra a csatatértől (μάχης).

356. ἐκέκλιτο, lándzsája és kocsija oda volt támasztva a ködhez az az, ködbe volt burkolva. Az igé csak ἔγχος-hoz illik, Γ 327-hez.

357. γνῦξ ἐριποῦσα, 309-hez. — κασιγνήτοιο, sjtó ἵππους-tól függ.

358. πολλά, sokat, esdve, kérvé kérvén (λίσσομένη). Végtagját Bv. 89. — χρυσάμπυκας, arany homlok-övedzős, arany pártás. — ἦτεε, itt csak a tárgy irrtével; a személy hol állana? X 295, β 387, ω 85, 337.

359. φίλε, Δ 155-hez. — κόμισαι, fogadj magadhoz. — δέ, a te-nek ugy felel meg, mint a latin tu a cum-nak, és az általános követelésre a különöst vezet be. „Ments meg s megmentésemre add lovaiddat.“ Mások δέ helyett τε-τ.

λίην ἀχθομαι ἔλκος, ὅ με βροτος οὔτασεν ἀνὴρ.
Τυδείδης, ὅς νῦν γε καὶ ἂν Διὶ πατρὶ μάχοιτο.“

ὧς φάτο, τῆ δ' ἄρ' Ἄρης δόκε χρυσάμπυκας ἵππους.
ἦ δ' ἐς δίφρον ἔβαινε ἀκηχεμένη γίλον ἦτορ·
πάρ δέ οἱ Ἴρις ἔβαινε καὶ ἠγία λάζετο χερσίν,
μάστιξεν δ' ἐλάαν, τὼ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθην.
αἰψα δ' ἐπειδ' ἴκοντο θεῶν ἔδος, αἰπὺν Ὀλυμπον.
ἔνδ' ἵππους ἔστησε ποδῆνεμος ὠκέα Ἴρις
λύσσασ' ἐξ ὀχέων, παρὰ δ' ἀμβρόσιον βάλεν εἶδαρ·
ἦ δ' ἐν γούνασι πίπτε Διώνης δι' Ἀφροδίτην,
μητὸς ἑῆς· ἦ δ' ἀγκάς ἐλάζετο θυγατέρα ἦν,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνομαζεν.
„τίς νύ σε τοιαῦδ' ἔρεξε, φίλον τέκος, Οὐρανίωνων
μαψιδίως, ὡς εἴ τι κακὸν βέζουσαν ἐνωπῆ;“
τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ψιλομειδῆς Ἀφροδίτη·

365

370

375

360

361. ἔλκος, vonatk. tit. mi; fáj (szorú) a sebé. — ὅ tartalmi tit. az átható igénél (οὔτασεν), mellett a személy irte is, mint 795, II 511, λ 545, ο 245, φ 219. — βροτός és ἀνὴρ, mint Δ 194.

362 = 457. μάχοιτο, a tldtával 124-hez.

364. ἀκηχεμένη (ἀκαχέω), verskény-szerből mi helyett? vö. 24. — φίλον ἦτορ, emnen ma g a b a n, vö. E 250-hez.

365. πάρ δέ οἱ, Γ 262-hez.

366 = 768, Θ 45, K 530, Λ 281, 519, X 400, γ 484, 494, ο 192. μάστιξεν, ti. ἵππους. — ἐλάαν, a htn célzatos, hogy hajtsa (a lovakat). — οὐκ ἄκοντε, tagadós állítás, Γ 120-hoz.

368. ποδῆνεμος ὠκέα, mint B 786.

369 = N 35. A kifogott lovakat a jászolhoz kötötték s csak azután kaptak abrakot, Θ 434.

370. ἐν γούνασι, anyja ölét be borult, sirva és vizsgáztatást keresve. — Διώνη, a latin Juno, Zeüs (Διός)-ból.

371. ἀγκάς, Bv. 33. — θυγατέρα, végtagját Bv. 85.

372 = A 361.

373, 374 = Φ 509, 510. Οὐρανίωνες, istenek, τοὶ οὐρανον εὐρὺν ἔχουσι (α 67), vö. 383. Hogy ember tette, arra nem gondolt D.

374. ὡς εἰ, quasi, a rló előtt mint ὡς (τε) s 491, κ 295. — βέζουσαν, vonatk. σέ-re. — ἐνωπῆ, nyiltan, mindenki szemé láttára.

375. ψιλομειδῆς (Bv. 88), itt nem lényeges mellékneve, Δ 59-hez.

„οὐτά με Τυδέος υἱός, ὑπέρδυμος Διομήδης,
οὐνεκ' ἐγὼ φίλον υἷον ὑπεξέφερον πολέμοιο,
Αἰνεΐαν, ὃς ἐμοὶ πάντων πολὺ φίλτατός ἐστιν.
οὐ γὰρ ἔτι Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή,
ἀλλ' ἤδη Δαναοὶ γε καὶ ἄδανάτοισι μάχονται.“

τὴν δ' ἡμεῖβετ' ἔπειτα Διώνη, δῖα Ψεάων
„πέτλασι, τέκνον ἐμόν, καὶ ἀνάσχεο κηδομένη περ
πολλοὶ γὰρ δὴ τλήμεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
ἐξ ἀνδρῶν, χαλέπ' ἄλγε' ἐπ' ἀλλήλοισι τιθέντες.
τλή μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὠτος κρατερός τ' Ἐφιάλτης,
παῖδες Ἀλωῆος, δῆσαν κρατερῶ ἐνὶ δεσμῶ
χαλκίῳ δ' ἐν κεράμῳ δέδετο τρισκαίδεκα μῆνας.
καὶ νῦν κεν ἐνδ' ἀπόλοιτο Ἄρης ἄτος πολέμοιο,
εἰ μὴ μητρυιή, περικαλλῆς Ἡερίβοια,
Ερμέα ἐξήγγειλεν ὁ δ' ἐξέκλεψεν Ἄρηα

377. φίλον, am. meum. — ὑπεξέφερον, az akaratról, Δ 465-hez.

379. φύλοπις αἰνή, a mondat alanya.

382. Ὠ. A 586. κηδομένη, eltérőleg τέκνον nyelvtani nemétől, a természetszem szerint, mint ζ 157, λ 15. 90, 249.

384. ἄλγεα ἐπιτιθέντες, egymást (ἀλλήλοισι) bántogatva. Aphrodite onnan magyarázza a bajok okát, hogy az istenek önnön maguk ellen uszítják az embereket, mint pl. Athéné Diomedest Aphrodite ellen; más példák alább Arés, Héré, Aidés.

385. τλή μὲν-nek megfelel τλή δέ 392 és 395. „A földművelés a béke barátja, a háború ellensége.“ Ez a gondolat rejlik az Alófiak (vö. λ 305 kv.) regéjében. Ὠτος (ὠτέω), a kalász-taposó, és Ἐφιάλτης, a gerezd-

ugráló, Ἀλωεύς (ἀλώη széri, eselőhely) „gazda“ fia, bilincsré verik a háborút (Ἄρης). Arés tizenhárom hónapig, egy álló évig, kötve marad, míg a gyümölcs megérik.

386. ἐν, mi: bilincsré verni, vö. A 55-hez.

387. δέδετο, fogva tartották egy hordóban (ἐν κεράμῳ), a minők a földbe ásva Kypros szigetén most is láthatók.

388. καὶ νῦν κεν, 311-hez. — πολέμοιο, a sjtó, a miben telhetetlen (ἄτος), vö. ἕσσεσθαι κλαύμοιο Q 717.

389. Ἡερίβοια, λ 305 szerint Ἴριμεδεια, mostoha gyermekeit, az Alófiakat, gyűlölte.

390. ἐξέκλεψεν, titkon megmentette. Hermesnek a titkos fogásokra küllőnös hajlama volt, Y 35, Q 109.

380

385

390

ἤδη τειρόμενον, χαλεπὸς δέ εἰ δεσμὸς ἐδάμνα.
τλή δ' Ἥρη, ὅτε μιν κρατερός πάϊς Ἀμφιτρύωνος
δεξιτερόν κατὰ μαζὸν διστῶ τριγλώχινι
βεβλήκει· τότε καὶ μιν σνήκεστον λάβει ἄλλος.
τλή δ' Ἀΐδης ἐν τοῖσι πελώριοις ὠκύν διστόν,
εὐτέ μιν ὠτύος ἀνὴρ, υἱὸς Διὸς αἰγιόχοιο,
ἐν Πύλῳ ἐν νεκύεσσι βαλὼν ὀδύνησιν ἔδωκεν.
αὐτὰρ ὁ βῆ πρὸς δῶμα Διὸς καὶ μακρὸν Ὀλυμπον
κῆρ ἄχέων, ὀδύνησι πεπαρμένος· αὐτὰρ διστός
ὦμο ἐνὶ στιβαρῶ ἠλήλατο, κῆδε δέ θυμόν.
τῷ δ' ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσων
ἤκεσσι· οὐ μὲν γὰρ τι καταδύνητός γε τέτυκτο·
σχέλιος, αἰσυλοεργός, ὃς οὐκ ὄσσετ' αἰσυλα βέζων,

395

400

391. δέ indokolja τειρόμενον-t. — ἐδάμνα, sújtotta.

392. πάϊς Ἀμφιτρύωνος. Herakles (υἱὸς Διὸς-396) a monda szerint ostromolta Pylos városát, s ekkor megszesítette Athéné segítségével Hérét, a ki Pylos királyának Neleusnak segítségére jött Arés, Poseidon és Aidés istenekkel együtt.

393. τριγλώχινι, melynek három kajmácsa (Δ 151-hez) van, három élű.

394. καὶ, súlyát az egész gondolatra veti: akkor el is fogta a fájdalom.

395. ἐν τοῖσι, köztük, ti. az istenek közt, a kik emberektől szenvedtek.

396. ὠτύος, hangolvadás (crasis), am. ὁ αὐτός, mint ὄριστος (= ὁ ἄριστος) A 288.

397. ἐν Πύλῳ. Pylos ostromlásakor (392-hez) Heraklés Aidést is megszesítette. Aristarchos πύλο-t olvasott és ἐν νεκύεσσι miatt az alvilág

kapujára s Kerberos elrabolására magyarázta; akkor πύλος „kapu“ értelmében csak itt volna. — ἐν νεκύεσσι βαλὼν, a holtak közé dobván, azaz, mint egy halottat ott hagyván, vö. ἐν αἰνήσιν νεκάδεσσιν (886). — ὀδύνησιν ἔδωκεν, fájdalomnak tette ki, fájdalomokat okozott, mint ρ 567, τ 167.

399. κῆρ a trt mint 361. — πεπαρμένος (A 246 hoz), átszűrt, kinzott.

400. ἠλήλατο, mint Δ 135, minő alaki külömséggel? — κῆδε, tárgyi alanynyal; másképp 404. — θυμόν, am. αὐτόν, személy körülírása.

401, 402 = 900, 901. ἐπὶ és πάσσων, mint Δ 218. — ὀδυνήφατα, bajölő, csitító; φαρτος gyöke φεν (φόνος), melynek multja πέφανται (531).

403. σχέλιος és αἰσ. hivólagos alanyesetek (A 231-hez), feddik Heraklest; ezt indokolja a visszahozó. — ὄσσετο, számba vette (hogy); itt rlővel, Q 166 htlnnal.

ὅς τόξοισιν ἔκρηδε θεούς, οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν.
σοὶ δ' ἐπὶ τούτῳ ἀνήκε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.
νήπιος, οὐδέ τὸ οἶδε κατὰ φρένα Τυδέος υἱός,
ὅττι μάλ' οὐ δηναίος, ὅς ὀδανάτοισι μάχεται,
οὐδέ τί μιν παῖδες ποτὶ γούνασι παππάζουσιν
ἐλθόντ' ἐκ πολέμοιο καὶ αἰνῆς δημοτῆτος.
τῷ νῦν Τυδείδης, εἰ καὶ μάλα καρτερός ἐστιν,
φραζέσσω μὴ τίς οἱ ἀμείνων σείῳ μάχεται,
μὴ δὴν Αἰγιάλεια, περιφρων Ἀδρηστίνη,
ἐξ ὕπνου γούσσα φίλους οἰκῆας ἐγείρη,
κουρίδιον ποδῆουσα πόσιν, τὸν ἄριστον Ἀχαιῶν,
ἰφθίμη ἄλοχος Διομήδης ἱπποδάμοιο.“

ἢ ἢ καὶ ἀμοφτέρησιν ἀπ' ἰχῶ χειρὸς ὀμόργνυ·
ἄλλετο χεῖρ, ὀδύναι δὲ κατηπιόωντο βαρεῖαι.

405. σοὶ δ' ἐπὶ, ellened, mint
124.

406. νήπιος után οὐδέ, B 38-hoz.
— κατὰ φρένα, j ól, B 409.

407. μάλ' οὐ ἔπεν nem. A gondolat
mint Z 130 kvf.

408. ποτὶ γούνασι, az illő atya térd
é i n. — παππάζουσιν, mint Nausikaa
ξ 57 atyját pápka φίλε-nek szöli-
totta.

409. ἐλθόντα, a rlő a fűgondolatot
rejti; nem fog a háboruból vissza-
térni, hogy gyermekét dédelgethesse.

410. τῷ, 129. — νῦν, tehát, az
általános mondatot (407, 408) a jelen
különös esetre alkalmazza.

411. ἀμείνων σείῳ, egy más isten,
mint pl. Apollon 437.

412. μή, mert ez esetben félek,
hogy —, A 28-hoz. A félelem gűnyos.
— δὴν, sok áig, kivált ha majd
elesett a csatatéren. — Ἀδρηστίνη,
női atyanévképzés, valamint Τυδείδης

a fiuról; vő. Eűhνήη I 557, Ακροιάωη
Ξ 319. Diomedes atyjának neje ha-
sonlóan Adrastos (idősbik) leánya
volt Ξ 121, atya és fiu tehát sógorok
voltak.

413. φίλους, mint 377. — ἐγείρη·
Maga sem alszik éjszaka s eselődjeit
(οἰκῆας) is ébreszti sírásával (γούσσα)
álmukból.

414. τὸν ἄριστον, neie Aegialeia
értelmében.

415. ἰφθίμη, ἰφθυμος helyett, vő.
δριον és δρυς Ἀμύνιας és Ἀμυνίας, bátor
(lelkű), der é k.

416. ἀμοφτέρησιν, χερσῖν nélkül is
(ε 428), vő. δεξίτερη, σκαίη (A 501).
— ἰχῶ, trt (Bv. 13), mintha ἰχῶς-ból
származnék, vő. ἰδρωῖς. — ἀπό és
ὀμόργνυ (vő. B 269), a sjtó mint a
megfosztásnál Δ 116-hoz.

417. ἄλλετο, meggyűggyult, a
nélkül, hogy az égbeli orvosra (401)
szükség lett volna.

405

410

415

αὶ δ' αὐτ' εἰρορώσαι Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη
κερτομίαις ἐπέεσσι Δία Κρονίδην ἐρέδιζον.
τοῖσι δὲ μῦθων ἤρχε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·
„Ζεῦ πάτερ, ἢ ῥά τί μοι κεχολώσεται, ὅττι κεν εἶπω;
ἢ μάλα δὴ τινα Κύπρις Ἀχαιιάδων ἀνείσα
Τρῶσιν ἅμα σπέσσαι, τοὺς νῦν ἔκπαγλ' ἐφίλησεν,
τῶν τινα καρβέζουσα Ἀχαιιάδων εὐπέπλων
πρὸς χρυσῆν περόνη καταμύξατο χεῖρα ἀραιήν.“

Ὡς φάτο, μείδησεν δὲ πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
καὶ ἢα καλεσσάμενος προσέφη χρυσῆν Ἀφροδίτην·
„οὐ τοι, τέκνον ἐμόν, δέδοται πολεμῆια ἔργα,
ἀλλὰ σύ γ' ἱμερόεντα μετέρχεο ἔργα γάμοιο·
ταῦτα δ' Ἄρηι Δοῶ κεί Ἀθήνη πάντα μελήσει.“

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
Αἰνεία δ' ἐπόρουσε βοήν ἀγαπὸς Διομήδης,

418. Ἀθηναίη. Legutoljára (290) a
csatatéren találtuk. Mikor jött az
Olympösra, azt a költő nem mondja.

419. ἐρέδιζον, incselkedtek
Zeüsszal, visszonzásul a gunyolo-
dásért Δ 7-12.

420. τοῖσι, köztök, A 571-hez.

421. ἢ ῥά τι, a kérdéssel engedelmet
kér Zeustól a következű szölásra;
mi: ugy-e nem haragszó!

422. τινα, milyen nemű nevet kép-
visel? — ἀνείσα unszolva, biztatva.
A rlő arra volt szánva, hogy a kö-
vetkezű καρβέζουσα mellé legyen ka-
lval rendelve; ettől eltért a költő,
utánozva a köznapi beszédmodort.

423. ἅμα σπέσσαι, hogy kövessε
a trójaiakat mint egykoron Helena
Parist. — ἔκπαγλα, ighzó értelmű,
mint Γ 415.

424. τῶν τινα ἰσμέτλι τινα Ἀχαιιά-

δων-t (422): τῶν-t bőviti a következű
Ἀχαιιάδων εὐπέπλων. καρβέζουσα (κατα-
ρέζω), Bv. 95.

425. καταμύξατο (ἀμύσσω), megkar-
colta magát. — ἀραιήν, vékony, győn-
géd; mások ἀραιήν.

427. χρυσῆν, ékszereiről, A37-hez;
Aphroditének állandó mellékneve;
s még minőket visel? 370, 375.

428. πολεμῆια ἔργα, am. ἔργα μάχης
(Z 522), egyedül is Δ 470. Mindegyik
istennek külön foglalkozása jutott
(δέδοται); máséba beleelegyedni nem
szabad.

430. Δοῶ, hadi ügyességűrl, fűrgε.
431 — 518. Diomedes támadásai
elől Aeneast megmenti Apollon; az ő
és Arés unszolására a trójaiak újra
előngomulnak és Aeneas köztök újra
fellép.

431 = 274.

γιγνώσκων, ὃ οἱ αὐτὸς ὑπείρεχε χεῖρας Ἀπόλλων.
ἀλλ' ὅ γ' ἄρ' οὐδὲ θεὸν μέγαν ἄζετο, ἔστο δ' αἰεὶ
Δινείαν κτείνειν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.

435 τρὶς μὲν ἔπειτ' ἐπόρουσε κατακτάμεναι μενεαίνων,
τρὶς δέ οἱ ἐστυφέλιξε φαινήν ἄσπίδ' Ἀπόλλων.

ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος,
δεινὰ δ' ὁμοκλήσας προσέφη ἑκάεργος Ἀπόλλων·

440 „φράζεο, Τυδείδη, καὶ χάζεο, μηδὲ θεοῖσιν
ἴσ' ἔδωκε φρονέειν, ἐπεὶ οὐ ποτε φύλον ὁμοῖον
ἄθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνδρῶπων.“

ὡς φάτο, Τυδείδης δ' ἀνεγάζετο τυτθὸν ὀπίσσω,
μῆνιν ἀλευάμενος ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος.

Δινείαν δ' ἀπάτερθεν ὁμίλου δῆκνεν Ἀπόλλων
Περγάμῳ εἰν ἱερῇ, ὅδι οἱ νηὸς γε τέτυκτο.

433. γινώσκων, b á r t u d t a, mert
Athéné (127) megnyitotta szemét,
hogy felismerhette az isteneket. — ὅ,
hogy, A 128-hoz. — ὑπείρεχε χεῖρας,
mint A 249.

434. ἔστο, vágyott, a k a r t a. Tá-
madása tehát tulajdonképen Aene-
asra volt intézve s így nem cseleke-
dett Athéné parancsa ellen (130).

436. τρὶς μὲν — τρὶς δέ, szóismétlés
a határozott szám a helyett: vala-
hányszor — mind annyiszor. — ἐπό-
ρουσε, ismételten 432-ből. — μενεαίνων,
„vágyván, akarván“] am. a célzatos
„hogy“.

437. ἐστυφέλιξε, visszalökte
(Diomedes) paizsát és magát Dio-
medest is. οἱ Diomedesről, a tldtő
és ἀσπίδα, mint A 150.

438 = II 705, 786, Y 447. ἐπέσσυτο
ti. Diomedes. — ἴσος, mint, B 800-
hoz.

439 = II 706, Y 448. δεῖ αὐτὸ
mondatban „akkor“, mint A 324. —
δεινὰ ὁμοκλήσας, szörnyű kiáltással.

— ἑκάεργος, nyíllövő, A 147-hoz.
440. φράζεο és χάζεο, hasonlítottál,
mük, a következő párhuzamos taga-
dással bővítve. — μηδὲ és ἔδωκε,
noli, B 447-hoz.

441. ἴσα φρονέειν, „hasonlót gon-
dolni“, am. mérkőzni.

442. χαμαὶ ἐρχομένων érezteti az
istenek fenségét. A két szó egy
fogalmat képez, am. ἐπιχθονίων (A
266), ezért áll té harmad helyen.

443. Vö. II 710.

444 = II 711. ἀλευάμενος, ovakodva
— ἑκατηβόλου, A 370-hoz.

445. ἀπάτερθεν (ἀπό, ἄτερ), vö.
ἀπάνευθεν.

446. Περγάμῳ, Δ 503-hoz. — εἰν és
δῆκνο, A 55-hoz.

ἦ τοι τὸν Λητώ τε καὶ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκρόντο τε κῦδαινόν τε·

450 αὐτὰρ ὁ εἶδωλον τεύξ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
αὐτῷ τ' Δινείᾳ ἔκελον καὶ τεύχεσι τοῖον,

ἀμφὶ δ' ἄρ' εἶδωλο Τρῶες καὶ δῖοι Ἀχαιοὶ
δῆθον ἀλλήλων ἀμφὶ στήθεσσι βεβείας

ἀσπίδας εὐκύκλους λαισήια τε πτερόεντα.

455 δὴ τότε δοῦρον Ἄρηα προσηύδα Φοῖβος Ἀπόλλων·

„Ἄρες, Ἄρες βροτολογιγέ, μαιφόνε, τειχισπιλήτα,
οὐκ ἂν δὴ τόνδ' ἄνδρα μάχης ἐρύσαιο μετελθῶν,

Τυδείδην, ὅς νῦν γε καὶ ἂν Διὶ πατρὶ μάχοιτο;

Κύπριδα μὲν πρῶτα σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμονι ἴσος.“

ὡς εἰπὼν αὐτὸς μὲν ἐφέζετο Περγάμῳ ἄκρη,

447. ἰοχέαιρα, 53-hoz.

448. ἀδύτου semlegese ἀδύτος-nak
főnévelig, szentély, zárt szoba,
a hívő közönséges ember nem fér-
hetett. — κῦδαινον, dicsőítették,
azaz, testi tulajdonokkal kitüntették,
szépitették, π 212-hoz.

450. αὐτῷ m a g á h o z; ezzel ellen-
tétet képez τεύχεσι, fegyvereihez. —
τοῖον, talem am. ἔκελον.

452. 453. = M 425, 426. δῆθον,
„gyilkolták“, mindenütt személyes
trttel, csak itt a dologéval, rom-
bolták. — ἀμφὶ στήθεσσι, mivel a
mell két oldalát védte. — βεβείας. A
paizsok rendszeren marhabőrből ké-
szültek; β. ἀσπίδας, bőr paizs.

453. εὐκύκλοι, karikás. A bőr
rétegeket egymás mellett járó kari-
kák szorították le, vö. A 33. — λαισήια,
tarcsák, kisebb nemű paizsok cser-
zetlen bőrből, vö. λάσιος (δασύς),

szőrös. Ezért emliti Herodot. VII 79
a kolchokról: ἀσπίδας ὠμοβοῖνας σμι-
κράς, és VII 91 a kilikekről: λαισήια
εἶχον ἀντ' ἀσπίδων ὠμοβοῖνης πεποιτη-
μένα. — πτερόεντα, k ö n n y i i, ellentété
a nehéz σάκος (Γ 335); mások szerint
„lebegő“, a kötéyszerű darab kel-
méről, mely rajta csüngött s némileg
védte az altestet.

455 = 31.

456. ἂν és ἐρύσαιο, a kérdés mint
E 32. — ἐρύσαιο és σῖτο. eltávolításról,
teljesebb ἐκ eljőval, 112-hoz.

457. Vö. 362.

458, 459 = 883, 884. Vö. P 601.
σχεδόν közelről. — οὔτασε mellett a
kettős trtet Δ 467-hoz. — ἐπὶ καρπῷ, a
tenyeren felül, a hajlásnál, a kéz-
tőnél.

459. Vö. 438.

460. Περγάμῳ ἄκρη. Apollon újra
elhagyja a csatatérét és leül Perga-

Τρωάς δὲ στίχας οὐλος Ἄρης ὄτρυνε μετελδῶν
 εἰδόμενος Ἀκάμαντι Δωῶ, ἡγήτορι Θρηκῶν.
 υἱάσι δὲ Πριάμοιο διοτρεφέσσι κέλευεν
 „ὦ υἱεῖς Πριάμοιο, διοτρεφές βασιλῆος,
 ἐς τί ἔτι κτείνεσθαι ἐάσετε λαὸν Ἀχαιοῖς;
 ἢ εἰς ὃ κεν ἀμφὶ πύλης εὖ ποιητῆσι μάχωνται;
 κείται ἀνὴρ, ὅν τ' ἴσον ἐτίμεν Ἐκτορι Δίω,
 Διειάας, υἱὸς μεγαλήτορος Ἀγχίσαο.
 ἀλλ' ἄγετ' ἐκ φλοίσβοιο σάωσομεν ἐσθλὸν ἑταῖρον.“
 ὡς εἰπὼν ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
 ἔνδ' αὖ Σαρπηδῶν μάλα νείκεσεν Ἐκτορα Διον.
 „Ἐκτορ, πῆ δὴ τοι μένος οἴχεται, ὃ πρὶν ἔχεςκες;
 φῆς που ἄτερ λαῶν πόλιν ἐξέμεν ἡδ' ἐπικουρῶν
 οἶος, σὺν γαμβροῖσι κασιγνήτοισί τε σοῖσιν
 τῶν νῦν οὐ τιν' ἐγὼ ἰδέειν δύναμι' οὐδὲ νοῆσαι,
 ἀλλὰ καταπτώσσομαι, κύνες ὡς ἀμφὶ λέοντα
 ἡμεῖς δ' αὖ μαχόμεσθ', οἳ πέρ τ' ἐπικουροὶ ἔνευμεν.

mos tetejére temploma szentélyében;
 kérdésére Ares tettel válaszol.

461. Τρωάς melléneve στίχας-nak;
 így ékezték a régiek. Bekker Τρωάς-t
 irt. — οὐλος=όλος (A 342, Γ133.Ω 39).

462. Ἀκάμας, thrák vezér, B 844.
 Az istenek, ha emberek közt jelennek
 meg, rendszeren idegen alakot öltenek.

465. ἐς τί, meddig? mint εἰς ὃ
 (466). — Ἀχαιοῖς, a tldtó a szvdó
 mellett, ab Achivis, Γ 301-hez.

466. ἢ εἰς, összeolvasás, Bv. 94.

467. κείται, fekszik, elesett. —
 ἴσον, 438-hoz.

369. σάωσομεν, minő módú? B 139-
 hez, vö. Bv. 104.

470. = 792, Z 72, Δ 291, N 155,
 O 500, 514, 667, II 210, 275, S 15,
 μένος καὶ θυμός, erő és bátorság.

471. Σαρπηδῶν. Arésnek szemrehá-
 nyása Priamos fiai közt leginkább
 Sarpedonra hatott, B 876.

472. πῆ οἴχεται, hová lett, B 339. —
 δῆ, immár, most.

473. φῆς, azt gondoltad (hogy)
 — ἐξέμεν, megtartani, a bukás-
 tól megóvni.

475. ἰδέειν, észlelni a szemmel,
 látni, νοῆσαι, észlelni más ér-
 zékkel is. — δύναμις, képes vagyok.

476. ἀλλά, „hanem“, az alany vál-
 toztával fordítatlan marad. — ἀμφὶ
 λέοντα, az orosz lány körött, köz-
 élben.

477. δ' αὖ, pedig. — οἳ πέρ τε,
 ámbár csak. — ἐνευμεν, ti. a város-
 ban.

καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπικουρος ἐὼν μάλα τηλόδ' ἐν ἤκω
 τηλοῦ γὰρ Λυκίῃ, Ἐάνδω ἔπι δινηέντι·
 ἔνδ' ἄλογόν τε φιλην ἔλιπον καὶ νήπιον υἱόν,
 καθ' δὲ κτήματα πολλὰ, τὰ τ' ἔλδεται ὅς κ' ἐπιδευῆς·
 ἀλλὰ καὶ ὡς Λυκίους ὄτρυνω καὶ μέμον' αὐτὸς
 ἀνδρὶ μαχήσασθαι· ἀτὰρ οὐ τί μοι ἐνδ' ἄδε τοῖον,
 οἷόν κ' ἡδὲ φέροιεν Ἀχαιοὶ ἢ κεν ἄγοιεν.
 τύνη δ' ἔστηκας, ἀτὰρ οὐδ' ἄλλοιοι κελεύεις
 λαοῖσιν μενέμεν καὶ ἀμυνέμεναι ὄρεσσιν.
 μή πως, ὡς ἀψίσι λίνου ἀλόντε πανάγρου,
 ἀνδράσι δυσμενέσσι ἐλωρ καὶ κύρμα γένησθε·

478. ἔγω, mult értelmű: jöttem,
 vö. οἴχεται (α 242, γ 335. δ 166, 707).

479. τηλοῦ, ti. ἐστίν. — Ἐάνδω ἔπι,
 utántét, B 877-hez.

480. ἔνδω, ott. Sarpédon értésére
 akarja adni, mely nagy áldozatába
 került a Trója segítségére jövetel.

481. καθ', ti. ἔλιπον. — ἐπιδευῆς
 mellé kiegészítendő ὅς κ' után εἰμι-
 nek minő modja? vö. Δ 191, 306.

482. καὶ ὡς, bár oly távolról jöttem
 s oly messze hagytam kincseimet.
 — μέμονα, jelen értelmű mult: vá-
 gyom.

483. ἀνδρὶ alatt nem szükség épen
 Diomedest érteni hanem a minden-
 kori leventét, a kivel szembe szállni
 talál, am. τινί. — οὐ, ti. ἐστίν; mel-
 lette τί μοι σεμμίμ. -- τοῖον,
 olyasmi; értsd alatta ἄλογος, υἱός,
 κτήματα (480, 481). Értelme: Harcolok
 Trójaért én is, bár az én érdekem
 más mint a tied.

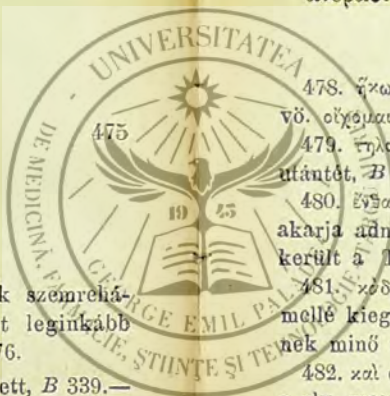
484. φέροιεν, elvinni, élettelen
 tárgyokról, ἄγοιεν, elhajtani,
 élőkérli

485. τύνη, Bv. 30. — ἔστηκας, ott
 állsz tétlenül. — ἔστηκας νέγτα-
 γία Bv. 87. ἀτὰρ, fokozólag: sőt.
 — κελεύεις, megmondod (hogy), B
 11-hez.

486. ὄρεσσιν, összevont ὄαρσσειν,
 ebből ὄαρ (ἐ-σαρ, uxor); vö. ὄαρζω
 (Z 516), ὄαριστής (τ 179), ὄαριστός
 (Ξ 216).

487. μή πως, óvna int: félek hogy,
 B 196. — ἀψίσι, a hurkokba,
 melyekből áll a vadászatra használt
 háló (λίνου). — ἀλόντε, a kettős: „ti
 és nejeitek“, vonatkoztatva ὄρεσσα-
 re, mások szerint: „ti és népeitek“,
 vö. 484, 486. Bentley a kettőst mel-
 lözni kívánta következő helycserével:
 λίνου πανάγροιο ἀλόντες, s ezt követelte
 a rövid a megnyujtása is: azonban
 változhatatlanságát biztosította az
 egyhangu hagyomány. — πανάγρου,
 vadászati, v a d á s z.

488. ἀνδράσι δυσμ., ellenségnek. —
 ἐλωρ καὶ κύρμα, a két hason értelmű
 szó ὕ 271-hez.

οἱ δὲ τάχ' ἐκπέρσουσ' εὐ ναιομένην πόλιν ὑμῖν.
σοὶ δὲ χρῆ τάδε πάντα μέλειν νύκτας τε καὶ ἡμῶν,
ἄρχους λισσομένω τηλεκλειτῶν ἐπικούρων
νωλεμέως ἐχέμεν, κρατερῇ δ' ἀποδέσσαι ἐνιπύην.⁴

ὧς φάτο Σαρπηθῶν δάκε δὲ φρένας Ἑκτορι μῦθος.
αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμαῖζε,
πάλλων δ' ὀξέα δοῦρα κατὰ στρατὸν ὄψετο πάντη
ἑτρύων μαχεσασσάων, ἐγειρε δὲ φύλοπιν αἰνήν.
οἱ δ' ἐλελίχθησαν καὶ ἐναντιοὶ ἕσταν Ἀχαιῶν.
'Αργεῖοι δ' ὑπέμειναν ἀολλέες οὐδὲ φόβηδεν.
ὧς δ' ἄνεμος ἄχνας φορέει ἱερός κατ' ἀλώας
ἀνδρῶν λιγμώντων, ὅτε τε ξανθὴ Δημήτηρ
κρήνη ἐπειγομένων ἀνέμων καρπὸν τε καὶ ἄχνας,
αἱ δ' ὑπολευκαίνονται ἀχυρμαῖ' ὧς τότε Ἀχαιοὶ

490

495

500

495. δοῦρα, értsd két lándzsáról; kettőt viseltek rendszeren a homerosi hősök, vö. Γ 18, Κ 76 Α 43, Μ 298, 465, α 256, μ 228.

497. ἐλελίχθησαν, megfordultak, az ellenség felé. — Ἀχαιῶν, a sjtó, mint 256.

498. ὑπέμειναν, am. ἐχέμεν (492).

499. ἄνεμος, Bv. 87. — ἄχνας, a polyva, tbse a többség fogalmának megfelelően, vö. πυροί, κρηαί. — ἱερός, hatalmas; mások szerint „szent“ mivel a gabona Déméter adománya. — κατ', ékezte? Bv. 100.

500. ἀνδρῶν, az emberek. A rlő idői. — ξανθὴ az érett kalászok színe miatt.

501. ἐπειγομένων ἀν., a szelek fuvalatára.

502. ἀχυρμαίη, hely, a hová lerakodik a szóráskor a polyva, polyvás.

λευκοὶ ὑπερθε γέγοντο κονισάλω, ὃν βὰ δι' αὐτῶν
οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον ἐπέπληγον πόδες ἵππων,
ἄψ ἐπιμισγομένων ὑπὸ δ' ἔστρεφον ἡμιοχῆς.
οἱ δὲ μένος χειρῶν ἰσὺς φέρον. ἀμφὶ δὲ νύκτα
σοῦρος Ἄρης ἐκάλυψε μάχη Τρώεσσι ἀρήγων,
πάντος ἐποιχόμενος τοῦ δ' ἐκραίαιεν ἐφετμᾶς
Φοίβου Ἀπόλλωνος χρυσαόρου, ὅς μιν ἀνώγει
Τρωσὶν θυμὸν ἐγείραι, ἐπεὶ ἴδε Παλλάδ' Ἀθήνην
οἰχομένην ἢ γὰρ βὰ πέλεν Δαναοῖσιν ἀρηγῶν.
αὐτὸς δ' Αἰνείαν μάλα πόνος ἐξ ἀδύτοιο
ἦγε, καὶ ἐν στήθεσσι μένος βάλε ποιμένι λαῶν.
Αἰνείας δ' ἐτάροισι μεδίστατο τοὶ δ' ἐχάρησαν,
ὧς εἶδον ζῶν τε καὶ ἀρτεμέα προσίοντα
καὶ μένος ἐσθλὸν ἔχοντα· μετάλλησάν γε μὲν οὐ τι·

505

510

515

503. δι' αὐτῶν, maguk közt, soraik közt.

504. πολύχαλκον, érces, mint γ 2, vö. γάλλκος és σιδήρεος οὐρανός. — ἐπέπληγον, taposva felverték.

505. ἄψ ἐπιμ., megint összehitköztek, miután a futásból visszatértek (497). — δέ, és. — ἔστρεφον, ti. ἵππους.

506. οἱ δέ, ti. ἐπιβάται, a trójai harcsook. — μένος χειρῶν, am. χεῖρες, a körülírás (B 387-hez) élőknek gondolt tárgyakkal is, vö. ἀνέμων μένος (ε 478), πυρός μένος Ψ 177, ἱς ποτάμοιο Φ 356. — ἰσὺς φέρον, am. ἐπὶ φέρον (A 89). — ἀμφὶ δέ, körül-deskörül.

507. μάχη, helyi: a harc terére.

508. τοῦδ', a sjtó előlegezi Ἀπόλλωνος-t.

509. χρυσαόρου (— ' συ), arany kardjáról. Hasonlóan Artemis, Bakis

dalában (Herodot. VIII 77). — ἀνώγει vö. 455 kv.

510. ἐπεὶ ἴδε, miután látta, ti. Apollon; és ennek 418 előtt kellett történnie.

511. πέλεν és ἀρηγῶν, ment segítségére.

512. πόνος, dűs, B 549-hez. — ἀδύτοιο, 449-hoz.

513. ἐν στήθεσσι, belé, Γ 63-hoz.

514. μεδίστατο, oda állt társai (ἐτάροισι) közé.

515 = H 308. προσίοντα, közeledni. A rlő az „észlelés“ után, mint 244.

516. μένος és ἔχοντα, bátorsággal (α 311-hez), a fordításban ἀρτεμέα-hoz csatlakozik. — μετάλλησαν, kérdezni nem kérdezték, hogy hogyan menekült.

489. οἱ δέ, mi és-sel folytatnók, a jöndő idejű igét (ἐκπέρσουσι) a kötmódu (γένησθε) mellé rendelve, ε 418. — ὕμός, Bv. 32.

490. νύκτας τε καὶ ἡμῶν, éjjel nappal, gyakori, egyszer (Ψ 186) megfordítva is: ἡμῶν τε καὶ νύκτας.

491. λισσομένω, kérvé. Szövetségeseikkel a trójaiak csinnyán kellett hogy bánjanak, P 154 kv.

492. ἐχέμεν, függőleg λισσομένω-tól: hogy helyett álljanak. — ἀποδέσσαι, párhuzamos μέλειν-nel, bolott ἀποδεμένω-t vártunk volna. Sarpedon Hektornak gögös bánásmódot vet szemére a szövetségeseik irányában, ezt mondva: Tedd félre, hagyj fel a hatalmas (nagyúri) gáncscsal.

493. δάκε, harapta, sértette. — φρένας Ἑκτορι, Hektornak lelkét, azaz, Hektort belsőleg, vö. E 326.

494 — 497 = Z 103 — 106. Vö. A 211 — 214. ἄλτο, Γ 29-hez.

οὐ γὰρ ἔα πόνος ἄλλος, ὃν ἀργυρόταξος ἔγειρεν
Ἄρης τε βροτολοιγός Ἔρις τ' ἄμοτον μεμαυία.

τοὺς δ' Αἴαντε δῦα καὶ Ὀδυσσεὺς καὶ Διομήδης
ἄτρυνον Δαναοὺς πολεμίζεμεν· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
οὔτε βίας Τρώων ὑπεδείδισαν οὔτε ἰωκάς,
ἀλλ' ἔμενον νεφέλησιν εὐικότες, ἅς τε Κρονίων
νηνεμίης ἔστησεν ἐπ' ἀκροπόλοισιν ὄρεσιν
ἀτρέμας, ὄφρ' εὐδήσι μένος Βορέας καὶ ἄλλων
ζαχρηῶν ἀνέμων, οἳ τε νέφεα σκιόεντα
πνοιῆσιν λιγυρήσι διασκιδναῖσιν ἀέντες.
ὧς Δαναοὶ Τρῶας μένον ἔμπεδον οὐδὲ φέβοντο.
Ἄτρείδης δ' ἂν ὄμιλον ἐφοῖτα πολλὰ, κελεύων·
„ὦ φίλοι, ἀνέρες ἔστε καὶ ἀλκιμον ἦτορ ἔλεσθε,
ἀλλήλους τ' αἰδεῖσθε κατὰ κρατερὰς ὑμῖνας.

517. πόνος, a hadi munka, vö. ἔργον 428. — ἄλλος, hátralevő. — ἀργυρόταξος, a tildn pñn nélkül, mint A 37, Φ 229.

518. Ἔρις, Δ 440-hez.

519 — 589. Az achivok helyett állanak; párbajt vivnak Agamemnon, Aeneas, Menelaos és Antilochos.

519. τους δέ és Δαναούς, előlegezés, mint 508.

520. καὶ αὐτοί, magukra, akkor is, ha nem bátorítják.

521. ἰωκάς (διῶκα. Bv. 96), roham; a tbsek a trójaiak (Τρώων) sokasága miatt.

522. εὐικότες, mint, B 800. A hasonlat harmada a mozdulatlanúság.

523. νηνεμίης, idői sjtó: szélesendők. — ἀκροπόλος (πέλω), magasan levő, magas, még τ 205.

524. ἀτρέμας, következményes: oda állította (ἔστησε) úgy, hogy meg

sem mozdulnak. — ὄφρ' εὐδήσι. A hasonlításban levő fgűln (ἔστησε) tapasztalati (Δ 75), ezért a ktd.

525. ζαχρηῶς (ζα, „igen“ és χραυῶ), heves, rohamos. — τε, megnyújtását Bv. 89. — σκιόεντα, sötét, mert a napvilágot elborítják, bár e tulajdonságuk csak pillanatnyi.

526. ἀέντες, „a mikor“ vagy „ha“ fűnak.

527 = O 622. ἐφέβοντο, 223-hoz.

528. Vö. Γ 449. πολλά, hathatósan, vö. Δ 229, E 197,

529 — 532 = O 561—564. ἀνέρες, bővített értelmű, am. vitéz, — ἄλλ. ἦτορ, am. bátorság.

530. αἰδεῖσθε, féltsétek magatokat egymástól, azaz, személyes becsületét kiki óvja meg s ne adjon gyávasággal gáncsra alkalmat. E felszólítást indokolja a kötetlen rlő (αἰδομένων, becsületfétlő).

αἰδομένων ἀνδρῶν πλέονες σοοὶ ἢ πέφανται,
φευγόντων δ' οὔτ' ἄρ κλέος ὄρνυται οὔτε τις ἀλκή.“

ἦ καὶ ἀκοντίσει δουρὶ τοῦς, βάλε δὲ πρόμον ἄνδρα,
Αἰνεῖω ἔταρον μεγαθύμου, Δηκιδόντα
Περγασίδην, ὃν Τρῶες ὁμῶς Πριάμιο τέκεσσι
τίον, ἐπεὶ τοῦς ἔσχε μετὰ πρώτοισι μάχεσθαι.
τόν βα κατ' ἀσπίδα δουρὶ βάλε κρεῖων Ἀγαμέμνων·
ἦ δ' οὐκ ἔγχος ἔρυτο, διὰ πρὸ δὲ εἴσατο χαλκός,
νειαίρη δ' ἐν γαστρὶ διὰ ζωστήρος ἔλασεν.
δούπησεν δὲ πεσῶν ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

ἔνδ' αὐτ' Αἰνεῖας Δαναῶν ἔλεν ἄνδρας ἀρίστους,
ἤτε Διοκλῆος, Κρηῖωνα τε Ὀρσίλοχον τε,
τῶν βα πατὴρ μὲν ἔναιεν εὐκτιμένη ἐνὶ Φηρή
ἀφνειὸς βιότοιο, γένος δ' ἦν ἐκ ποταμοῖο
Ἀλφειοῦ, ὅς τ' εὐρὸ βέει Πυλίων διὰ γαίης,
ὅς τέκετ' Ὀρσίλοχον πολέεσσ' ἄνδρεςσιν ἄνακτα·
Ὀρσίλοχος δ' ἄρ' ἔτικτε Διοκλῆα μεγαθύμου,
ἐκ δὲ Διοκλῆος διδυμάουε παῖδε γενέσθη,

531. σοοί, maradtak életben. — πέφανται, szdó; meghaltak.

532. ὄρνυται (vö. orior), származik, támad. Mellette φευγόντων a magyarban tldtó ragot vesz fel. — ἀλκή, megvédhetés, véderő.

533. πρόμος, előharcos; ἄνδρα mellett, B 474-hez.

536. μάχεσθαι vonatkozási, hogy mire nézve fűrge (τοῦς).

538 = P 518. ἦ δ', ti. ἀσπίς. — εἴσατο, Δ 138-hoz.

539. νειαίρη, nőnemű képzése νεοσ-nak, vö. πρέσβος πρέσβειρα, πίων πείρα. Fordítása főnévi, Δ 533-hoz. — ἔλασεν, ti. Agamemnon.

540 = 42.

541. τε Ορσίλ. A megengedhető hangűrt Bv. 92.

543. Φηρή város a messéni tenger-öbölnél, γ 488-hoz.

544. ἀφνειὸς βιότοιο, dives opum, mint Z 14, Ξ 122. — γένος, vonatkoztat.: nemzetségre nézve. — ἦν, ἐκ mellett γίγνομαι (549) értelmét nyeri, származott.

546. ἄνδρεςσιν, az érdek tldtója („számára“). — ἄνακτα, állitmányi, uralkodónak.

547. Διοκλῆα végtagját Bv. 89.

548. Ὀρσίλοχος. A fiu későbbi korszakokban is nagyatyja nevét kapta. — πάσης, mint E 11.

Κρήδων Ὀρσίλοχος τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τὼ μὲν ἄρ' ἠβήσαντε μελαινάων ἐπὶ νηῶν
 "Διον εἰς εὐπωλον ἄμ' Ἀργείοισιν ἐπέσδην,
 τιμὴν Ἀτρείδης, Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάω,
 ἀρνημένω τὼ δ' αὖτις τέλος θανάτοιο κάλυψεν.
 οἷω τῷ γε, λέοντε δῦα ὄρεος κορυφῆσιν
 ἐτραφέτην ὑπὸ μητρὶ βασιλείης τάρφουσιν ὕλης
 τὼ μὲν ἄρ' ἀρπάζοντε βόας κεῖ ἴφια μῆλα
 σταδμοὺς ἀνδρῶπων κεραίζετον, ὄφρα καὶ αὐτὼ
 ἀνδρῶν ἐν παλάμησι κατέκταδεν ὄξει χαλκῷ·
 τοίω τὼ χεῖρεσσιν ὑπ' Αἰνείαιο δαμύντε
 καππεσέτην ἐλάτησιν εἰοκότες ὑψηλῆσιν.

τὼ δὲ πεσόντ' ἐλέησεν ἀρηϊφίλος Μενέλαος,
 βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰδοπι χαλκῷ,
 σείων ἐγγεῖρην· τοῦ δ' ὄτρυνεν μένος Ἄρης,
 τὰ φρονέων, ἵνα χερσὶν ὑπ' Αἰνείαιο δαμείη.
 τὸν δ' ἶδεν Ἀντίλοχος, μεγαθύμου Νέστορος υἱός,

550. ἠβήσαντε, ifjakká levén, mint ifjak, legények.

551. εὐπωλον. Ilios nevezetes a lótenyésztésről, valamint a trójaiak is Γ 343, Δ 80, 352.

552. τιμὴν ἔσ ἀρνημένω, A 159-hez.

553. τὼ δέ, ismétli τὼ μὲν-τ (550). — τέλος θανάτοιο, „a halál az élet vége“, körülírás a h. θάνατος, mint Γ 309, II 502, 855; X 361; vö. μοῖρα θανάτοιο.

554. οἷω, valamint, mutatója τοίω (559). — τὼ γε, a mott, előlegezi a később következő helyi jelentéseket.

555. ἐτραφέτην, benhatólag, felütt, mint B 661. — ὑπὸ μ., anyja oltalma alatt. — βασιλείης, rengeteg.

557. ὄφρα. jltövel, eseményekről, mig vagy mig nem, mint 568. — καὶ αὐτῷ, ők is úgy mint az állatok megölt állatok.

558. ἀνδρῶν, emberi, mint 128. — ἐν παλάμησι ἔσ χαλκῷ, emberi kézben forgatott lándzsá (által).

559. ὑπὸ, χεῖρεσσιν után az utántétben, mint 564, vö. Γ 352.

560. ἐλάτησιν εἰοκότες, B 800-hoz. Hősök eleste hasonlít a fákéhoz, mint Δ 482, N 178, 389, Ξ 414, II 482.

562 = Δ 495.

563. δέ, okadatol, mint 178.

564. τὰ φρονέων, ἵνα, azzal a szándékkal (azt akarva), hogy. Ares fel-tüzeli a hősokeket gonosz szándékból is, hogy a harcban elesenek.

550

555

560

565

βῆ δὲ διὰ προμάχων· περὶ γὰρ δῖε ποιμένι λαῶν,
 μῆ τι πάθοι, μέγα δὲ σφας ἀποσφῆλει πόνοιο.
 τὼ μὲν δὴ χεῖράς τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα
 ἀντίον ἀλλήλων ἐχέτην μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Ἀντίλοχος δὲ μάλ' ἄγχι παρίστατο ποιμένι λαῶν.
 Αἰνείας δ' οὐ μείνε, θοός περ ἐὼν πολεμιστής,
 ὡς εἶδεν δῦο φῶτε παρ' ἀλλήλοισι μένοντε.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν νεκροὺς ἔρυσαν μετὰ λαὸν Ἀχαιῶν,
 τὼ μὲν ἄρα δειλῷ βαλέτην ἐν χερσὶν ἐταίρων,
 αὐτὰ δὲ στρεφθέντε μετὰ πρώτοισι μάχεσθην.

ἔνθα Πυλαιμένεα ἐλέτην ἀτάλαντον Ἄρηι,
 ἀρχὸν Παφλαγῶνων μεγαθύμων, ἀσπιστάων.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἀτρείδης δουρὶ κλειτὸς Μενέλαος
 ἔστασ' ἔγχεϊ νύξε, κατὰ κληῖδα τυχήσας·
 Ἀντίλοχος δὲ Μύδωνα βάλ', ἠγίοχον θεράποντα,
 ἔσθλόν Ἀτυμνιάδην, ὃ δ' ὑπέστρεφε μώνυχας ἵππους,

566. περὶ γὰρ δῖε. mert nagyon felérette; tárgya a tildóban

567. μῆ τι πάθοι, hōgy valami baj éri, vagy, ne hogy valami baj érje. — σφας, ti. a trójaiakat; rövid a-val σφάας helyett. csak itt. — ἀποσφῆλει. Az alany itt is (mint πάθοι-nál) Menelaos, de megtoldva gondolattal: ha megtalálna halmi. Menelaos halálával a harc tárgya megszűnnék. A sjtó mint πᾶνω-nál: (távol) elesni (a haretől).

568. τῷ, Menelaos és Aeneas. — ἔγχεα ὀξυόεντα, mint 50.

571. μείνε, maradt, helytt állott. — θοός, mint 430.

573. οἱ δέ, Menelaos és Antilochos. — νεκρούς, Krethon és Orsilochos tetemeit, — μετὰ λ. Ἀχ., az ach né-

péhez, oda, a hol a nép zöme volt, mint E 324, H 306, Θ 76, N 196.

574. τὼ ἔσ δειλῷ, mi is: ezeket a szerencsétlenek. — ἐν χερσὶν, mi: hová (dobták)? E 386-hoz.

576. Πυλαιμένεα, vőtagját Bv. 85; személyét B 851. Elestével ellenkezik N 658, a hol ἔλβε követi fia hulláját. — ἐλέτην, megölték, mint Δ 457, E 37.

579. ἔστασ', alkalmasint a földön s nem a kocsiban. — κατὰ κληῖδα, a kules (csont) táján; eljő nélkül is, vö. alább (582). — τυχήσας, találván (öt), tárgy nélkül, mint Δ 106.

580. ἠγίοχον θεράποντα, a két főnev egymásnak jelzője, B 474-hez.

581. ὑπέστρεφε, a karta (készült) megfordítani; a félmult mint Δ 465.

570

575

580

χερμαδίῳ ἀγκῶνα τυγῶν μέσον· ἐκ δ' ἄρα χειρῶν
ἦνία λευκὴ ἐλέφαντι χαμαὶ πέσον ἐν κονίησιν.

Ἄντιλοχος δ' ἄρ' ἐπαίξας ξίφει ἤλασε κόρσῃν·
αὐτὰρ ὁ γ' ἀσπυμῆων εὐεργέος ἔκπεσε δίφρου
κύμβαχος ἐν κονίησιν ἐπὶ βρεχμόν τε καὶ ὤμους.
δηδ' ἀ μάλ' ἐστήκει, τύχε γὰρ β' ἀμάδοιο βαδείης,
ὄφρ' ἵπῳ πλήξαντε χαμαὶ βάλλον ἐν κονίησιν
τοὺς δ' ἴμασ' Ἄντιλοχος, μετὰ δὲ στρατόν ἤλασ' Ἀχαιῶν.

585

τοὺς δ' Ἔκτωρ ἐνόησε κατὰ στίχας, ὄρτο δ' ἐπ' αὐτοῦς
κεκληγώς· ἅμα δὲ Τρώων εἶποντο φάλαγγες
καρτεραί. ἦρχε δ' ἄρα σφιν Ἄρης καὶ πότνι Ἐνωῷ,

590

ἣ μὲν ἔχουσα κυδοιμόν ἀναιδέα δημοτῆτος,
Ἄρης δ' ἐν παλάμῃσι πελώριον ἔγχος ἐνώμα,
φοῖτα δ' ἄλλοτε μὲν πρόσθ' Ἔκτορος ἄλλοτ' ὀπίσσω.

τὸν δὲ ἰδὼν ῥίγησε βοῆν ἀγαθὸς Διομήδης.

582. ἀγκῶνα része azon személynek,
mely balé-től (580) függ. vö. Δ 459,
526. — τυγῶν, mint τυγῆσας (579). —
μέσον, épen a közepében, Δ 533-hoz.
383. λευκὰ ἐλέφαντι, az elefántesont-
tól fehérülő, vö. Δ 141. — χαμαὶ és
ἐν κονίησιν (mint 586), e kérdésre:
hová? mint 574.

585 = N 399. ἀσπυμῆων, h o -
r ö g v e, a haldoklóról, — εὐεργέος,
csinos.

586. κύμβαχος, melléknév ighzólág:
el ő r e, arcra; másképp O 536. —
ἐπὶ βρεχμόν. Leestekor a földet előszűr
feje lágyával érintette.

587. τύχε. Fejével mélyen a ho-
mokba ért, míg lábai a kocsiba
akadtak s így állt (ἐστήκει) jó darabig.

588. ὄφρα, mint 557. — πλήξαντε,
meglökve, ti. őt, mikor Antilochos
tovább hajtotta (589) a lovakat.

590 — 710. Az achivok, Arés láta
a trójaiak sorában, hátrálhák.

590. τοὺς δέ, a támadó hadvezé-
ket seregeikkel együtt. — κατὰ στίχας
Hektor minősíti, „a sorok közt levő”
ighzólág: a sorok közül.

591 — Δ 344.

592. Ἐνωῷ 333-hoz.

593. κυδοιμός, a c s a t a z a j ἔχουσα
által kézzel foghatóvá van téve, mint
a lándzsa Arés kezében (594). —
ἀναιδέα, irgalmatlan, k i m é l e t l e n,
más tárgyaknál is Δ 521, N 139. —
δημοτῆτος fordítása κυδοιμός értelme
mellett feles.

594. ἐνώμα, önállóan rendelve a
rlő (ἔχουσα 593) mellé.

596 = Δ 345. Diomedes tehát
meglátta Hektor kíséretében Arést,
bár idegen alakba rejtőzött (604);
hogyan? 122-höz.

ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀπάλαμνος, ἰὼν πολέος πεδίσιον,
στήη ἐπ' ὠκυρόῳ ποταμῷ ἄλαδε προρέοντι,
ἀφρῷ μορμύροντα ἰδὼν, ἀνά τ' ἔδραμ' ὀπίσσω,
ὡς τότε Τυδείδης ἀνεχάζετο, εἶπέ τε λαῷ·

600

„ὦ φίλοι, οἷον δὴ θανατούμεν Ἐκτορα δῖον
αἰχμητῆν τ' ἔμεναι καὶ θαρσαλέον πολεμιστῆν.
τῷ δ' αἰεὶ πάρα εἰς γε θεῶν, ὅς λοιγὸν ἀμύνει·
καὶ νῦν οἱ πάρα κείνος Ἄρης, βροτῶ ἀνδρὶ εἰοικώς.
ἀλλὰ πρὸς Τρώας τετραμμένοι αἰὲν ὀπίσσω
εἴκετε, μηδὲ θεοῖς μενεαινέμεν ἴφι μάχεσθαι.”

605

ὡς ἄρ' ἔφη, Τρῶες δὲ μάλα σχεδὸν ἤλυθον αὐτῶν.

ἔνθ' Ἐκτωρ δύο φῶτε κατέκτανεν εἰδότε χάρμης,
εἷν ἐνὶ δίφρῳ ἐόντε, Μενέσδην Ἀγχιάλόν τε.

610

τῷ δὲ πεσόντ' ἐλέησε μέγας Τελαμώνιος Αἴας,
στήθ' δὲ μάλ' ἐγγύς ἰὼν, καὶ ἀκόντισε δουρὶ φασινῷ,
καὶ βάλεν Ἄμφιον, Σελάγου υἱόν, ὃς β' ἐνὶ Παισῶ
ναῖε πολυκτῆμων πολυλήγιος· ἀλλὰ ἔ μοῖρα

597. ἀπάλαμνος, é l h e t t e n ;
képzése paláμη-ből. Bv. 99. — πεδίσιον
a sjtó helyi, Γ 785-hez.

598. στήη, megáll; Bv. 67.

599. ἰδὼν, látva, tldkp csak
ἀφρῷ-hoz illik. — ἀνά τ' ἔδραμε, a rlő
mellett 594-hez; a fgltl A 218-hoz.
Ebben rejlik a hasonlítás harmada:
Arés láttára D. úgy hátrál mint az
útas az akadály láttára. — ὀπίσσω,
bőviti ἀνά értelmét.

601. οἷον, αἰχμητῆν elé való: bálul-
juk, hogy m i l y e n lándzsás az a
Hektor! az igével együtt: b e h c s o -
dálatos egy lándzsás. A felkiáltásnak
gúnyt kölcsönöz a következő sor.
602 = Π 493. X 269.

603 = Y 98, δέ, okadatol. — πάρα,
Bv. 34 és 100.

604. κείνος, ott, mint Γ 391. —
εἰοικώς, 596-hoz.

605. τετραμμένοι. D. felszólítja em-
bereit, hogy hátráljanak, de nem
háttal hanem arccal fordulva a
trójaiak felé.

606. μεναινέμεν, a htln plő értelmű.
607. αὐτῶν, a sjtó, mért? vö. 445.
608. εἰδότε, teljesebben hogy hang-
zik? 549.

609. εἷν ἐνὶ δ. ἐόντε, mint 160.

610. Vö. 561.

611 = Δ 496.

612. Ἄμφιον, olvasása mint B 830,
de különböző a személye emezétől
— υἱόν, olvasása mint Δ 473. —
Παισός, am. Ἄπαισός B 828, Bv. 96.

613. πολυκτῆμων és πολυλήγιος, hason-
értelműek, utóbbi csak a földbirtok-

ἦγ' ἐπικουρήσοντα μετὰ Πριάμον τε καὶ υἱας,
 τὸν βα κατὰ ζωστήρα βάλεν Τελαμώνιος Αἴας,
 νειαιήρῃ δ' ἐν γαστρὶ πάγῃ δολιχόσκιον ἔγχος,
 δούπησεν δὲ πεσών. ὁ δ' ἐπέδραμε φαίδιμος Αἴας
 τεύχεα συλήσων· Τρῶες δ' ἐπὶ δούρατ' ἔχευαν,
 ὄξεα παμφανόοντα· σάκος δ' ἀνεδέξατο πολλὰ.
 αὐτὰρ ὁ λάξ προσβάς ἐν νεκροῦ χάλκειον ἔγχος
 ἐσπάσατ'· οὐδ' ἄρ' ἔτ' ἄλλα δυνήσατο τεύχεα καλά
 ὤμιον ἀφελέσθαι· ἐπείγετο γὰρ βελέεσσι.
 δεῖσε δ' ὁ γ' ἀμφίβασιν κρατερὴν Τρώων ἀγερώχων,
 οἳ πολλοὶ τε καὶ ἐσθλοὶ ἐφέεστασαν ἔγχε' ἔχοντες,
 οἳ ἔ μέγαν περ ἔοντα καὶ ἴφθιμον καὶ ἀγαυὸν
 ὦσαν ἀπὸ σφείων· ὁ δὲ χασσάμενος πελεμίσχῃ.
 ὡς οἳ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνῃν·
 Τληπόλεμον δ' Ἡρακλείδην, ἦν τε μέγαν τε,
 ὄρσεν ἐπ' ἀντιπῆφ' Ἐπιπυλῶνι μοῖρα κραταιή.
 οἳ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες

ról. A tulajdonságok belé vannak vonva a visszahozóba, holott vión mellé valók. — μοῖρα, a végzet, az embert csak bajba keríti, vö. 83, 629, Δ 517.

614. ἐπικουρήσοντα, a jövő ről, mint a latinban, célzatos; mi segítségére.

616. νειαιήρῃ, vö. 539.

617. δούπησεν, mint 42.

618. συλήσων, a jövőt 614-hez. — ἐπὶ és ἔχευαν. Az ὄντ és fogalma a lándzsák sokaságát festi.

620. αὐτὰρ ὁ, ellentétet képez piazsával (619). — νεκροῦ, Amphion (612) teteméről.

621 = N 510. ἐσπάσατο, cselekvőleg is 859; a kplk. vonatkozással

száját lándzsájára, Δ 480, Β 806. — ἄλλα, ezen, ti. a lándzsa kihúzásán kívül.

622 = N 511. ἐπείγετο, cselekvőleg fordítva?

623. ἀμφίβασις, ἀμφίβαινω-nak cselekvő értelmében: a trojaiak fellépése, hogy megvédjék a holt tetemet, am. védelem, oltalom. ἀμφίβασιν Τρώων, am. ἀμφιβαίνοντας Τρῶας.

624. πολλοὶ τε κ. ἐσθ. mint 176. A melléknevek a visszahozóba vonva, mint 613; mi így is: számosan és vitézül.

625, 626 = Δ 534, 535.

627. Vö. 84-hez.

628 = Β 653.

630 = Γ 15.

615

620

625

630

υἱός δ' υἱωνός τε Διὸς νεφεληγερέταο,
 τὸν καὶ Τληπόλεμος πρότερος πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 „Σαρπηθόν, Λυκίων βουληφόρε, τίς τοι ἀνάγκη
 πτώσσειν ἐνθάδ' ἔοντι μάχης ἀδάημονι φωτί;
 ψευδόμενοι δέ σέ φασι Διὸς γόνον αἰγιόχοιο
 εἶναι, ἐπεὶ πολλὸν κείνων ἐπιδύεσαι ἀνδρῶν,
 οἳ Διὸς ἐξεγένοντο ἐπὶ προτέρων ἀνδρώπων.
 ἀλλ' οἶόν τινα φασὶ βίην Ἡρακλεΐην
 εἶναι, ἔμον πατέρα, θρασυμέμονονα θυμολέοντα·
 ὅς ποτε δευρ' ἑλθὼν ἔνεχ' ἵππων Λαομέδοντος
 ἐξ οἴης σὺν νηυσὶ καὶ ἀνδράσι παυροτέροισιν
 Ἰλίου ἐξαλάπαξε πόλιν, χήρωσε δ' ἀγυῖας.

635

640

632 = N 306, π 460, ρ 74. καὶ ἐς πρότερος, először is.

633. τίς τοι ἀνάγκη, mi szükséged van, miért kell neked.

634. ἐνθάδ' ἔοντι, ha már egyszer itt vagy; rövidebben: i t t. — μάχης ἀδάημονι, harciatlan; φωτί-val együtt értelmezi τοι-t.

635. ψευδόμενοι, h a m i s a n; magyarázatát ἐπεὶ wondata rejti. — γόνον, ivadéka, fia.

636. πολλὸν ἐς ἐπιδύεσαι, távol állasz.

637. ἐπὶ, idői értelemben: korábbi emberek idejében.

638. ἀλλά, ám de. — οἶόν τινα, felkiáltás: milyen! minő! viszonyzójával him nemben egyezik meg, miért? vö. Δ 386-hoz.

638. εἶναι, félmult értelmű; φασὶ-val együtt: volt a monda szerint. — θρασυμ. θυμολ. mint λ 267.

640. ἵππων Λ. Azokat a csodalovakat, a melyeket Laomedon nagyatyja, Tros, kapott Zeustól (265),

oda igérte Laomedon Heraklesnek ha leányát, Hésionét, megmenti a tengeri szörnytől, a melyet Apollon és Poseidon küldöttek Trója pusztítására, mivel nekik Laomedon a Trója falainak építéseért kialakított bért ki nem fizette. Ti. ettől a szörnyetegtől a jóslat szerint Trója csak úgy menekül, ha Hesionét Laomedon a szörnynek étkül oda dobja. Herakles erre jártában a leányt megmenti, de a kialakított bért, a csodalovakat, ő sem kapja (651), s ezért elpusztítja Iliost és megöli Laomedont (648). A regebeli lovak a nagyatyáról is átszállhatnak az unokára, ha úgy akarja a regeköltő.

641. οἴης, solis, egyedül, csak szükséges, hogy Herakles hős tettét kiemelje másokéval szembe (636). — παυροτέροισιν, kevesebb, mint a mennyivel Sarpedon jött a trojaiak segítségére.

642. χήρωσε. kiirítette, ti. embe-

σοί δέ κακος μὲν θυμός, ἀποφθινύθουσι δέ λαοί.

οὐδέ τί σε Τρώεσσιν ὀλομαι ἄλλακ' ἔσσεσθαι

ἔλθοντ' ἐκ Λυκίας, οὐδ' εἰ μάλα καρτερός ἐσσι,

ἀλλ' ὑπ' ἐμοὶ δηρὸντα πύλας Ἀίδαο περήσειν.“

τὸν δ' αὖ Σαρπηδῶν, Λυκίων ἀγός, ἀντίον ἠΐδα

„Τληπόλεμ', ἧ τοι κείνος ἀπώλεσεν Ἴλιον ἱρήν

ἀνέρος ἀφραδίησιν, ἀγαυοῦ Λαομέδοντος,

ὅς βρά μιν εὖ ἔρξαντα κακῶ ἠνίπαπε μύθῳ,

οὐδ' ἀπέδωχ' ἵππους, ὧν εἴνεκα τηλόθεν ἦλθες.

σοὶ δ' ἐγὼ ἐνθάδε φημί φόνον καὶ κῆρα μελαιναν

ἔξ ἐμέθεν τεύξεσθαι, ἐμῶ δ' ὑπὸ δουρὶ δαμέντα

εὖχος ἐμοὶ δώσειν, ψυχὴν δ' Ἄϊδι κλυτοπόλῳ.“

ὣς φάτο Σαρπηδῶν, ὁ δ' ἀνέσχετο μελινον ἔγχος

Τληπόλεμος, καὶ τῶν μὲν ἀμαρτῆ δούρατα μακρὰ

645

650

rektől, vö. Vergil, A. VIII 571: tam multis viduasset civibus urbem.

643. ἀποφθινύθουσι, ti. gyávaságod (κακὸς θυμός) miatt.

644. ὀλομαι (ἔσσεσθαι), főnévileg hogy fordítható? vö. 638-hoz. — ἄλλακ', oltalmul, vö. ἀλ-αλκείν.

645. μάλα κάρτερος, nagyon erőse. Ezzel elismeri ugyan Tlepolemos Sarpedonnak testi erejét, de nem vitézségét, s így nem is ellentmondó 643-nak.

646. δηρὸντα, alakilag ἔλθοντα mellé rendelve, értelmileg ἔσσεσθαι-val egyen értékű. — πύλας Ἀίδαο, mint 71.

649. ἀνέρος értelmelője Λαομέδοντος Δ 194-hez. — ἀφραδίησιν, csak a tbsben, α 297-hez.

650. κακῶ μύθῳ, csúful szidta, a helyett, hogy ígérte beváltotta volna.

651. τηλόθεν. Herakles messzo földről tett utazásával követelését sulyosbitotta.

652 — 654 = Δ 443 — 445. φημί a biztos siker öntudatában a szerény οἶομαι-val (644) szemben.

653. τεύξεσθαι (τυγγάνω), fieri. Mi a cselekvés értelmével mondjuk: én (ἔξ ἐμέθεν) leszek okozója megületésednek (σοὶ ἐς φόνον). — δαμέντα ti. σέ, főnévileg? vö. A 381-hez. A trt δώσειν alanyát rejti.

654. κλυτοπόλῳ. A költő az alvilág uralkodóját hatalmának teljes dicsőségében tünteti fel, midőn neki jeles fogatot tulajdonít.

655. μελινος, az Odysseában μελινος, a mi körisfából készült, κῆρις nyelű.

656. τῶν, ti. Tlepolemos és Sarpedon. A sjtó ἐκ χειρῶν mellé való. — ἀμαρτῆ (ἄμα), együtt, egyszerre.

ἐκ χειρῶν ἦξαν· ὁ μὲν βάλεν αὐχένα μέσσον

Σαρπηδῶν, αἰχμὴ δὲ διαμπερές ἦλδ' ἀλεγεινή,

τὸν δὲ κατ' ὀφθαλμῶν ἐρεβεννὴ νύξ ἐκάλυψεν·

Τληπόλεμος δ' ἄρα μηρὸν ἀριστερὸν ἔγχει μακρῶ

βελήκειν, αἰχμὴ δὲ διέσσυτο μαιμώωσα,

ὅστέῳ ἐγχριμφοῖσα πατήρ δ' ἔτι λοιγὸν ἄμυνεν.

οἱ μὲν ἄρ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα διοὶ ἑταῖροι

ἔξεφερον πολέμοιο· βόρυνε δέ μιν δόρυ μακρὸν

ἐλκόμενον· τὸ μὲν οὐ τις ἐπεφράσατ' οὐδὲ νόησεν,

μηροῦ ἐξέρύσαι δόρυ μελινον, ὅφρ' ἐπιβαίη,

σπυδόντων· τοῖον γὰρ ἔχον πόνον ἀμφιέποντες.

Τληπόλεμον δ' ἐτέρωθεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ

ἔξεφερον πολέμοιο· νόησε δὲ διὸς Ὀδυσσεύς

τλήμονα θυμὸν ἔχων, μαίμησε δὲ οἱ φίλον ἦτορ.

μαρμύρολε δ' ἔπειτα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν,

ἢ πρῶτεῳ Διὸς υἱὸν ἐριγδούποιο διώκοι,

660

665

670

657. ἦξαν, repültek. Az állitmány fbsé, B 36-hoz. — ὁ μὲν (Σαρπηδῶν), ellentéte Τληπόλεμος (660). — μέσσον, fordítását Δ 533-hoz.

658. ἀλεγεινή, fájdalmat okozva, fájdalmasan.

659 = N 580, X 466. νύξ a halálról; vö. σκότος Δ 461-hez.

661. βελήκειν, a záró γ-vel mint a feltűnt. — μαιμώωσα, vágyva, vágyakodva (átfurakodott). A szó életet kölcsönöz tárgynak, mint ἦξα (657).

662. ὅστέῳ ἐγχριμφοῖσα, a csonthoz közeledve, a csontig. — πατήρ, atyja, ti. Zeus, vö. Z 198, 199. — ἔτι, még most, de később (II 502) el fog esni Trójánál.

665. ἐλκόμενον. A mint tovább vitték Sarpedont, a combjába akadt

lándzsá vonszolja akadályozta út. — τό μὲν, előlegezi a következő htlnet (ἐξέρύσαι): arra senki sem gondolt (hogy). — ὅφρ' ἐπιβαίη, hogy felléphessen s hogy ne kelljen őt tovább hurcolni.

667. σπυδόντων, a sjtó οὐ τις-től függ; a rltó okát rejti annak, hogy mért nem gondolt arra senki (665). — πόνον, mint 517. — ἀμφιέποντες, „körülötte sűrűge forogva“, röviden: körülötte.

670. τλήμονα θ. ἔχων, állhatatos, bátor szivű, bátor. — μαίμησε, nyugtalanzkodott, háborgott a bosszúságtól, látva a megölt Tlepolemost. οἱ φίλον ἦτορ, az ő szive, azaz, ő (maga), vö. 364-hoz.

671. κατά φρ. κ. κ. θυμόν, mélyen, sokáig, vö. 326, 406.

ἦ ὅ γε τῶν πλεόνων Λυκίων ἀπὸ θυμὸν ἔλοιτο.
οὐδ' ἄρ' Ὀδυσσῆι μεγάλῃτορι μῶρσιμον ἦεν
ἰφθιμὸν Διὸς υἱὸν ἀποκτάμεν ὀξεί χαλκῷ.
τῷ βα κατὰ πληθῶν Λυκίων τράπε θυμὸν Ἀθήνη.
ἐνδ' ὅ γε Κόϊρανὸν εἶλεν Ἀλάστορά τε Χρομίον τε
Ἄκανδρόν δ' Ἄλιόν τε Νοήμονά τε Πρύτανιν τε.
καί νύ κ' ἔτι πλέονας Λυκίων κτάνε διὸς Ὀδυσσεύς,
εἰ μὴ ἄρ' ὀξὺ νόησε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ.
βῆ δὲ διὰ προμάχων κεκορυθμένος αἰδοπι χαλκῷ,
δειμα φέρων Δαναοῖσι· χάρη δ' ἄρα οἱ προσιόντι
Σαρπηδῶν, Διὸς υἱός, ἔπος δ' ὀλοφυδὸν ἔειπεν
„Πριάμῃδη, μὴ δὴ με ἔλωρ Δαναοῖσιν ἐάσης
κεῖσθαι, ἀλλ' ἐπάμυνον ἔπειτά με καὶ λίποι αἰὼν
ἐν πόλει ὑμετέρῃ, ἐπεὶ οὐκ ἄρ' ἔμελλον ἐγὼ γε
νοστήσας οἰκόνδε, φίλην ἐς πατρίδα γαίαν,
εὐφρανέειν ἄλοχόν τε φίλην καὶ νῆπιον υἱόν.“

Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἔκτωρ,
ἀλλὰ παρήξεν, λελιγμένος ὄφρα τάχιστα
ῶσαιτ' Ἀργεῖους, πολέων δ' ὅπῳ θυμὸν ἔλοιτο.

673=K 506. τῶν πλεόνων, a t ű b b i,
nagyobb számu mint az egyedüli
Sarpédon. A sjtó θυμὸν-τὸν fűgg.

674. Ὀδ. μῶρσιμον ἦεν, ugy akarta
a s o r s hogy Od. A htln (ἀποκτάμεν)
alanyát a tldtō (Ὀδυσσῆι) rejti.

677. Ἀλάστ. τε Χρ. τε. A nevek mint
Nestor emberei Δ 295 is. Utánzása
Ovid.M. XIII 257. kt. Vergil.A.IX 767.

680. εἰ μὴ ἔς νόησε. A feltétel a
tehetetlenségről, mint Γ 374: „ha
nem látja vala“.

681 = Δ 495.

682. δειμα, csak itt, hogyan má-
sutt? pl. 812, 817. — οἱ προσιόντι,
az ὅ κῶζεledésének.

685. κεῖσθαι, ott hevernőn,
Mintogy őt még hordják, azt nyil-
vánítja ezzel, a mitől fel, hogy
bekövetkezhetik. — ἐπάμυνον, ti. ἐμοί,
fogadj (engem) oltalmadba. — καὶ
λίποι, akár el is hagyhat.

687. ἐν πόλ. ὑμετ. Tróját Sarpédon
idegennek tekinti; mert az övé hol
volt? B 876. — ἔμελλον, alkalmasint,
Δ 564-hez.

689. οὐ τι προσέφη, mert tettere kész
buzgósága szólni nem engedte.

690. ὄφρα, Δ 465-hez.

691. ῶσαιτο, v i s s z a ű z z e, hason-
értelmű a cselekvő, 626; vö. Δ 262-
hez. — πολέων, a sjtó mint 674.

675

680

οἱ μὲν ἄρ' ἀντίθεον Σαρπηδόνα διὸ ἐταῖροι
εἶσαν ὑπ' αἰγιόχοιο Λιδὸς περικαλλεί φηγῷ,
ἐκ δ' ἄρα οἱ μηροῦ δόρυ μελινον ὥσε θυράζε
ἰφθιμὸς Πελάγων, ὅς οἱ φίλος ἦεν ἐταῖρος·
τὸν δ' ἔλιπε ψυχῇ, κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς.
αὐτίς δ' ἀμπνύνθη, περὶ δὲ πνοιή Βορέαιο
ζώγρει ἐπιπνεύουσα κακῶς κεκαφητότα θυμὸν.

Ἀργεῖοι δ' ὑπ' Ἀρηι καὶ Ἔκτορι χαλκοκορυστῇ
οὔτε ποτὲ προτρέποντο μελαινῶν ἐπὶ νηῶν
οὔτε ποτ' ἀντεφέροντο μάχη, ἀλλ' αἰὲν ὀπίσσω
χάζονδ', ὡς ἐπύθοντο μετὰ Τρώεσσιν Ἄρηα.
ἐνθα τίνα πρῶτον, τίνα δ' ὕστατον ἐξενάριξαν
Ἔκτωρ τε, Πριάμοιο παῖς, καὶ χάλκεος Ἄρης;

693. φηγῷ, b ű k k (Quercus escu-
lus), a skaei kapu közelében,
Z 237, H 22, I 354, A 170; a fa
Zeus fája volt H 60, mint az olajfa
Athéné.

694. θυράζε, ismétli ἐκ értelmét;
elvesztvén „ajtó“ fogalmát utó-
szónak tekinthető, mint Σ 447, Φ 29,
ϕ 422.

696. ψυχῇ, az eszmélet, az ájulás
folytán. — ἀχλὺς, a szem fényének
elborulásáról, mint νῆξ 310.

697. ἀμπνύνθη (ἀνα-πνέω), „felszusz-
szant“, magához tért. A köz-
beszuratot Bv. 99; végecsönkitást
Bv. 95.

698. ζώγρει, felélesztette,
felüdítette, össze nem téveszthető a
másik igével ζωγρέω=ζωός és ἀγρέω,
élve (élőt) fogok. — ἐπιπνεύουσα
mellé való περί (697): körül fujta. —
κακῶς, alig, bajjal. — κεκαφητότα, ti.
Σαρπηδόνα, tárgyá ζωγρει-nek. A

rlő tárgyá megint θυμὸν; κεκαφητότα
csak itt ἔς ε 468; γυῖκε καπ, mely-
ből καπῶ (X 467) és καπνός; κεκα-
φητότα θυμὸν, lihegő.

699. ὑπ' Ἀρηι, Arestől (üzetve).

700. προτρέποντο, vetődtek, neki
(ἐπὶ) fordultak.

701. ἀντεφέροντο, előnyomul-
tak, ellentéte προτρέποντο (700), a
mennyiben, ha neki fordultak a ha-
jójknak, az ellenségnek hátat fordít-
tottak, de ellentéte χάζοντο is.

702. χάζοντο, Diomedesnek 605 kt.
adott utasítása szerint. — ἐπύθοντο,
meghallották Arest a trójaiak
köztt (levőnek), s ezt csak Diome-
destől tehették, mert a többség
előtt Ares rejtve volt.

703 = Δ 299, II 692.

704. χάλκεος, érces, fegyverze-
téről, mint 859, 866, H 146, II 543.
Átvitven is B 490, Σ 222; vö. E 785.

ἀντίθεον Τεύθραντ', ἐπὶ δὲ πλήξιππον Ὀρέστην,
 Τρηχόν τ' αἰχμητὴν Αἰσώλιον, Οἰνόμαόν τε,
 Οἰνοπίδην δ' Ἐλεον καὶ Ὀρέσβιον αἰολομύτρην,
 ὅς ῥ' ἐν ὕλῃ ναίεσκε μέγα πλούτοιο μεμηλώς,
 λίμνη κεκλιμένος Κηφισίδι· παρ δέ οἱ ἄλλοι
 ναῖον Βοιωτοί, μάλα πῖονα δῆμον ἔχοντες.

τοὺς δ' ὡς οὖν ἐνόησε θεά, λευκώλενος Ἥρη,
 Ἀργείους δλέκοντας ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ,
 αὐτίκ' Ἀθηναίην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 „ὦ πόποι, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, ἀτρυτώνη,
 ἧ ῥ' ἄλιον τὸν μῦθον ὑπέστημεν Μενελάω,
 ἴδιον ἐκπέρσαντ' εὐτείχεον ἀπονέεσθαι,
 εἰ οὕτω μαίνεσθαι ἐάσομεν οὐλον Ἄρηα.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶϊ μεδώμεθα δούριδος ἀλκῆς.“
 ὧς ἔφατ', οὐδ' ἀπίδῃσε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη.

705. ἐπὶ δέ, ahhoz, azonkívül, mint
 a 291. — πλήξιππον, lövő, mint
 B 104. — Ὀρέστης, egy trójai is
 M 139; hasonlóan Οἰνόμαος M 140
 és Ἐλενος Z 76.

707. αἰολομύτρην, fényes övű,
 ére diszitményéről, mint αἰολοδώρη
 Δ 489; mások „mozgékony övű,
 mint χορδαίολος.

708. ὕλῃ, B 500-hoz; méretében
 mi a különbség itt és ott? —
 ναίεσκε, Bv. 47. — μεμηλώς (μέλω),
 mi után járva (járó), sjtóval, vö.
 a latinban amans, studiosus divi-
 tiarum.

709. κεκλιμένος, neki dőlve, s z o m-
 s z é d s á g á b a n. — Κηφισίς tavá-
 nak későbbi neve Κωφαίς. — παρ
 δέ οἱ (ti. Ὀρέσβιω), vö. ναίε παρ
 Πριάμω N 176, O 551.

710. πῖονα δῆμον, gazdag (föld)
 birtok. — ἔχοντες, fordítsd -és kép-
 zővel.

711—791. Athéné s Héré, Zeus, en-
 gedelmével, a harcélre szállnak,
 buzdítják az achivokat.

711. τοὺς, Hektort és Arest (704).

712. δλέκοντας alanya τοὺς-ban (711)
 rejlik: hogy ők öldökölik.

714 = B 157.

715. ἧ ῥα, bizony. — ἄλιον, hasz-
 talan, Δ 498-hoz. — τὸν μῦθον, (ama)
 s z a v u n k a t, bővitve 716 által.
 — ὑπέστημεν, ígértük, a d t u k (sza-
 vunkat); tárgy nélkül is Δ 267.

716. ἐκπέρσαντ' melyik eset? B
 113-hoz.

718 = Δ 418.

719—721 = O 381—383. οὐδ' ἀπί-
 δῃσε, és azonnal szót fogadott, Γ
 120-hoz.

705

710

715

ἧ μὲν ἐποικομένη χρυσάμπυκας ἔντυεν ἵππους
 Ἥρη, πρέσβα θεά, θυγάτηρ μέγαλοιο Κρόνοιο·
 Ἥβη δ' ἀμφ' ὀχέεσσι δῶδός βάλε καμπύλα κύκλα,
 χάλκεια ὀκτάκνημα, σιδηρέω ἄξονι ἀμφίς.
 τῶν ἧ τοι χρυσέη ἵτυς ἀφ᾽ ἑίτος, αὐτὰρ ὑπερθεν
 χάλκῃ ἐπίσσωτρα προσαρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι·
 πλήμυλαι δ' ἀργύρου εἰσί, περιδρομοὶ ἀμφοτέρωθεν.
 δίφρος δὲ χρυσεῖσι καὶ ἀργυρεῖσιν ἱμάσιν
 ἐντέταται, δοιαί δὲ περιδρομοὶ ἀντυχῆς εἰσιν.
 τοῦ δ' ἐξ ἀργύρου ρυμὸς πέλεν· αὐτὰρ ἐπ' ἄκρω
 δῆσε χρυσεῖον καλὸν ζυγόν, ἐν δὲ λέπαδνα
 κάλ' ἔβαλε, χρυσεῖ. ὑπὸ δὲ ζυγὸν ἦγαγεν Ἥρη

720

725

730

721 = O 383 E 194, 243. πρέσβα,
 tisztes, Δ 59-hez.

722. Ἥβη, Héré szolgálatjában,
 Δ 2-hez. — ἀμφ' ὀχέεσσι, a szekér két
 oldalára rakta (βάλε); még pontosab-
 ban jelöli meg a helyet ἄξονι ἀμφίς
 (723) — κύκλα változó neműségét
 Bv. 12.

723. χάλκεια. Az isteni kocsin az
 is ércből van, a mi a halandóknál
 fából való, vö. Δ 37-hez. — ὀκτά-
 κνημα, nyolc küllőjű. A küllők sugár-
 szerűen összekötik az agyat (πλήμυ-
 ναι) a talppal (ἵτυς).

724. ἵτυς, hogy miből készült,
 Δ 486-hoz. — ἀφ᾽ ἑίτος, mert isteni,
 B 46-hoz.

725. ἐπίσσωτρα, az a bronce,
 mely a talpakat összetartja, réz volt.
 — προσαρηρότα, oda illesztve, sze-
 gezve. — θαῦμα ἰδέσθαι, (ugy hogy)
 bámulatos, ζ 306-hoz.

726. πλήμυλαι, 723-hoz. — περιδρομοί,
 jobbról balról (ἀμφοτέρωθεν) a ten-
 gely körül keringő.

727. δίφρος, a kocsiszék vagy
 kosár az oldalait diszítő aranyos és
 ezüstös szíjak segítségével lett a
 tengelyhez kötve (ἐντέταται).

728. ἀντυχῆς, a kocsiszék kari-
 mája, széle, körüldeköri (περί-
 δρομοί) kétszeres (δοιαί), ámbár 262
 csak egy ἀντυχῆ-ről szól.

729. ρυμὸς. A kocsi rúdja ugy
 oda volt illesztve a kocsiszékhez,
 mintha belőle (τοῦ ἐξ) nőtt (πέλεν)
 volna ki. — ἐπ' ἄκρω, ti. ῥυμῷ, a
 rúd végére.

730. δῆσε, ti Hébé. A járom alól
 karika csüggött, melyet a rúd vé-
 gén levő szegre dugtak; ezenkívül
 a jármat szíjjal oda kötötték. Vö.
 Ω 270 kt. — ἐν δέ, belé, a járomba.
 — λέπαδνα, m e l l s z í j a k, melyeket
 a járomhoz kötöttek (ἔβαλε), azután
 pedig a ló melle köré. Ebből állott
 a hám.

731. ὑπο ζυγόν. Ha a lovakat hám-
 ba fogták, előbb a járom alá vezet-
 ték, melyet a ló nyakán fektettek.

ἵππους ὠκύποδας, μεμαυῖ ἔριδος καὶ αὐτῆς.
 αὐτὰρ Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
 πέπλον μὲν κατέχευεν ἑάνον πατρός ἐπ' οὔδει,
 ποικίλον, ὃν β' αὐτῆ ποιήσατο καὶ κάμε χερσίν·
 ἡ δὲ χιτῶν' ἐνδύσα Διὸς νεφεληγερέταο
 τεύχεσιν ἐς πόλεμον ὄρωσέτο δακρυόεντα.
 ἀμφὶ δ' ἄρ' ὠμοῖσιν βάλετ' αἰγίδα Δυσανόεσσαν,
 δεινὴν, ἣν πέρι μὲν πάντῃ φόβος ἐστεφάνωται,
 ἐν δ' ἔρις, ἐν δ' ἀλκή, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή,
 ἐν δὲ τε Γοργεῖη κεφαλῇ δεινοῖο πελώρου,
 δεινὴ τε σμερδνὴ τε, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.
 κρατὶ δ' ἐπ' ἀμφίφαλον κυνέην ὄρετο τετραφάλῃρον,

735

740

732. ἔριδος καὶ αὐτῆς, had és zaj, ha di zaj (után).

733—737 = Θ 384—388.

734. πέπλος, felöltöny, palást. — κατέχευεν, leeresztette, levettette. — ἑάνον melléknév, tárgy, bő, ellenben Γ 385 főnév, méretileg e kettő közt még mi a különbség? — πατρός ἐπ' οὔδει, atyjának, Zeusnak, lakhelyében, az Olymposban, a hol hadi öltönye volt.

735. ποιήσατο. a kplk visszahatólag, mint Δ 97,260. — κάμε χερσίν, azaz szőtte.

736. χιτῶνα, mellényt, mellvédet, a melyet Zeus (Διός) szokott viselni.

737. ἐς πόλεμον, melléknévilleg határozza meg τεύχεσιν-t: háboruba való fegyverekkel. — δακρυόεντα, siralmas, ti. könnyezettő; máskép Z 455.

738. Vö. B 45. — αἰγίς, Zeus paizsa, vö. Ζεὺς αἰγιόχος (733);

megrázva félelmet gerjeszt és a harcsokat futásnak indítja, vö. O 229 kt. — Δυσανόεσσαν, rojtos, B 448. Az ut e két helyen Bv. 78.

739. περί πάντῃ, kereken mindenütt. — φόβος, futás, rém, vö. E 223. ἑστεφάνωται, koszoruként övezkedő röz.

740. ἔρις, ἀλκή, ἰωκή. Zeus pajzsának különféle hatását élénkíti a személyesítés.

741. ἐν δὲ τε, az egyszerű ἐν δὲ után: benne van továbbá. — πελώρου, a sjtó, mintha Γοργούς és nem Γοργεῖη előzné meg, vö. B 54, Γ 180. A Gorgo fő a paizs közepén foglalt helyet (vö. A 36 kt.); tekintete az embert kővé változtatta.

742. Διὸς τέρας, Zeusnak esodattárgya, hatása miatt.

743 = A 41. ἐπ' ἔκεzte az után-tétben mért visszavonatlan? Bv. 100. — ἀμφίφαλος, két ormu. A négy tárgyú (τετραφάλῃρος) sisaknak egy

χρυσείην, ἑκατὸν πολίων πρυλέεσσι ἀραρυίαν.
 ἐς δ' ὄρεα φλόγεα ποσὶ βήσεται, λάξετο δ' ἔγχος,
 βριῦν μέγα στιβαρόν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν
 ἡρώων, τοῖσιν τε κοτέσεται ὄβριμοπάτρη.
 Ἥρη δὲ μάλιστα ὄως ἐπεμαλετ' ἄρ' ἵππους·
 αὐτόμαται δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὠραί,
 τῆς ἐπιτέτραπται μέγας οὐρανόσσι Οὐλύμπός τε,
 ἡμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος ἢ δ' ἐπιδῆναι.
 τῇ βρα δὲ αὐτῶν κεντρηνεκέας ἔχον ἵππους.
 εὖρον δὲ Κρονίωνα θεῶν ἄτερ ἡμῶν ἄλλων
 ἀκροτάτῃ κορυφῇ πολυδεϊράδος Οὐλύμπιοι·
 ἐν δ' ἵππους στήσασα θεά, λευκώλενος Ἥρη,
 Ζῆν' ὑπατον Κρονίδην ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 „Ζεῦ πάτερ, οὐ νευσεῖζήν Ἄρει τάδε καρτερὰ ἔργα;
 ὄσασιόν τε καὶ οἷον ἀπώλεσε λαὸν Ἀχαιῶν

745

750

755

második orma is volt, jobbról balra (E 362-hez). — κενεῖν, sisakot, Γ 386-hoz.

744. πρυλέεσσι, πρυλεῖς (πρό), talán πρ. πρόμαχοι előharcosok. Száz város előharcosaival ellátva, diszítve (ἀραρυία), természetesen érebe vert képekben. — ἑκατον és πολίων, költői tulzás.

745—752 = Θ 389—396. φλόγεα, fényes, érc veretéséről. Nyújtott a-ját Bv. 85.

746, 747 = α 100, 101.

748 δέ, végtagját Bv. 89. — ἐπεμαλετο, legyintette, ütötte.

749. μύκον (μυκάσμαι), nyikorogtak, nyikorogva megnyiltak. — οὐρανοῦ, πύλαι mellé való. — ἔχον, őriztek, ővtak. A félmult a tartósságtól; a Hórák állandó foglalatosságára jobban illett volna a jelen, vö. 746.

750. ἐπιτέτραπται, van bízva. — οὐρανος Οὐλ. τε, A 497-hez.

751. ἀνακλῖναι, a htn a szándék-ról (azért hogy). — πυκινὸν νέφος. Felhő képezi a menny kapuját, a mennyben felhő borítja az eget.

752. τῇ, ott, a kapun át (δ. αὐτῶν). — ἔχον, hajtották, ti. Hērē és Athēnē.

753. Vö. A 498. ἄτερ hová való? vö. Δ 376, E 473.

754 = A 499, Θ 3.

755. Vö. 368, 775.

757. Ζεῦ πάτερ. Mint πατηρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε (E 426) Zeus nejtől is ily címet kap; vö. A 503. — νευσεῖζήν, rossz neven veszed Arestől (Ἄρει).

758. ὄσασιόν, am. ὄσων, vö. ὄσος ἔρη οἶός τε Ω 630. A felkiáltásnál az

μάψ, ἀτὰρ οὐ κατὰ κόσμον, ἐμοὶ δ' ἄχος· οἱ δὲ ἔκηλοι
τέρπονται Κύπρις πε καὶ ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
ἄφρονα τοῦτον ἀνέντες, ὅς οὐ τινα οἶδε θέμιστα.
Ζεῦ πάτερ, ἦ βρά τι μοι κεχολώσασαι, αἶ κεν Ἄρφα
λυγρῶς πεπληγυῖα μάχης ἐξ ἀποδώμαϊ;“

τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
„ἄγρει μάν οἱ ἔπορσον Ἀθηναίην ἀγελείην,
ἦ ἑ μάλιστ' εἴωθε κακῆς ὀδύνησι πελάζειν.“

ὃς ἔφατ', οὐδ' ἀπίσθησε θεά, λευκώλενος Ἥρη,
μᾶστιξεν δ' ἵππους· τῷ δ' οὐκ ἄκοντε πετέσθη
μεσσηγὺς γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
ὅσων δ' ἡεροειδὲς ἀνὴρ ἴδεν ὀφθαλμοῖσιν
ἦμενος ἐν σκοπιῇ λεύσσων ἐπὶ οἴνοπα πόντον,
τόσων ἐπι θρώσκουσι θεῶν ὑψηγέες ἵπποι.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τροίην ἴξον ποταμῷ τε βρόντε,
ἦχι βροῶς Σιμόεις συμβάλλετον ἠδὲ Σκάμανδρος,
ἐνδ' ἵππους ἔστησε θεά, λευκώλενος Ἥρη,

760

765

770

775

igét tagadólag fordítjuk: mennyi és milyen népet nem pusztított el!

759. μάψ — κόσμον = B 214, γ 138. — ἄχος, állítmányilag, Δ 155-hez.

761. τοῦτον, mint *istum*, megvetőleg, mint 831. — ἀνέντες, feluszítván; mind a kettőről, pedig csak Apollonról tudjuk, 455 kt. — οὐ τινα οἶδε, mit sem tud. — θέμιστα, a mi okos és helyes, röviden: becsület.

763. λυγρῶς, keservesen megcsapva (πεπληγυῖα). — ἀποδώμαϊ, elüzöm, eltávolítom; az α megnyújtását Bv. 84.

765. ἄγρει μάν, nosza, ugyan, felszólításnál, mint ἀλλ' ἄγε δὲ (718). — ἀγελείη, Δ 128.

766. πελάζειν, am. δίδομαι, vö. 397.

768. Vö. 366.

769 = Θ 46. γαίης τε καὶ οὐρανοῦ, mi megfordítva: ég és föld. Vö. Vergil A. IV. 256: *terras inter caelumque*.

770. ὅσων, terjedéki trt, a mennyire; ehhez jelzői csatolmány ἡεροειδὲς, a levegőbe, a szabad égbe.

771. ἦμενος módosítja λεύσσων rít, emez ἴδεν-t: nézve lát.

772. τόσων ἐπι, annyira (oly magasra) ugranak az isteni lovak. — ὑψηγέες (ὑψος, ἦχη) magasra emelt fővel nyertve, vö. Vergil A. XI. 496: *arrectis frenis cervicibus*.

774. συμβάλλετον. Két alanynak az állítmánya a kettősben (vagy többsben) már az első után (Alkman-

λύσασ' ἐξ ὀχέων, περὶ δ' ἡέρα πουλὺν ἔχευεν
τοῖσιν δ' ἀμβροσίην Σιμόεις ἀνέτειλε νέμεσσαι.
αἱ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴσματα ὁμοῖαι,
ἀνδράσιν Ἀργείοισιν ἀλεξέμεναι μεμαυῖαι.
ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἴκανον ὄπι πλειστοὶ καὶ ἄριστοι
ἔστασαν, ἀμφὶ βίην Διομήδεος ἵπποδάμιο
εἰλόμενοι, λείουσι ἐοικότες ὠμοφάγοισιν
ἢ συσί κάπροισιν, τῶν τε σθένος οὐκ ἀλαπαδόν,
ἐνθα στᾶσ' ἦσε θεά, λευκώλενος Ἥρη,
Στέντορι εἰσαμένη, μεγαλήτορι χαλκσοφώνῳ,
ὃς τόσον αὐδήσασχ' ὅσον ἄλλοι πεντήκοντα
καίδῶς, Ἀργεῖοι, κακ' ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί.
ἄφρα μὲν ἐς πόλεμον πωλέσκατο διὸς Ἀχιλλεύς,
οὐδέ ποτε Τρῶες πρὸ πυλάων Δαρδανιῶν
οἰχνησάντων κείνου γὰρ ἐδεΐδισαν ὄβριμον ἔγχος·
νῦν δὲ ἐκάς πόλιος κοίτης ἐπὶ νηυσὶ μάχονται.“

780

785

790

(éle-sajátság), mint Y 138, x 513, é 216.

776 = Θ 50. πουλὺν, a nő nem helyett (Bv. 18), versméreti szük-ségből, míg ἡ πολλή és πολλήν Γ 381, Λ 752, P, 269, Y 444, Φ 549. A sűrű kód célja mi? vö. 23, 127, 186.

777. ἀμβροσίην, mint 369 ἀμβρόσιον εἶδαρ. — ἀνέτειλε, növelt, teremtett (a partján). — νέμεσσαι, célzatos htl, eledelül.

778. ἴματα, nyomai, léptei, vonatk. trt.

779. ἀνδράσιν, fordítatlan marad Ἀργείοισιν mellett, B 474-hez.

780. ῥα, oda a hol, mint Δ 132.

781. βίην Διομήδεος, a hős D. köré (ἀμφὶ); a körülírást Γ 105-hez.

782, 783 = H 256, 257. εἰλόμενοι, sorakozva. — ἐοικότες, mint, B 800.

A vitéz úgy harcol mint az oroslán vagy vadkan, Δ 253, E 299.

785. Στέντωρ, kinek hangja példabeszéddé vált, Homérosznál csak itt fordul elő. — εἰσαμένη, mint, B 765-hez. Here Stentornak csak hangját utánozta.

787 = Θ 228. αἰδώς, hivólagos alanyeset: szégyen gyalázat! — κακ' ἐλέγχεα, az elvont összerűen, B 235-hez; mint ἐλεγχέες Δ 242. — εἶδος ἀγητοί, feddőleg, mint Γ 39.

789. πυλάων Δαρδ. azonos a skaci kapuval, Γ 145-hez.

791 = N 107. κοίτης ἐπὶ νηυσί. Minthogy a harc 700 szerint nem a hajtábornál folyt, hanem épen a város közelében (466), e kifejezés a szenvedély sugalta túlzásnak tekintetű.

ὡς εἰποῦς ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
 Τυδείδῃ δ' ἐπόρουσε θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη·
 εὔρε δὲ τὸν γε ἄνακτα παρ' ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔλκος ἀναψύχοντα, τό μιν βάλε Πάνδαρος ἰφί.
 ἰδρῶς γάρ μιν ἔτειρεν ὑπὸ πλατέος τελαμῶνος
 ἀσπίδος εὐκύνκλου· τῷ τείρετο, κάμνε δὲ χεῖρα·
 ἄν δ' ἴσχων τελαμῶνα κελαινεφές αἶμ' ἀπομόργνυ.
 ἵππεύου δὲ θεῶ ζυγοῦ ἤψατο φώνησέν τε·
 „ἦ ὀλίγον οἱ παῖδα εὐικότα γείνατο Τυδεύς.
 Τυδεύς τοι μικρὸς μὲν ἔην δέμας, ἀλλὰ μαχητής·
 καὶ ῥ' ὅτε πέρ μιν ἐγὼ πολεμίζεον οὐκ εἴασκον
 οὐδ' ἐκπαράσσειν, ὅτε τ' ἤλυθε νόσφιν Ἀχαιῶν

792 — 909. *Diomedes megsebesíti Arest Athéné segítségével; Ares panasza az Olymposban.*

793. ἐπόρουσε, hozzá iramodott, barátságos indulattal; más-kép E 432.

794. εὔρε mellett a helyet (παρ' ἵπποισιν κ. ὄχ.) mi már az igénéél előlegezzük: ott találta.

795. ἀναψύχοντα, hütve sebet, mely égette. — τό μιν βάλε, melyet rajta ejtett. A kettős trtet E 361-hez.

796. ἰδρῶς, a sebbel érintkező izzadság. — ὑπὸ πλ. τελαμῶνος, a széles szíjtól támadt izzadság. A paizs szíjját B 388-hoz.

797. τῷ τείρετο, azért (az izzadságért) kinlódott. — κάμνε, a kínos fájdalom következtében belefára dt a (jobb) keze, mely a lándzsát szokta hordani. A trt (χεῖρα) vonatkozási.

798. ἄν ἴσχων, megemeltve. — ἀπομόργνυ, ti. Diomedes.

799. ζυγοῦ ἤψατο, megfogta a jármat, hogy nyugodtan beszélgethessen a kocsin levő (S37) Diomedessel.

800. οἶ, *sibi*, mint visszaható ekezetes. — εὐικότα, a ríő rejti a főfogalmat, s ilyenkor a főige (γείνατο) mellék mondat alakját öltheti: beh keveset hasonlít hozzá (ti. atyjához) a fiu, a kít Tydeus nemzett.

802. οὐκ εἴασκον, mert ő csak amegy rohant a harcba. Az ellentét következik 809.

803. ἐκπαράσσειν, tündökölni, kitünni; képzését B 450-hez. — ὅτε τε, egy második előrész ὅτε περ (802) után; az első előrész az általános esetet tartalmazza, a második a különöst. Az utórész (805) azonban csak a második előrészhez illik. A dolog maga részletesebben van elbeszélve Δ 370 kv. — νόσφιν Ἀχαιῶν, am. 388 μόνος ἑών.

ἄγγελος ἐς Θήβας, πολέας μετὰ Καδμείωνας,
 δαίνυσσάι μιν ἄνωγον ἐνὶ μεγάροισιν ἔκηνον,
 αὐτὰρ ὁ θυμὸν ἔχων ὄν καρτερόν, ὡς τὸ πάρος περ,
 κούρους Καδμείων προκαλίζετο, πάντα δ' ἐνίκα
 [ῥηιδίως· τοίη οἱ ἐγὼν ἐπιτάρβροδος ἦα].
 σοὶ δ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ παρά τ' ἴσταμαι ἠδέ φυλάσσω,
 καὶ σε προφρονέως κέλομαι Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἀλλὰ σευ ἦ κάματος πολυαῖξ γυῖα δέδουκεν,
 ἦ νύ σέ που δέος ἴσχει ἀκήριον· οὐ σύ γ' ἔπειτα
 Τυδέος ἔκγονός ἐσσι δαΐφρονος Οἰνεΐδαο.“

τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρατερὸς Διομήδης·

„γινώσκω σε, θεά, θυγάτηρ Διὸς αἰγιόχοιο.

τῷ τοι προφρονέως ἐρέω ἔπος οὐδ' ἐπικεύσω.

οὔτε τί με δέος ἴσχει ἀκήριον οὔτε τις ὄκνος,

ἀλλ' ἔτι σέων μύνημαι ἐφετμέων, ἄς ἐπέτειλας.

οὐ μ' εἴας μακάρεσσι θεοῖς ἀντικρῶ μάχεσθαι

τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη

804. π. μετα Καδμ. vö. Δ 385.

805. ἄνωγον, biztattam (hogy). — Az ebédet, a melyre Tydeust meghitták, Δ 386-hoz.

806. ἔχων, az ő bátorságával. — τὸ πάρος περ, ti. εἶχεν; az egésznek „hajdani, egykori“ felelhet meg.

807. Vö. Δ 389.

808. Vö. 390 és E 828. τοίη, „nagy“ fogalmát másítja: oly nagy, a k k o r a. — ἐπιτάρβροδος nyujtottabb alakja ἐπιρβροδος-nak, értelmére azonos, mindig csak istenekről.

809. σοὶ csak parisztamai-hoz illik tldtában, φυλάσσω-hoz melyik esetben? B 251; vö. A 196, δ 119-hez.

810. προφρονέως, kegyesen, s z é p s z e r i v e l, κέλομαι-hoz való.

811. σευ csak γυῖα-hoz való — κάματος πολυαῖξ, fáradság a süri rohanástól, A 165-hez. — δέδουκεν, meg sz állta, váltakozik λαμβάνω-val, Δ 230.

812. ἀκήριον (κῆρ), halálos, vö. γλωρὸν δέος H 479. — ἔπειτα, következtetőleg: ennél fogva, tehát.

813. Οἰνεΐδαο, vö. B 641, E 117.

815. γινώσκω σε, ismerlek, rád ismerek; képzeld az istennőt valamely hős alakjában.

817. τις ὄκνος, valami lassuság, vonatkozva 811-re.

818. ἄς ἐπέτειλας, bővíté σέων értelmét. σέων olvasását Bv. 94. A dolog történtét vö. 129 kv.

820, 821 = 131, 132. οὐτάμεν εἰ

ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξεί χαλκῶ.
 τούνεκα νῦν αὐτός τ' ἀναχάζομαι ἠδὲ καὶ ἄλλους
 Ἀγείους ἐκέλευσα ἀλήμεναι ἐνθάδε πάντας
 γυγνώσκω γάρ Ἀρηα μάχην ἀνά κοιρανέοντα."

τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη
 „Τυδείδη Διόμηδες, ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ,
 μήτε σύ γ' Ἀρηα τό γε δείδιδι μήτε τιν' ἄλλον
 ἀθανάτων τοίη τοι ἐγὼν ἐπιτάβροσός εἰμι.
 ἀλλ' ἄγ' ἐπ' Ἀρηι πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους,
 τύψον δὲ σχεδίην, μηδ' ἄζωο θούρον Ἀρηα,
 τοῦτον μαινόμενον, τυκτὸν κακόν, ἄλλοπρόσαλλον,
 ὃς πρόφην μὲν ἐμοί τε καὶ Ἥρῃ στεῦτ' ἀγορεύων
 Τρωσὶ μαχήσεσθαι, ἀτὰρ Ἀργείοισιν ἀρήξειν,
 νῦν δὲ μετὰ Τρώεσσι δμλεῖ, τῶν δὲ λέλασται."

ὣς φαμένη Σθένελον μὲν ἀφ' ἵππων ὥσε χαμαῖζε,

οὐ μ' εἶας (819)-b61 értsd ἐκέλευές με
 (azt mondtad hogy).

822. ἀναχάζομαι, a jelen, mivel a
 hátrálás 600 óta most is tart.

823. ἀλήμεναι (εἶλω), 2. fgtin (ζάλη),
 vö. ἔλεν (X 12), ἀλείς, ἀλέν (Ψ 420),
 jelenjét E 782.

824. γυγνώσκω látom, észre veszem
 (hogy). — μάχην ἀνά, a csatatéren.
 Az eljő Bv. 100.

826 = 243.

827. τό γε, vonatk. trt, a mi azt
 nézi, a z é r t.

829. πρώτῳ, legelőbb, — ἔχε, tartsd.

830. σχεδίην, am. σχεδόν (607), k ö
 zel állva hozzá, vö. αυτοσχεδίην
 (M 192), a nőnemű melléknév trtét
 ighzólag, a 97-hez.

831. τοῦτον, mint 761. Ἔρτσδ a kö
 vetk. mind a három névhez. — τυκτὸν

(τεύχω) κακόν, „faragott rozsz“, a
 melléknév fokozni akarja κακόν-t, a
 világ rosszsa. — ἄλλοπρόσαλλον,
 a ki egyiktől a másikhoz átugar,
 csapodár, mint a hadi szerenése,
 a minek indokolása a következők
 ben.

832. στεῦτο, (azt) állította
 (hogy), B 597-hez. — ἀγορεύων,
 mondva, élő szóval. Ehez járul
 nak a tidtók: ἐμοί, elöttem. A kö
 vetkező ígéret magában az Iliasban
 elő nem fordul.

833. μαχήσεσθαι mellett a tidtót
 124-hez.

834. τῶν δέ, ti. Ἀργείων. A sjtó
 λέλασται (λανθάνομαι) tárgya, vö.
 B 724.

835. Σθένελον, Diomédés gyeplö
 sét, A 367. — ὥσε, a kocsiról földre

χειρὶ πάλιν ἐρύσσασ' ὁ δ' ἄρ' ἐμπαπέως ἀπόρουσεν.
 ἠ δ' ἐς δίφρον ἔβαινε παρὰ Διομήδεα διον
 ἐμμεμαυῖα θεά· μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων
 βριδσοῦνη· δεινὴν γὰρ ἄγεν θεόν, ἄνδρα δ' ἄριστον.

λάξετο δὲ μάλιστα καὶ ἠνία Παλλὰς Ἀθήνη
 αὐτίκ' ἐπ' Ἀρηι πρώτῳ ἔχε μώνυχας ἵππους.
 ἦ τοι ὁ μὲν Περύφαντα πελώριον ἐξενάρειεν,
 Αἰτωλῶν ὄχ' ἄριστον, Ὀχρητοῦ ἀγλαόν υἱόν.
 τὸν μὲν Ἀρης ἐνάρειε μαιφόνος· αὐτὰρ Ἀθήνη
 δὴν Ἀιδος κυνέην, μή μιν ἴδοι ὄβριμος Ἀρης.

ὥς δὲ ἴδε βροτολοιγὸς Ἀρης Διομήδεα διον,
 ἦ τοι ὁ μὲν Περύφαντα πελώριον αὐτόσ' ἔασεν
 κείσθαι, ὅτι πρώτον κτείνων ἐξαινυτο θυμόν,
 αὐτὰρ ὁ βῆ ῥ' ἰθὺς Διομήδεος ἵπποδάμοιο.

οἱ δ' ἔτα δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 πρόσθεν Ἀρης ὠρέξασθ' ὑπὲρ ζυγὸν ἠνία δ' ἵππων
 ἔργει χαλκείῳ, μεμαῶς ἀπὸ θυμόν ἐλέσθαι,
 καὶ τό γε χειρὶ λαβοῦσα θεά, γλαυκῶπις Ἀθήνη,

rántotta, nem ellenséges szán
 dékből, hanem, hogy helyet csináljon
 magának Diomédés mellett (837).

836. πάλιν, hátra, a koci nyilt
 része felé.

837. ἐμμεμαυῖα, hevesen, tizesen.

839. βριδσοῦνη, a nehézségtől, te
 hertől.

840. δέ, Bv. 89.

841. Vö. 829.

842. ἐξενάρειεν, és 844 ἐνάρειε, a
 félmult, mivel Ares épen a fegy
 verfosztással foglalkozott, a mikor
 Athéné és Diomédés oda kerültek.

844. τὸν μὲν Ἀρης, keresztben felel
 meg (842) ὁ μὲν Περύφαντα-nak. —
 μαιφόνος, 31-hez.

845. Ἀιδος κυνέην, a Hádes si
 s a k j á t, mely látatlanná (ἀείδης)
 tette az istennőt, ha fején viselte.
 Mäskor megtette ugyanezt a köd
 burkolat is.

848. κείσθαι, az állapotról, a mely
 ben hagyta; a magyarban feles.

849. ἰθὺς, a sjtóval, neki ment
 Diomédésnek.

850 = Γ 15.

851. ὠρέξασθ' nyugtózokodott, c él
 z o t t; eszköze ἔργει (852). — ὑπέρ,
 föl. Értsd a Diomédés kocsijának
 jármát s gyeplöjét, mert Ares az
 ő kocsiját átadta Aphroditének
 (363) s gyalog harcolt.

853. τό γε, t. i. Ares ländzsáját.

ὄσεν ὑπ' ἐκ δίφροιο ἐτώσιον ἀιχῆῆναι.
 δευτερος αὐτ' ὤρματο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης
 ἔγγει χαλκείῳ ἐπέρισε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη
 νείατον ἐς κενεῶνα, ὅτι ζωννύσκετο μήτηρ.
 τῆ βρά μιν οὔτα τυχών, διὰ δὲ χροά καλὸν ἔδαψεν,
 ἐκ δὲ δόρυ σπάσεν αὐτίς. ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἄρης,
 ὅσσον τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
 ἄνδρες ἐν πολέμῳ, ἔριδα ξυνάγοντες Ἄρης.
 τοὺς δ' ἄρ' ὑπὸ τρόμος εἶλεν Ἀχαιοὺς τε Τρώας τε
 δέισαντας· τόσον ἔβραχ' Ἄρης ἄτος πολέμοι.
 οἷη δ' ἐκ νεφέων ἐρεβεννῆ φαίνεται ἀήρ
 καύματος ἕξ ἀνέμοιο δυσασὸς ὀρνυμένοιο,
 τοῖος Τυδείδῃ Διομήδῃ χάλκεος Ἄρης
 φαίνετ' ὁμοῦ νεφέεσσιν ἰὼν εἰς οὐρανὸν εὐρύν.
 καρπαλίμως δ' ἴκανε θεῶν ἕδος, αἰπὺν Ὀλυμπον,
 πᾶρ δὲ Διὶ Κρονίῳνι κατῄεζο Στυμὸν ἀχεύων,
 δεῖξεν δ' ἄμβροτον αἶμα καταρρέον ἐξ ὠτειλῆς,

854. ὑπ' ἐκ. Athéné a lándzsát a kocsiból (ἐκ) kilökte, úgy, hogy az a kocsi alá (ὑπό) esett. ἐκ tldkép az igéhez való, Γ 368-hoz.

856. ἐπέρισε (ἐπ-ερίδω), ti. ἔγγος.

857. νείατος, főnévileg? vö. E 236-hoz. — μήτηρ, mások μήτηρην; ζωννύσθαι mellett mind a kettő lehet. μήτηρ-t Δ 137-hez

858. διὰ és ἔδαψεν, mint Φ 398; vö. N 831 is.

859. χάλκεος, mint 704.

860, 861 = Ξ 148, 149. ἐννεάχιλοι, a b. ἐννεαχιλοῖ, a hadur természetéhez illő tulzás. — ἐπίαχον, rá riva l, mikor neki (ἐπί) megy az ellenségnek. Alakja (tapasztalati) fgtln.

861. Ἄρης, Ares-i, azaz, hadi, B 381-hez.

862. ὑπό, alatt, Δ 421-hez.

864. ἐκ νεφέων, a felhőköl; ezek szolgáltatják az anyagot, de lát-szólag belőlök támad (φαίνεται) a sötét légkör, mely nyári forróság következtében (καύματος ἕξ) a zivart megelőzi.

865. ἄνεμος δυσασὸς, szélvész. — ὀρνυμένοιο, idői: mikor, ha.

866. τοῖος, oly sötétnek (tűnt).

867. ὁμοῦ νεφέεσσιν, felhőkkel együtt, melyekbe burkolva volt.

868. Vö. B 17 és E 367.

869. Vö. 906. Στυμὸν ἀχεύων, vö. E 399.

870. ἄμβροτον αἶμα, mint 339.

855

860

865

870

καὶ β' ὀλοφυρόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 „Ζεῦ πάτερ, οὐ νεμεσίζη ὄρων τάδε καρτερὰ ἔργα;
 αἰεὶ τοι βίγιστα θεοὶ τετληότες εἰμὲν
 ἀλλήλων ἰότητι, χάριν δ' ἄνδρεςσι φέροντες.
 σοὶ πάντες μαχόμεσθα· σὺ γὰρ τέκεσ ἄφρονα κούρην,
 οὐλομένην, ἣ τ' αἰὲν ἀήσυλα ἔργα μέμηλεν.
 ἄλλοι μὲν γὰρ πάντες, ὅσοι θεοὶ εἰσ' ἐν Ὀλύμπῳ,
 σοὶ τ' ἐπιπέδονται καὶ δεδμημέσθα ἕκαστος·
 ταύτην δ' οὔτ' ἔπει προτιβάλλει οὔτε τι ἔργῳ,
 ἀλλ' ἄνεις, ἐπεὶ αὐτὸς ἐγενίαισ παῖδ' ἀίδηλον·
 ἣ νῦν Τυδέος υἱόν, ὑπερφίαλον Διομήδεα,
 μαργαίνειν ἀνέγκην ἐπ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Κύπριδα μὲν πρῶτα σχεδὸν οὔτασε χεῖρ' ἐπὶ καρπῷ,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτῷ μοι ἐπέσσυτο δαίμων ἴσος.
 ἀλλά μ' ὑπήνεικαν ταχέες πόδες· ἣ τέ κε δηρὸν

875

880

885

872. Vö. 757.

873. τῶς, kedélyes tldtó, mint B 26. — ἐγίστα, az ige tárgya: borzasztó dolgokat. — τετληότες εἰμὲν, am. τέτλαμεν, türeünk, szenvedünk. A ríös körülírás, mint E 24.

874. φέροντες, a ríös, (valamint a tldtó ἰότητι) az indokot rejti tetlő-tes εἰμὲν-hez: mi istenek egymásnak ártunk vagy készakarva (ἰότητι) vagy mivel az emberekkel jót teszünk, vö. 384.

875. μαχόμεσθα. Leányod (Athéné) viselete miatt mi ellened szegülünk, bár engedelmességre vagyunk kötelesek (878).

876. ἀήσυλα, másutt (pl. 403) αἰσύλα. — μέμηλεν, a mult jelen értelmű: mire gondol.

877. θεοὶ, ἄλλοι mellé való. — ὅσοι

v a l a m e n n y i, felesé teszi πάντες; értelmét.

878. δεδμημέσθα, alattvalóid vagyunk, Γ 183-hoz. A személyválatoztatása ἐπιπέδονται után szük-séges volt, hogy élesebben kitűnjék az ellentét „köztünk“ és Athéné közt.

879. ταύτην, mint 761. — προτιβάλλει, rá csapsz, megfenyíted. A kplk mellett ἔπει, szava d d a l, A 433-hoz.

880. ἐγενίαισ, elébb (875) τέκεσ. Leánya iránti gyöngédséget Zeusnak hibául rója fel az indulatos Ares.

882. μαργαίνειν, unszolta (ἀνέγκην) hogy dühöngjön.

883, 884 = 458, 459.

885. ἣ τε, E 350-hez.

αὐτοῦ πῆματ' ἔπασχον ἐν αἰνήσιν νεκάδεσσιν,
ἢ κε ζῶς ἀμενηνὸς ἕα χαλκοῖο τυπῆσιν.“

τον δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

„μὴ τί μοι, ἄλλοπρόσαλλε, παρεζόμενος μινύριζε.

ἔχθιστος δέ μοι ἔσσι θεῶν οἱ Ὀλυμπον ἔχουσιν·

αἰεὶ γὰρ τοι ἔρις τε πῆλη πόλεμοί τε μάχαι τε.

μητρός τοι μένος ἔστιν ἀάσχετον, οὐκ ἐπιεικτόν,

Ἥρης· τὴν μὲν ἐγὼ σπουδῆ δάμνημ' ἐπέεσσιν.

τῷ σ' οἴω κείνης τάδε πάσχειν ἐννεστέησιν.

ἀλλ' οὐ μάν σ' ἐπι δηρὸν ἀνέξομαι ἄλλγε' ἔχοντα·

ἐκ γὰρ ἐμεῦ γένος ἔσσι, ἐμοὶ δέ σε γείνατο μήτηρ.

εἰ δέ τευ ἐξ ἄλλου γε θεῶν γένευ ᾧδ' αἰδηλος,

καὶ κεν δὴ πάλαι ἦσθα ἐνέρτερος Οὐρανίωνων.“

ὣς φάτο, καὶ Παιήν' ἀνώγειν ἰήσασθαι.

τῷ δ' ἐπὶ Παιήων ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσειν

886. αὐτοῦ bővebb meghatározása ἐν αἰν. νεκάδεσσιν. — ἔπασχον és κέ, bajt (πήματα) szenvedtem volna, melyhez feltételes előrészként gondold el μὴ ὑπὲρνεῖάν με ταχέες πόδες. Bár mint isten meg nem halhat, πῆματα alatt ἐν αἰν. νεκάδεσσιν mellett csak a halálra gondolhatott; e tulzás indulatos kedélyétől telhetett ki.

887. ζῶς és κε ἕα, élnék, mibez állitmányilag ἀμενηνός, erőtlen. A tldtó ennek okát adja (mitől).

890. Vö. A 176.

891 = A 177.

892. τοί = σοί. Zeus az egyenletlenség okát, melyet Ares Zeusbán és Athénében keresett (879, 880), Aresre hárítja; Ares pedig e természetét anyjától Hérétől öröklötte.

893. ἐγὼ különös nyomatékkal:

alig (οπουδῆ) csitítom ἐν ᾧ.

894. τῷ, azért. — οἴω és σέ πάσχειν gondolom, szenvedsz te, A 204-hez.

895. ἀνέξομαι és αἰδῶ: el nem (οὐ) tűröm, hogy. Az atyai gyöngédség erőt vesz a szigorúságon.

896. ἔσσι, származol; hozzá γένος vonatk. trt, mint 544.

897. εἰ és γένευ, a feltétel mint 679: ha származtál volna. — ᾧδ' αἰδηλος, a milyen romboló a te természeted.

898. καὶ, Uranos fiainál is alább. Uranos fiai, óriások, Zeus előtt uralkodtak, s az ő trónra léptével megbuktak és a Tartarosba kerültek; más értelmű Οὐρανίωες E 373.

900, 901 = 401, 402. πάσσειν, a párhuzamos helyen πάσσω. A 402.

[ἤχέσατ'· οὐ μὲν γὰρ τι καταδνητός γε τέτυκτο].

ὣς δ' ᾧδ' ὀπὸς γάλα λευκὸν ἐπειγόμενος συνέπηξεν

ὑγρὸν ἐόν, μάλα δ' ᾧκα περιτρέφεται κυκώωντι,

ὣς ἄρα καρπαλίμως ἤσαστο δοῦρον Ἄρηα.

τὸν δ' Ἥβη λούσεν, χαρίεντα δέ εἴματα ἔσσειν·

πάρ δέ Διὶ Κρονίωνι καδέεζετο κύδει γαίω.

αἶ δ' αὖτις πρὸς δῶμα Διὸς μέγαλοιο νέοντο,

Ἥρη τ' Ἀργεῖη καὶ Ἀλαλκομενηὶς Ἀδῆνη,

παύσασαι βροτολογίον Ἄρην ἀνδροκτασιῶων.

vers biztos hagyomány szerint itt hiányzott; amonnan lett betoldva. 902. ἔπας, oltó, melytől az édes tej megalszik. A hasonlítás megakarja világítani a seb gyors orvoslását. Az ᾧδó tehát a gyógyszernek felel meg, a tej pedig a sebnek. — ἐπειγόμενος, sietve, gyorsan. — συνέπηξεν, megaltatja, oltja; a fgtlen miből? A 218-hoz.

903. ὑγρὸν ἐόν, a folyékonyt, ellentétül az aludt tejjel. — περιτρέφεται, megvastagszik; mások περι-

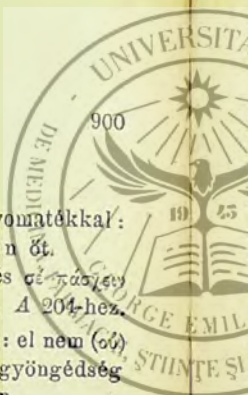
στρέφεται. — κυκώωντι, a vegyítő számára, ha vegyítik.

905. Ἥβη, istenek szolgálatjában, E 722-hez.

906. Vö. A 405, E 869, Θ 51. κύδει γαίω, dicső meggyógyulásának örömében.

908 = Δ 8.

909. Ἄρην, másutt hogy? E 390, 824; Bv. 13. — ἀνδροκτασιῶων, a sjtó, hogy miben gátolták meg (παύσασαι).

ΙΛΙΑΔΟΣ Ζ.

Ἐκτορος καὶ Ἀνδρομάχης ὁμιλία.

Τρώων δ' οἴωσθε καὶ Ἀχαιῶν φύλοπις αἰνή·
πολλὰ δ' ἄρ' ἔνθα καὶ ἔνδ' ἴδυσσε μάχη πεδίοιο,
ἀλλήλων ἰσχυρομένων χαλκήρεα δούρα,
μεσσηγὺς Σιμόεντος ἰδὲ Εἰάνδοιο βροάων.

Αἴας δὲ πρῶτος Τελαμώνιος, ἕρκος Ἀχαιῶν,
Τρώων ῥήξε φάλαγγα, φῶος δ' ἐτόροισιν ἔστηκεν,
ἄνδρα βαλὼν, ὃς ἄριστος ἐνὶ Θρήκῃσσι τέτυκτο,
υἱὸν Ἐυσσώρου, Ἀκάμαντ' ἠὺν τε μέγαν τε.
τόν β' ἔβαλε πρῶτος κόρυδος φάλον ἵπποδασείης,
ἐν δὲ μετώπῳ πῆξε, πέρησε δ' ἄρ' ὄστῃον εἴσω
αἰχμητὴ χαλκείῃ· τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν.

Ἄξυλον δ' ἄρ' ἔπεφνε βοήν ἀγαθὸς Διομήδης
Τευδρανίδην, ὃς ἔναιεν ἔυκτιμένη ἐν Ἀρίσβῃ

1—71. Az achivok gyűzelmesen nyomulnak elő.

1. οἴωσθε (οἶος, egyedül), „lett elhagyva,“ mi: elhagyták, ti. az előbbi énekben szerepelt isteuségek a csatatért.

2. πολλά, messzire, tova. — ἔνθα καὶ ἔνθα, ide oda terjedt (ἴδυσσε), a mint a talaj, kivált a folyók (4) kanyarulatai engedték. — πεδίοιο, helyileg, B 785.

3. ἰσχυρομένων alanya: a két had

harcosai, tárgya: ἀλλήλων, azaz, egymásra irányozván.

4. βροάων-t Σιμόεντος-hoz is vonatkoztatni tiltja a metszet.

5. πρῶτος, az istenek távozása óta. — ἕρκος Ἀχ., Γ 229-hez.

6. φῶος, mentség.

8. ἠὺν τε μ. τε, B 653-hoz.

9—11 = Δ 459—461.

13. Τευδρανίδην. egy achivot is hinak Tenthrasnak E 705. — Ἀρίσβῃ, B 836-hoz.

ἀφνειὸς βιότοιο, φίλος δ' ἦν ἀνδρώποισιν·
πάντας γὰρ φιλέσκειν ὁδῶ ἔπι οἰκία ναίων.
ἀλλὰ οἱ οὐ τις τῶν γε τότε ἤρκεσε λυγρὸν ὄλεστρον
πρόσθεν ὑπαντιάσας, ἀλλ' ἀμφω θυμὸν ἀπηύρα,
αὐτὸν καὶ περάποντα Καλήσιον, ὃς βρα τοῖσ' ἔππων
ἔσκειν ὑψηλόχος· τῷ δ' ἀμφω γαῖαν ἐδύτην.

Δῆρσον δ' Εὐρύαλος καὶ Ὀφέλιον ἐξενάρηξεν.

βῆ δὲ μετ' Αἴσηπον καὶ Πηδάσον, οὓς ποτε νύμφη
νῆς Ἀβαρβαρέῃ τέκ' ἀμύμονι Βουκολίων.
Βουκολίων δ' ἦν υἱὸς ἀγαθοῦ Λαομέδοντος
πρεσβύτατος γενεῆ, σκότιον δὲ εἰ γείνατο μήτηρ
ποιμαίνων δ' ἐπ' ὄεσσι μίγῃ φιλότῃτι καὶ εὐνῇ,
ἣ δ' ὑποκυσαμένη διδυμάονε γείνατο παῖδε.
καὶ μὲν τῶν ὑπέλυσε μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
Μηκιστηιάδης, καὶ ἀπ' ὄμων τεύχε' ἐσύλα.

14. ἀφνειὸς βιότοιο, mint E 544. A mellékűlén Ἄξυλον-hoz (12) való, de a visszahozó mondatba lett vonva, α 229-hez.

15. φιλέσκειν, megvendégelt. — ὁδῶ ἔπι, az országút mellett, a hol kiki a háza előtt elhaladott.

16. τῶν γε, vonatk. πάντας-ra (15). — ἤρκεσε. A veszedelem elhárítása úgy történéhetett volna, hogy valaki (τίς) Axylon elejébe (πρόσθεν) és Diomedessel szembe állt volna.

17. ἀπηύρα, ti. Diomedes, a személy (kit) és tárgy (mitől) trtével, E 155-hez.

19. ὑψηλόχος, a g y e p l ű s (ήνίοχος), a ki a fogat gazdájának alá (ὑπό, sub) van rendelve, nem „másod gyep-lős.“ — ἀμφω, azaz, árnyékaik, lelkeik, — γαῖαν ἐδύτην, a föld alá, az alvilágba szálltak.

20. Εὐρύαλος, B 565. — Ὀφέλιος; hason nevé egy achiv is, A 302.

21. Αἴσηπος, hason nevé egy trójai foIyó (B 825), és Πηδάσος, egy város (Z 35). — νύμφη νῆς, vizleány, forrás nymphája.

22. ἀμύμον, derék.

24. γενεῆ, a korról, mint γένος; T 215. — σκότιον, furtim, titkon, a házasságon kívül, a minők a νόσοι, vö. Δ 102.

25. ποιμαίνων, mint A 106. A juhászattal előkelők is foglalkoznak, vö. B 821, E 313, E 445.

27. τῶν, ti. Aesépos és Pédasos. — ὑπέλυσε-ben az eljő ὑπό (alant) csak γυῖα-ra vonatkozik; értelmét Δ 469-hez. — μένος és ψυχῆ, élet, hason-értelműek, vö. E 269, Γ 294-hez.

28. Μηκιστηιάδης, B 566-hoz.

Ἄστυαλον δ' ἄρ' ἔπειθε μινεπτόλεμος Πολυποίτης
 Πιδύτην δ' Ὀδυσσεὺς Περκώσιον ἐξενάρξειεν

30

ἔγχει χαλκίῳ, Τεύκρος δ' Ἀρετάονα διον.
 Ἄντιλοχος δ' Ἄβληρον ἐνήρατο δουρὶ φαεινῷ
 Νεστορίδης, Ἐλατον δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ναῖε δὲ Σατνιόεντος εὐφρέϊταο παρ' ὄχθας
 Πήδασον αἰπεινήν. Φύλακον δ' ἔλε Λήϊτος ἦρωσ
 φεύγοντ'· Εὐρύπυλος δὲ Μελάνδιον ἐξενάρξειεν.

35

Ἄδρηστον δ' ἄρ' ἔπειτα βοήην ἀγαδὸς Μενέλαος
 ζῶν ἐλ' ἵππῳ γάρ οἱ ἀτυζομένῳ πεδίῳ
 ἔζω ἔν βλαφθέντε μυρικίνῳ, ἀγκύλον ἄρμα
 ἄξαντ' ἐν πρώτῳ ῥυμῷ αὐτῷ μὲν ἐβήτην
 πρὸς πόλιν, ἣ περ οἱ ἄλλοι ἀτυζόμενοι φοβέοντο,
 αὐτὸς δ' ἐκ δίφροιο παρὰ τροχὸν ἐξεκυλλίσθη
 πρηγῆς ἐν κονίησιν ἐπὶ στόμα· παρ δέ οἱ ἔσθη
 Ἄτρεΐδης Μενέλαος ἔχων δολιχόσκιον ἔγχος.

Ἄδρηστος δ' ἄρ' ἔπειτα λαβὼν ἐλλίσσετο γούνων
 „ζῶρει, Ἄτρεός υἱέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα.

29. Πολυποίτης, a lapithok vezére, B 740.

30. Περκώσιον, Perkoté-beli, B 825-hez.

31. Τεύκρος, Telamon fia, N 170.

32. ἐνήρατο (ἐναίρω), értelme mint a cselekvőé, vö. Z 229.

34. Σατνιόεις, folyó a trójai lelegek tartományában, melyen Pédasos fővárosuk volt, Ψ 87.

35. Φύλακος, egy trójai; hiresebb, egy másik B 705. — Λήϊτος, egyik bűtöt vezér, B 494.

36. Εὐρύπυλος, thessali vezér B 730.

37. Ἄδρηστος, B 830-hoz.

38. ἵππῳ ἔς οἱ, lovai, A 150-hez. — ἀτυζομένῳ, megbokrosodva. — πεδίῳ, mint 2.

39. βλαφθέντε, beleakadva. — μυρικίνῳ átán (ág). — ἀγκύλον, kerekded alakjáról, E 231-hez.

40. ἐν πρώτῳ ῥυμῷ, a rud v é g é n, mint II 371, vö. E 720-hez. E kifejezés a ρῖθ (ἄξαντε) mellé való. A rud végével a járom (E 730) is letörtött; a lovak magok (αὐτῷ) ott-hagyva a kocsit tovább mentek.

42 = Ψ 394. αὐτός, Adrastos.

43. πρηγῆς-t būviti ἐπὶ στόμα, mi: arera.

45. λαβὼν tárgya γούνων, A 197-hez. — ἐλλίσσετο, a λ kettőzését Bv. 88.

46 = Δ 131. ζῶρει am. ζῶων αἴρει (38), ellentétül: ne ölj meg; más E 698. — σὺ δέ, és te, Δ 64.

πολλὰ δ' ἐν ἀφνειῷ πατρὸς κειμήλια κείται,
 χαλκός τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος·
 τῶν κέν τοι χαρίσαιτο πατήρ ἀπειρεῖσι ἄποινα,
 εἴ κεν ἐμὲ ζῶν πεπύδοιτ' ἐπὶ νηυσὶν Ἀχαιῶν.“

50

ὧς φάτο, τῷ δ' ἄρα θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν.
 καὶ δὴ μιν τάχ' ἔμελλε δοᾶς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 δώσειν ᾧ θεράποντι καταξέμεν· ἀλλ' Ἀγαμέμνων
 ἀντίος ἦλθε δέων, καὶ ὁμοκλήσας ἔπος ἠΐδα·
 „ὦ πέπον, ὦ Μενέλαε, τί ἦ δὲ σὺ κήδεαι οὕτως
 ἀνδρῶν; ἦ σοὶ ἄριστα πεποίηται κατὰ οἶκον
 πρὸς Τρώων; τῶν μὴ τις ὑπεκφυγοὶ αἰπὺν ὄλεθρον
 χείρας δ' ἡμετέρας, μηδ' ὄν τινα γαστέρι μήτηρ
 κοῦρον ἐόντα φέροι, μηδ' ὄς φύγοι, ἀλλ' ἅμα πάντες
 Διὸς ἐξαπολοίατ' ἀκήδεστοι καὶ ἄφαντοι.“

55

60

47. ἐν πατρὸς mellé értsd δόμῳ; eis-nél is Z 378, 379, Θ 367.

48-50 = K 379-381, A 133-135. πολυκμητός, a mi sok munkába került, jól készült.

49. τῶν, ti. κειμηλίων részeltető sjtó. — ἄποινα, A 13-hoz.

50. ἐμὲ ζῶν, ti. εἶναι, hogy én élek. Ide való a helyi jelentés ἐπὶ νηυσὶν.

51. τῷ ἔς θυμόν, azaz, Menelaost. — ἔπειθεν, rá beszélt, mások ὄρνευ.

52. τάχ' ἔμελλε, csakhamar kész volt. μέλλω után többnyire a jövő, vö. B 694, 724.

53. καταξέμεν, függ δώσειν-től; azért hogy; a helyi jelentés ἐπὶ νῆας ide való. Alakját Bv. 56.

54. δέων, fűtva, hamar; mint ἐπειγόμενος E 902. — ὁμοκλήσας, rá rivalva.

55. ὦ. A hívó ὦ helyébe mi a személyes névmást használjuk s ha indulatunk úgy kívánja, kétszeresen is; te Menelaos! vö. P 238. — ἦ δέ, ugyan bizony.

56. ἦ a gúnyos kérdés élén: talán bizony. — πεποίηται, mi cselekvőleg: különös jól (ἄριστα) miveltek veled (σοί), E 342.

57. τῶν, mint 49. — αἰπὺν, a magasról fenyegető, vö. imminens.

59. κοῦρον ἐόντα, „mint fiut“; tidkép mint viszonzyszója a visszahozónak (ὄν τινα) belé van foglalva a visszahozó mondatba, E 877-hez. — φέροι, az óhtó mint Γ 299. — μηδ' ismétlés festi a szóló indulatját. — ἔς, mutató.

60. Διὸς, a sjtó az eljós igéné, E 318-hoz. — ἀκήδεστοι, sir nélkül, siratlan, mint σώματα ἀκήδεα κείται ω 187. — ἄφαντοι (φαίνω), nyomtalan.

ὧς εἰπὼν παρέπεισεν ἀδελφειοῦ φρένας ἦρωσ,
αἴσιμα παρειπών· ὁ δ' ἀπὸ ἔδεν ὄσατο χειρὶ
ἦρω' Ἀδρηστον. τὸν δὲ κρείων Ἀγαμέμνων
οὔτα κατὰ λαπάρην· ὁ δ' ἀνετράπετ', Ἀτρεΐδης δὲ
λάξ ἐν στήθεσι βὰς ἐξέσπασε μελίμων ἔγχος.

65

Νέστωρ δ' Ἀργείοισιν ἐκέκλετο μακρὸν ἄσας·
„ὦ φίλοι ἦρωες Δαναοί, θεράποντες Ἄρηος,
μὴ τις νῦν ἐνάρων ἐπιβαλλόμενος μετόπισθεν
μμνέτω, ὧς κεν πλείστα φέρων ἐπὶ νῆας ἵκηται,
ἀλλ' ἄνδρας κτείνωμεν· ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἔκηλοι
νεκροὺς ἅμ πεδίον συλήσετε τεθνηῶτας.“

70

ὧς εἰπὼν ὄτρυνε μένος καὶ θυμὸν ἐκάστου.
ἔνθα κεν αὐτὲ Τρῶες ἀρηιφίλων ὑπ' Ἀχαιῶν
ἴλιον εἰσανέβησαν ἀναλκείησι δαμέντες,
εἰ μὴ ἄρ' Αἰνεία τε καὶ Ἔκτορι εἶπε παραστάς
Πριαμίδης Ἐλενος, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος·

61 = H 120, N 788. παρέπεισεν, vonatkozással ἔπεισεν-re (51); mások ἔτρυσεν. — ἀδελφειοῦ φρένας körülírása ἀδελφειός-nak.

62. παρειπών, az a megnyújtása, Bv. 86. — ὁ δέ, ti. Menelaos.

64. κατὰ λαπάρην, a λ előtti α-ról Bv. 89. — ἀνετράπετο, felfordult, hanyatt esett a lándzsa döféstől. — Ἀτρεΐδης, ti. Agamemnon.

65. Vö. E 620, N 618, Π 503, 863.

67 = B 110. θεράποντες Ἄρηος, harcias, vitéz leventék.

68 ἐπιβαλλόμενος, neki esve, tárgya ἐνάρων, mint az ἐπὶ eljós igéknél, vö. ἐπιβαίω E 46, Θ 128, 285.

69. πλείστα, ti. ἔναρα. Az egyedüli felsőfok a magyarban csak az elbeszélés hangján nyer nyomatékot; mi beérjük az alapfokkal; s o k, δ

442-hez. — φέρων, mint ἔχω, a 314-hez.

70. καὶ τὰ azokat is, ti. ἔναρα.

71. συλήσετε, megfoszthatjátok, a jövő a lehetőség értelmével. — τεθνηῶτας és νεκρούς, hasonlító értelembővítéssel mi: holt tetemek.

73—118. Helenos utasítása szerint Hektor a rendet helyre állítja és Athénének imát rendez.

72 = E 470.

73, 74 = P 319, 320, vö. P 336, 337. ὑπό, ab, mivel az igében szenvedő értelem lappang, pl. „üzetve“ Γ 61-hez.

74. ἀναλκείησι δαμέντες, gyengeségük miatt hódolva, alávetve. A nő nemü főnév tbsét α 297-hez.

75. εἰ és εἶπε, a feltétel mint E 679.

76. οἰωνοπόλων, mint A 69.

„Αἰνεία τε καὶ Ἔκτορ, ἐπεὶ πόνος ὕμμι μάλιστα
Τρῶων καὶ Λυκίων ἐγκέκλιται, οὐνεκ' ἄριστοι
πάσαν ἐπ' ἰδύν ἐστε μάχεσθαι τε φρονέειν τε,
στήτ' αὐτοῦ, καὶ λαὸν ἐρυκάετε πρὸ πυλάων
πάντῃ ἐποιοχόμενοι, πρὶν αὐτ' ἐν χερσὶ γυναικῶν
φεύγοντας πεσέειν, δηίοισι δὲ χάρμα γενέσθαι.
αὐτὰρ ἐπεὶ κε φάλαγγας ἐποτρύνητον ἀπάσας,
ἡμεῖς μὲν Δαναοῖσι μαχησόμεσθ' αὐδὲ μένοντες,
καὶ μάλα τειρόμενοί περ' ἀναγκαίη γὰρ ἐπέλγει·
Ἔκτορ, ἀτὰρ σὺ πόλινδε μετέρχεο, εἰπέ δ' ἔπειτα
μητέρι σῆ καὶ ἐμῇ· ἡ δὲ ξυνάγουσα γεραιας
νῆον Ἀθηναίης γλαυκῶπιδος ἐν πόλει ἄκρη,
ἄεσσα κληῖδι δύρας ἱεροῖο δόμοιο,
πέπλον, ὃ οἱ δοκεῖ χαριέστατος ἠδέ μέγιστος
εἶναι ἐνὶ μεγάρῳ καὶ οἱ πολὺ φίλτατος αὐτῆ,

80

85

90

77. ἐπεὶ. A felszólítás (80) a hívótól kiválasztva az okadó által, mint 333. Mi fordítását abban hagyjuk. — πόνος, a hadi munka.

78. Τρῶων, a sjtók μάλιστα-tól függő részlettelük. — Λυκίων. A lykiak képviselik az összes trójai szövetségeseiket. Δ 197-hez. — ἐγκέκλιται és ὕμμι, rajtatok áll, töletek függ.

79. ἐπ' ἰδύν, irányban, ii g y b e n, ép úgy mint a htlnok (μάχεσθαι és φρονέειν), közelebb határozzák meg a melléknevet (ἄριστοι), hogy miben jeleskednek ὅκ μάχεσθαι τε φρ. τε. szóval és tettel, A 108-hoz.

80. αὐτοῦ itt, azaz, tovább ne fus-satók.

81. ἐποιοχόμενοι, eljárva. — ἐν χερσὶ γυναικῶν, nejeik karjaiba, gyáva hátrálás megbélyegzése.

82. πεσέειν a trt htrlnnal πρὶν után,

melyben φεύγοντας állitmányi név: futva. — χάρμα is állitmányi: gún-yjára, gún-yolására (válnak).

84. ἡμεῖς μὲν, ellentéte ἀτὰρ σὺ (86).

85. περ, bár, a rlő megengedő értelmét bőviti.

86. ἀτὰρ σὺ követi a hívót, mi megfordítva: te pedig, Hektor. — μετέρχεο mellett πόλινδε a célt jelent; hogyan jelentené egyszerűbben? vö. 280, B 798. Δ 250, Θ 191.

87. ἡ δέ, alanyul szolgál a plő értelmű εἶναι-nak (92). Bevezeti önálló beszédben az izenetet (εἰπέ 86); mi: mond anyáknak, hogy gyűjtse össze, nyissa meg (οἴεσσα) és —. A két rlő (ξυνάγουσα és οἴεσσα 89) időre hogy következik?

88. νῆον, a cél trte ξυνάγουσα mellett. — ἄκρη főnévileg: t e t ő, vö. E 336-hoz.

Ψεῖναι Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυσκαίδεα βούς ἐνὶ νηϊ
ἦνις ἠκέστας ἱερυσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ
ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
ἄγριον αἰχμητήν, κρατερόν μῆστωρα φόβοιο,
ὄν δὴ ἐγὼ κάρτιστον Ἀχαιῶν φημί γενέσθαι.
οὐδ' Ἀχιλλῆα ποδ' ὠδέ γ' ἐδεΐδιμεν, ὄρχαμον ἀνδρῶν,
ὄν κέρ φασι Ψεῆς ἐξέμμεναι· ἀλλ' ὅδε λίην
μαίνεται, οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν.“

ὧς ἔφαδ', Ἐκτωρ δ' οὐ τι κασιγνήτῳ ἀπίσῃσεν.
αὐτίκα δ' ἐξ ὀχέων σὺν τεύχεσιν ἄλτο χαμαῖζε,
πᾶλλον δ' ὀξέα δοῦρα κατὰ στρατὸν ὄψετο πάντη
ἑστρῶνων μαχέσασθαι, ἔγειρε δὲ φύλοπιν αἰνῆν.
οἱ δ' ἐλελίχθησαν καὶ ἐναντίοι ἔσταν Ἀχαιῶν
'Αργεῖοι δ' ὑπεχώρησαν, λήξαν δὲ φόνιοι,

95

100

92. Vö. 273, 303. ἐπὶ γούνασιν ὀλέθε
az istennő ülő szobrának. A drága
palást (πέπλος) fejedelemnők disz-
ruhája Z 289, ζ 38, ο 105, σ 292;
de istennőké is E 315, 339, 734, Θ
385.

94. ἦνις fényes, vö. *candentes*
Vergil. A. IX 627. A régiek szerint
„egy éves“. A trtet Bv. 11. — ἠκέ-
στας, am. ἀδμήτης, γ 383; vö. A 66-
hoz. — αἶ κε, ha vajjon.

96=277. αἶ κεν T. υἱὸν ἀπόσχη,
párhuzamosan bőviti az előbbi (αἶ
κεν ἐλεήσῃ), de egyszersmind ennek
feltételét adja: Ha Tydensif távol
tartod, a város lakói mentek. —
'Ιλίου, a sjtó, mint 107.

97=278. αἰχμητήν és κρατερόν közt
a pontozást a vermszét is kívánja;

mások e kettőt együtt hagyják
μῆστωρ φόβοιο, Δ 328-hoz.

98. φημί, véleményem szerint,
638.

99. οὐδέ, *ne quidem*. — ποτέ, va-
la mikor, a mikor még részt vett
a harcban.

100. ὄν κέρ φασι, bátor róla azt
mondják (hogy). — Ψεῆς, a sjtó,
mint E 318, 637.

101. μένος, vonatk. trt.

102. οὐ τι ἀπίσῃσεν, azonnal enge-
delmeskedett, vö. A 220, 536. Δ 68,
E 719.

103—106 = E 494—497.

107. φόνιοι a sjtó a tartózkodási
fogalomnál mint tárgy (mitől), vö.
96, E 456.

φαν δέ τιν' ἀθανάτων ἐξ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
Τρωσὶν ἄλεξήσοντα κατελθόμεν' ὧς ἐλελίχθην
Ἐκτωρ δὲ Τρώεσσιν ἐκέκλετο μακρὸν αὔσας
„Τρώες ὑπέρβυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
ἄνδρες ἔστε, φίλοι, μνήσασθε δὲ Δουρίδος ἀλκῆς,
ὄφρ' ἂν ἐγὼ βεῖω προτὶ Ἴλιον, ἠδὲ γέρουσιν
εἶπω βουλευτήσι καὶ ἡμετέρῃς ἀλόχοισιν
δαίμοσιν ἀρήσασθαι, ὑποσχέσθαι δ' ἐκατόμβας.“

110

115

ὧς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἐκτωρ
ἀμφὶ δέ μιν σφυρὰ τύπτε καὶ αὐχένα δέρμα κελαινόν,
ἄντυξ ἢ πυμάτη Ψεῆν ἀσπίδος ὀμφαλοέσεως.

Γλαῦκος δ', Ἴππολόχοιο παῖς, καὶ Τυδέος υἱός·
ἐξ μέσον ἀμφοτέρων συνίτην μεμαῶτε μάχεσθαι.
οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
τὸν πρότερος προσέειπε βοῆν ἀγάδος Διομήδης·

120

108. φασι δέ, mert azt hitték (hogy),
E 178-hoz.

109. ἀλεξήσοντα, a jövő ról, mint E
614. — ὄφρ' = οὕτως, azaz, oly gyorsan.

110 = Θ 172, O 346; vö. Z 66.

111 = I 233, A 564. ὑπέρβυμοι
váltakozik e szókkal: μεγαθύμοι,
μεγαλήτορες.

112 = Θ 174, A 287, O 487, 734,
Π 270, P 185. Vö. E 519. μνήσασθε,
mi tagadólag is: ne feledkezzetek
meg! tárgya a sjtóban (miről).

113. βεῖω, alakját Bv. 67. — γέρουσιν
és βουλευτήσι, a tanácsbeli (βουλή γ
127) tagoknak; vö. β 14-hez.

115. ἀρήσασθαι, a htn célzatos,
mint κελεύω után, B 11-hez. — ἐκα-
τόμβας, a tbs „egy“ áldozatról; hogy
az „áldozat“ milyen számu legyen,
I. 93.

117. ἀμφὶ δέ, mind a két felén,

alant és fent, ti. σφυρα καὶ αὐχένα. Most
hogy sietett, paizsát hátra vetette;
külömben hogy viselték azt? B 388,
Γ 336, Δ 113, 468. — μὲν és σφυρὰ,
a két trt, A 362-hez, — δέρμα κελαι-
νόν. A réz paizs széle belülről bél-
elve volt bürrel.

118. ἄντυξ, a visszahozó mondatba
való, a h. ἢ πυμάτη ἄντυξ, mely mint
szélső karima. A névmás (ἦ) viszony-
szójának neme (ῶ) helyett az állit-
mány névét (ἄντυξ) vette fel. — Ψεῆν,
„szaladott“, a paizsot megkerülte,
azaz, karimájaként szolgált. —
ἀσπίδος, ἄντυξ, mellől való.

119—236. *Glaukos és Diomedes*.

119. Γλαῦκος, vö. B 876.

120 = Y 159, Ψ 814, ἀμφοτέρων,
a két hadseregnek. — συνίτην, talál-
koztak, ti. kocsin, vö. 232.

121 = Γ 15.

„τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, καταδνητῶν ἀνδρῶπων;
οὐ μὲν γὰρ ποτ' ὄπωπα μάχη ἐνι κυδιανείρῃ
το πρὶν ἀτὰρ μὲν νῦν γε πολὺ προβέβηκας ἀπάντων 125
σῶ δ' ἄρσει, ὅ τ' ἐμὸν δολιχόσκιον ἔγχος ἔμεινας
δυστήνων δέ τε παῖδες ἐμῶ μένει ἀντιόωσιν
εἰ δέ τις ἀθανάτων γε κατ' οὐρανοῦ εἰλήλουδας,
οὐκ ἂν ἐγὼ γε θεοῖσιν ἐπουρανίοισι μαχοίμην.
οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱός, κρατερός Λυκούργος, 130
δὴν ἦν, ὅς βα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριξε,
ὅς ποτε μαινομένοιο Διωνύσοιο τιδήνας
σεῦε κατ' ἠγάσεν Νυσῆιον· αἱ δ' ἅμα πᾶσαι
δύσδ' ἅλα χαμαὶ κατέχευαν, ὑπ' ἀνδροφόνιο Λυκούργου

123. φέριστε, h ō s, a felsőfok, mint 69. — καταδν. ἀνδρῶπων, a sjtó τίς mellett részeltető; mi; micsoda halandó ember vagy te? Diomédész nem ismeri Glaukóst, ellenben Glaukos? vö. 143.

124. ὄπωπα, láttalak, a tárgy sú-ből (123) van átértve.

125. πολὺ προ-, jóval előbb mint, vö. Δ 373.

126. ὅ τε, am. ἔτι τε, indokolja a προβέβηκας-ban kimondott ítéletet.

127 = Φ 151. δυστήνων, szerencsétlenek a szülék, mert fiaik, ha Diomédészsel megmérkőznek, biztos halált találnak. A fordításba „csak“ toldható, E 477-hez.

128 = η 199. τίς ἀθανάτων és εἰλήλουδας e két gondolatból egyesült: De ha te valamelyik halhatatlan vagy és az égből szálltál le. Ha Aphrodite (E 330 kv) és Ares (E 855 kv) ellen Diomédésznek volt bátorsága harca szallania, azt Athéné biztatására és segítségével tehetette; most hogy ez

elmaradt, szabadkozok az ilyen harc ellen. A megkülömböztető képességgel (E 127) is Athéné csak addig ruházta fel, míg az istenek a csatában személyes részt vettek.

129. ἐγὼ emberi gyarlóságát juttatja eszünkbe θεοῖσιν-nal szembe.

130. οὐδὲ γὰρ οὐδέ, sem élt (πρὶν) sokáig Dryasfi sem, P 703-hoz — υἱός, tagmérete mint Δ 473.

Λυκούργος (= Λυκούργος), Thrákia királya Dionysos tisztelete terjedésének ellene szegülvén bünhődött.

131. δὴν ἦν. Ugyan-e gondolat E 407.

132. μαινομένοιο, ujjongó, szent ihlettől lelkesülő. — τιδήνας, dakáit, nevelőit, azaz, a maenadákat vagy bacchákat, 134-hez.

133. Νυσῆιον úgy van képezve Νύσας-ból, mint nálunk pl. fenýüből „fenyves“, tölgyből „tölgyes“, Nysa hegyes tája; vö. nálunk „mezőség“.

134. δύσδ' ἅλα, thyrson pálcák, melyeket a Dionysos tiszteletében (kör-

δαινόμεναι βουπλήγῃ. Διωνύσος δὲ φοβηθεῖς 135
δύσεδ' ἄλλος κατὰ κύμα, Θέτις δ' ὑπεδέξατο κόλπῳ
δειδιότα· κρατερός γὰρ ἔχε τρόμος ἀνδρὸς ὁμοκλή.
τῷ μὲν ἔπειτ' ὀδύσαντο θεοὶ βεῖα ζῶντες,
καὶ μιν τυφλὸν ἔδρηκε Κρόνου πάϊς· οὐδ' ἄρ' ἔτι δὴν 140
ἦν, ἐπεὶ ἀθανάτοισιν ἀπήχθετο πᾶσι θεοῖσιν
οὐδ' ἂν ἐγὼ μακάρεσσι θεοῖς ἐδέλοιμι μάχεσθαι.
εἰ δέ τις ἐσσι βροτῶν, οἱ ἀρούρης καρπὸν ἔδουσιν,
ἄσσον ἴδ', ὡς κεν δᾶσσον ὀλέθρου πείραδ' ἴκηται.“
τὸν δ' αὖτ' Ἴππολόχοιο προσήδα φαίδιμος υἱός·
„Τυδεῖδῃ μεγαδύμε, τί ἦ γενεὴν ἐρεῖνεις; 145
οἷη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.
φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ δ' ὕλη
τηλεπόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὄρη·
ὡς ἀνδρῶν γενεὴ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.

meneteklőben) résztvevő nők (maenadák, bacchá) jelkép gyanánt viselték. — κατέχευαν, elejtették kintás és ösztökélés közt.

135. βουπλήξ, ösztöke, marhalizésre szánt hegyes karó. — φοβηθεῖς, szaladva, szaladtaban, E 223-hoz.

136. κατὰ κύμα, a hullám alá. — κόλπῳ, a tengeri öbölben. Thetis lakását A 358-hoz.

137. ἔχε, fogta el, ti. Dionysost. — ὁμοκλή, a títót az okról, fenyegetésétől.

138. τῷ, ti. Lykurgosra. — βεῖα ζῶντες, a könnyen élők, δ 805-hez.

139. δὴν ἐλόττ a megnyujtás mint A 416.

141. οὐδ' ἂν ἐγὼ. A 129. gondolatot újra felveszi és az alkalmas befejezést közvetíti: Ha isten vagy, veled

nem harcolok (128, 129); de ha ember vagy, jer közelebb.

142. ὅ ἄρ. κ. ἔδουσιν, az emberek megkülömböztető jellemzése, mint ἀλφειοταί, a 349-hez.

143 = Y 429. δᾶσσον, egyedül, mielőbb, B 440-hez. — ὀλέθρου πείρατα, am. ὀλέθρου, e 289-hez. Vö. τέλος θανάτοιο Γ 309, E 553.

145. Vö. Φ 153.

146. δέ, mint a feltétes mondat utórészében, A 324, E 439. Ugyan-e gondolat Φ 464 kv. — ἀνδρῶν az embereké, E 128.

147. φύλλα τὰ μὲν, a h. φύλλων τὰ μὲν, a 109-hez. τὰ μὲν után ἄλλα δέ helyett τὰ δέ-τὸν vártunk: az egyiket, a másikat, mint 149.

148. τηλεπόωσα, am. θάλλουσα, a viruló. — ἔαρος δέ, mellérendelés idői (a mikor) alárendelés helyett.

εἰ δ' ἐδέξαις καὶ ταῦτα δαήμεναι, ὄφρ' εὖ εἰδῆς
 ἡμετέρην γενεήν· πολλοὶ δέ μιν ἄνδρες ἴσασιν.
 ἔστι πόλις Ἐφύρη μυχῷ Ἄργεος ἱπποβότοιο,
 ἔνθα δὲ Σίσυφος ἔσκεν, ὃ κέρδιστος γένετ' ἀνδρῶν,
 Σίσυφος Διολίδης· ὃ δ' ἄρα Γλαῦκον τέκετ' υἴόν,
 αὐτὰρ Γλαῦκος ἔτικτεν ἀμύμονα Βελλεροφόντην.
 τῷ δὲ θεοὶ κάλλος τε καὶ ἠγορέην ἐρατεινήν
 ὄπασαν· αὐτὰρ οἱ Προῖτος κακὰ μῆσατο θυμῷ,
 ὅς β' ἐκ δήμου ἔλασσεν, ἐπεὶ πολὺ φέρτερος ἦεν,
 Ἄργείων· Ζεὺς γάρ οἱ ὑπὸ σκήπτρῳ ἐδάμασσεν.
 τῷ δὲ γυνή Προΐτου ἐπεμήνατο, δι' Ἀντεια,

150

155

160

150 = Y 213; vö. Φ 487. καὶ ταῦτα, az t is (tudni), a mi az én családomat illeti; mert a megelőző szók általában az emberi származás változóságáról szoltak.

151 = Y 214. ἡμετέρην, az én és elődeim származását.

152. ἔστι. A fordító az első szóra az utolsóῦt következteti. — Ἐφύρη, Korinthos régiebb neve, B 570-hez — μυχῷ Ἄργεος, Argos belsejében, mint γ 263.

153. ἔσκεν, élt, éldegélt, Bv. 47. — ὃ am. ὅς. — κέρδιστος, a legfurfangosabb.

154. Σίσυφος, szóismétlés, B 672-hez. — υἴόν, állitmánynév: fiut (nemzette).

155. Βελλεροφόντης, eredetileg Hipponoos, akaratlanul megölvén Βέλλεροσ-t egy korinthos-i fejedelmet, megszökött Proitoshoz, Tirynthos királyához, hogy a gyilkosságtól fertőztelenitse. További sorsát elbeszéli a költő.

156. ἠγορέη (ἄνῆρ), férfiuság. — ἐρατεινή, gyönyörűség. E tulajdonokat κάλλος-sal együtt a költő a 160. mondottakra vonatkozólag beszéli el.

157. κακὰ μῆσατο, rosztal forralt az alább (160—166) elbeszélrtágalmak miatt.

158. ἐκ δήμου, ti. Ἄργείων (159), és ἔλασσεν, ti. Lykiába (168), azaz, az országból száműzte; és ezt Proitos könnyen tehetta, mert sokkal erősebb (φέρτερος) volt mint Bellerophontes.

159. οἱ, ti. Προΐτῳ, és ὑπὸ σκήπτρῳ, az ὃ kormánypálcája alá, A 150-hez. — ἐδάμασσεν, ti. Bellerophontest, a ki mint száműzött talált Proitosnál menhelyet.

160. τῷ, ti. Βελλεροφόντῃ. — ἐπεμήνατο, epedve vágyott, eszeveszetten sovárgott (hogy); ettől függ μιγήμεναι. A τίτῳ utóbbinak tárgya. — δία, d i e s ὃ, szépséges, Γ 352-hez. — Ἀντεια, Jobates, lyki király leánya, a szinköltőknél Σθενέβοια nevével viselte.

κρυπταδίῃ φιλότῃ μιγήμεναι· ἀλλὰ τὸν οὐ τι
 πεῖσ' ἀγαθὰ φρονέοντα, δαίφρονα Βελλεροφόντην.
 ἢ δὲ ψευσαμένη Προΐτον βασιλῆα προσήυδα·
 ἑσθναίης, ὡ Προΐτ', ἢ κάκτανε Βελλεροφόντην,
 ὅς μ' ἐδέλεν φιλότῃ μιγήμεναι οὐκ ἐδέλουσή·
 ὡς φάτο, τὸν δὲ ἄνακτα χόλος λάβεν, οἷον ἄκουσεν.
 κτεῖναι μὲν β' ἀλείνει, σεβάσαστο γὰρ τό γε θυμῷ,
 πέμπε δέ μιν Λυκίηνδε, πόρεν δ' ὃ γε σήματα λυγρά,
 γράψας ἐν πίνακι πτυκτῷ θυμοφθόρα πολλὰ,
 δεῖξαι δ' ἠνώγειν ὃ πενδερῷ, ὄφρ' ἀπόλοιτο·
 αὐτὰρ ὃ βῆ Λυκίηνδε θεῶν ὑπ' ἀμύμονι πομπῇ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ Λυκίην ἔξε Ξάνδον τε βέοντα,
 προφρονέως μιν τίεν ἄναξ Λυκίης εὐρείης·
 ἐνήμαρ ξείνισσε καὶ ἐννέα βοῦς ἱέρευσεν·

165

170

162. ἀγαθὰ φρονέοντα, okadó: mert jó érzelmi volt.

163. ψευσαμένη, „hazugságot csinálván magának“, á l n o k u l.

164. ἑσθναίης, halmál meg vagy. — ἄναξ, Auteja férjét Bellerophontes meggyilkolására szólítja fel, s ha ezt teenni vonakodnék, halálra kárhóztatja: Vagy Bellerophontes haljon meg vagy te halj meg. — κάκτανε = κατάντανε, a miből κάκτανε és κάκτανε, Bv. 95.

165. μ' am. μοί, Bv. 93. — οὐκ ἐδέλουσή, akaratom ellenére.

166. οἷον, azok után, a miket, felkiáltásnak is vehető; oly (szörnyű) dolgokat hallott!

167. σεβάσαστο, átalotta.

168. ὃ γε, az alany megujtása, mint a 4. — σήματα, titkos jelek, képek, melyeknek megértéséhez az egymás közti előleges megbeszélés

és megegyezés volt szükséges. — λυγρά, magyarázatát θυμοφθόρα-ban (169) leli.

169. γράψας, karcolván, v é s v é n. A betűírás mestersége a homerosi hősök előtt ismeretlen valami. — πίναξ, viaszszal bevont fa-lap, mely párvával egybe volt vetve (πτυκτός) és kötve, hogy tartalmát más meg ne lássa. — θυμοφθόρα, életölő, g y i l k o s jegyek.

170. ἠνώγειν harmadik személy mint ε 112; vö. Bv. 62.

171. ἀμύμονι felddhetetlen; tárgyakról: kifogástalan, jeles.

172. Λυκίην, vö. E 105-hez.

174. ξείνισσε. Az ismeretlen idegent befogadták, egy darab ideig ápolták s azután kérdezték kiletét; vö. δ 60 kv. Minthogy királyi udvartól jött, tiszteletére isteni áldozatul minden-nap egy ökör esett el.

ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη βοδοδάκτυλος Ἡώς,
καὶ τότε μιν ἐρέεινε καὶ ἦτες σῆμα ἰδέσθαι,
ὅτι βρά οἱ γαμβροῖο πάρα Προϊτοιο φέροίτο·
αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ σῆμα κακὸν παρεδέξατο γαμβροῦ,
πρῶτον μὲν βρα Χίμαιραν ἀμαιμακῆτην ἐκέλευσεν
πεφνέμεν. ἢ δ' ἄρ' ἔην Δείων γένος, οὐδ' ἀνδρῶπων,
πρόσθε λέων, ὅπιδεν δὲ δρόκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰδομένοιο.
καὶ τὴν μὲν κατέπεφνε, Δεῶν τεράεσσι πιδήσας.
δεύτερον αὖ Σολύμοισι μαχήσατο κυδαλίμοισιν
καρτίστην δὴ τὴν γε μάχην φάτο δύμεναι ἀνδρῶν.
τὸ τρίτον αὖ κατέπεφνε Ἀμαζόνας ἀντιανείρας.
τῷ δ' ἄρ' ἀνερχομένῳ πυκινὸν δόλον ἄλλον ὕφαινε·
κρίνας ἐκ Δυκίης εὐρείης φώτας ὄριστους
εἶσε λόχον. τοὶ δ' οὐ τι πάλιν οἰκόνδε νέοντο·
πάντας γὰρ κατέπεφνε ἀμύμων Βελλεροφόντης·
ἀλλ' ὅτε δὴ γήγρωσκε Δεοῦ γόνον ἦν ἔοντα,

175. δεκάτη, ἐνῆμαρ után A 477-
hez. — βοδοδάκτυλος, rózsá ujjú, A
53-hoz.

176. ἦτες és ἰδέσθαι, kívánta látni.

177. φέροίτο, magával hozott, a
kplk értelmét Δ 97, 260-hoz.

179. ἀμαιμακῆτον, kettőzések ἄμαχος,
„legyőzhetően“ és s z ű r n y ű. —
ἐκέλευσε, azt mondta hogy, B 11-hoz.

180. γένος, ivadék, — ἀνδρῶπων, a
sjtó párhuzamos a melléknévvel
(Δείων): emberi.

182. δεινόν, jelzője μένος-nak. —
πυρὸς μένος, tűz mennyiség, egy
fogalom, — αἰδομένοιο a tűz saját-
sága, mint nálunk „folyó“ a vizé;
a fordításban elmaradhat.

183. Σεῶν, isteni, mint Δ 398.

175

180

185

190

184. Σολύμοισι, Lykiával határosak,
ε 283-hoz.

185. καρτίστην állitmányi név
δύμεναι-hoz. Mi a főgondolatot külön
mondattá alakítva mondjuk: Ez volt
a legkeményebb harc, a melyre
szállt. — φάτο, főnévleg fordítva?
B 129-hoz. — δύμεναι, egyedül trtel,
de eljával is, 136.

186. Ἀμαζόνας, Γ 189-hoz.

187. τῷ, ti. Bellerophontes ellen.
— πυκινὸν δόλον, o s e l t szőtt (ὕφαινεν)
Jobates, a melyhez súrti, azaz
számos legényből álló csapat volt
szükséges, mint Δ 392.

191. γήγρωσκε, arra a meggyőző-
désre jutott (hogy). — γόνος, i v a d
é k, mint γένος (180), állitmánynev
az ide érthető αὐτόν-hoz.

αὐτοῦ μιν κατέρυκε, δίδου δ' ὅ γε Συγατέρα ἦν,
δῶκε δὲ οἱ τιμῆς βασιληίδος ἡμῖσι πάσης·
καὶ μὲν οἱ Λύκιοι τέμενος τάμον ἔεχον ἄλλων,
καλὸν φυταλιῆς καὶ ἀρούρης, ὄφρα νέμοιτο.
ἢ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι Βελλεροφόντη,
Ἴσανδρόν τε καὶ Ἴππόλοχον καὶ Λαοδάμειαν.
Λαοδαμείη μὲν παρεδέξατο μητίετα Ζεὺς,
ἢ δ' ἔτεκε ἀντίδεν Σαρπηδόνα χαλκοκορυστήν.
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ κείνος ἀπήχθετο πᾶσι Δεοῖσιν,
ἦ τοι ὁ κάπ πεδίον τὸ Ἀλθίον οἶος ἀλάτο
ὄν Συμὸν κατέδων, πάτον ἀνδρῶπων ἀλεείνων.
Ἴσανδρον δὲ οἱ υἱὸν Ἄρης ἄτος πολέμοιο
μαρνάμενον Σολύμοισι κατέκτανε κυδαλίμοισιν,
τὴν δὲ χολωσαμένη χρυσήνιος Ἄρτεμις ἔκτα.
Ἴππόλοχος δ' ἐμ' ἔτικτε, καὶ ἐκ τοῦ φημί γενέσθαι·

195

200

205

192. δίδου, a félmultból nem követ-
kezik, hogy Bellerophontes a leányt
nyúl el is fogadta, hanem csak
megkínálta, vö. Δ 465-hoz.

193. ἡμῖσι, egyenjogú társul
fogadta.

194. καὶ μὲν (= μήν), és csakugyan
— τέμενος (τέμνω), elkülönített jószág,
birtok, mely a fejedelmet vagy
az istent illeti. Vö. I 578, M 313, Y
184, 391.

195 = Y 185, vö. M 314. φυταλιῆς
x. ἀρούρης, az anyag sjtója, τέμενος-
tól függ, kerti és mezzei ültet-
m é n y e l. — νέμοιτο, (hogy) hasz-
nát vegye.

198. Λαοδαμείη, a tldtó a παρα-
s igékuel, mint B 515.

200. καὶ κείνος, ő is úgy járt mint
Lykurgos (140). — ἀπήχθετο, mint

ozt Glaukos két gyermekének halá-
lából (203—205) és búskomorságából
(201) következteti.

201. κάπ πεδίον, Bv. 95. — Ἀλθίον
(bővítő a és λθιον B 147: „esupa
mező“) πεδίον, a „mezőség, puszta“.
Plyet emlit Kilikiában (Pyramos vize
táján) Herodot. VI 95.

202. ὄν Συμὸν κατέδων, magát
emészte, magában búslakodva. E
két verset latin fordításban I. Cicero
Tusc. III 26. — ἀλεείνων, Ἀλθίον és
ἀλάτο, hasonhangzatúak, B 758-hoz.

203. Ἄρης és κατέκτανε, költőileg
mit jelent? B 381-hoz.

305. χρυσήνιος, aranszin (ű), külső
diszéről, A 37-hoz. Nők szörnyű
halálát Artemisnek tulajdonították,
férfiakét kinek? A 64-hoz.

206. φημί, azt mondom (hogy).

πέμπε δέ μ' ἐς Τροίην, καί μοι μάλα πολλ' ἐπέτελλεν
αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπαίροχον ἔμμεναι ἄλλων,
μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν, οἳ μὲγ' ἀριστοὶ
ἐν τ' Ἐφύρη ἐγένοντο καὶ ἐν Λυκίῃ εὐρέσι.
ταύτης τοι γενεῆς τε καὶ αἵματος εὐχομαι εἶναι.“

Ὡς φάτο, γῆθησεν δὲ βοῆν ἀγαθὸς Διομήδης.
ἔγχος μὲν κατέπηξεν ἐνὶ χῶνι πουλυβοτείρῃ,
αὐτὰρ ὁ μελιχίοισι προσηύδα ποιμένα λαῶν.
„ἦ βρά νύ μοι ξείνος πατρώϊός ἐσσι παλαιός.
Οἴνεὺς γάρ ποτε δῖος ἀμύμονα Βελλεροφόντην
ξείνισ' ἐνὶ μεγάροισιν ἐείκοσιν ἤματ' ἐρύξας.
οἳ δὲ καὶ ἀλλήλοισι πόρον ξεινίηα καλά·
Οἴνεὺς μὲν ζωστήρα δίδου φοῖνικι φαιρινόν,
Βελλεροφόντης δὲ χρύσειον δέπας ἀμφικύπελλον,
καί μιν ἐγὼ κατέλειπον ἰὼν ἐν δώμασ' ἑμοῖσιν.
Τυδέα δ' οὐ μέμνημαι, ἐπεὶ μ' ἔτι τυτῶν ἐόντα

207. μάλα πολλά, szigoruan, Δ 229-
hez.

208 = Λ 784. ὑπαίροχον (másutt? 194) ἔμμεναι, „hogy kittinő legyek“, egy szóval? A költő a csatatérről értette.

209. πατέρων, mint a latin *patres*, őseink, elődeink. — αἰσχυνέμεν, szégyent hozni.

211 = Υ 241. γενεῆς, a pusztasajtó εἶνα mellett, ἐκ εἰς jöval is, mint E 544. εὐχομαι εἶναι, hír szerint, E 246-hoz.

213. κατέπηξεν és ἐνί, e kérdésre: hol? mi pedig hogy kérdjük? vö. A 55, E 386. A hegyével földbe szúrt lándzsa békés szellemre mutat.

215. νύ, mint E 191. — μοί és ξείνος, vendégbarátom, A 150-hez. Glaukos

és Diomédés családja közt a barátságot még őseik (πατρώϊος) kötötték még.

216. Οἴνεὺς, Diomédés nagyatyja. E 117.

217. ἐρύξας cselekvénye megelőzi ξείνισε-ét: miután letartoztatta.

219. Vö. H 305. ζωστήρα, Δ 132-hez.

220. ἀμφικύπελλον, kettős száju pohár (δέπας), γ 63-hoz. Hasonló ajándékot ad Menelaos δ 591.

221. μίν, ti. δέπας. — ἰὼν, Trójába távoztamkor. — ἐν δώμασ' ἑμοῖσι, egy szóval?

222. μέμνημαι, emlékezem, tárgya (kire) a trtben, még I 527, Ψ 361, ξ 168, ω 122; másutt hogy? vö. Δ 222, E 818, Z 112. Diomédést nagyatyja nevelte.

210

215

220

πάλλιφ', ὅτ' ἐν Θήβησιν ἀπόλετο λαὸς Ἀχαιῶν.
τῷ νῦν σοὶ μὲν ἐγὼ ξείνος φίλοη Ἀργεῖ μέσσω
εἰμί, σὺ δ' ἐν Λυκίῃ, ὅτε κεν τῶν δῆμον ἴκωμαι.
ἔγχεα δ' ἀλλήλων ἀλεώμεθα καὶ δι' ὀμίλου·
πολλοὶ μὲν γὰρ ἐμοὶ Τρῶες κλειτοὶ τ' ἐπίκουροι,
κτείνειν, ὅν κε θεός γε πόρη καὶ ποσσὶ κίχαιω,
πολλοὶ δ' αὖ σοὶ Ἀχαιοί, ἐναίρήμεν, ὅν κε δύνηαι.
τεύχεα δ' ἀλλήλοισι ἐπαμείψομεν, ὄφρα καὶ οἶδε
γνώσιν, ὅτι ξεῖνοι πατρώϊοι εὐχόμεσ' εἶναι.“

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, κατ' ἵππων αἴξαντες
χεῖρας τ' ἀλλήλων λαβέτην καὶ πιστώσαντο.
ἔνδ' αὐτὲ Γλαύκῳ Κρονίδῃς φρένας ἐξέλετο Ζεὺς,
ὅς πρὸς Τυδείδῃν Διομήδεα τεύχε' ἄμβειν
χρῦσα χαλκείων, ἑκατόμβοι' ἐνεαβοίων.

Ἐκτωρ δ' ὡς Σχαιῆς τε πύλας καὶ φηγῶν ἴκανε,

223. πάλλιφ' (κάλλιπε, κατάλιπε, κτείνετε), ti. Argosban mig atyja ott veszett, Δ 370 kvf.

224. τῷ, mint E 129. — σοὶ és ξείνος, mint 215. — Ἀργεῖ, helyileg egyedül is; ἐν értelmét helyettesíti μέσσω.

225. τῶν, ti. Λυκίων.

226. καὶ δι' ὀμίλου, a hol a tömegharc miatt egymást könnyen fel nem ismerhetjük.

227. πολλοί, állitmánynév: sokan (vannak). — ἐμοί, az érdeklő tlátója: számomra.

228. κτείνειν és ἐναίρήμεν (229) htlnok πολλοί (εἰσιν)-tól függnnek ezzel az értelemmel; arra valók (hogy). Vö. N 814, O 129, γ 350, δ 215. — ὅν κε, a kit, am. „ha valakit“.

230. οἶδε, a két harcoló felek, trójaiak és achivok.

223. πιστώσαντο, a kplk a kölcsönösségről: egymásnak igéretet tettek.

224. φρένας ἐξέλετο, elvette az esztét. A barátság oly magas érzete gerjedt e pillanatban Glaukosban, hogy a cserénél az ő ajándékának sokkal magasabb értékét számba nem vette. A tébolyodás tehát csak színleges, a szemlézők véleménye szerinti.

226. χρῦσα χαλκείων, a későbbiek-nél példabeszéddé vált; nálunk: eben gubát cserélni. — ἑκατόμβοια, költői tulzás; vö. B 449-hez.

227—311. Hektor a városban találkozik Hekubával; anyja meghozza Athénének az áldozatot.

227. Vö. I 354. Ἐκτωρ δέ, folytatja a 118. megszakitott elbeszélést. —

ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλογοι θεόν ἠδὲ θυγατρὸς
εἰρόμενοι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
καὶ πόσιαι. ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχέσθαι ἀνώγειν
πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφήπτο.

ἀλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἔκτανεν,
ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον, αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
πληροῖσι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες
κοιμῶντο Πριάμοις παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἔνδοθεν αὐτῆς
δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
πληροῖσι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν.
ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ

240

245

250

φρονῶν. A bükkfa a város falain kívül volt, vö. E 693, H 60, s elébb ért a bükkhöz mint a kapuhoz; de a költő a fontosabbat helyezte elébbre.

238. ἀμφί és μιν, esetétől az eljő elválasztva, mint E 219.

239. εἰρόμενοι, kérdezősködve ki után, a személy trte még K 416, Ω 390.

240. ἀνώγειν, trt és htlnnal, mint κελεύω, B 11-hez.

241. ἐφήπτο, közép vagy szdő értelmű? B 15-hez.

242. δόμον, Priamos háza a várban volt.

243. αἰθούσῃσι. Két rendbeli oszlop-csarnok (αἰθούσα) környezte az épületet, egy külső (αἴθ. αὐλῆς), melyen át az udvarba léptek, és ezzel szembe egy belső (αἴθ. δώματος), mely közvetlen az épületet környezte. A tbs

alatt értsd mind a kettőt. — ἐν αὐτῷ, benne, az udvaron belül, az egyik oldalán a háznak, vö. 247-hez.

244. θάλαμοι, hálók (ti szobák) — ξεστοῖο λίθοιο, melynek falai síma m á r v á n y b ó l építvék. A sjtó az anyagról.

245. παῖδες. Priamos házas fiai közt csak Hektornak és Parisnak volt külön palotája, vö. 313, 317, 370.

247. ἐτέρωθεν, a tulsó oldalon (soron), általellenben (ἐναντίοι) a fiak hálóival (244).

248. τέγροι, közvetlen a fedél alatt, azaz, az első emeleten.

251. ἔνθα vezetí az utórészát a 242. kezdett előrészhez. — ἠπιόδωρος, a szívesen ajándékozó, szíves, kegyes. — μήτηρ, neve? 293.

Λαοδίκτην ἐσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην,
ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν
„τέκνον, τίπτε λιπῶν πόλεμον θρασύν εὐλήλουθας;
ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἴες Ἀχαιοῶν
μαρναμένοι περὶ ἄστῳ, σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνήκειν
ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χειρᾶς ἀνασχέιν·
ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθεῖα οἶνον ἐνεΐκω,
ὡς σπέισης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισιν
πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃσι, αἷ νε πῆρῃσα.
ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
ὡς τῦνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησιν.“

255

260

τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἴκτωρ·
„μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μήτηρ,
μή μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι.

265

252. ἐσάγουσα, a női lakosztályból az udvarba vezetvén, azaz, leányával együtt menvén. — εἶδος ἀρίστην: Γ 124-hez.

253—406, Ξ 232, Σ 384, 423, T 7, β 302, ε 291, κ 280, λ 247, ο 530. ἐν ἔσ φῦ, β 302-hez

254. λιπῶν, a főgondolatot rejti, mint E 409. Nemszemrehányás hanem a részvét ösztönzi a kérdésre.

255. δῆ, úgy hát csakugyan (ἦ μ' ἴα). — τείρουσι, ti. ἡμᾶς. — δυσώνυμος, átkozott. — υἴες Ἀχ., az achiv fiak.

256. θυμὸς, kedv, akarat, irántunk való szereteted. — ἀνήκειν, ösztönzött (hogy), 240-hez.

257. ἐλθόντα mellé való ἐνθάδε (256). — ἐξ ἄκρ. πόλιος az igéhez (ἀνασχέιν) való. A várban voltak az istenek templomai. — χειρᾶς ἀνασχέιν, am. imádkozni, vö. A 450-hez.

258. ὄφρα κε (vagy ἄν) és kötmódu

fgtln jövő cselekvésről, mint A 509, T 190. δ 588; κέ (vagy ἄν) nélkül is A 82, K 444.

260. καὐτός, magad is, ellentété Διὶ πατρὶ. — ὀνήσῃσι, erőben gyarapodol, erősödöl. A jövő, függetlenül ὡς-tól (259).

261. ἀνδρὶ és μένος, annak a bátorságát (a ki). — δέ, mint 108. — ἀέξει, ellehet μέγα nélkül, mint M 214, Σ 110, β 315; μέγα előleges állitmánynév, „nagyra“ n ö v e l i, B 414-hez.

262. ὡς, (ugy) a hogy. — ἀμύνων, idői (a mikor).

264. ἄειρε, (a telt poharat) emelve nyujts, a d j. — μελίφρονα, édes címjűi, édes, vö. μελιθεῖας 258.

265. ἀπογυιώσης, erőtlens. A hajló tagokban rejlik az erő, vö. Δ 469, δ 703-hoz. — λάθωμαι-ra is hat a tagadó μή.

χερσί δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἴψοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέι Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύτρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσασθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγγελίης
 ἔρχεο σὺν Ψέεσιν, ἀόλλισσασα γεραιάς·
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἤδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν δὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠκυόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἠέκστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ
 ἄστῃ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 ὡς κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Δίου ἱρήσῃ,
 ἄγριον αἰχμητῆν, κρατερόν μῆστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγγελίης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω,
 αἶ κ' ἐδῆλθ' εἰπόντος ἀκουέμεν ὡς κέ οἱ αὖτι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κείνόν γε ἴδοιμι καταλεῶνόντ' Ἄιδος εἴσω,
 φαίην κε φρέν' ἄτερπου ὀζύος ἐκλελαῖέσθαι."

266. χερσί δ' ἀνίπ. Az áldozat előtt a jelenlevők közt mosdó vizet köröztettek, A 449. Válasz akar lenni 259-re.

267. ἔστι szabád, illik.

268. πεπαλαγμένον mellé értsd általános alanyul τινά-τ „az ember“. A ριθó feltétes értelmü (ha); αἵματι és λύτρῳ szókkal minö magyar mellékneveknek felel meg?

269. ἀγγελίης, Δ 128-hoz.

270. Ψέεσιν, füstölők, nem tömjén hanem tömjénféle. — ἀόλλισσασα, hová? vö. 87.

271—278=90—97.

279=269.

280. μετελεύσομαι, trittel: (ki) u t á n

megyek, vö. μετακιάσω Σ 581, μετασεύομαι Ψ 289, μετοίχομαι Κ 111.

281. εἰπόντος, s z a v a m r a; a sjtó mint Δ 331. — ὡς κε, az óhajítás élén: v a j h a. Beszöde közepette Paris nevére, a ki Trójára a jelen bajt is hozta, fakad ez óhajításra, vö. Γ 39. — αὖτι, legott, mint Ε 296, 553.

282. γαῖα χάνοι, mint Δ 182. — πῆμα, kárunkra, Γ 50-hez.

284. Ἄιδος εἴσω, teljesebb δόμον Ἄ. εἴσω Γ 222, Η 131. εἴσω-nál a trt áll, A 71, Δ 683, Σ 60, Φ 125, ω 214; de a sjtó is, η 135, ς 290.

285. φαίην κε, elhinném (hogy). — φρένα, vonatk. trt: m a g a m b a n.

ὡς ἔφαθ', ἥ δὲ μολούσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισιν
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῃ γεραιάς.
 αὐτῆ δ' ἐς Σάλαμον κατεβήσεται κηρώντα,
 ἐνδ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος Ψεοειδῆς
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδόν, ἣν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν.
 τῶν ἐν' ἀειραμένη Ἐκαβῆ φέρε δῶρον Ἀδῆνην,
 ὃς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστῆρ δ' ὡς ἀπελαμπεν· ἔκειτο δὲ νεάτος ἄλλων.
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσεύοντο γεραιαί.

αἶ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀδῆνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι δύρας ὤξε Θεανῶ καλλιπάρηος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρώες ἔδῃχαν Ἀθηναίης ἱέρειαν.

ἐκλεῖσθαι, véggép elfelejtetni. Az utóréz az előrészbéli óhajítás teljesülésétől függvén, jövő értelmű nyer. Alakját Bv. 37; tárgya (ékezés), mint Ε 834, vö. Ζ 112.

287. ἀόλλισσαν, A csolódség segítségével felel meg a 270. meghagyásnak.

288. Σάλαμος, k a m r a, ruhatár, alant, az épület hátulsó részében, β 337-hez. Vö. Ω 191, ο 99.

289. Vö. Ο 105, ἔσαν οἱ, voltak neki.

291. Σιδονίηθεν. A város neve Σιδονίη még v 385, és Σιδών ο 425. A sidoniak jeles iparosok voltak, vö. Ψ 743, ο 460. Paris Spartából hazamentében az aegaei tengeren Agyp-tos partjára vetődött s innen Phönikián át tért Trójába — ἐπιπλῶς (ἐπιπλώω), erős fgtn, γ 15 ἐπέπλωσ,

ellenben Γ 47 ἐπιπλώσας. A trt (πόντον, ὁδόν 292) a térbeli kiterjedésről, Γ 47-hez.

292. ἀνήγαγεν, Spartából fel vitte Trójába, Γ 48-hoz.

293—295 = ο 106 — 108. τῶν, részeltető, a z o k b ó l. — ἀειραμένη, „kiemelve“, φέρε mellett feles, α 127-hez. — δῶρον, állitmánynév.

294. ποικίλμασιν, a szövetségbe szövött vagy rajzolt képekkel ékítve (káλλιστος).

295. ἀστῆρ a tündöklő szépség jelképe, holt tárgyakról, még Γ 381, élről Ζ 401. — νεάτος, le galól, akarja mondani, hogy „legbecsebb“, vö. 90, 91.

296. βῆ δ' ἰέναι, csakhamar elment, vö. β 5-hez. — μετεσεύοντο, utána siettek. A kettős σ, Bv. 88.

298. Θεανῶ, Ε 70-hez.

αἰ δ' ὀλολυγῆ πάσαι Ἀθήνη χεῖρας ἀνέσχον.
ἢ δ' ἄρα πέπλον ελοῦσα Θεανῶ καλλιπάρης
ᾤκηεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
εὐχομένη δ' ἤρατο Διὸς κούρη μεγάλοιο
„πότνι Ἀθηναίη, ρυσίπτολι, δια Δεάων,
ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος ἠδὲ καὶ αὐτὸν
πρηγνά δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
ἔφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βούς ἐνὶ νηῶ
ἦντις ἠκέστας ἱερεύσμεν, αἴ κ' ελεήσεις
ἄστου τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα.“
ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

ὡς αἰ μὲν β' εὔχοντο Διὸς κούρη μεγάλοιο,
Ἐκτωρ δὲ πρὸς δῶματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκειν
καλά, τὰ β' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες.
οἳ οἱ ἐποίησαν Σάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν
ἐγγυδί τε Πριάμοιο καὶ Ἐκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
ἔνδ' Ἐκτωρ εἰσήλθε δῖφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυν πάροιθε δὲ λάμπετο δουρός

301. ὀλολυγῆ, gyászdal közt; alkalmazását az imákban vö. Herodot. IV 189. — A három versszakaszt a metszet miatt Bv. 77.

303=92.

305. ρυσίπτολι (ῥύσαι), városmentő; másoknál ἑρυσίπτολι.

306. δῆ, a plónál: ugyan.

307. δὸς πεσέειν, add hogy, Δ 322hez.

308—310. Vö. 93—95.

311. ἀνένευε, röviden jellemzi az ima sikertelenségét.

312—368. *Hektor harera serkeni Parist.*

312. ὡς αἰ μὲν. A vers az átmenetet közvetíti a következő cselekvényre.

313. βεβήκειν, egyidejű a nők menetével.

314. αὐτός, maga magának. — σὺν, segítségével.

315. τέκτονες ἄνδρες, építők, építészek; elébe való ἄριστοι, együtt képezik az állítmánynevet az alanyhoz (o? 314).

316. Σάλαμον, női szoba; δῶμα, férfi szoba.

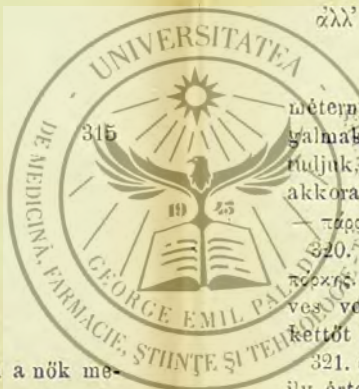
317. Πριάμοιο, a sjtó ἐγγυδί mellett, mint I 76, K 561, η 29, ν 156, ω 358; de másképp is magyarázható, vö. 47, 284-hoz.

319, 320 = Θ 494, 495. ἐνδεκάπηχυν, tizenegy rőfnyi, azaz, mintegy öt

305

310

315

αἰγμῆ χαλκείῃ, περὶ δὲ χρύσεος ᾤεε πόρκης.
τὸν δ' εὖρ' ἐν Σαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,
ἀσπίδα καὶ δώρημα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφρώντα.
Ἀργεῖῃ δ' Ἐλένη μετ' ἄρα δμῶσι γυναιξὶν
ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευεν.
τὸν δ' Ἐκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσιν
„δαμόνι, οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνδεο Συμῶ.
λαοὶ μὲν φθινύσουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τείχος
μαρνάμενοι· σέο δ' εἴνεκ' αὐτῆ τε πτόλεμός τε
ἦστυ τόδ' ἀμφιδέδηγε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
ὄν τινα που μεδιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστου πυρὸς δηρίοιο Δέρηται.“

320

325

330

méternyi hosszúságú. A hőskori fogalmak szerint nem tulságos, hanem jók, hogy Ajas O 678 egy kétszer akkora hajórúdát használ fegyverül. — τάρξος és δουρός, a lándzsa elején. 320. περὶ és ᾤεε, mint 118. — πόρκης. A lándzsa hegye (αἰγμῆ) csőves volt, melybe illett a nyél; e kétfőt leszoritotta egy karika.

321. ἔποντα (mivel) foglalkozva; ily értelemben szokottabb ἀμφιπέω, Σ 559, Φ 166.

322. τόξα, a tbst A 45-hez. — ἀφρώντα, összetéve ἀμφαράω (δ 227). Előtte καὶ a rőket rendeli egymás mellé. Paris, a csatába kimenő levén, megtapaogatja fegyvereit, vajjon használhatók-e még.

323. δμῶσι γυναιξὶν, női szolgálok, szolgáló asszonyok, hasonló ἀμφιπόλοι γυναικες α 362; γυναικες nélkül Z 376. Vö. αἰπόλοι: ἄνδρες, B 474-hez.

324. ἀμφιπόλοι, am. δμῶσι; mi: szolgálók és cselédek. — ἔργα, női

munkáról, kivált fonásról szövésről. — κέλευεν, kiszabta.

325 = Γ 38. νείκεσεν, pirongatta.

326. δαμόνι, barátom testvérem. lelkem, édesem, A 561-hez. — καλά, szép hogy, vö. 185-hez. — τόνδε, ilyen, ig y, visszavonulva a harctérről. — ἔνδεο, magadba (Συμῶ) beletettél, mi: (haragot) forralsz.

329. ἀμφιδέδηγε (δαίω), a város körül lángra lobbant. — μαχέσαιο, ti. ἐπέεσσιν, mint A 304. Valamint Hektor folytat most szóvitát a visszavonuló Parissal, úgy fogja majd Paris is, ha a harctérre száll, a gyávákat (καὶ ἄλλω) korholhatni. Az általános okhoz, a miért Paris részt vegyen a harcban, hogy a várost a harcban boritotta, járul a személyes ok, a dicsvágy, hogy majd ő is gyakorolhatja parancsnoki tisztjét.

330. ὄν τινα, am. εἴ τινα, Δ 232-hez.

331. ἀλλ' ἄνα, rajta bánt, I 247, Σ 178, σ 13. — πυρὸς, részeltető sjtó, „tüzet

τὸν δ' αὐτὲ προσέειπεν Ἀλέξανδρος ἑοσιδίης·
 „Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
 τούνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνῃσο καὶ μευ ἄκουσον.

οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νημέσσι
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔῤελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 335

νῦν δέ με παρειπούσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον, δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λῶιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.

ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, ἀρήϊα τεύχεα δύω·
 ἧ ἴσ', ἐγὼ δὲ μέτειμι, κιχήσεσθαι δὲ σ' ὀίω.“
 340

ὧς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ.

τὸν δ' Ἐλένη μῦθοισι προσηύδα μελιχίοισιν·

„δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυοέσεως,
 ὡς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ,
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο δύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κύμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κύμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.

αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε ἑοὶ κακὰ τεκμήραστο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὄφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄκοιτις,
 350
 ὃς ᾗδῃ νήμεσίν τε καὶ αἴσχεα πολλ' ἀνδρῶπων.

τοῦτω δ' οὐτ' ἄρ' νῦν φρένες ἔμπεδοι οὐτ' ἄρ' ὀπίσσω
 ἔσσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι ὀίω.

ἀλλ' ἄγε νῦν εἰσελθε καὶ ἔξεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν
 355
 εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἐνεκ' ἄτης,

οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς ἔθηκε κακὸν μόνον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνδρῶποισι πελώμεσθ' ἀοίδιμοι ἔσομμένοισιν.“

τὴν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ·

„μή με κάθειξ', Ἐλένη, φιλέουσα περ' οὐδέ με πείσεις·
 360
 ἦδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω

Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποδῆν ἀπέοντος ἔχουσιν.

mellé van rendelve: (vajha) elsodort
 volna. — πάρος után trt hitlnal,
 mint τῷνῦν után, B 355. — ἔργα-
 nál Helena elaraboltatására és a Trója
 körüli harc kellemetlenségeire gon-
 dolt.

351. ἦδη, tudná, felfogná, érezné.
 — νήμεσιν, boszuság, a mit a
 háboruval Páris az embereknek
 okozott; αἴσχεα, g y a l á z a t, mely-
 lyel az emberek Parist e miatt
 elhalmozták.

352. τούτω, megvetőleg, mint E 761.
 — ἔμπεδοι, megállapodott, helyes
 (eszé).

353. τῷ, azért. — ἐπαυρήσεσθαι,
 lakolni fog. — ὀίω, E 894.

355. σέ és φρένας, mint A 362; vö.
 B 171-hez. — ἀμφιβέβηκεν környé-
 kezett, mint S 541.

356. κυνὸς, szentelenségem, Γ 180-
 hoz. Vö. Γ 100.

357. οἷσιν, ti. Helenára s Parisra.
 — ἐπὶ és ἔθηκε, ráért. — ὡς, azért
 hogy, mint A 558.

358. ἀοίδιμοι. A dal terjeszti a
 dicsőséget, de a gyalázatot is meg-
 őrkít, vö. γ 203, δ 580, ω 197,
 200.

360. πέρ, bár. — οὐδέ με πείσεις,
 hasztalan minden szavad. Hektor
 sietett vissza a haretérre; nem tudva,
 vajjon haza tér e még valahára (367),
 jött most haza rövid időre övéit
 meglátni.

361. μοι· θυμὸς (A 150-hez) ἐπέσσυται,
 „vágyam siet“, egy szóval: v á -
 g y o m. — ὄφρ' ἐπαμύνω, am. ἐπαμύνειν,
 mint A 133, Δ 465.

362. ποδῆν és ἔχουσιν, „sovárgással
 birnak“, egy szóval: sovárognak,
 vágyakodnak; tárgyát (ki után)
 képezi ἐμεῖο; okát (mi miatt) rejti
 a ρῶ (ἀπέοντος).

fog (πυρός ἑρρεῖ)“, mint A 667. Vö.
 508-hoz.

332, 333 = Γ 58, 59. ὑπὲρ αἶσαν,
 méltatlan; párhuzamos tagadás κατ'
 αἶσαν mellett.

334. Vö. ο 318.

335. οὐ τόσσον-nak kellene hogy
 megfeleljen ὅσον ἐῤελων, a ρῶ pedig
 földiokhoz (χόλω, νήμεσι) melléren-
 delve jelentené az okot; e helyett
 önállóan következik egy ellentétes
 mondat: ἔῤελον δέ. — Τρώων, a sjtó
 tárgyi: a trójaiakra v. ellen. —
 νημέσσι, haragból Bv. 9.

335. ἄχει προτραπέσθαι, busla-
 kodni abbeli bánatában, hogy
 Menelaos legyőzte, Γ 310 kv.

337. παρειπούσα, mint 62.

339. νίκη ἐπαμ. ἄνδρας, vö. Γ 439,
 440.

340. δύω, a kötőmódu fgtn jövő
 értelmű: fel akarom öltetni.

342. οὐ τι προσέφη. Hektor mit
 sem felelt, mert nem volt mit felelnie
 arra s mert sietett (361).

344. κυνὸς, az eb a szentelenség
 jelképe, A 159-hez. A sjtó elé told
 ezt: „ennek a“. Bánatos önvádját
 Γ 173-hoz. — ὀκρυοέσεως (κρύος),
 elétoldat. Bv. 98.

345. ὡς ὄφελε, mint A 315; vö.
 Γ 40-hez. — ἤματι τῷ, ὅτε, mint
 E 210.

346. οἴχεσθαι προφέρονσα, elvitt
 volna; a ρῶ mint B 71, vö. A 391-
 hez.

348. ἀπόερσε értelmileg οἴχεσθαι

ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τούτον, ἐπειγέσσω δὲ καὶ αὐτός,
ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἔόντα.
καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδ' ἐσελεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι
οἰκῆας ἄλογόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷόν.
οὐ γὰρ τ' οἶδ' ἢ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἕξομαι αὐτίς,
ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμῶσιν Ἀχαιῶν.“

ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ.
αἰψα δ' ἔπειθ' ἔκανε δόμους εὖ ναιετάοντας,
οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
ἀλλ' ἢ γε ξὺν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ ἐπέπλω
πύργῳ ἐφροστήκει γούωσά τε μυρομένη τε.
Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτρην ἄκοιτιν,
ἔσπτη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶσιν ἔειπεν
„εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε.
πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο;
ἢ πῆ ἐς γαλῶν ἢ εἰνατέρων ἐπέπλων,
ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλα
Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται;“

363. δὲ καί, „de söt inkább“, kijavítólag elébbi felszólítását.

364. ἐμὲ ἐς ἔόντα, még a mig — vagyok.

365. οἰκόνδε, hol volt az? 317.

366. ἄλογον ἐς υἷόν, hogy hitták őket? 371, 402.

367. σφίν, „számukra“, mi: hozzájuk. — ὑπότροπος, redux, „mint visszatérő“, mi csak vissza.

368. ἤδη, csakhamar, nem sokára. — δαμῶσιν, jönnö, párhuzamosan ἕξομαι mellett, ebből: δαμά (σ) ουσιν, δαμῶσιν.

369—502. Hektor és Andromaché.

370. εὖ ναιετάοντας, jól épült, diszes.

371. οὐδέ, de nem.

372. ἐπέπλω, szép öltönyű, kőn-dő s.

373. ἐφροστήκει mellett a helyi tldto πύργῳ, mint P 609; ἐπί-vel is M 51, Ψ 201. A torony a skaei kapunál, Γ 149-hez.

374. ἔνδον, bent a házban.

375. ἔσπτη ἐπ' οὐδὸν ἰών, mint φ 124, 149, ω 178, 493. Az eljő ἰών-tól függ, vö. ρ 413, 466, σ 110.

376. εἰ δ' ἄγε, a következő parancsolatra figyelmeztetés: rajta ugyan, halljátok, mint A 302; ἄγε a többes pló előtt is.

378. γαλῶς, a férj nővére. — εἰνατέρες, a férj fivéreinek nejei.

379. ἐς Ἀθηναίης, mint 378 ἐς γαλῶν ἢ εἰνατέρων, vö. Z 47-hez.

365

370

τὸν δ' αὐτ' ὄτρρηρὴ ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν.
„Ἔκτωρ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
οὔτε πῆ ἐς γαλῶν οὔτ' εἰνατέρων ἐπέπλων,
οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλα
Τρῳαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται,
ἀλλ' ἐπὶ πύργῳ ἔβη μέγαυ Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσεν
τείρεσθαι Τρῳας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
ἢ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
μαινομένη εἰκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη.“

ἢ ἔα γυνὴ ταμὴν, ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἔκτωρ
τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὐτίς εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.
εὔτε πύλας ἔκανε διερχόμενος μέγα ἄστῳ
Σκαίᾳς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
ἔνθ' ἄλογος πολύδωρος ἐναντὶ ἤλπε θεούσα,
Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος,
Ἡετίων, ὅς ἔβαιεν ὑπὸ Πλάκῳ ἰληέσση,
Θήβῃ ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσσων·

381. πρὸς ἐς ἔειπεν, hozzá (τόν) e szót (μῦθον) mondtá, kettős trtű.

382. ἐπεὶ, mint 333.

386. πύργῳ, a 373. említettre.

387. κράτος, erő, fensőbbség, győzelem.

388. ἀφικάνει, mult értelmű: eljuto tt. Ezt következteti a gazdaszszony az ő siettségéből.

389. εἰκυῖα, mint, Γ 444-hez.

390. ἢ ἔα szólt, rendesen καὶ előtt, mint Δ 419, L 416; itt alanya követi, mint X 77, χ 292. καὶ után is ugyan azaz alany rendesen megmarad, de itt? — γυνὴ jelző fűnév ταμὴν előtt, 323-hoz. — δώματος, honnan? A 359-hez.

391. ἔδόν, belső trt ἀπέσσυτο mellett.

— εὐκτιμένας, jól épült, diszes, 307-hez. — κατὰ, a várból le a kapu felé.

393. τῇ ἄρ' ἔπον a hol. — ἔμελλε, akart; a következők htrln rendesen minő idejű? vö. Z 52.

394. ἔνθα az utórész vezet be eute után. — πολύδωρος, a sokaf ajándékozó, szives, kegyes. Vö. 251. — θεούσα, gyorsan, sietve, mint ἐπειγομένη (388).

396. Ἡετίων. A szoi sméttléssel elmaradt az eset ismétlése, és a sjtó helyett a visszahozó (ἐς) esetét vette fel, vö. K 437, 547.

397. Θήβῃ városát A 366-hoz, és B 505-hez. — Κιλίκας. A Thébé lakta kilikektől külfömbek voltak a délkeleti Kisázsiaiban a hason nevű vidéken lakók.

τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεσθ' Ἑκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἢ οἱ ἔπειτ' ἦντις, ἅμα δ' ἀμφίπολος κίον αὐτῆ
 παιδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νῆπιον αὐτῶς,
 Ἑκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλγικιον ἀστέρι καλῶ,
 τόν β' Ἑκτωρ καλέσσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἄστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἑκτωρ.
 ἢ τοι ο μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ
 Ἄνδρομάχη δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα,
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζεν·
 „δαμόνις, φῶσι σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἢ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γὰρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοί,
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη
 σεῦ ἀφαιμαρτοῦση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται Σαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,

400

405

398 ἔχεσθ' Ἑκτορι, *habebatur a Hec-
 tore*, férjhez ment Hektorhoz. ἔχω
 értelme, mint Γ 53; a személyes
 tidtót a szdönél Γ 301-hez.

399. ἔπειτα, a z t á n, nem „azután“.
 — ἅμα ἔς αὐτῆ, ti. Ἄνδρομάχη.

400. ἀταλάφρονα, νῆπιον, rokon értelműek: gyermekked, kiskoru. — αὐτῶς, csak úgy, mer őben, vö. Γ 220.

401, ἀλγικιον, eunél szokottabb mi? E 5. — ἀστέρι, 295-hez.

402. Σκαμάνδριος, elnevezés Trója vidékének fő folyójáról, vö. Δ 474-hez.

403. Ἄστυάνακτα, így nevezték őt a trójaiak atyja foglalatosságáról.

404. σιωπῆ, ἰδὼν-hoz vaió, jellemzi az atya hallgatag örömet.

406=253.

407. δαμόνις, mint 326. — οὐδ'

ἐλεαίρεις, ismétlődik 431. Idáig felsorolja férje halála esetének következményét, hogy könyörületre bírja őt.

408. ἔμ' ἄμμορον, rajtam szerencsétlen fejemen (nem is könyörülisz). — χήρη, sjtóval (σεῦ) mint a megfosztási igéknél, Δ 117-hez. Mi főnévi és melléknévi sajátját megtartva mondjuk: megfosztva téled özvegy-ségre fogok jutni.

411. ἀφαιμαρτοῦση, ha elvesztenél; tárgya sjtóban. Mäskülönben a cél tévesztésről csak, mint Λ 350, Ν 160, Ο 521, Π 466. — χθ. δύμεναι, 19-hez.

412. Σαλπωρή, ti. μοι, vigasztalásom — πότμον, rendszeren θάνατον καὶ πότμον B 359, Ο 495. Υ 337; θανεῖν κ. π. ἐπισπεῖν H 52, δ 196, 562, ε 308, λ 389, μ 342, ξ 274, ω 22.

ἀλλ' ἄχε'. οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἢ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε διός Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλίκων εὐ ναιετώσαν,
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκρη συν ἔντεσι δαιδαλέοισιν
 ἠδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν. περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κούραι Διὸς αἰγιόχοιο.
 οἱ δέ μοι ἐπτά κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης διός Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόεσσι καὶ ἀργεννῆς ὀέεσιν.
 μήτέρα δ' ἢ βασιλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ἰληέσση,
 τὴν ἐπει ἄρ δεῦρ' ἦγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ὅψ ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερσεῖσ' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἑκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ

415

420

425

413. ἀλλ' ἄχεα, csatlakozik οὐ és ἄλλη-hez (411).

414. ἄμὸς, Bv. 32.

417. ἐξενάριξεν, eredeti értelmében: fegyverzetétől (ἔναρα 480) megfosztotta; mig Z 30? — σεβάσσατο, mint 167. A tisztességes eltakarításhoz a fegyverzet is tartozott (418), vö. μ 13.

419. ἐπὶ, reá. — περὶ, (a sirhant) körül.

421. μοι és κασίγνητοι, testvéreim, a főnév belevonva a visszahozó mondatba, mint Z 59.

422. ἰῶ ἤματι, egy és ugyan azon napon. — Ἄιδος εἴσω, mint 428.

423. ποδάρκης διός, mi e két melléknévet és-sel kötjük össze, ellenkezőjét E 176.

424. εἰλιπόδες, kaszáló lábairól: csámpás.

425. βασιλευεν, királyné vala, mint λ 285.

426. τὴν, ismétli μήτέρα-t, mint 427. — δεῦρο, i d e, az achiv táborba. — ἦγαγε, fogva, mint foglyot, Δ 239. — κτεάτεσσιν, a nőket a rabszolgasággal árunak és birtoknak tekintették.

427. ἀπέλυσε, szabadon bocsátotta, mint Δ 20. λαβῶν és ἄποινα, váltságdíjért; a dolgot Δ 13-hoz.

428. πατρός, Andromache anyjának atyjáról. — βάλ' Ἄρτεμις, a véletlen halálról, mint Z 205.

429. Ἑκτορ, a kötszó előtt, mint 86. E gondolat, hogy Hektor a szülék és testvérek veszteségét pótolja,

ἤδ' ἐ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης·
ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν Σῆης χήρην τε γυναῖκα.
λαὸν δὲ στήσον παρ' ἔρινον, ἔνθα μάλιστα
ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τείχος.
τρὶς γὰρ τῆ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσαντ' οἱ ἄριστοι.
ἀμφ' Ἀίαντε δῦο καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενεῖα
ἠδ' ἀμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδῆος ἀλκιμον υἱόν·
ἢ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων ἐν εἰδώ, ἢ
ἢ νῦ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει·"

τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
„ἢ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνώε
αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
αἳ κε κακὸς ὣς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο.
οὐδὲ με θυμὸς ἀνώγειν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλός

430

435

440

okánul szolgál a következő felszólitásnak. — πόνια, istennőről „kegyes“, anyáról: jó, édes.

431. νῦν, „most, hogy így állanak a dolgok“, következtek a felsorol-takból: tehát. — αὐτοῦ-τ βῶνίτι ἐπὶ πύργῳ, vö. E 886.

432. Σῆης, Bv. 67. — γυναῖκα, ἐμέ helyett, emlékeztet a Hektor iránti viszonyára.

433. παρ' ἔρινον, a (vad) fügefafa közelében, a skaei kapun kívül, Δ 167, X 145.

434. ἀμβατός, könnyen megmászható, hozzá férhető. — ἐπίδρομος, rohammal bevehető. — ἔπλετο, lett, vonatkozással az alábbi eseményre. A város falain, melyeket az istenek építettek (M 17—34, vö. E 640), Aeakos is segített; ez a rész könynyebben volt megtámadható.

435. ἐλθόντες „neki menve“, nem fordítjuk, A 401-hez. — ἐπειρήσαντο, kísérlették meg a rohamot.

436. ἀμφ' Ἀίαντε, a két Ajász, és hőseik, Γ 146-hoz.

438. ἢ—ἢ, sive—sive, akár (vagy) mert. — ἔνισπε (ἐνέπω), megjósolt a sikertelenséget. — ἐν εἰδώ, a ki értett (mihez). A sjtó, mint B 718, 720, 823, Δ 310, β 818, ε 250.

439. νῦ, E 191. — αὐτῶν θυμός, önnön bátorságuk. — ἐποτρύνει, az ember ἔνισπε után „a multat várná; tárgyul mit érthetnél hozzá? vö. 444.

442 = X 105. αἰδέομαι, szégyenlem, a trt: kitől. — ἑλκεσιπέπλους, uszályos; vö. τανύπεπλος, Γ 228.

443. ἀλυσκάζω, tárgy nélkül, mint E 253 A sjtó νόσφιν mellett áll.

444. ἀνώγειν, ti. ἀλυσκάζειν; az ige mult alaku, de jelen értelmű. —

αἰεὶ καὶ πρώτοισι μετὰ Τρῶεσσι μάχεσθαι,
ἀρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
ἔσσεται ἡμᾶρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώγη Ἴλιος ἱρὴ
καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐυμμελίω Πριάμοιο.
ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω,
οὔτ', αὐτῆς Ἐκάβης οὔτε Πριάμοιο ἀνακτος,
οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
ἐν κόνιησι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλευθερον ἡμᾶρ ἀπούρας.
καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ εὐδσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνεις,
καὶ κεν ὕδωρ φορέεις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
πολλὴ ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικρίσει ἀνάγκη.
καὶ ποτέ τις εἴπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν·
Ἔκτορος ἦδε γυνή, ὃς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.

445

450

455

460

μάθον, arra tanítottak, hogy legyenek (ἐμμεναι).

446. ἀρνύμενος, megölni törekedve, vö. A 159-hoz.

447—449 = Δ 163—165.

450. ἄλγος ὀπίσσω, jövődő fájdalommal.

452. τε καὶ a két melléknév közt, mint E 176; a melléknévek a viszonyzóhoz (κασιγνήτων) való, α 229. — οἳ κεν és az óhtó egy jövő értelmű utórész, melyhez az előréssz így hangozhatik „ha Trója elesik,“ vö. B 160.

453. ὑπό, mintha szdó ige mellett állana, A 242-hez.

454. σεῦ, κασιγνήτων (452) mellé rendelve.

455. δακρυόεσσαν, téged könnyekbe lábadva, E 737-hez. — ἄγηται és

κέν, magával fog vinni mint foglyot — ἀπούρας, hány trtű? Z 17.

456. πρὸς ἄλλης, másnak (asszony-nak) szolgálatában. Hektor előidézi neje sorsát, ha majd Trója eleste után Görögthonba (ἐν Ἀργεὶ) viszik rabszolganőnek.

457. Μεσσηίης és Ὑπερεία, két forrás neve Peloponnésosban. A sjtók ὕδωρ-tól függnnek.

458. ἀεκαζόμενος (ἀέκων = ἄκων), am. ἀναγκαζόμενος. Magyarázatát a következő szavakban leli. — ἐπικρίσει-ται, ti. σοί, nyomni fog téged.

459. τις, nem egy, mindenki, B 271-hez. κατὰ δ. χέουσιν, mint 455.

460. μάχεσθαι, a htilan vonatkozóái (miben).

Ἐρώων ἵπποδάμων ὅτε Ἴλιον ἀμφεμόχοντο.
ὥς ποτέ τις ἔρρει, σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσειται ἄλγος
χῆται τοιοῦδ' ἀνδρός, ἀμύνειν δούλιον ἦμαρ.
ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
πρὶν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ δ' ἔλκηδρομοῖο πυθέσθαι.“

465

Ὡς εἰπὼν οὐ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ.
ἄφ' ὃ δ' αὖ πάλιν πρὸς κόλπον ἐζώνοιο τιθήνης
ἐκλίνθη ἰάχων, πατὴρ φίλου ὅψιν ἀτυχθεῖς,
ταρβήσας χαλκῶν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας.
ἐκ δ' ἐγέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ.
αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,
καὶ τὴν μὲν κατέδηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανώωσαν,
αὐτὰρ ὅ γ' ὄν φίλον υἱὸν ἐπεὶ κύσε πηλὲ τε χερσίν,
εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δί' ἑτ' ἄλλοισίν τε θεοῖσιν.
„Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
παιδ' ἐμόν, ὥς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
ὄδε βλῆν τ' ἀγαθόν, καὶ Διὸς ἴφι ἀνάσσειν.

461. Τρώων, részeltető sjtó (kik közt).

462. αὖ νέον, megint új, új meg új

463. ἀμύνειν, függ τοιοῦδε - től: olyan, a ki képes elhárítani. -- δούλιον ἦμαρ, am. rabszolgaság, ellentéte 455.

464. τεθνηῶτα, haláloom után. — χυτὴ ἔσσειται, am. σῆμα (419). — καλύπτει, de (ἀλλὰ) bár csak fédne.

465. πυθέσθαι, a htrln πρὶν után vö. B 355; tárgya a sjtóban, vö. Δ 331. Közvetlen csak a kiáltást (βοῆς) halljuk; a hurcoltatást egy harmadik által „halljuk meg.“

466. ὀρέξατο, nyult, tárgya (mi után) sjtóban, vö. B 794-hez.

468. ἰάχων ἔσσειται, rltök viszonya: kiáltott, mert megjed; tar-

βήσας ἔσσειται közt: felt, a mint meglátta.

470. δεινόν, az ige (νεύοντα) határozója, mint Γ 337.

471. ἐκ δ' ἐγέλασσε, és nevetett rá; μεῖδησεν δέ-vel is beértük volna.

473. παμφανώωσαν, mert ércből készült (469).

474. πηλε (πάλλω), hintázta karjain.

476. δότε τόνδε htrlnnal, mint 307.

477. Τρώεσσιν, a trójaiak közt, az érdekelttség tldtója.

478. ἀγαθόν mellé is gondold γενέσθαι-t, s ezzel párhuzamosan áll, hasonlóan δότε-től függőleg, ἀνάσσειν-

καὶ ποτέ τις εἴπησι πατρός γ' ὄδε πολλὸν ἀμείνων
ἐκ πολέμου ἀνιόντα φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα
κτείννας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ.“

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔστηκεν
παιδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδεὶ δέξατο κόλπῳ
δακρυόεν γελάσασα. πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξε, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζεν·

485

„δαμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίξω θυμῷ·
οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ Δίδι προΐαψει·
μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.

490

ἀλλ' εἰς οἶκον ἰούσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἵσταν τ' ἠλακᾶτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
πᾶσιν, ἐμοὶ δὲ μάλιστα, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάσιν.“

479. εἴπησι, mint 459; mások εἶποι, üszhangzásban φέροι és χαρεῖη alakokkal.

480. ἀνιόντα, a visszatérőre, ha visszatér. A személyi trt (kiről) εἰπεῖν mellett csak itt, másutt a trttel am. „megszólítani.“

482. ἐν χερσίν, karjaiba, vö. Z 213.

483. κηῶδεὶ, az illatos füvek közt tartogatott ruháktól. — κόλπῳ, eszköz tldtója; mi: kebléhez szorította.

484. δακρυόεν ἰγχοί semleges γελάσασα mellett: s i r v a (könnyek közt) nevetve. E két εἰρηστικός érzet vegyüléke 479-ből is magyarázható; hogyan? — ἐλέησεν, elérzékenyedett.

485 = A 361.

486. δαμονίη, 326-hoz. — μοι, a távol érdeklődőnek tldtója; mi abban hagyjuk.

487. αἴσα, s o r s, melyet Zeus szab meg, vö. P 321. Az ily értelmű Αἴσα-t vagy Μοῖρα-t azonosították a római Parca-val. Máskép 333. — προΐαψει, A 3-hoz.

488. πεφυγμένον ἔμμεναι, került ki. A kplk az öntevékenység kifejezéséről, vö. Δ 97, 260, Z 177.

489 = S 553. μέν = μὴν. — ἐπὴν τὰ πρῶτα, ha egyszer. γένηται, meglett, a világra jött.

490—493. Vö. a 356—359, φ 350—353. Valamint a férj nem elegyedik az asszony munkájába, úgy ne elegyedjék emez a férjébe. Ezt mondja válaszul H. Andromache kérdésére 431 kv.

492. ἔργον ἐποίχεσθαι, munkához fogni, vö. A 31-hez. A htrln κέλευε után, B 11-hez.

493. τοὶ = οἱ, azok közt a kik.

ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἶλετο φαίδιμος Ἴκτωρ
 ἵππουριν ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκειν
 ἐντροπαλιζομένη Σαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἴψα δ' ἔπειθ' ἔκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἴκτορος ἀνδροφόνου, κινήσατο δ' ἔνδοσι πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόνον πάσῃσιν ἐνώρσεν.
 αἰ μὲν ἔτι ζῶν γόνον Ἴκτορα ἦ ἐνὶ οἴκῳ·
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἔξοσθαι προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.
 οὐδὲ Πάρις δῆδ' ὤνεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,
 ἀλλ' ὁ γ' ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σεύατ' ἔπειτ' ἀνά ἄστν, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς.
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας δαίη πεδίοιο κροαίνων,
 εἰωδῶς λούεσθαι εὐρῆεις ποταμοῖο,
 κυδιῶν ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται

495. ἵππουριν, végtagját Bv. 87.

496. ἐντροπαλιζομένη, ἐντρέπω gya-
 koritója: megmegfordulva. — Σαλερὸν,
 dús, sírú, mint A 266.

497 = 370.

499. πάσῃσιν, mi igazólag: mind.
 — ἐνώρσεν, (kikben) gerjesztett, (ki-
 ket) fakasztott (mire).

500. γόνον, hangrövidített félmult,
 γών helyett, γοῶν-ból.

501. ὑπότροπον, mint 367.

502. μένος καὶ χεῖρας, kéz ereje,
 mint H 309, N 105, 287, Ξ 73; vö.
 H 457, O 510.

503—529. Paris és Hektor a csa-
 tatéren.

504. ποικίλα χαλκῶ, ércből csillámló,
 vö. A 432.

505. σεύατο, alakját Bv. 55, „gyors
 járásnak indult“, elindult; gya-

koribb éssuto, „sietett.“ — ἔπειτα,
 az utó rész bevezetésére ἐπειτ' után
 mint β 379, Ξ 378, x 237, μ 201,
 261; vö. Z 514-hez.

506—511 = O 263—268. στατὸς,
 a szabadból befogott és az istállóba
 beállított. Valamint (ὡς) a so-
 káig elzárt ló, ha (ὅτε) megszabadul
 (ἀπορρήξας δαίη), szalad (βίμφα ἔ γ.
 φέρει) ugy szalad Paris.

507. δεσμὸν, fékét. — δαίη, mitéle
 mód? B 147, E 597; alakját Bv.
 67. — πεδίοιο, a térségen, síkságon,
 B 785-hez.

508. εὐρῆεις (=εἰος, εὐρῆεις) ποταμοῖο,
 a sjtó, mint 331.

509. κυδιῶν, büszkén, a kö-
 vetkezőkben leli magyarázatát. —
 ἀμφὶ, igazólag: jobbról, balról.

ῶμοις αἰσσοῦνται· ὁ δ' ἀγλαΐφει πεποιθώς,
 βίμφα ἔ γούνα φέρει μετὰ τ' ἦδεα καὶ νομὸν ἵππων.
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγᾶμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καρχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον. αἴψα δ' ἔπειτα
 Ἴκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεὸν εὐτ' ἄρ' ἔμελλεν
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅσιν ἦ ὀάριζε γυναικί.
 τον πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος Διοσειδῆς·
 „ἦδεῖ, ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερούκω
 δηδῶνων, οὐδ' ἠλῶν ἐναΐσιμον, ὡς ἐκέλευες.“
 τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κορυθαίολος Ἴκτωρ·
 „δαίμόνι, οὐκ ἂν τίς τοι ὄνηρ, ὅς ἐναΐσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμήσεις μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμος ἐσσι·
 ἀλλὰ ἔκων μεδίεις τε καὶ οὐκ ἐδέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ

510. αἰσσοῦνται, ugrándozik (sö-
 ténye)

511. ἔ γούνα φέρει szókötésben az
 eredeti alany (ἵππος) tárgyként ü-
 nik elő; a következtlen mondat-
 szerkezetet B 353 és E 136-hoz. —
 μετὰ felé. — ἦδεα, szokott tartoz-
 kodási hely, legelő, ξ 411 akol.

513. Vö. T 398. ἠλέκτωρ, „ragyogó“
 nap.

514. καρχαλῶν, ujjongva, a
 képben κροαίνων (507) felel meg. —
 πόδες, alanyváltoztatás, mint 511. —
 ἔπειτα az utórészben fordítatlan, mint
 505.

516. ὀάριζε, beszélgetett, csevegett.

518. ἦδεε, idősebb fivéről, bá-
 tyám, ξ 147-hez. — καὶ ἐσσύμενον,
 gyakoribb pér-rel, mint N 57, 630,
 δ 416, 502, 733, τ 511.

518. ἐν αἰσιμον = ἐν αἴση, a mikor
 kellett volna, a maga, (v. annak)
 idején. Mai értelemben bocsánatot
 akar kérni Paris, hogy nem jelent
 meg oly gyorsan, a mint megren-
 delte Hektor 326 kv.

521. ἐναΐσιμος, méltányos.
 522. ἔργον és μάχης, a harcban
 kifejtett fáradságod, hadi munkád.
 — ἀτιμήσεις és ἂν, kicsinyelheti. —
 ἄλκιμος. A szemrehányásokkal szem-
 be, melyeket a többi trójaiak rőt-
 tak Parisra, szükseges erős voltát
 „csakugyan“ nyomatékosítani

523. ἔκων μεδίεις, szándékosan ha-
 gyod magad. Bővebben fejti ezt a
 párhuzamos tagadás οὐκ ἐδέλεις,
 nincs (erős) akaratod. — τὸ, vonatk.
 trt: azon, vö. Γ 176-hoz. — ἐμὸν
 κῆρ, személy körülrása, am. „én“ vö.
 Ξ 38, δ 549, ξ 170.

ἀχνηται ἐν θυμῷ, ὅς' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἴνεκα σεῖο.
 ἀλλ' ἴομεν τὰ δ' ὄπισθεν ἀρεσσόμεν', αἶ κέ ποτι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανόισι θεοῖς αἰεγενέτησιν
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλευθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐυκνήμιδας Ἀχαιούς.“

595

524. ἐν θυμῷ, forrón, nagyon, A
 196-hoz.

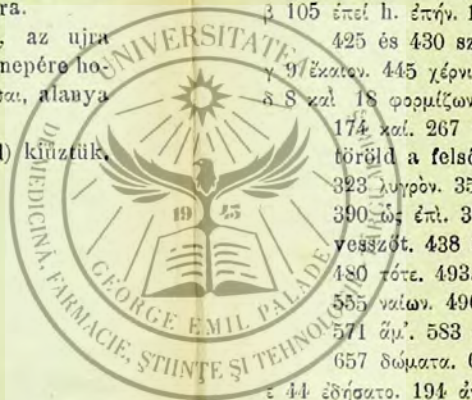
525. πρὸς Τρώων, a trójaiak részéről. — ἔχουσι, szenvednek.

526. ἴομεν, módját B 440-hez. —
 τὰ, ti, αἴσχεα (524). — ὄπισθεν, A 362-
 hez.

527. δῶη, megengedi, hogy, mint
 476. — θεοῖς, az érdekelt személy
 tildtója: az istenek számára.

528. κρητῆρα ἐλευθερον, az ujra
 megszerzett szabadság ünnepeére hoz-
 zott áldozatul. — στήσασθαι, alanya
 ἡμᾶς.

529. ἐλάσαντας, ha (majd) kiűztük.

Javitni valók.

A szövegben.

- α 73 γλαφυροῖσι. 187 εὐχομεσ. 237 ἰ helyett εἰ. 296 ε̄ helyett κτεινης ἡ. 297 χέειν helyett ὀχέειν.
 β 105 ἐπει ἢ ἐπὴν. 131 ἐμὸς. 137 ὤς. 151 πολλά helyett πυκνά. 160 εὐ φρονέων. 425 és 430 számok egy-egy sorral alább olvasandók.
 γ 9 ἔκατον. 445 χέριβα. 461 μήρα κήη. 462 τᾶλλα.
 δ S καὶ 18 φορμίζων. 30 Τὴν ἢ Τὸν. 35 ἀλλὰ. 52 δ'. 94 ἀκούμεν. 107 τῷ. 174 καί. 267 τε. mellől töröld az alsó pontot. 273 φόνον. mellől töröld a felső pontot. 290 és 303 Τηλέμαχος. 319 ἀνδρῶν. 322 ἰκάνομαι. 323 λυγρὸν. 350 οὐδέν. 374 εὐρέμενα. 377 ὤς. 381 νόστον. 387 δέ τ'. 390 ὤς ἐπὶ. 391 αἶ κ'. 409 ἄριστοι után tégy pontot. 429 νύξ után vesszét. 438 διαγλάσασ'. 446 ὀδμήν. 447 θυμῷ. 448 ἦλθον. 475 ἰκέσθαι. 480 τότε. 493. ἐμὸν γόνον. 496 μούνοι. 497 παρήσθα. 505 τοῦ. 534 ὄλεθρον. 535 νείων. 496 μούνοι. 497 παρήσθα. 505 τοῦ. 534 ὄλεθρον. 555 νείων. 571 ἄμ'. 583 αὐτάρ. 619 ἐπέλω. 623 σίτον. 624 μεγάροισι. 629 ἀρετῆ. 657 δώματα. 663 ὑπερφιάλως. 664 Τηλεμάχῳ. 684 ἕλλοσ'.
- ε 44 ἐδήσατο. 194 ἀνὴρ. 216 οὐνεκα. 357 ὅ τε.
 ζ 283 γὰρ τούσδε. 284 τοί μιν.
 Α 77 ἔπεσιν. 157 σκιδόντα. 575 κολῶν.
 Β 284 νῦν δὴ σε. 346 ἕνα καί. 645 és 650 δουρί. 810 πολυς.
 Γ 57 α -t töröld. 145 πύλαι. 368 οὐδὲ δάμασσα helyett οὐδ' ἐβαλὸν μιν.

A jegyzetekben.

- α 51 Αἰθίοπας. 55 δύστηνον. 62 gyűlölt. 225 νό. δ 45. 291 μίχεσθαι. 343 töröld δ 151-t. 391 βασιλεύειν. 392 δῶ. 402 σοῖσιν. 404 νό. 27, 32.
 β 209 ἀγαοί. 267 töröld νό. III 800-t. 427 gerinc.
 γ 9 ἐπέκαιον. 164 Γ 9 helyett Α 89-t. 305 πολύχρυσος. 341 olvasd: „αριστ., a tüzhöz közeledve, a hol az égő nyelvekre a boráldozatból egy pár esőppet öntöttek.“ 453 ἄμιον.

δ 41 ζειά. 153 ἀμφί. 318 μι is. 359 a mély kül. 442 ἀλιотреφέων. 517 ἐπ' ἰχθ. 540 φάσος ἡελίοιο. 602 ἀγλαμα. 669 εἰκοσ'. 672 ἐπισμ. 673 κέλενον. 723 l. 208-hoz.

ε 356 Leukothea.

A 61 „éhség“ helyett „dögvész.“ 117 Őzetzlenségi. 140 Bv. 104. §. 168 πολεμίζων. 177 a jegyzet új bekezdésű. 396 „Theseus“ helyett „Thetis.“ 479 Apollon. 488 értelmeznéképen. 575. κολών.

B 42 α 467. 71 A 391. 122 φάινω. 130 töröld „έασιν, adsunt.“ 157 B 447-hez. 215 Bv. 103. §. 290 panaszojják. 340 γενόατο. 348 πριν έέναι, πριν καί. 404 összachivok. 445 Γ 146. 447 αίγίδα. 505 mások szerint. 526 εμπλην. 542 „A 541-hez“ helyett „B 11-hez.“ 614 B 338. 641 υίεις. 643 töröld Δ 389-t. 654 ἀγερώγων. 785 haladának.

Γ 138 A 137. 244 Pindar. 358 ὄβριμον 391 κείνος, amott. 412 μωμήσονται.

